

Stratejik Plan 2017-2021

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

1. AYDIN

- 1.1 Coğrafi Konum_____ 1-2
- 1.2 Ulaşım_____ 3
- 1.3 Tarihçe_____ 4-9
- 1.4 Demografik Yapı_____ 10-16
- 1.5 Ekonomik Yapı_____ 17-44
- 1.6 Doğal Tarihi ve Kültürel Değerler_____ 45-81

2. STRATEJİK PLANLAMA YAKLAŞIMI

3. MEVCUT DURUM ANALİZİ

- 3.1 Borsaların Tarihçesi_____ 85
- 3.2 Aydın Ticaret Borsası_____ 86-87
- 3.3 Yasal Mevzuat Analizi_____ 88
- 3.4 Faaliyet Alanları Ürün ve Hizmetler_____ 89-91
- 3.5 Paydaş Analizi_____ 92-101
- 3.6 Kurum İçi Analiz_____ 102-105
- 3.7 SWOT Analizi_____ 106-109

4. GELECEĞE BAKIŞ

- 4.1 Misyon_____ 110
- 4.2 Vizyon_____ 111
- 4.3 Temel Değerler_____ 112
- 4.4 Stratejik Amaç ve Hedefler_____ 113-132
- 4.5 Bütçe ve Maliyetlendirme_____ 133-140

5. İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Not: Stratejik Planın hazırlanmasında kullanılan veriler TÜİK, Ege İhracatçılar Birliği, Ekonomi Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı istatistiklerinden alınmıştır.

Dünyadaki gelişmeler ışığında yönetim anlayışıyla birlikte üretim şekli de değişmekte ve kendini sürekli yenilemektedir. Geleneksel yöntem ve anlayışlarla yer bulmanın mümkün olmadığı günümüzde kurumların gelişen dünyaya uygun olarak yeniden yapılandırılması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda Ticaret Borsalarının temel amacı olan tarımsal ve hayvansal ürünlerin üretim ve ticaretinin nitelik ve niceliğini artırarak, ilin, bölgenin ve ülkenin sosyal ve ekonomik kalkınmasına yapmış olduğu sayısız faydaları yadsınamaz düzeydedir.

Tüm bu gelişmeler ışığında hazırladığımız 2017-2021 yıllarını kapsayan Stratejik Planımız; Aydın Ticaret Borsası'nda görev alan her kademedeki personelin katılımı ve kurum yöneticilerimizin tam desteğini içeren sonuç almaya yönelik çabaların bütünüdür teşkil etmektedir. Bu anlamda paydaşların ihtiyaç ve beklentileri, paydaşlar ve politika yapıcıların kurumun

misyonu, hedefleri ve performans ölçümünün belirlenmesinde aktif rol oynamasını ifade eder. Stratejik Planımız ile Şu anda neredeyiz? Nerede olmayı istiyoruz? Gelişmemizi nasıl ölçebiliriz? Olmak istediğimiz yere nasıl ulaşabiliriz? Gelişmemize yönelik yol haritamızı nasıl saptayabiliriz ve denetleyebiliriz? Sorularımıza bir rehber niteliği taşır. Bu sorulara verilen yanıtlar ve stratejik planın diğer unsurları stratejik planlama belgesinin içeriğini oluştururlar.

Önümüzdeki beş yıla ışık tutacak olan Planda; fiziksel, beşeri ve mali kaynaklar, sunulan hizmetler, yönetim anlayışı ve kurumsal entelektüel kapasitesi hakkında borsanın yeterlilikleri "Mevcut Durum Analizi" ile ortaya konmaktadır.

Belirlenen Misyon ve Vizyon ile Aydın Ticaret Borsası'nı bu vizyona taşıyacak amaç, hedef ve stratejiler ortaya konmuş, maliyetlendirme çalışması yapılmış ve izleme değerlendirme yöntemi belirlenmiştir.

Stratejik Planın, Borsamızı çağdaş borsacılık anlayışına ve yapısına taşıyacağı konusundaki inancımı ifade eder, planın hazırlanmasında katkılarını esirgemeyen, üyelerimize, paydaşlarımıza, personelimize ve emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Adnan BOSNALI

Aydın Ticaret Borsası

Yönetim Kurulu Başkanı

1.1 COĞRAFİ KONUM

Aydın, orta ve batı kesiminde verimli ovalar, kuzey ve güneyi dağlar ile çevrili Büyük Menderes Havzası üzerinde 8.007 km²'lik bir alan üzerine kuruludur. Doğusunda Denizli, batıda Ege Denizi, kuzeyde İzmir ve Manisa, güneyde ise Muğla illeriyle komşudur.

İl, 37°- 44' ve 38°- 08' kuzey enlemleri ile 27°- 23' ve 28°-52' doğu boylamları arasında yer alır.

İLİN TOPOGRAFYASI VE JEOMORFOLOJİK DURUMU

Aydın ilinin % 67'sini dağlık alanlar oluşturmaktadır. Kuzeyde doğu-batı yönünde uzanan sıra dağlar Aydın Dağlarıdır ve zirvesi 1.732 m ile Karlık Tepesi'dir. Güneyde Doğu-Batı yönünde uzanan dağlar, Büyük Menderes Irmağının kolları olan Dandalaz Çayı, Akçay ve Çine Çaylarının güneyden kuzeye doğru parçalayan vadileri nedeniyle parçalı bir görünümündedir. İlın en yüksek dağı olan Madran Dağı ise Akçay ve Çine Çayları arasında kalır. Ortada kalan Menderes Nehri civarı düzlüktür. Kuzey yönünü, Dinar'dan başlayıp 300 km devam eden ve Samson dağları adını alarak Ege Denizinde sona eren Mezukis Dağlarının en yüksek noktası 1.360 metredir.

Mezukis Sıra Dağlarının il içinde devam eden kısmında Doğu'dan Batı'ya doğru Çamlık, Oyuk, Karlık, Malgıç, Cevizli adları ile sıralanan Batı'da daha az yükseklik arz eden Gümüş ve Samson Dağları ile Dipburun mevkiinde Mezukis Dağları küçük vadilerle yer yer birbirlerinden ayrılırlar.

Kuzeydoğu'da 1.430 m yüksekliğindeki Çal Dağlarından ayrılan Çamlık Dağı, 1.732 m yüksekliğindedir. Aydın ilinin kuzeyindeki Cevizli Dağına kadar yukarıda Oyuk, Karlık, Malgaç tepelerini meydana getiren Karadağ, 1.353 m yüksekliktedir. Kıvrıntılı küçük yaylaları ile sıradağlar halinde batıya uzanan Cevizli Dağı, Söke İlçesi'nin Batısında en yüksek seviyeye ulaşır. Bu dağın yüksekliği, 1.229 m'dir. Dalgalı tepecikler halinde devam ederek Dipburun'da denize gömülen Samson Dağları, 1.360 m olup, Sisam Adalarına kadar devam ettiği görülmektedir. Mezukis Dağlarının bol suları, Menderes Vadisine 11 dere halinde yayılır.

İlin Güney'inde, yükseklikleri 1.800 m'yi bulan Çubuk, Karıncalı, Madran, Beşparmak Dağları, Batı'da Bafa Gölü'nü yarım çember içine alarak denizde sona erer. Doğu kesiminde, ili sınırlayan Baba Dağı, 2.380 m'den 1.300 m'ye inerek, Çubuk Dağı adı ile Aydın sınırları içine girerek Karacasu İlçesi'nin doğu kesiminden geçen Dandalaz Çayı'na geniş bir vadi geçidi verdikten sonra, Karıncalı Dağı ile birleşir. Dandalaz Çayı ile Akçay arasında kalan dağlar, Karıncalı Dağı'dır. Bu dağ, Karacasu ilçesinin batısından, Menderes Ovası'na doğru uzanan bir çıkıntı meydana getirir. Güzel yaylalara sahip bu dağın en yüksek noktası 1.699 m'dir. Çakırcalı Efe 1912 'ye kadar bu dağda yaşamıştır.

Karıncalı Dağı'nın Batısında Madran ve Göksel Dağları vardır. Bu iki dağın önemli kısımları Muğla ili hudutları içine girmektedir.

Büyük Menderes Irmağının suladığı alanlar Büyük Menderes Ovası olarak tanımlanır. Denizli İli sınırlarından başlayan büyük bir ovadır. Büyük Menderes Irmağı'nın geçtiği ova, taşkın ovası niteliğinde olup 23.900 km²'lik bir sahadır. İrmak, çağlar boyu denize taşıdığı alüvyonla bugünkü ovayı oluşturmuştur. Havzadaki ovalar Aydın, Söke, Yenipazar, Koçarlı, Karpuzlu, Çerkez ve Çine Ovası gibi yerel adlarla anılırlar. Bu ovalar Büyük Menderes Ovasını oluşturur. Denizli ili sınırlarından Ege Denizine kadar uzanan bu ovanın en geniş yeri 20 km'yi bulmaktadır.

Büyük Menderes havzasına 50'den fazla dere ve akarsu yer almakta, bu yan dere ve akarsular Büyük Menderes Irmağına dökülmektedir. Vadilerdeki yan dere ve akarsuların büyük kısmı yağışa bağlı akış gösteren mevsimlik akarsulardır. Büyük kısmı yaz aylarında kurumaktadır. İlın kuzeyinde Kuvaterner yaşlı taraçalar yer alır. Bu taraçalar, yamaç molozları ve alüvyon birikintilerinin Algin orojenik hareketleri sırasında yöredeki malzemenin yükselmesinden oluşmuştur. Çakıllı, kumlu ve gevşek çimentolu konglomeratik özelliktedirler. Taraçalar, yer yer akarsular tarafından keskin hatlarla yarılmışlardır. Şehrin içinden geçen ve bu taraçaları Kuzey-Güney istikâmetinde kesen Tabakhane Deresi şu anda yerleşim alanının altında kalan büyük bir birikinti konisi oluşturmuştur. Aydın ilinin büyük bir kısmı ovada kuruludur. Büyük Menderes Nehri'nin getirmiş olduğu malzeme, ovayı oluşturur. Doğu-Batı uzanımlı verimli toprakların önemli bir kısmı şu anda şehrin yerleşim alanı altında kalmıştır. Titizlikle korunması gereken 1.

Sınıf tarım arazilerinin iskân sahası olarak kullanılması, tarımsal alanların aleyhine gelişen bir olumsuzluktur.

Taraçalardan ve alüvyon birikintilerinden daha yaşlı olan ve taraçalardan sonra daha kuzeyde bulunan Pliyosen yaşlı kayaçlar, gevşek yapıda ve konglomeratik özelliktedirler. Aşınması kolay olan bu formasyonlar çok dalgalı morfolojik görünüm verirler. Pliyo kuvaterner'de yer kabuğundaki dalgalanmalardan birçok tepecik oluşmuştur (500-600 m). Paleozoyik yaştaki kayaçlar içinde kuvarsit şistler, mermerler dik yükselti verirler. Gnays ve şistli yapıda olan yerlerde ise daha yumuşak hatlı bir morfolojik yapı gözlenir.

FLORA VE FAUNA

Akdeniz bitki coğrafyasına giren Ege Bölgesinde ve Aydın ili bitki örtüsünde yaygın orman ağacı Kızılçam (*Pinus brutia*) ve Karaçam (*Pinus nigra*)'dır. Kızılçamlar, Aydın ve Menteşe Dağlarının güney yamaçlarında 800 m'ye kadar yükselirler. Bu dağların kuzey yamaçlarında Karaçam ve kestane (*Castanea sativa*) toplulukları bulunmaktadır. Fıstık Çamı (*Pinus pinea*) özellikle Koçarlı ilçesinde ve özel ağaçlandırma sahalarında bulunur. Aydın Dağlarında Gedik mevkiinde 400-1.000 m arasında kestane toplulukları bulunur. Bu ormanların içinde sarı çiçekli kızılcık (*Cornus mas*), Kırmızı meyvalı kızılcık (*Cornus sanguinea*), keçi söğüdü (*Salix caprea*), Aksöğüt (*Salix alba*), Meşe türleri (*Quercus frainetto*, *Q. cerris*, *Q. pubescens*, *Q. infectoria*) ile böğürtlen (*Rhus fruticosus*), Akçakesme (*Phlyrea latifolia*), Sandal (*Arbutus andrachne*) gibi maki türleri de bulunmaktadır. Ayrıca kestanelerin arasında Akçaağaç yapraklı üvez (*Sorbus torminalis*), fındık (*Corylus avellana*) ve ıhlamur (*Tilia argentea*) görülmektedir.

ORMANLAR

İl topraklarının yaklaşık % 36'sı (326.649 ha.) ormanlarla kaplı olmasına karşın, ormancılık faaliyetleri yeterince gelişmemiştir. Yaklaşık 154 köyü orman içi ve orman bitişiği olan Aydın ilinde ormancılık alanında faal nüfusun ancak % 2'lik bir bölümü ormancılık kesiminden yararlanmaktadır. Bununla beraber, Türkiye orman gelirinin yaklaşık %3,8'i Aydın'dan sağlanmaktadır. Yaklaşık 326.649 hektarlık bir alana yayılmış olan il ormanlarının % 47'si koru ve % 53'ü baltalık niteliğindedir. Koruluklar içinde yaklaşık % 32'si iyi koruluk, baltalıkların ise % 4'e yakın bir bölümü iyi baltalıktır.

ÇAYIR VE MERA

Aydın ilinde çayır ve mera alanı 24.705 ha olup ildeki toplam alan içindeki payı % 3'dür. Tarımsal faaliyetlerin bir diğer kolu olan hayvancılığın da gelişmiş olduğu ilimizde, bu oran çayır ve mera alanlarının yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu nedenle ilimizde besi hayvancılığı daha yaygın olarak yapılmaktadır.

SULAK ALANLAR

İlimizde A sınıfı sulak alan olarak niteliğinde olan Büyük Menderes Deltası ve Bafa Gölü bulunmaktadır. Deltanın ortalama büyüklüğü 16.675 ha'dır. Bafa Gölü 12.281 ha alana sahiptir. Delta Milli Park olarak, Bafa gölü ise Tabiat Parkı olarak koruma altına alınmıştır.

Söke ilçesi Sankemer yakınlarında bulunan Azap Gölü doğal bir göl olup rakımı 6m ve 218 ha büyüklüğündedir. Göl'ün koruma statüsü bulunmamaktadır.

1.2 ULAŞIM

KARAYOLU

Aydın ili konumu nedeniyle ilk çağlardan beri önemli yolların geçtiği bir yöre olmuştur. Günümüzde de E-24 Aydın-Denizli ve Aydın-İzmir karayolu, yük ve yolcu trafiğinin yoğun olduğu yollardır. Yapımı tamamlanan Aydın-İzmir otoyolu, üçer şeritleri, viyadükleri ve 3000 metre uzunluğundaki tünelleri ile kara ulaşımında daha kısa, daha güvenli ve hızlı akışı sağlayacak, örnek bir bayındırlık hizmeti sunmaktadır. Otoyol, başta turizm ve ulaştırma olmak üzere, yöre ekonomisi her alanda büyük katkılar sağlamaktadır. Aydın ilinin en önemli turizm potansiyeline sahip olan Kuşadası ilçesini çevredeki il ve ilçelere bağlayan yapımı ve bakımı karayollarının sorumluluğuna giren üç anayol vardır. Bu yollar Kuşadası-Selçuk, Kuşadası-Söke, Kuşadası-Söke ayırımı-Davutlar yollarıdır.

DEMİRYOLU

Aydın ilini batı-doğu doğrultusunda kat eden demiryolu üzerinde Söke, Germencik, İncirliova, Aydın Merkez, Köşk, Sultanhisar, Nazilli, Kuyucak ve Buharkent ilçeleri bulunmaktadır. Aydın il hudutları dâhilinde toplam demiryolu uzunluğu Söke-Buharkent arası 134,6 km'dir. Bunun 169 adedi serbest hemzemin geçit, kalan 9 adedi bekçili/bariyerli hemzemin geçittir. İl dâhilinde sadece Kuyucak-Horsunlu istasyonları arasında 34.20 uzunluğunda bir adet tünel vardır. İzmir-Aydın-Denizli arasında tamamlanan hızlı tren projesi ile demiryolu işletmeciliği daha modern hale gelmiştir.

DENİZYOLU

Kuşadası Limanı'ndan denizyolu ulaşımı sağlanmaktadır. Güvercin ada mendireğinin yapılmasıyla korunaklı hale gelmiştir. Limanın rıhtım uzunluğu 971 metre, su derinliği ise 15 metredir. Limanın gemi kabul kapasitesi 6'dır. Kuşadası limanı Türkiye'de denizyolu ile en fazla giriş-çıkış yapılan limandır. Kuşadası ilçesinde ayrıca bir yat limanı mevcut olup, 630 adet yat kapasitesi ile yerli ve yabancı turistlere hizmet vermektedir. Diğer yat limanı ise 580 deniz, 600 kara kapasiteli olarak Didim ilçesinde bulunmaktadır ve 2009 yılında hizmete açılmıştır. Ege adalarında turistik ring yaparak Efes turu için günü birlik yabancı turist getiren yolcu gemileri, yatlar ve motorların yanı sıra, feribotlarla da Kuşadası-Sisam seferleri devamlı yapılmaktadır.

HAVAYOLU

Aydın İl Merkez Tepecik Beldesinde, daha önce Çıldır isimli, küçük çapta uçak, helikopter iniş ve kalkış işlemleri ile paraşüt eğitimlerinde kullanılan bir Havalimanı bulunmaktadır. Aydın - Çıldır (Stool tipi) Havaalanı 1990-1993 arasında tamamlanmıştır. Çıldır Havalimanı 2006 yılından itibaren, Askeri bir havalimanı olarak faaliyet göstermektedir. Havaalanı pistinin uzunluğu 1,435 metre olup, bu haliyle yalnızca pervane tipi uçakların iniş -kalkış yapabilmesine müsaittir. İzmir havalimanı 130 km. uzaklıktadır. İle gelen turistler İzmir Adnan Menderes Havaalanından ve küçük çaplı da olsa Selçuk (Stool tipi) Havaalanından yararlanmaktadır. Çıldır Havalimanının genel kullanıma açılması için ilimizde faaliyet gösteren tüm kurum /kuruluşlar tarafından lobicilik faaliyetleri yürütülmektedir.

1.3 TARİHÇE

Tüm Batı Anadolu'da olduğu gibi Aydın ve yakın çevresindeki yerleşme yapısında meydana gelen asıl değişimlerin başlangıcı, M.Ö. 1200 yıllarında Balkanlarda oluşan Kavimler göçüyle başlamıştır. Balkanlarda yaşayan Traklar, Boğazlar yoluyla ya da daha güneyde Ege Denizi'nden geçerek Batı Anadolu'ya ulaşmışlardır. Trak kabileleri göçebe olmalarına rağmen, Büyük Menderes Ovası'nın kenarlarına yerleşmeler kurarak göçebelikten vazgeçmiş ve buradaki tarıma uygun şartların da yardımıyla tarla kültürüne yönelmişlerdir. Aydın'ın temelini oluşturan Tralleis antik şehri de bu yerleşmelerden biri olmuştur. Aydın'ın yaklaşık 1,5 km. kuzeyinde Topyatağı denilen alanda kurulan ve bugüne ulaşan gymnasiumunun kemer kalıntıları nedeniyle halk arasında Üçgözler olarak da bilinen Antik kentin, nekropol alanının günümüzde Kemer, Girne ve Zafer mahallelerine kadar uzandığı ortaya çıkmıştır. Tralleis'in Trakya'dan göç eden bazı Tiral kabileleri tarafından kurulduğu ve ismini de bu kavimden aldığı başta Strabon olmak üzere bugüne kadar Trallies hakkında en geniş çalışmalardan birini yapan Rayet ve Thomas gibi birçok araştırmacı tarafından da belirtilmiştir.

M.Ö. 546 yılında Lidya Krallığı'na son veren Persler'in egemenliğine giren Trallies, M.Ö. 334 yılında Büyük İskender'in Anadolu'ya gelişiyle diğer birçok Anadolu şehri gibi gönüllü olarak Makedonyalıların egemenliğine girmiştir. Tralleis, M.Ö. 323 yılında İskender'in ölmesiyle onun komutanlarından biri olan Antigonos'un egemenliği altında kaldıktan sonra, M.Ö. 281 yılında Suriye Krallığı (Selevkoslar)'na bağlanmıştır. M.Ö. 190 yılına kadar bu krallığın yönetiminde olan şehir, bu tarihten sonra Büyük Menderes Nehri'nin kuzeyindeki tüm şehirler gibi Bergama Krallığı'nın yönetimine geçmiştir. Bergama Krallığı, Büyük Menderes Nehri'nin kuzeyindeki tüm bu şehirleri vergiden muaf tuttuğu gibi, gelişmeleri için de her konuda destek olarak daha iyimser bir yönetim uygulamıştır. Nitekim şehir bu dönemde Anadolu'nun en değerli heykeltıraşlık örneklerini verdiği gibi, halka açık ünlü bir tiyatro, gymnasium ve Bergama Krallığı için büyük saraylar yaptırması ve çok iyi nitelikli ve kıymetli sikkeleri basması ekonomilerinin de zirvede olduğuna işaret etmektedir.

M.Ö. 133 yılından itibaren Roma İmparatorluğu'nun egemenliğine giren şehir, büyük bir olasılıkla M.Ö. 26 yılında meydana gelen şiddetli bir depremle büyük zarar gördüyse de bu imparatorluk döneminde doğu-batı yönlü transit ticaretin daha da sistematik hale gelmesiyle hızla toparlanarak nüfusu artmış ve Orta Menderes Ovası'nın başlıca merkezi haline gelmiştir. Nitekim Tralleis'in I. yüzyılda tiyatrosunun seyirci kapasitesi ve diğer bir takım binalarının büyüklükleri dikkate alınarak o dönemde şehirdeki nüfusun 3.750 kişi olduğu tahmin edilmiştir.

Roma İmparatorluğu'nun 395 yılında ikiye ayrılmasıyla Tralleis, tüm Batı Anadolu şehirleri gibi eski önemini kaybetmiştir. Bizans'ın doğudaki komşusu olan Sasanilerle yüzyıllar süren savaşları her iki devleti zayıflatmış, bu durum ise daha güneyde İslâm dininin de etkisiyle önemli bir güç haline gelen Araplar için iyi bir fırsat yaratmıştır. Araplar, Anadolu içlerindeki hücumlarından sonra, Ege Denizi'nde de etkili olmaya başlamışlardı. Akınların giderek yoğunlaşması birçok Batı Anadolu şehri gibi Tralleis'in fizikî yapısında da değişiklik yapılmasına neden olmuştur. Roma zamanında tepelerin eteklerine doğru yayılmış olan Trallies, 685-695 yıllarında güvenlik nedeniyle tekrar tepedeki düzlüklere geri çekilmeye başlamış ve şehrin korunaksız olan kesimleri surlarla çevrilmiştir. Arapların giderek artan deniz akınlarıyla adalardaki ve Ege kıyılarındaki nüfus, daha güvenli olan iç bölgelerdeki yerleşme merkezlerine çekilmiştir. Güvenlik açısından oldukça korunaklı bir konuma sahip Tralleis de bu yerleşmelerden biri olup göçler nedeniyle nüfusun 950 yılında 36.000'e kadar yükseldiği kaydedilmiştir. Hem artan nüfusun etkisi hem de Arap saldırılarının giderek azalmasıyla şehir, tekrar tepelik alandan Büyük Menderes Nehri'ne doğru gelişmeye başladıysa da doğuda Moğol akınlarından kaçan çok sayıda Türk kabileleri Batı Anadolu'daki Bizans-Selçuklu sınırına yığılmalarıyla şehirde güvenlik sorunu tekrar ön plana çıkmıştır. Bu nedenle 1278 yılında Tralleis, İmparator Andronicus Palaeologus tarafından tekrar güvenli bölge olan tepelik alanda kurulmuş, ancak su kanallarının tam olarak inşa edilmemesi sonucu ortaya çıkan su sıkıntısı nedeniyle, bu tam olarak başarılamamıştır.

XIII. yüzyılın sonlarına doğru Anadolu Selçukluların merkezi idaresi, Moğol egemenliği altına girerek zayıflamasıyla Batı Anadolu'daki uç beyleri kendi başlarına hareket etmeye başlamış

ve beyliklerini kurmuşlardı. Bu beyliklerden biri olan Menteşe Beyliği, doğudan gelen Türkmen göçleriyle iyice güçlenerek 1261 yılında Karia sahillerine (bugünkü Muğla ili sahilleri) akınlar düzenlemeye başlayıp, 1278 yılında Tralleis'i kuşattı. Oldukça korunaklı olan Tralleis, uzun süre dayandıktan sonra susuzluk nedeniyle 1282 yılında Türklere teslim oldu. Şehrin Türkler tarafından zaptıyla zarar gören tepelik alandaki yerleşme, muhtemelen bu dönemde meydana gelen depremle de çok zarar görmüştü. Bu nedenle tepelik yerdeki eski yerleşme alanı Türkler tarafından iskân yeri olarak kullanılmamış, şehir bu alanın hemen güney eteğinde yer alan birikinti konisinin kök kısmına kurulmuştur. Eski yerleşme yerinin Türkler tarafından kullanılmamasında bu alandaki suyun yetersizliği de başlıca nedenlerden biri olmuştur.

Menteşe Beyliği'ne bağlı Aydın ve çevresi 1310 yılında Aydınoğulları Beyliği'nin egemenliğine girmiştir. Tralleis, Menteşe Beyliği tarafından manzarasının güzelliği nedeniyle Güzelhisar olarak adlandırılırken, Aydınoğulları eline geçtikten sonra Aydınoğlu Mehmed Bey'in Güzelhisar'a babasının adını vermesiyle şehir bundan sonra Aydın Güzelhisarı olarak anılmaya başlanmıştır. Şehre Aydın isminin verilmesine rağmen, Aydınoğlu Mehmed Bey'in beyliğin merkezini Birgi olarak seçmesi, Aydın Şehri'nin gelişimini olumsuz yönde etkilemiştir.

Osmanlılar, Aydınoğullarını 1426 yılında ele geçirdikten sonra bu bölgeye "Aydın Eli" veya "Liva-i Aydın" adını vererek bir sancak olarak yönetimlerine almışlardır. Sancağın merkezi Tire olurken, Aydın Güzelhisarı, Tire'ye bağlı bir kaza merkezi olmuştur. Bizans'tan sonra Osmanlı döneminde de İstanbul'un başlıca ticaret merkezi olması ve Anadolu'dan geçen kuzeybatı transit ticaret yolunun eski önemini korumasıyla Batı Anadolu bu yolun dışında kalmaya devam etmiş ve buradaki yerleşme merkezleri de giderek küçülmüşlerdir. Aydın Güzelhisarı Fatih dönemindeki 1451 yılına ait bir tahrir defterine göre; Mahalle-i Cami, Kilise Cami, Hacı İsa, Köprülü, Kadı, Hisaryakası ve Yenice olmak üzere yedi mahalle ve tamamı Müslümanlardan oluşan 970 kişi nüfusuyla küçük bir kasabaydı.

1529 yılında nüfusu daha da azalarak 500'e kadar inen merkezde; medrese, 7 mescit, cami, kervansaray, mumhane ve 4 zaviyesi bulunmaktaydı. Nüfus azalışına bağlı olarak mahalle sayısının 1530 yılında Mahalle-i Kilise Mescit, Hisaryakası, Cemal, Cami, Köprülü ve Sinli olmak üzere 6'ya düştüğü kaydedilmiştir.

1573 yılına gelindiğinde ise Sinli dışında diğer mahallelerin varlıklarını devam ettirdikleri tespit edilmiştir. Araştırmalardan Sinli Mahallesi yerine Yenice Mahallesi'nin ortaya çıktığı ya da isim değiştirdiği anlaşılmaktadır.

Aydın Güzelhisarı, XVI. yüzyılın ikinci yarısına kadar küçük bir kasaba iken, bu yüzyılın sonları ile XVII. yüzyılın başlarında hızlı bir gelişme sürecine girmiştir. Öyle ki şehir 1573 yılında 6 mahalle ve 600'e yakın nüfusuyla küçük bir yerleşme merkezi durumundayken, XVII. yüzyılın ikinci yarısında mahalle sayısı 20'ye ulaşmıştır. Mahalle sayısının artması ise buranın nüfus ve buna bağlı olarak hızlı bir alansal gelişme gösterdiğine işaret etmektedir. Bu dönemde şehirdeki hızlı gelişmenin sadece Aydın ile sınırlı olmadığı, Anadolu genelindeki birçok şehirde meydana geldiği ortaya çıkmaktadır. Belirtilen gelişme şehirlerin kendi nüfus artışlarıyla değil, Celali isyanları nedeniyle köylerden gelen göçlerle olmuştur. XVII. yüzyıldan itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun ticareti dolayısıyla da ekonomisi kapütilyasyonların da etkisiyle sanayileşen Avrupa'nın etki alanı içine girmişti. Artan ticaretin batıyla ulaşım açısından en kısa ve kolay yolu olan İzmir ve Kuşadası limanlarından yapılmaya başlanması, Büyük Menderes Ovası'ndaki eski transit ticaret yollarının tekrar önem kazanmasını sağlamıştır. Belirtilen gelişme bu yol üzerindeki şehirlerin fiziki ve nüfus açısından gelişmesinde kendini göstermiştir.

Aydın Güzelhisarı XVII. yüzyılın ortalarında (muhtemelen 1653 yılında) merkezi Aydın olan bir depremle büyük zarar görmesine rağmen, hem göçlerle hem de transit ticaret yolu üzerinde yer almasından dolayı artmaya başlayan ticaretiyle gelişimini XVII. yüzyılın ikinci yarısından sonra da sürdürmüştür. Nitekim 1671 yılında şehre gelen Evliya Çelebi burada 6770 ev, 56 cami ve mescit, 200 tabakhane, 70 boyahane, 47 helva imalatçısı, 600 dükkân, 9 han, 40 kahvehanenin bulunduğunu ve mahalle sayısının da 26 olduğunu belirtmiştir. Ayrıca gezginin, şehrin uzunluğunun Tabakhane Deresi boyunca 1700 adım (yaklaşık 1500 m.), genişliğinin ise batıda Kemer Mahallesi ile doğuda Orta Mahallesi arasında 1000 adım (yaklaşık 900 m.) olarak yer aldığını belirtmesi, şehrin özellikle dere boyunca güneye doğru geliştiğini göstermiştir. 1683 yılında yapılan Süleyman Bey Camii dikkate alındığında, bu yüzyılın sonuna doğru şehrin güney sınırının bugünkü istasyon meydanına kadar uzandığı anlaşılmaktadır.

XVI. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar çeşitli isyanlara sahne olan Aydın Güzelhisarı, sahip olduğu konumu nedeniyle gelişimini XVIII. yüzyıl boyunca da sürdürmüştür. XIX. yüzyıl başlarında ise (1811) Aydın sancak merkezinin Tire'den Aydın Güzelhisarı'na geçmesi ve ardından 1826 yılında eyalet merkezi olması, bu gelişmeyi kanıtlar niteliktedir. Bunu şehirde artan nüfus ve fizikî yapısından da anlamaktayız. Nitekim 1843 yılında Aydın'a gelen Texier de şehrin birbirine iki taş köprü ile bağlanmış Eudan (Tabakhane) Deresi'nin iki yamacı boyunca yoğun ticaretin yaşandığı ovaya doğru gelişen, bölgenin en önemli yerleşme merkezlerinden biri olduğunu belirtmiştir. Bundan bir yıl sonra yapılan temettü sayımında ise şehrin 17.745 nüfusu ve 21 Müslüman, 3 gayri müslim olmak üzere toplam 24 mahalleden meydana geldiği kaydedilmiştir. Bu mahallelerden Kemer, Köprülü, Ramazan Paşa, Hasan Efendi, Orta ve Cuma varlıklarını günümüze kadar devam ettirirken, geriye kalan mahalleler ise şehrin gelişimine bağlı olarak zamanla yapılan yeni bölümlenmeye göre yeni isimler alan mahallelerin içinde kalmıştır.

XVIII. yüzyıl sonuna kadar Aydın Güzelhisarı; bugünkü İzmir, Denizli, Manisa, Muğla ve Aydın'dan oluşan geniş bölgenin idarî merkezi iken, İzmir'in ulaşım ve dolayısıyla ticaretle giderek daha da önem kazanmasına bağlı olarak XIX. yüzyıl ortalarından itibaren vilâyet merkezi özelliğini kaybetmiştir. Belirtilen gelişme Aydın'ı kısmen olumsuz etkilemişse de İzmir-Aydın demiryolunun inşası ve batının gelişen sanayisine bağlı olarak giderek artan transit ticaretin de etkisiyle şehir gelişimini sürdürmeye devam etmiştir. Nitekim V. Cuinet, 1890 yılına ilişkin olarak Aydın Güzelhisarı nüfusunun 36.250 olduğunu belirtmektedir ki buna göre şehrin nüfusunda yaklaşık 50 yıllık bir sürede %100'ü geçen bir artış olduğu anlaşılmaktadır.

Aydın Güzelhisarı; XIX. yüzyıl sonlarına doğru da gelişimini sürdürmüş ve mahalle sayısı 27'ye yükselmiştir. Ayrıca bu yüzyılın sonuna doğru şehrin sadece Aydın ismiyle anılmaya başlandığı, Güzelhisar isminin ise bir mahalle adı olarak kullanıldığı görülmektedir. Şehrin gelişimini XX. yüzyıl başlarında da devam ettirdiğini 1908 tarihli salnameden anlamaktayız. Buna göre şehirde 9621 hane, 1777 dükkan, 45 han, 8 hamam, 27 un değirmeni, 125 cami ve mescit, 105 dabakhane, 5 kiremithane, 7 fabrika, hükümet konağı, belediye, depo-yu hümayun, hapishane, 3 karakol, askerlik daresi, redif deposu, telgrafhane, Duyun-i Umumiye İdaresi, Ziraat Bankası Şubesi, reji idaresi, maarif idaresi, cebehane, 5 manastır, metropolithane, Ziraat Ticaret ve Sanayi Odası, 3 Gureba hastanesi, 2 havra, 4 kilise, idadi (lise), 4 erkek okulu, 2 kız okulu ve hapishane okulu bulunmaktaydı.

XX. yüzyılın ilk çeyreğinde sonu gelmez savaşlarla genelde bütün Osmanlı toprakları devamlı nüfus kaybetmiştir. Buna rağmen, Aydın nüfusunun artarak 40.000'e ulaşması ve şehrin gelişmesi yine bu savaşların etkilerinden kaynaklanmıştır. Nitekim Balkan Savaşı sonunda göçlerle gelen nüfusun 3000 kadarının şehre yerleştirilmesi sonucunda, 1913 yılında kurulan Meşrutiyet Mahallesi buna tipik bir örnek oluşturmaktadır.

I. Dünya Savaşı'ndan hemen sonra Aydın ve yakın çevresinin büyük kısmının Yunanlılar tarafından işgal edilmesiyle birkaç gün içinde şehir yakılıp yıkılmıştır. Öyle ki XX. yüzyıl başlarında 40.000 olan şehir nüfusu, bu işgal sonucu çevre yerleşmelere göçler nedeniyle 1000 kişinin altına kadar düşmüştür.

Aydın'da 1895 yılında meydana gelen depremden sonra genelde ahşap binalar inşa edilmesiyle şehrin o dönemde dar, dolambaçlı ve çıkmaz sokakları içeren Türk- İslâm dokusuna sahip olması bu işgal sırasındaki yangının şehre çok büyük zarar vermesinde etkili olmuştur. Böylece şehirde Aydinoğulları ve Osmanlılara ait birçok tarihî eser ve sahip olunan Türk-İslâm dokusu tamamen yitirilmiştir. Öyle ki Aydın daha 1895 yılındaki depremin etkisini atlatamadan 3 yıldan fazla süre işgal sonunda başta şehrin fizikî, sosyo-ekonomik yapısı olmak üzere, birçok alanda büyük bir yıkıma uğramıştır. Cumhuriyet döneminin ilk genel nüfus sayımı olan 1927 yılına göre Aydın Şehri nüfusunun 11.978 olduğu tespit edilmiştir ki şehrin 1900'lerin başında nüfusunun 40.000 kadar olduğu düşünüldüğünde, 30 yıla yakın bir süre içinde nüfusunun $\frac{3}{4}$ 'nü kaybettiği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle Aydın, Cumhuriyet yönetimine, nüfusunun büyük bir çoğunluğunu yitirmiş, sosyo-ekonomik yapısı bozulmuş ve fiziksel bakımdan da tam bir harabe olarak girmiştir.

Cumhuriyet rejiminin devrıldığı Aydın'ın, Yunan işgali nedeniyle Güzelhisar, Kurtuluş ve Köprülü mahallelerinin çok az bir kısmı dışında hemen hemen tamamı yanmıştı. Yanmış şehri yeniden kurmak için ilk olarak 1923 ve ardından 1926 yılında planlı bir şekilde imar etmek amacıyla o

dönemin belediye başkanı Fuat Şahin Erçalın tarafından şehrin imar planı hazırlatılarak imar faaliyetine başlanmıştır. İlk imar haritalarından sonra yanmış ve çoğu enkaz halinde bulunan dolambaçlı ve çıkmaz sokaklı Türk-İslâm yapısına sahip şehir dokusunda, yeni yollar açılarak yangın yerleri temizlenmiş ve şehir ızgara planlı olarak yeniden düzenlenmiştir. "Yangın Yeri Planları" olarak adlandırılan bu planlara göre birbirini dik kesen cadde ve sokaklar ile geometrik biçimli düzgün yapı adaları ızgara planı olarak düzenlenmiştir. Yangın yeri planlarının uygulanmasına 1925 yılında birbirini dik kesen Gazi ve Hürriyet caddelerinin açılmasıyla başlamıştır. Bu dönemde şehir, iki bulvarın çevresinde 400-500 metrelik yarıçaplı bir daire içerisinde yer almaktaydı. Bunu 1930'lara kadar açılan yeni cadde ve sokaklar takip etmiş böylece şehir, çevresine doğru ızgara planlı olarak giderek yayılmaya başlamıştır.

Şehirdeki gelişmeye bağlı olarak 1923 yılında hazırlanan imar planının yetersiz kalmasıyla 1939 yılında yeni bir imar planı hazırlanması gereği ortaya çıkmıştır. 1940'lı yıllara gelindiğinde şehirde en önemli imar faaliyetinin başında bu dönemde kurulan yapı kooperatifi gelmektedir. Bu yapı kooperatifi, 1922 yılından 1940 yılına kadar Yunan harabelerinin örneği olarak kalan ve batısında Tabakhane Deresi güneyinde ise Gazi Bulvarı'nın yer aldığı alanda faaliyete başlamıştır. II. Dünya Savaşı'nın olumsuzluklarına rağmen inşaat çalışmaları büyük gayretlerle hiç kesintiye uğramadan devam etmiştir. Her yönüyle yeniden imar edilen bu alanda, yeni bir mahallenin oluşturulmasına karar verilmiştir. Ovaya hakim konumundan dolayı Aytepe semti olarak da anılan şehrin bu kesimi, Zafer Mahallesi olarak adlandırılmıştır. Böylece bu yapı kooperatifi sayesinde bir yandan şehir planlı bir şekilde doğu ve kuzeye doğru gelişmiş, diğer yandan nüfus artışına bağlı olarak giderek artan konut açığı kapatılmıştır.

Bu dönemde şehrin yatay fizikî gelişimi yine kuzeydoğusunda yer alan Pınarbaşı mevkiinin düzenlenmesiyle devam etmiştir. Aydın halkının mesire yeri olan bu alanda bir kültür parkının inşasına başlanmıştır. Sonuçta 1923 yılından 1950 yılına kadar yoğun imar faaliyetine rağmen, 175 hektarlık alanıyla şehir ancak Cumhuriyet dönemi öncesi durumuna kavuşabilmiştir.

1950 ve takip eden dönemde tarımda makineleşme, karayollarındaki gelişmeler ve şehirlerdeki çekiciliğin de etkisiyle kırsal kesimden artan göçlerle giderek hız kazanan şehirleşme olgusu, tüm Türkiye genelinde olduğu gibi Aydın'da da etkisini göstermiştir.

Şehir nüfusunun artışında iç göçlerle beraber dış göçler de etkili olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında nüfus mübadelesiyle daha sonraki yıllarda ise gerek kendi istekleriyle gerekse bulundukları ülkelerden soydaşlarımızın zorunlu göçe tabii tutulmaları nedeniyle 1911 yılından başlayarak farklı yıllarda ve miktarlarda 1994 yılına kadar şehre toplam 6820 göçmen gelmiştir. Aydın'a sürekli gelen göçmenlere sadece 1953 yılında 500 adet göçmen evinin yapılması, yurtdışından gelen göç miktarının şehrin fiziksel şekillenmesinde önemli bir etki yaptığını göstermektedir. Aslında şehrin bu dönemde alansal olarak büyümesinin başlangıcını göçmenler için yapılan konutlar oluşturmuştur. Nitekim İmar ve İskân Bakanlığı ve belediyenin katkılarıyla başta Kemer ve Mesudiye mahalleleri olmak üzere, Orta Mahallesi sınırları içerisinde yer alan Ilıcabaşı semti ile o döneme kadar yerleşmeye açılmayan Denizli-İzmir devlet kara yolunun güney kısmındaki Tellidede semtinde göçmen konutları yaptırılmıştır.

1950'lerden sonra şehirde gerçekleşen nüfus artışı daha yeni toparlanmaya başlamış olan Aydın'ı hazırlıksız yakalamış ve şehir ilk kez gecekondu olgusuyla tanışmıştır. 1950'lere kadar güneydeki tarımsal alanlar dikkate alınarak oluşturulan yapılaşma, bu dönemdeki hızlı göç karşısında tarımsal alanların iskâna açılmasına neden olmuştur. Şehrin güneyindeki büyüme 1953 yılında bir çevre yolu niteliğindeki Denizli-İzmir devlet kara yoluna doğru hızlanmış ve ardından güneyde oluşan yerleşme noktalarına sıçramıştır. Aydın'daki bu hızlı ve kontrolsüz gelişme, 1951 yılında A. Kömürcü tarafından hazırlanmış olan yürürlükteki imar planının 1959 yılında yeniden gözden geçirilmesine neden olmuştur.

Bundan sonraki dönemde de iç göçlerle şehirde yapılaşma devam etmiştir. Orta Mahallesi sınırları içerisinde şehrin en büyük sanayi tesisi olan Aydın Tekstil Fabrikası'nın ve hemen batısında birinci sanayi sitesinin bu dönemde devreye girmesi özellikle iç göçlerle gelen nüfusun bu iş yerleri çevresinde ve şehrin güneybatı kesimlerinde yoğunlaşmasında etkili olmuştur. Belirtilen alanlarda göçle gelen nüfusun yoğunlaşmasında buradaki arazi fiyatlarının daha düşük olmasının yanında, önceden göç eden nüfusun da bu alanlara yerleşmeleri nedeniyle akrabalık ilişkileri önemli rol oynamıştır. Böylece şehrin güneyinde başta Tellidede çevresi olmak üzere hem nüfus açısından hem de alan açısından büyümesi giderek muhtarlık

hizmetlerini güçleştirmiştir. Bu nedenle Denizli-İzmir devlet kara yolunun güneybatısında 1967 yılında Osman Yozgatlı adında yeni bir mahalle kurulmuştur.

Bu dönem içerisinde şehrin güneyindeki gelişmeler, genelde düşük kalitede ve kaçak yapılaşma şeklinde kendini gösterirken, kuzeyindeki gelişmeler yapı kooperatiflerinin etkisiyle planlı olarak gerçekleşmiştir. Hemen hemen her yönden büyüyen şehrin dönem sonunda 387 hektara ulaşmasıyla 20 yıllık sürede yaklaşık 2,5 katı artışı tespit edilmiştir. Büyümenin yürürlükteki imar planını aşması ve başta güneyde olmak üzere, kuzey ve kuzeydoğu mahallelerinin dış kısımlarında kaçak yapılaşma şeklinde kendini göstermesi, 1968 yılında yeni bir imar planının hazırlanmasını gerektirmiştir.

Türkiye genelinde olduğu gibi Aydın'da da 1965 yılında yurtdışına başlayan göçler, 1970 yılı başında şehirde en üst seviyeye çıkmıştır. Öyle ki bu dönemde yayınlanan yerel gazetelerde yurtdışına göçlerin artmasıyla şehirde işçi sıkıntısının çekildiği ve bu nedenle Aydın linyit ocaklarının bile işletilemez duruma geldiğinin belirtilmesi, şehirden dışarıya olan bu göçün etkinliği hakkında dolaylı da olsa bize bilgi verebilmektedir. Yurtdışı göçleri, şehirde 1955 yılından itibaren oldukça yüksek olan nüfus artışını ilk kez 1970'lerin başında % 3'lere kadar gerilemesinde etkili olmuştur. Nüfus artışıdaki azalma, Aydın'a bu döneme kadar kaçak yapılaşma alanlarının ıslah edilerek yeni imar planına göre düzenlenmesi ve gecekondulaşmayı önlemek için konut alanlarının oluşturulması fırsatını vermiştir. Ancak, 1971 yılında Aydın-İzmir devlet kara yolu üzerinde kurulmaya başlanan ikinci sanayi sitesi ile ardından 1978 yılında kurulan üçüncü sanayi sitesinin ve yörede gittikçe artan tarımsal faaliyetlerin şehre tekrar iç göçü hızlandırdığı söylenebilir. İç göçlerle beraber giderek artan nüfus, kendisini yapılaşma üzerinde de göstermiştir. Söz konusu yapılaşma 1950-1970 döneminin aksine genellikle kooperatifler aracılığıyla olduğundan daha sağlıklı ve imar planı doğrultusunda gerçekleşmiştir.

1970-1990 döneminde gecekondu ıslah bölgelerinin oluşturulması ve yapılaşmanın kooperatifleşme yoluyla yapılması, mevcut imar planının genelde başarıyla uygulanmasına yardımcı olmuştur. Ancak hızlı artan nüfus karşısında şehrin kuzey kısmının dağlık ve sit alanı olması, güney kısmının zengin tarımsal topraklar içermesi, yapılaşmayı dikey yönde de arttırmıştır. Dikey yönde yapılaşma ve yoğunlaşma daha çok şehrin ana caddeleri ve çevresinde kendini göstermiştir. Bu döneme genel olarak bakıldığında şehrin batı ve kuzeye doğru geliştiği ama asıl büyük gelişmenin güneye ve doğuya doğru gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca büyümenin sadece yatay olarak değil, eski mahallelerde giderek artan yoğunlaşma nedeniyle dikey olarak da gelişmesi, bu mahalleler içinde de yeni mahallelerin kurulmasıyla sonuçlanmıştır.

Aydın 1990'da 100 bini geçen nüfusuyla bugüne kadarki en büyük gelişmeyi bu dönemde yaşamıştır. Gelişme şehrin bütün yönlerde olmasına rağmen, özellikle kuzey ve batı kesimlerde daha geniş ölçekte meydana gelmiştir. Dönem başında şehir ilk olarak kuzey kesimde gelişme kaydetmiştir. Zafer Mahallesi'nin kuzeyinde Kepez semti olarak da bilinen kesimde 1991 yılında 2000 dönümlük bir alan, Adnan Menderes Üniversitesi'nin merkez kampüsü için imara açılmıştır. Bu dönemde şehirdeki en büyük gelişme, belediyenin de etkisiyle batı ve kuzeybatı kısımda yaşanmıştır. Belediye daha önceki dönemlerde yaşamış olduğu kaçak yapılaşmayı bir daha yaşamamak için bir yandan alt yapısını hazırlayarak ucuz arsa üretmiş, diğer taraftan üst yapılaşmanın da sağlıklı olması için kooperatifleşmeye destek vermiştir. Böylece şehir bir yandan uygulanmak istenen imar planı doğrultusunda şekillendirilirken, diğer taraftan gecekondulaşma önlenerek farklı ekonomik seviyelerdeki halkın konut ihtiyacı karşılanmış ve sağlıklı bir yapılaşma meydana getirilmiştir. Benzer uygulama aynı oranda olmasa da İzmir-Denizli devlet kara yolunun güneyinde de yapılmıştır.

Şehirde kurulan üniversite ve gelişmeye başlayan sanayi ile artan ticari faaliyetler sonucunda yatay büyümenin yanında dikey büyümenin de giderek artması, planlamada yeni sorunları beraberinde getirmiştir. Yürürlükte bulunan 1983 yılındaki imar planı yaklaşık 1500 hektarlık alana, planlama kararları getirmesine rağmen, özellikle şehrin giderek gelişen güney kesimindeki taşmalar karşısında yetersiz kalmıştır. Şehrin güneybatısındaki Zeybek Mahallesi gibi güneydoğu kısmı da sanayiye bağlı olarak büyümüştür. 100 hektarlık alan içerisinde planlanan ASTİM'in organize sanayi bölgesi yatırım programına alınmasıyla 650 hektarlık ikinci bir kısım

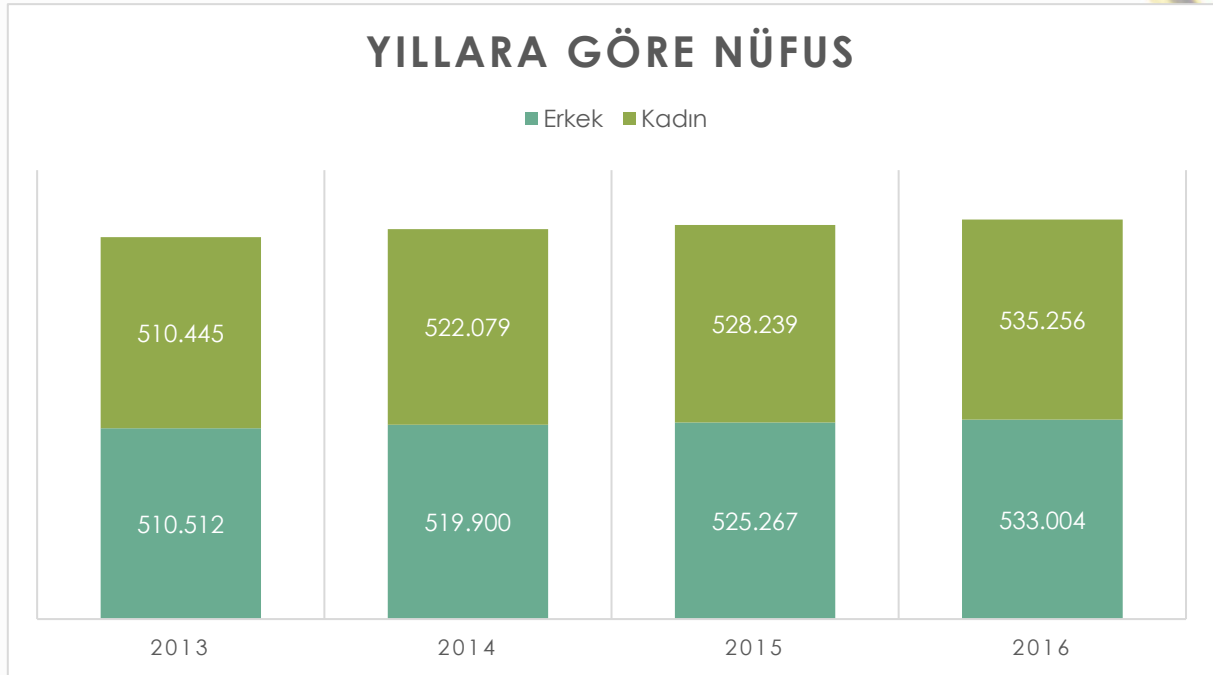
eklenmiştir. Gittikçe artmaya başlayan sanayi ve ticari faaliyetleriyle şehirde üniversitenin kurulup gelişmesi, Aydın'a bugüne kadarki en büyük alansal gelişimi sağlamıştır.

Aydın Şehri'nin, etki alanında güçlü bir tarımsal potansiyel ve yoğun bir kırsal nüfusu barındırması, buna bağlı olarak artan ticari ve sanayi faaliyetleri ve üniversitesiyle beraber gelişimi giderek artmaktadır.

1.4 DEMOGRAFİK YAPI

Son 10 yıllık dönem incelendiğinde, 2007 yılında 946.971 kişi olan il nüfusu, 2016 yılında 2007 yılına göre % 11'lik artış ile 1.068.261 kişiye yükselmiştir. 2016 yılında nüfusun %49,89'unu erkekler oluştururken, %50,11'ini kadın nüfus oluşturmaktadır.

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam	Artış
2013	510.512	510.445	1.020.957	-
2014	519.900	522.079	1.041.979	%2.05
2015	525.267	528.239	1.053.506	%1.10
2016	533.004	535.256	1.068.261	%1.40

Aydın ilçeleri nüfusu incelendiğinde, nüfusun %26,3'ünün Efeler ilçesinde bulunduğu görülmektedir. Bunu 151.789 kişi (%14,4) ile Nazilli ilçesi, 116.583 kişi (%11,1) ile Söke ilçesi takip etmektedir.

Aydın İli nüfusuna kayıtlı olup Aydın dışında ikamet edenlerin toplam sayısı 234.652 kişidir. Aydın ilinden göçün yaşandığı illerin başında İzmir gelmektedir. İzmir'i İstanbul, Muğla ve Denizli izlemektedir. Göç ağırlıklı olarak çevre illere olmaktadır.

İL	VERİLEN GÖÇ	GÖÇ EDEN NÜFUSA ORANI
İzmir	90.902	38,74%
İstanbul	29.824	12,71%
Muğla	27.852	11,87%
Denizli	18.433	7,86%
Ankara	11.594	4,94%
Antalya	8.040	3,43%
Manisa	5.375	2,29%
Bursa	4.259	1,82%
Balıkesir	3.253	1,39%

Kocaeli	2.879	1,23%
Eskişehir	2.112	0,90%
Konya	2.004	0,85%
Isparta	1.659	0,71%
Tekirdağ	1.581	0,67%
Çanakkale	1.557	0,66%
Afyonkarahisar	1.490	0,63%
Diğer	21.838	9,31%
TOPLAM VERİLEN GÖÇ	234.652	

Ege Bölgesi yoğun göç alan bölgelerden biridir. Aydın da göç alan kentlerdendir. 2016 yılı verilerine göre diğer illerin nüfusuna kayıtlı olup ilimizde yaşayan nüfus 365.224 olup toplam nüfusun %34'lük kısmını oluşturmaktadır.

İL	ALINAN GÖÇ	TOPLAM NÜFUSA ORANI
İzmir	22.794	2,13%
Denizli	22.373	2,09%
Ağrı	21.329	2,00%
Bitlis	17.677	1,65%
Muş	16.326	1,53%
Konya	15.108	1,41%
Afyonkarahisar	13.315	1,25%
Erzurum	12.507	1,17%
Muğla	11.401	1,07%
Siirt	10.238	0,96%
Diğer	202.156	18,92%
TOPLAM ALINAN GÖÇ	365.224	

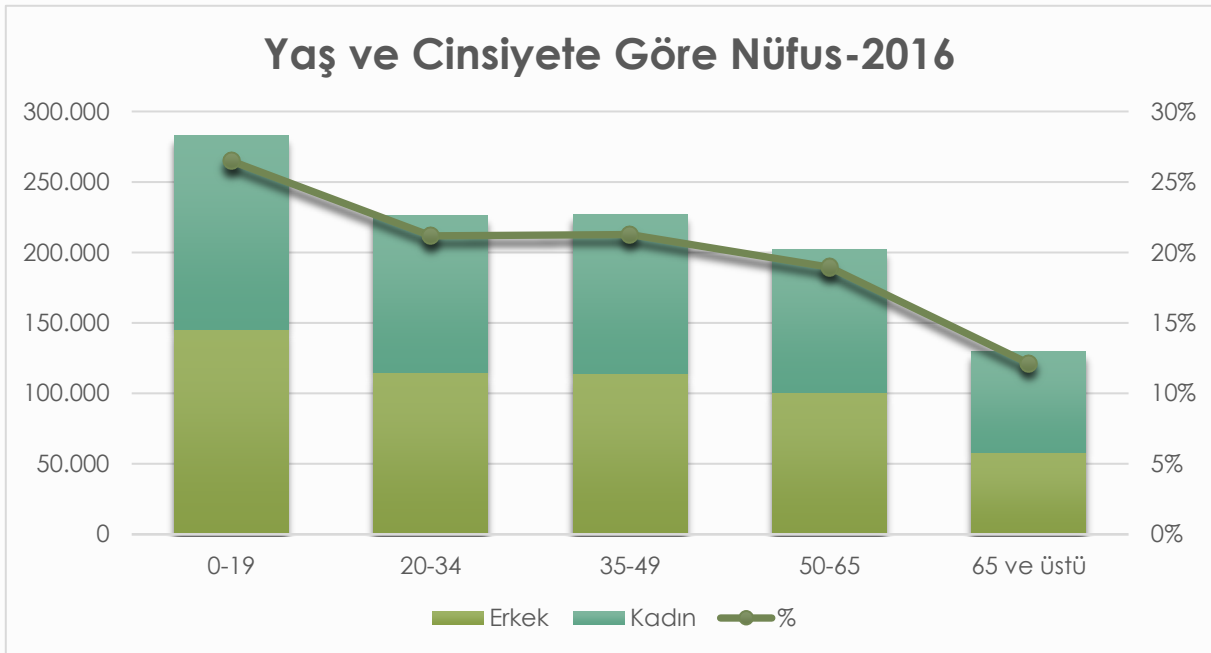
YAŞ GRUPLARI VE CİNSİYETE GÖRE NÜFUS

Yaş gruplarına göre nüfus dağılımı incelendiğinde %26,48'lik kısmın 19 yaş ve altında olduğu görülmektedir. 20-50 yaş aralığındaki nüfus toplam nüfusun %42,45'lik kısmını oluşturmaktadır.

0-19 yaş grubunun %12,88'i kadın, %13,60'ı ise erkek nüfustan oluşmaktadır. 20-50 yaş aralığında ise bu oran kadınlarda %21, erkeklerde %21,45'dir. 55 yaşa kadar erkek nüfus kadın nüfustan %3,22 daha yüksekken 55 yaş ve sonrası kadın nüfus erkek nüfustan %12,42 oranında daha yüksektir.

	Erkek		Kadın		Toplam	
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
0-4	35.340	6,63%	33.249	6,21%	68.589	6,42%
5-9	35.337	6,63%	33.476	6,25%	68.813	6,44%
10-14	34.764	6,52%	32.725	6,11%	67.489	6,32%
15-19	39.864	7,48%	38.169	7,13%	78.033	7,30%
20-24	38.330	7,19%	37.656	7,04%	75.986	7,11%

25-29	37.859	7,10%	35.969	6,72%	73.828	6,91%
30-34	38.914	7,30%	37.552	7,02%	76.466	7,16%
35-39	40.779	7,65%	40.675	7,60%	81.454	7,62%
40-44	37.581	7,05%	37.576	7,02%	75.157	7,04%
45-49	35.653	6,69%	34.905	6,52%	70.558	6,60%
50-54	37.092	6,96%	36.712	6,86%	73.804	6,91%
55-59	33.683	6,32%	33.902	6,33%	67.585	6,33%
60-64	30.071	5,64%	30.960	5,78%	61.031	5,71%
65-69	21.736	4,08%	23.469	4,38%	45.205	4,23%
70-74	14.926	2,80%	17.229	3,22%	32.155	3,01%
75-79	10.490	1,97%	13.532	2,53%	24.022	2,25%
80-84	6.984	1,31%	10.177	1,90%	17.161	1,61%
85-89	2.872	0,54%	5.410	1,01%	8.282	0,78%
90+	729	0,14%	1.913	0,36%	2.642	0,25%
TOPLAM	533.004		535.256		1.068.260	
%	49,89%		50,11%			

YAŞ GRUPLARI VE CİNSİYETE GÖRE MEDENİ DURUM

15 yaş üstü nüfusun %64,62'lik kısmı evlidir. Boşanma oranı % 4,84'dür. Eşini kaybeden kadınların sayısı erkeklerin 6,5 katıdır.

	Kadın	%	Erkek	%	Toplam	%
Hiç Evlenmedi	80.860	9,45%	119.375	13,95%	200.235	23,41%
Evli	275.055	32,15%	277.799	32,47%	552.854	64,62%
Boşandı	22.422	2,62%	18.985	2,22%	41.407	4,84%
Eşi Öldü	52.908	6,18%	8.102	0,95%	61.010	7,13%

Toplam	431.245	50,41%	424.261	49,59%	855.506
---------------	----------------	---------------	----------------	---------------	----------------

Evli nüfus incelendiğinde %12,08 oranıyla 35-39 yaş aralığının en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. 15-19 yaş aralığı evliliklerde kadınların evlilik oranı erkeklerin 11 katı kadardır. 45-49 yaş aralığına kadar kadın nüfusun evlilik oranı daha yüksekken bu yaş aralığından sonraki yaş gruplarında erkeklerin evlilik oranı daha yüksek seyretmektedir.

	Evli Erkek		Evli Kadın		Toplam	
15-19	187	0,03%	2.042	0,37%	2.229	0,40%
20-24	3.763	0,68%	12.995	2,35%	16.758	3,03%
25-29	16.100	2,91%	25.252	4,57%	41.352	7,48%
30-34	27.207	4,92%	31.448	5,69%	58.655	10,61%
35-39	32.355	5,85%	34.451	6,23%	66.806	12,08%
40-44	31.419	5,68%	31.512	5,70%	62.931	11,38%
45-49	30.495	5,52%	28.853	5,22%	59.348	10,73%
50-54	32.344	5,85%	29.728	5,38%	62.072	11,23%
55-59	29.640	5,36%	26.238	4,75%	55.878	10,11%
60-64	26.679	4,83%	22.122	4,00%	48.801	8,83%
65-69	19.053	3,45%	14.419	2,61%	33.472	6,05%
70-74	12.875	2,33%	8.413	1,52%	21.288	3,85%
75-79	8.588	1,55%	4.730	0,86%	13.318	2,41%
80-84	5.085	0,92%	2.174	0,39%	7.259	1,31%
85-89	1.689	0,31%	588	0,11%	2.277	0,41%
90+	320	0,06%	90	0,02%	410	0,07%
Toplam	277.799		275.055		552.854	

İlimizde evlilik yaşı ortalaması 2016 yılında kadınlarda 26,6 erkeklerde ise 30,6'dır. 2013, 2014 ve 2015 yıllarına kıyasla evlenme yaşının yükseldiği görülmektedir. Aynı yükseliş Türkiye genelinde de görülmektedir. Türkiye genelinde ise ortalama evlenme yaşı kadınlarda 25,6 erkeklerde ise 29,4'dür.

	Aydın		Türkiye	
Yıl	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
2013	25,8	29,9	25	28,9
2014	25,9	29,9	25,1	29
2015	26,2	30,2	25,3	29,1
2016	26,6	30,6	25,6	29,4

YAŞ GRUPLARI VE CİNSİYETE GÖRE OKUR-YAZARLIK

İlin okur-yazarlık oranları değerlendirildiğinde ülke geneline göre okur-yazar oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. 2015 verilerine göre Aydın ilinde erkeklerde okuma yazma bilenlerin toplam nüfusa oranı %44,85, kadınlarda ise %43,84'dür. Ülke genelinde ise bu oran erkeklerde %43,88, kadınlarda %41,53'dür.

OKUR-YAZARLIK

TÜRKİYE	AYDIN
---------	-------

		2013	2014	2015	2013	2014	2015
Erkek	Bilinmeyen	873.453	456.027	297.439	6.930	4.553	3.795
	Okuma Yazma Bilen	33.098.329	33.967.372	34.554.358	455.363	467.109	472.483
	Okuma Yazma Bilmeyen	449.328	454.760	452.277	4.470	4.475	4.362
Kadın	Bilinmeyen	832.915	472.278	300.203	5.682	4.262	3.571
	Okuma Yazma Bilen	31.275.805	32.098.958	32.701.639	442.041	455.538	461.870
	Okuma Yazma Bilmeyen	2.205.315	2.208.336	2.191.867	20.245	19.828	19.164
Toplam	Bilinmeyen	1.706.368	928.305	597.642	12.612	8.815	7.366
	Okuma Yazma Bilen	64.374.134	66.066.330	67.255.997	897.404	922.647	934.353
	Okuma Yazma Bilmeyen	2.654.643	2.663.096	2.644.144	24.715	24.303	23.526
Nüfus	Erkek	38.473.360	38.984.302	39.511.191	510.512	519.900	525.267
	Kadın	38.194.504	38.711.602	39.229.862	510.445	522.079	528.239
	Toplam	76.667.864	77.695.904	78.741.053	1.020.957	1.041.979	1.053.506

OKUR-YAZARLIK ORANLARI

		TÜRKİYE			AYDIN		
		2013	2014	2015	2013	2014	2015
Erkek	Bilinmeyen	1,14%	0,59%	0,38%	0,68%	0,44%	0,36%
	Okuma Yazma Bilen	43,17%	43,72%	43,88%	44,60%	44,83%	44,85%
	Okuma Yazma Bilmeyen	0,59%	0,59%	0,57%	0,44%	0,43%	0,41%
Kadın	Bilinmeyen	1,09%	0,61%	0,38%	0,56%	0,41%	0,34%
	Okuma Yazma Bilen	40,79%	41,31%	41,53%	43,30%	43,72%	43,84%
	Okuma Yazma Bilmeyen	2,88%	2,84%	2,78%	1,98%	1,90%	1,82%
Toplam	Bilinmeyen	2,23%	1,19%	0,76%	1,24%	0,85%	0,70%
	Okuma Yazma Bilen	83,96%	85,03%	85,41%	87,90%	88,55%	88,69%
	Okuma Yazma Bilmeyen	3,46%	3,43%	3,36%	2,42%	2,33%	2,23%

MEZUNİYET DURUMLARI

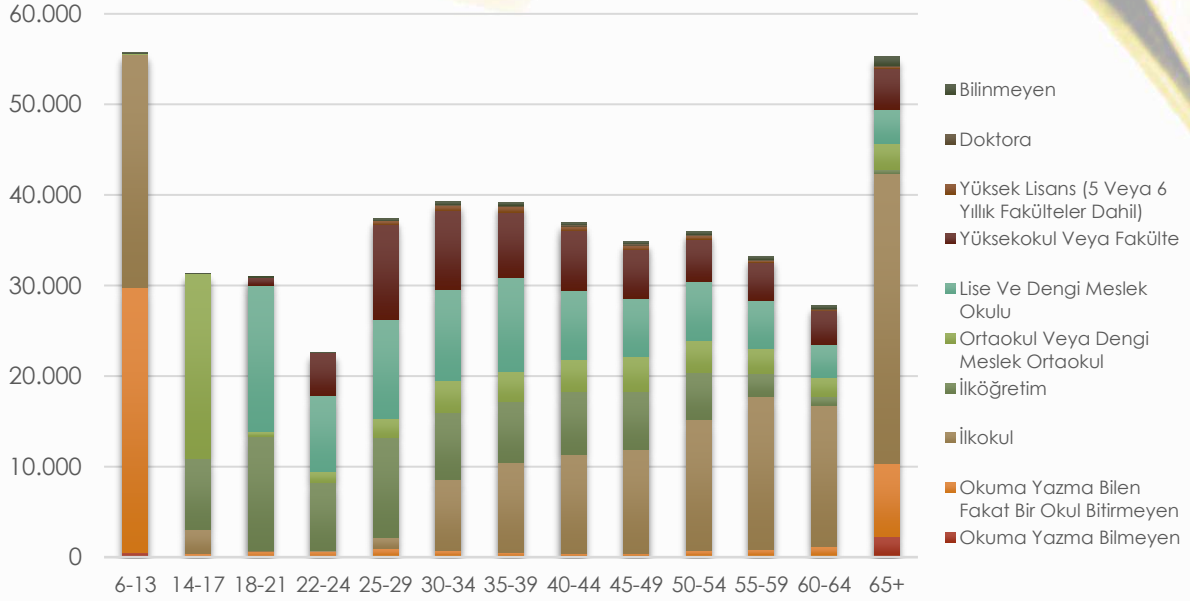
2015 yılı verilerine göre Aydın ilinde 18 yaş üstü nüfusun %33,50'si ilköğretim, %20,81'lik kısmı ise lise ve dengi meslek okulu mezunudur. Yükseköğretim veya fakülte mezunlarının oranı ise %14,60 ile 3. Sırada yer almaktadır. Ülke geneline bakıldığında %26,67'lik oran ile ilköğretim mezunlarının yine ilk sırayı aldığı, %23,47 lise ve dengi meslek okulu mezunlarının ikinci, %15,07 yükseköğretim veya fakülte mezunlarının 3. Sırada yer aldığı görülmektedir. Bu verilere göre yükseköğretim veya fakülte mezun oranlarında Aydın ilinin ülke geneline oranla geride olduğu, aynı şekilde yüksek lisans mezunlarının %0,77'lik değeriyle ülke genelindeki %1,16'lık oranın, doktora mezunlarının %0,22 ile ülke genelindeki %0,30'luk oranın altında kaldığı gözlenmektedir.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam
18-21	44	1.712	186	22.373	667	35.115	2.358	0	0	114	62.569
22-24	195	1.624	109	13.779	1.903	15.073	11.476	6	0	175	44.340
25-29	492	2.234	3.732	20.412	3.397	19.875	21.265	874	42	457	72.780
30-34	528	1.491	19.962	11.558	5.922	18.741	16.768	1.207	171	570	76.918
35-39	450	1.309	24.235	11.472	5.715	19.176	13.861	1.221	331	507	78.277
40-44	487	1.307	26.255	12.102	6.392	14.159	11.319	831	369	474	73.695
45-49	559	1.466	27.473	10.661	6.372	11.565	8.966	725	336	533	68.656
50-54	917	2.465	34.752	7.876	5.591	11.424	7.284	496	233	722	71.760
55-59	1.230	3.325	36.823	3.777	4.242	8.904	6.739	287	108	767	66.202

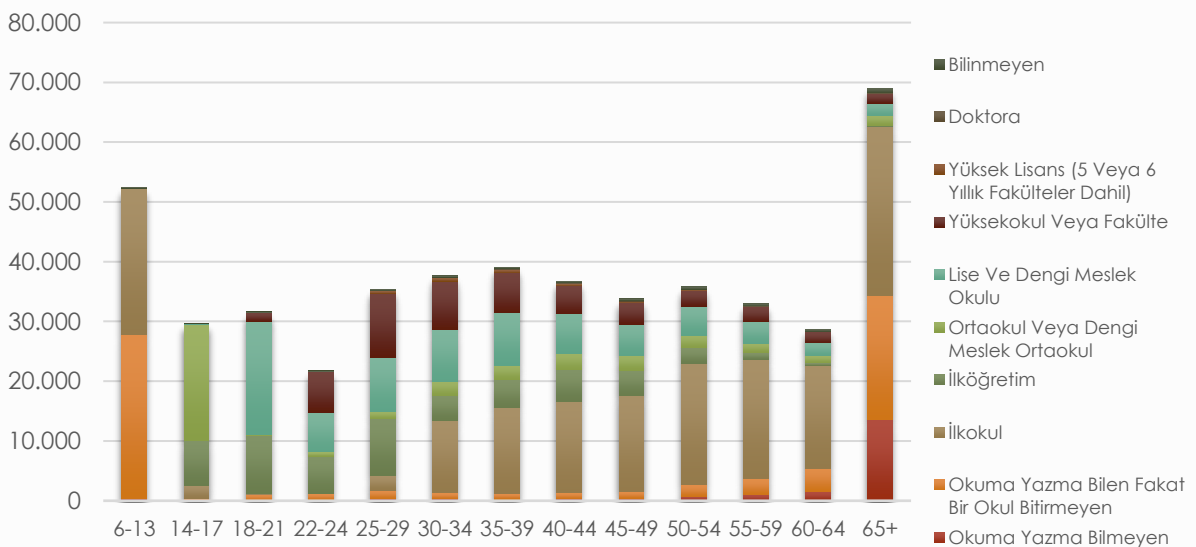
60-64	1.781	4.839	32.748	1.472	3.283	5.719	5.632	195	70	772	56.511
65+	15.891	28.661	60.408	730	4.373	5.925	6.129	273	114	1.808	124.312
Toplam	22.574	50.433	266.683	116.212	47.857	165.676	111.797	6.115	1.774	6.899	796.020
%	2,84%	6,34%	33,50%	14,60%	6,01%	20,81%	14,04%	0,77%	0,22%	0,87%	

1: Okuma Yazma Bilmeyen; 2: Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen; 3: İlkokul; 4: İlköğretim; 5: Ortaokul Veya Dengi Meslek Ortaokul; 6: Lise Ve Dengi Meslek Okulu; 7: Yüksekokul Veya Fakülte; 8: Yüksek Lisans (5 veya 6 Yıllık Fakülteler Dahil); 9: Doktora; 10: Bilinmeyen

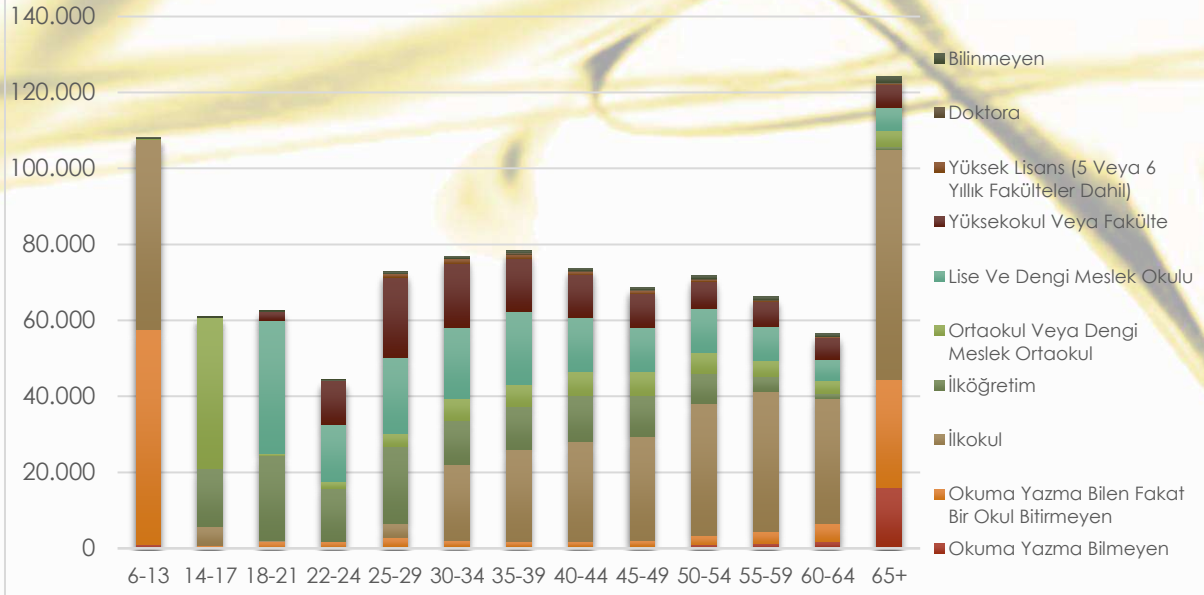
2015 Yılı Yaş Gruplarına Göre Eğitim Durumu Erkek

2015 Yılı Yaş Gruplarına Göre Eğitim Durumu Kadın

2015 Yılı Yaş Gruplarına Göre Eğitim Durumu Toplam

1.5 EKONOMİK YAPI

TARIM VE HAYVANCILIK

ARAZİ VARLIĞI

İlin toplam yüzölçümü 8007 km² olup arazi dağılımı aşağıdaki gibidir.

Arazi Dağılımı- Dekar	Aydın		Türkiye		Aydın/ Türkiye
	Alan	Toplam Araziye Oranı	Alan	Toplam Araziye Oranı	
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekilen Alanı	1.345.000	36,86%	155.743.717	65,54%	0,86%
Nadas Alanı	33.339	0,91%	40.499.984	17,04%	0,08%
Sebze Bahçeleri Alanı	107.406	2,94%	8.041.419	3,38%	1,33%
Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkilerinin Alanı	2.163.581	59,29%	33.292.166	14,01%	6,49%
Süs Bitkileri Alanı	103	0,0028%	48.437,87	0,020%	0,21%
Toplam Alan	3.649.429		237.625.723,87		1,53%

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, ilimiz tarım alanlarının %59,29'luk bölümü Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkilerinin yetiştirilmesi için ayrılmıştır. Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin ekilmesi için ayrılan alan toplam arazinin %36,86'lık kısmını oluşturmaktadır. Arazi dağılımları ülke geneliyle karşılaştırıldığında Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkileri alanının ülke genelinin %6,49'luk bölümünü oluşturduğu görülmektedir.

İlçe Adı	Toplam Alan (Dekar)	Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekilen Alanı (Dekar)	Nadas Alanı (Dekar)	Sebze Bahçeleri Alanı (Dekar)	Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkilerinin Alanı (Dekar)	Süs Bitkileri Alanı (Dekar)
Söke	616.385,00	373.415,00	1.559,00	3.718,00	237.693,00	0
Çine	345.456,00	98.547,00	2.599,00	20.649,00	223.661,00	0
Efeler	324.636,35	92.956,00	364	25.006,00	206.259,00	51,35
Nazilli	310.486,00	93.015,00	520	17.608,00	199.343,00	0
Koçarlı	286.021,16	96.391,00	337	6.336,00	182.957,00	0,16
Bozdoğan	263.722,00	131.224,00	5.438,00	5.875,00	121.185,00	0
Germencik	250.965,00	65.179,00	520	1.316,00	183.935,00	15
Karacasu	206.812,00	99.003,00	10.395,00	3.935,00	93.479,00	0
Kuyucak	193.578,00	89.683,00	2.100,00	2.105,00	99.690,00	0
Karpuzlu	149.043,00	19.531,00	6.123,00	2.831,00	120.558,00	0
Sultanhisar	148.354,00	18.053,00	624	3.257,00	126.420,00	0
Köşk	132.387,00	16.372,00	5	3.935,00	112.075,00	0
İncirliova	125.843,27	39.078,00	104	4.418,00	82.242,00	1,27
Didim	114.681,63	57.548,00	676	1.207,00	55.227,00	23,63

Yenipazar	101.533,00	42.927,00	520	1.876,00	56.210,00	0
Kuşadası	40.534,90	4.188,00	416	1.368,00	34.551,00	11,9
Buharkent	38.991,00	7.890,00	1.039,00	1.966,00	28.096,00	0
Toplam	3.649.429,31	1.345.000,00	33.339,00	107.406,00	2.163.581,00	103,31

İlçeler bazında tarım alanlarının dağılımı incelendiğinde en geniş tarım arazisinin %16,89'luk payla Söke ilçesinde olduğu görülmektedir. Bu ilçemiz Tahıllar ve diğer bitkisel ürün alanı ve meyveler içecek ve baharat bitkileri alanı açısından da ilk sırada yer almaktadır. Sebze bahçeleri açısından bakıldığında en geniş alan %23,28'lik payla Efeler ilçesinde bulunmaktadır. Efeler ilçesini %19,23'lük bir payla Çine izlemektedir. Çine ilçesi meyve yetiştiriciliği açısından bakıldığında Söke ile hemen hemen aynı seviyelerde bulunmaktadır. Çok dar bir alanda gerçekleştirilen süs bitkileri yetiştiriciliği ise Efeler ilçesinde gerçekleştirilmektedir.

İLİMİZDE ÜRETİMİ GERÇEKLEŞTİRİLEN ÖNEMLİ TAHILLAR VE DİĞER BİTKİSEL ÜRÜNLER

İlimiz pamuk üretiminde 2. Sırada, yerfıstığı üretiminde 3. Sırada, mısır (silajlık) üretiminde 5. Sırada yer almaktadır. Bu ürünlerin dışında Arpa ve İtalyan Çimi üretiminde 1., Triticale (Yeşil Ot) ve Yem Şalgamı üretiminde de 2.sırada yer almaktadır.

Ürün Adı	Ekilen Alan	Hasat Edilen Alan	Üretim	Verim (Kg/Da)	Türkiye Üretim	Oran %
Mısır (Dane)	107.778	107.778	113.427	1.052	6.400.000	%1,77
Mısır (Silajlık)	209.773	209.773	1.038.661	4.953	20.139.033	%5,16
Pamuk (Kütlü)	617.375	617.375	326.475	529	2.100.000	%15,55
Pamuk (Lif)	617.375	617.375	117.532	190	756.000	%15,55
Pamuk Tohumu (Çiğit)	617.375	617.375	195.885	317	1.260.000	%15,55
Triticale (Yeşil Ot)	8.335	8.335	17.836	2.140	119.461	%14,93
Yem Şalgamı	16.885	16.885	74.279	4.399	355.667	%20,88
Arpa (Yeşil Ot)	19.210	19.210	35.125	1.828	69.199	%50,76
İtalyan Çimi	17.437	17.437	43.941	2.520	210.935	%20,83

İlimizde yetişen tarla bitkilerinin son 6 yıldaki üretim miktarları incelendiğinde mısır (dane) üretiminde düşüş yaşandığı gözlenmektedir. 2016 yılında 2015 yılına göre %23 oranında bir düşüş yaşanmıştır. Mısır (silajlık) üretimi 2011 yılına göre %35, 2015 yılına göre ise %0,84'lük bir artışla 1.038.661 tona; Pamuk (kütlü) üretimi 2011 yılına göre %34, 2015 yılına göre %14 oranında artışla 326.475 tona; Pamuk (Lif) üretimi 2011 yılına göre %30, 2015 yılına göre %13,56 artışla 117.532 tona; Pamuk Tohumu (Çiğit) üretimi 2011 yılına göre %36, 2015 yılına göre %15'lik artışla 195.885 tona ulaşmıştır. Kayıtlara 2012 yılından itibaren girmeye başlayan ve önemli üretim kalemlerinden biri haline gelen Yem Şalgamı üretimi 2012 yılına göre %5 oranında düşüş göstermiştir. 2015 yılına göre ise %1 oranında artarak 74.279 tona erişmiştir. Arpa (Yeşil Ot) üretimi 2012 yılına göre %206 oranında, 2015 yılına göre %4 oranında artarak 35.125 tona ulaşmıştır. 2014 yılından itibaren kayıtlara girmeye başlayan İtalyan Çimi ise 2014 yılına göre %711'lik ciddi bir artış göstermiştir. 2016 yılı üretimi 2015 yılının %185 oranında üstünde gerçekleşerek 43.941 ton olmuştur.

Ürün Adı	2011-Ton	2012-Ton	2013-Ton	2014-Ton	2015-Ton	2016-Ton
Mısır (Dane)	131.627	146.455	188.833	174.575	147.666	113.427
Mısır (Silajlık)	767.939	880.531	994.647	980.034	1.029.924	1.038.661
Pamuk (Kütlü)	243.669	250.997	287.031	316.856	287.473	326.475

Pamuk (Lif)	90.157	92.868	111.990	114.071	103.491	117.532
Pamuk Tohumu (Çiğit)	144.252	148.591	164.102	187.581	170.185	195.885
Yem Şalgamı		78.548	80.161	79.603	73.441	74.279
Arpa (Yeşil Ot)		11.475	26.200	37.728	33.658	35.125
İtalyan Çimi				5.413	15.371	43.941

Yıllar bazında ürünlerin artış oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Ürün Adı	2011-2012 Artış	2012-2013 Artış	2013-2014 Artış	2014-2015 Artış	2015-2016 Artış
Mısır (Dane)	11,27%	28,94%	-7,55%	-15,41%	-23,19%
Mısır (Silajlık)	14,66%	12,96%	-1,47%	5,09%	0,85%
Pamuk (Kütlü)	3,01%	14,36%	10,39%	-9,27%	13,57%
Pamuk (Lif)	3,01%	20,59%	1,86%	-9,27%	13,57%
Pamuk Tohumu (Çiğit)	3,01%	10,44%	14,31%	-9,27%	15,10%
Tritikale (Yeşil Ot)		8,60%	25,47%	18,31%	34,40%
Yem Şalgamı		2,05%	-0,70%	-7,74%	1,14%
Arpa (Yeşil Ot)		128,32%	44,00%	-10,79%	4,36%
İtalyan Çimi				183,96%	185,87%

İLİMİZDE ÜRETİMİ GERÇEKLEŞTİRİLEN ÖNEMLİ SEBZELER

İlimizde yetişen sebzelere baktığımızda ekilen alanı ile doğru orantılı olarak en fazla yetişen domates dikkat çekmektedir. Bunun yanında ilimiz kereviz (sap) üretiminde birinci, enginar üretiminde ikinci, börülce (taze) üretiminde üçüncü, bamya üretiminde dördüncü, bakla (taze) üretiminde beşinci sırada yer almaktadır.

Ürün Adı	Ekilen Alan- Dekar	Üretim (Ton)	Türkiye Üretim (Ton)	Oran %
Domates (Sofralık)	20.338	88.726	8.581.247	1,03%
Karpuz	16.038	60.737	3.928.892	1,55%
Domates (Salçalık)	10.004	56.852	4.018.753	1,41%
Biber (Sivri)	10.786	25.539	967.466	2,64%
Kavun	5.582	14.207	3.928.892	0,77%
Patlıcan	4.198	13.490	854.049	1,58%
Karnıbahar	3.841	9.225	195.248	4,72%
Hıyar (Sofralık)	2.868	8.306	1.676.897	0,50%
Lahana (Beyaz)	1.967	7.672	524.976	1,46%
Enginar	4.910	6.219	36.368	17,10%
Pırasa	2.032	5.891	227.172	2,59%

Fasulye (Taze)	3.736	4.725	638.532	0,74%
Marul (Göbekli)	1.957	4.581	233.662	1,96%
Bezelye (Taze)	4.358	4.388	112.643	3,90%
Ispanak	3.181	3.866	210.999	1,83%
Soğan (Taze)	1.641	3.407	134.479	2,53%
Kabak (Sakız)	1.101	2.652	351.550	0,75%
Bamya	3.191	2.508	29.529	8,49%
Biber (Salçalık, Kappa)	723	1.988	957.030	0,21%
Börülce (Taze)	2.369	1.860	18.108	10,27%
Kereviz (Sap)	815	1.733	2.113	82,02%
Bakla (Taze)	1.229	1.528	35.081	4,36%
Barbunya Fasulye (Taze)	1.152	1.086	88.362	1,23%
Marul (Kıvırcık)	534	1.031	179.712	0,57%

Yıllar bazında üretim miktarları değerlendirildiğinde en geniş alanda üretimi gerçekleştirilen sofralık domatesin üretim miktarının 2011 yılına göre %11 oranında azaldığı görülmektedir. 2011 yılından bu yana azalış eğiliminde olan ürün 2016 yılında 2015 yılına göre %0,85 oranında artmıştır. Üretim miktarı olarak ikinci sırada bulunan Karpuz 2011 yılı üretimine göre %3,47 oranında artmış 2015 yılına göre ise %7 oranında azalmıştır. Salçalık Domates üretimi de yıllar bazında değişiklik göstermektedir. 2011 yılında 79.507 ton olarak gerçekleşen üretim miktarı 2012 ve 2013 yıllarında 90.000 ton üzerine çıkmış, 2014 yılından itibaren azalma eğilimine girmiştir. En çok üretimi gerçekleştirilen Sivri Biber üretimi yıllık ortalama üretimi 24.660 tondur. 2016 yılında 2015 yılına göre %2 oranında artarak 25.539 ton üretim gerçekleştirmiştir.

Türkiye genelinde %82'lik payla ilk sırada yer alan Sap Kereviz üretimi her yıl artış göstermektedir. Üretimi 2016 yılında 2011 yılına göre %94, 2015 yılına göre %16 oranında artmıştır. İlimiz Enginar üretiminde de %17,10'luk payla ülke genelinde 2.sırada yer almaktadır. Enginar üretimi de yıllık ortalama 6 ton civarında gerçekleşmektedir. 2016 yılı enginar üretimi 6.219 ton olmuştur. Bu miktar 2015 yılı üretiminden %4 daha fazladır.

Ürün Adı	2011-Ton	2012-Ton	2013-Ton	2014-Ton	2015-Ton	2016-Ton
Domates (Sofralık)	99.672	94.444	96.420	87.928	87.981	88.726
Karpuz	58.696	57.752	59.115	62.601	65.451	60.737
Domates (Salçalık)	79.507	97.146	93.214	68.660	61.996	56.852
Biber (Sivri)	25.404	23.873	23.857	24.299	24.989	25.539
Kavun	14.552	15.558	14.119	14.442	14.162	14.207
Patlıcan	12.967	13.147	13.395	11.971	12.779	13.490
Karnıbahar	7.925	8.495	8.595	8.747	8.632	9.225
Hıyar (Sofralık)	6.300	6.567	6.863	7.062	7.558	8.306
Lahana (Beyaz)	7.264	7.486	7.666	7.549	8.091	7.672
Enginar	4.697	5.437	6.592	6.500	5.990	6.219
Pırasa	5.670	6.024	6.118	5.962	5.921	5.891
Fasulye (Taze)	3.274	3.625	3.667	3.752	4.135	4.725
Marul (Göbekli)	3.266	3.628	3.844	4.073	4.312	4.581
Bezelye (Taze)	3.422	2.683	2.935	3.881	3.936	4.388
Ispanak	3.733	3.913	3.900	3.473	3.702	3.866

Soğan (Taze)	3.759	3.510	3.442	3.234	3.321	3.407
Kabak (Sakız)	2.385	2.359	2.395	2.394	2.442	2.652
Bamya	1.807	1.748	2.177	2.367	2.320	2.508
Biber (Salçalık, Kapyra)	1.240	1.550	2.362	2.266	1.993	1.988
Börülce (Taze)	1.493	1.677	1.699	1.702	1.823	1.860
Kereviz (Sap)	891	1.136	1.161	1.158	1.498	1.733
Bakla (Taze)	1.743	1.778	1.528	1.530	1.521	1.528
Barbunya Fasulye (Taze)	939	921	1.019	1.056	1.081	1.086
Marul (Kıvırcık)	743	804	805	783	1.010	1.031

Yıllar bazında ürünlerin artış değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Ürün Adı	2011-2012 Artış	2012-2013 Artış	2013-2014 Artış	2014-2015 Artış	2015-2016 Artış
Domates (Sofralık)	-5,25%	2,09%	-8,81%	0,06%	0,85%
Karpuz	-1,61%	2,36%	5,90%	4,55%	-7,20%
Domates (Salçalık)	22,19%	-4,05%	-26,34%	-9,71%	-8,30%
Biber (Sivri)	-6,03%	-0,07%	1,85%	2,84%	2,20%
Kavun	6,91%	-9,25%	2,29%	-1,94%	0,32%
Patlıcan	1,39%	1,89%	-10,63%	6,75%	5,56%
Karnibahar	7,19%	1,18%	1,77%	-1,31%	6,87%
Hıyar (Sofralık)	4,24%	4,51%	2,90%	7,02%	9,90%
Lahana (Beyaz)	3,06%	2,40%	-1,53%	7,18%	-5,18%
Enginar	15,75%	21,24%	-1,40%	-7,85%	3,82%
Pırasa	6,24%	1,56%	-2,55%	-0,69%	-0,51%
Fasulye (Taze)	10,72%	1,16%	2,32%	10,21%	14,27%
Marul (Göbekli)	11,08%	5,95%	5,96%	5,87%	6,24%
Bezelye (Taze)	-21,60%	9,39%	32,23%	1,42%	11,48%
Ispanak	4,82%	-0,33%	-10,95%	6,59%	4,43%
Soğan (Taze)	-6,62%	-1,94%	-6,04%	2,69%	2,59%
Kabak (Sakız)	-1,09%	1,53%	-0,04%	2,01%	8,60%
Bamya	-3,27%	24,54%	8,73%	-1,99%	8,10%
Biber (Salçalık, Kapyra)	25,00%	52,39%	-4,06%	-12,05%	-0,25%
Börülce (Taze)	12,32%	1,31%	0,18%	7,11%	2,03%
Kereviz (Sap)	27,50%	2,20%	-0,26%	29,36%	15,69%
Bakla (Taze)	2,01%	-14,06%	0,13%	-0,59%	0,46%
Barbunya Fasulye (Taze)	-1,92%	10,64%	3,63%	2,37%	0,46%
Marul (Kıvırcık)	8,21%	0,12%	-2,73%	28,99%	2,08%

İLİMİZDE ÜRETİMİ GERÇEKLEŞTİRİLEN ÖNEMLİ MEYVELER

İlimizde yetişen meyveler incelendiğinde en yüksek üretimin Yağlık Zeytin üretimi olduğu görülmektedir. Yağlık Zeytin üretiminde ilimiz 209.656 ton ile ülke sıralamasında da %16,13'lük

oranla birinci sırada yer almaktadır. Üretim miktarı ile ilimizde ikinci sırada yer alan İncir ise hem Türkiye hem dünya üretiminde ilk sırada yer almaktadır. 2016 yılında üretimi gerçekleştirilen 182.775 ton incir ülke geneli üretimin %59,84'lük kısmını oluşturmaktadır. İlimiz Çilek üretiminde Mersin'den sonra ikinci sırada yer almaktadır. 59.973 tonluk üretim ile ülke geneli üretimin %14,45'lik kısmını oluşturmaktadır. İlimiz üretiminin dördüncü sırasında yer alan Sofralık Zeytin üretimi 49.581 ton ile ülke genelinin üçüncü sırasında yer almaktadır. Bu üretim miktarı ülke genelinin %11,53'lük kısmını oluşturmaktadır. İlimize özgü bir diğer ürün ise Kestane'dir. Kestane üretiminde ilk sırada yer alan ilimiz ülke geneli üretimin %39,26'lık kısmını oluşturmaktadır. 2016 yılında 25.423 ton kestane üretimi gerçekleştirilmiştir.

Ürün Adı	Toplu Meyveliklerin Alanı (Dekar)	Üretim (Ton)	Toplam Ağaç Sayısı	Türkiye Üretim (Ton)	Oran
Zeytin (Yağlık)	1.294.934	209.656	19.635.166	1.300.000	16,13%
İncir	365.366	182.775	6.790.191	305.450	59,84%
Çilek	16.231	59.973	16.231	415.150	14,45%
Zeytin (Sofralık)	257.788	49.581	5.343.690	430.000	11,53%
Portakal (Washington)	30.462	49.266	864.483	1.358.100	3,63%
Kestane	68.477	25.423	784.289	64.750	39,26%
Mandalina (Satsuma)	14.132	24.619	587.596	795.050	3,10%
Şeftali (Diğer)	10.718	17.445	458.255	585.210	2,98%
Nar	13.142	14.969	664.664	465.200	3,22%
Üzüm (Sofralık-Çekirdekli)	14.210	11.395	14.210	1.380.120	0,83%
Elma (Starking)	11.784	9.460	298.830	1.140.060	0,83%
Erik	11.534	8.714	332.085	297.589	2,93%
Elma (Golden)	10.034	7.945	238.177	750.650	1,06%
Ceviz	10.962	5.632	242.343	195.000	2,89%
Armut	1.463	4.789	300.431	472.250	1,01%
Kiraz	10.136	4.760	263.442	599.650	0,79%
Üzüm (Sofralık-Çekirdeksiz)	2.663	3.972	2.663	610.484	0,65%
Kırmızı Biber (Baharatlık-İşlenmemiş)	2.025	3.564	2.025	228.531	1,56%
Mandalina (Clementin)	1.694	3.010	62.124	95.480	3,15%
Portakal (Diğer)	1.557	2.922	68.264	420.600	0,69%
Elma (Diğer)	2.632	1.960	112.530	668.550	0,29%
Kayısı	1.115	1.712	68.782	730.000	0,23%
Badem	2.264	1.705	152.814	85.000	2,01%
Ayva	643	1.547	84.219	126.400	1,22%
Mandalina (Diğer)	621	1.290	41.815	440.557	0,29%
Limon	613	1.126	51.083	850.600	0,13%
Portakal (Yafa)	442	917	21.715	71.300	1,29%
Üzüm (Kurutmalık-Çekirdeksiz)	380	606	380	1.141.130	0,05%
Turunç	0	485	27.022	2.250	21,56%

Şeftali (Nektarin)	306	449	16.973	88.926	0,50%
Greyfurt (Altıntop)	455	446	16.550	253.120	0,18%
Antep Fıstığı	2.805	418	201.360	170.000	0,25%
Mandalina (King)	133	414	6.728	5.950	6,96%
Üzüm (Şaraplık)	259	267	259	472.534	0,06%
Elma (Amasya)	184	239	9.024	232.120	0,10%
Vişne	123	228	11.771	192.500	0,12%
Zerdali	0	183	7.069	19.050	0,96%
Kekik	1.100	165	1.100	14.724	1,12%
Elma (Grannysmith)	144	122	6.535	134.448	0,09%
Yenidünya	0	108	6.155	13.950	0,77%
Muşmula	0	86	7.108	4.252	2,02%
Trabzon Hurması	30	77	2.780	34.650	0,22%
Dut	0	8	723	71.724	0,01%
Fındık	15	2	1.690	420.000	0,00%
Hünnap	5		190	315	0,00%

İlimizde yetişen meyvelerin üretim miktarları incelendiğinde Sofralık Zeytin ve Erik üretiminin giderek azaldığı görülmektedir. Yağlık Zeytinde ise 2013 yılından bu yana düşüş olduğu gözlenmektedir. Aşağıdaki tabloda ülke geneli üretimin %2 ve üstündeki kısmını karşılayan ürünlerin üretim miktarları gösterilmiştir.

Ürünler	2011 Ton	2012 Ton	2013 Ton	2014 Ton	2015 Ton	2016 Ton
İncir	168.351	171.637	186.870	184.548	186.124	182.775
Kestane	20.375	19.782	21.406	20.989	21.215	25.423
Turunç	512	514	657	596	525	485
Zeytin (Yağlık)	191.960	190.228	273.908	222.396	243.778	209.656
Çilek	30.004	46.757	48.966	62.859	60.833	59.973
Zeytin (Sofralık)	85.035	77.046	61.131	52.589	53.462	49.581
Mandalina (King)	289	288	292	691	280	414
Portakal (Washington)	43.733	47.359	50.989	51.072	51.751	49.266
Nar	9.336	10.351	15.483	16.429	17.175	14.969
Mandalina (Clementin)	3.442	3.426	3.498	3.574	2.447	3.010
Mandalina (Satsuma)	25.151	25.612	25.461	26.799	23.633	24.619
Şeftali (Diğer)	20.631	23.021	21.718	22.332	20.713	17.445
Erik	11.277	11.147	11.079	9.814	8.568	8.714
Ceviz	3.978	5.089	4.888	7.912	6.323	5.632
Muşmula	144	138	140	70	83	86
Badem	1.244	1.613	1.973	2.017	1.936	1.705

Ürünlerin yıllara göre artış oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Ürün Adı	2011-2012 Artış	2012-2013 Artış	2013-2014 Artış	2014-2015 Artış	2015-2016 Artış
İncir	1,95%	8,88%	-1,24%	0,85%	-1,80%

Kestane	-2,91%	8,21%	-1,95%	1,08%	19,84%
Turunç	0,39%	27,82%	-9,28%	-11,91%	-7,62%
Zeytin (Yağlık)	-0,90%	43,99%	-18,81%	9,61%	-14,00%
Çilek	55,84%	4,72%	28,37%	-3,22%	-1,41%
Zeytin (Sofralık)	-9,39%	-20,66%	-13,97%	1,66%	-7,26%
Mandalina (King)	-0,35%	1,39%	136,64%	-59,48%	47,86%
Portakal (Washington)	8,29%	7,66%	0,16%	1,33%	-4,80%
Nar	10,87%	49,58%	6,11%	4,54%	-12,84%
Mandalina (Clementin)	-0,46%	2,10%	2,17%	-31,53%	23,01%
Mandalina (Satsuma)	1,83%	-0,59%	5,26%	-11,81%	4,17%
Şeftali (Diğer)	11,58%	-5,66%	2,83%	-7,25%	-15,78%
Erik	-1,15%	-0,61%	-11,42%	-12,70%	1,70%
Ceviz	27,93%	-3,95%	61,87%	-20,08%	-10,93%
Muşmula	-4,17%	1,45%	-50,00%	18,57%	3,61%
Badem	29,66%	22,32%	2,23%	-4,02%	-11,93%

İNCİR ÜRETİMİ

Özellikle Ege Bölgesi basta olmak üzere Türkiye, ekolojik koşulları itibarıyla meyve yetiştirme potansiyeli çok yüksek olan ülkelerden biridir. Türkiye'de birçok meyve türünün üretimi ile yurt içi tüketimi karşılanmakta, bunun yanı sıra dış ticareti de yapılmaktadır. Aydın ili açısından en önemli dış satım ürünü sayılabilen kuru incir Türkiye'nin geleneksel ihraç ürünleri arasında bulunmaktadır. Türkiye incir ağacı varlığının %63'ü ilimizde yer almakta birlikte Türkiye incir üretiminin %60'a yakın kısmını ilimiz tek başına üretmektedir. Aydın'da üretilen incirin yaklaşık %5'i taze olarak pazarlanmakta, kalan incir ise kuru incir olarak değerlendirilmektedir.

	Aydın	Türkiye	Oran %
Toplu Meyveliklerin Alanı (Dekar)	365.366	499.868	% 73,09
Üretim (Ton)	182.775	305.450	% 59,83
Ağaç Başına Ortalama Verim (Kg)	30	31	-
Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	6.187.082	9.712.882	% 63,69
Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	603.109	982.614	% 61,38
Toplam Ağaç Sayısı	6.790.191	10.695.496	% 63,48

İlimiz incir üretiminin son 5 yılı incelendiğinde yıllar itibarıyla toplam ağaç sayısının artmasına rağmen üretim miktarında yıllar itibarıyla dalgalanmalar görülmüştür. 2012 yılında 171.637 ton olan üretim 2013 yılında %9 oranında artarak 186.870 ton ile son 5 yılın en yüksek üretim miktarı olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılında ise 2015 yılına göre %2 oranında azalarak 182.775 ton olarak gerçekleşmiştir. Diğer yandan toplam ağaç sayısının da yıllar itibarıyla arttığını görmek ilimiz açısından çok güzel bir sonuçtur.

Yıl	Toplu Meyveliklerin Alanı (Dekar)	Üretim (Ton)	Ağaç Başına Ortalama Verim (Kg)	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	Toplam Ağaç Sayısı
2012	361.415	171.637	28,8	5.953.180	588.816	6.541.996
2013	361.552	186.870	30,6	6.103.920	503.535	6.607.455

2014	360.387	184.548	29,9	6.167.925	553.920	6.721.845
2015	362.784	186.124	30,1	6.177.061	566.245	6.743.306
2016	365.366	182.775	29,5	6.187.082	603.109	6.790.191

Ülkemiz ihracatı incelendiğinde İncir ihracatı Meyve ve Sebzeler grubu ihracatının %3,71'lik kısmını oluşturmakta ve dokuzuncu sırada yer almaktadır.

SITC Kodu	Ürün	İhracat Değeri \$	Oran
5775	Fındık	1.162.723.037	17,31%
5892	Diğer Sert Kabuklu Meyva Ve Karışımlarının Konserveleri	693.741.650	10,33%
5752	Üzüm (Kurutulmuş)	426.008.438	6,34%
5712	Mandarin, Klemantin, Vilking Vb. (Taze/Kurutulmuş)	321.972.071	4,79%
5799	Meyvalar (Kurutulmuş) (0801, 0806"De Kiler Hariç)08. Fasıldaki Sert Ve Kabukluların Karışımları	311.240.774	4,63%
5721	Limon Ve Tatlı Limon (Taze/Kurutulmuş)	304.532.883	4,53%
5424	Mercimekler; Kabuksuz (Kuru)	278.878.258	4,15%
5810	Reçel, Jöle, Marmelat, Ezme Ve Pestiller	277.412.475	4,13%
5760	İncir (Taze/Kurutulmuş)	249.496.385	3,71%
5793	Kayısı, Kiraz, Şeftali, Erik Ve Çakal Eriği (Taze)	247.476.704	3,68%
5440	Domates (Taze/Soğutulmuş)	239.839.496	3,57%
5671	Sebze, Meyva, Sert Kabuklu Meyva Ve Yenilen Diğer Bitki Parçaları	228.285.007	3,40%
-	Diğer İhraç Ürünleri	1.976.928.653	29,42%
-	Toplam	6.718.535.831	

KESTANE ÜRETİMİ

Dünya keşane üretiminin % 3'ünü karşılayan ülkemizde üretim 65 bin ton civarlarındadır. İlimizde yetiştirilen keşane miktarı ise Türkiye üretiminin %39'una tekabül etmektedir. İlimizde keşane yetiştiriciliği ekolojik şartların elverişliliğine rağmen dağlık bölgelerde ve yaylalarda, özellikle kuzeye bakan yamaçlarda yaygındır. Üretim genellikle dağınık ağaçlardan elde edilmektedir. Nazilli, Köşk ve Sultanhisar ilçelerinde az da olsa kapama bahçe tesisleri mevcuttur.

	Aydın	Türkiye	Oran %
Toplu Meyveliklerin Alanı (Dekar)	68.477	115.704	59,18%
Üretim (Ton)	25.423	64.750	39,26%
Ağaç Başına Ortalama Verim (Kg)	38	33	-
Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	665.209	1.949.991	34,11%
Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	119.080	370.664	32,12%
Toplam Ağaç Sayısı	784.289	2.320.655	33,79%

İlimiz keşane üretiminin son 5 yılı incelendiğinde üretim 2016 yılında 2015 yılına göre %20'lik bir artış olduğu görülmektedir.

Yıl	Toplu Meyveliklerin Alanı (Dekar)	Üretim (Ton)	Ağaç Başına Ortalama Verim (Kg)	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	Toplam Ağaç Sayısı
-----	-----------------------------------	--------------	---------------------------------	-------------------------------	----------------------------------	--------------------

2012	67.253	19.782	31	629.809	105.695	735.504
2013	66.386	21.406	34	634.109	96.905	731.014
2014	63.970	20.989	33	641.294	91.105	732.399
2015	63.970	21.215	33	641.762	91.745	733.507
2016	68.477	25.423	38	665.209	119.080	784.289

İhraç edilen Meyve ve Sebzeler grubunda Kestane 25.057.560 \$ değer ve %0,37'lik payla 33. sırada yer almaktadır. Bu grupta ihraç edilen ürün sayısı 91'dir.

ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI ÜRETİMİ

Dünyada zeytin üretimi büyük oranda Akdeniz'e kıyısı olan ülkelerde yoğunlaşmıştır. Dünya zeytin dikim alanlarının %94'ü, üretimin %95'i Akdeniz'e kıyısı olan ülkelerde bulunmaktadır. Dikim alanlarının en yoğun olduğu ülkeler İspanya, İtalya, Yunanistan gibi Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerdir. Bunların yanı sıra Türkiye, Tunus, Suriye ve Fas gibi ülkeler de önemli üreticiler arasında yer almaktadır. Son yıllarda Avustralya, Japonya ve Arjantin gibi ülkelerde de zeytin üretimine başlanılmıştır.

Türkiye, dünya sofralık zeytin üretiminde üçüncü, zeytinyağı üretiminde ise dördüncü ülke konumundadır. Dünya zeytin üretiminde Türkiye %16'lık bir paya sahiptir. İlk sırada yer alan İspanya'yı Mısır takip etmektedir. Zeytinyağında ise yine ilk sırada yer alan İspanya'yı, Yunanistan ve sonrasında İtalya takip etmektedir.

Zeytin ve zeytinyağı üretimi ülkemizin Ege, Marmara ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yapılmaktadır. Aydın, İzmir, Muğla, Hatay, Manisa ve Bursa üretimin gerçekleştiği başlıca illerimizdir.

2016 yılında Sofralık Zeytin üretiminin %11,53'lük kısmı ilimizde gerçekleştirilmiştir.

Zeytin (Sofralık)	Aydın	Türkiye	Oran
Toplu Meyveliklerin Alanı (Dekar)	257.788	2.262.516	11,39%
Üretim (Ton)	49.581	430.000	11,53%
Ağaç Başına Ortalama Verim (Kg)	10	9	-
Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	4.731.558	47.314.681	10,00%
Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	612.132	8.652.920	7,07%
Toplam Ağaç Sayısı	5.343.690	55.967.601	9,55%

2016 yılında Yağlık Zeytin üretiminin %16'lık kısmı ilimizde gerçekleştirilmiştir.

Zeytin (Yağlık)	Aydın	Türkiye	Oran
Toplu Meyveliklerin Alanı (Dekar)	1.294.934	6.192.904	20,91%
Üretim (Ton)	209.656	1.300.000	16,13%
Ağaç Başına Ortalama Verim (Kg)	12	13	-
Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	17.897.360	100.088.449	17,88%
Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	1.737.806	17.702.038	9,82%
Toplam Ağaç Sayısı	19.635.166	117.790.487	16,67%

Sofralık Zeytin üretiminin yıllar bazında gelişimine bakıldığında düşüş gözlenmektedir. 2016 yılındaki üretim 2012 yılı üretiminin %35,6 altında gerçekleşmiştir. Sofralık Zeytin üretiminde Aydın ili, Manisa ve Bursa'dan sonra üçüncü sırada yer almaktadır.

Yıl	Toplu Meyveliklerin Alanı (Dekar)	Üretim (Ton)	Ağaç Başına Ortalama Verim (Kg)	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	Toplam Ağaç Sayısı
2012	334.310	77.046	15	5.106.030	772.674	5.878.704
2013	327.088	61.131	11	5.486.227	543.554	6.029.781
2014	249.613	52.589	11	4.608.165	560.476	5.168.641
2015	253.554	53.462	12	4.623.975	640.774	5.264.749
2016	257.788	49.581	10	4.731.558	612.132	5.343.690

Yağlık Zeytin üretimi ise yıldan yıla değişim göstermektedir. Ancak 2016 yılında 2012 yılına göre üretim miktarı %10 oranında artmıştır. Yağlık Zeytin üretiminde Aydın ili ilk sırada yer almaktadır.

Yıl	Toplu Meyveliklerin Alanı (Dekar)	Üretim (Ton)	Ağaç Başına Ortalama Verim (Kg)	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	Toplam Ağaç Sayısı
2012	1.198.375	190.228	12	16.205.527	1.722.653	17.928.180
2013	1.218.235	273.908	17	16.543.063	1.624.465	18.167.528
2014	1.290.116	222.396	12	17.887.075	1.649.721	19.536.796
2015	1.291.095	243.778	14	17.898.765	1.660.201	19.558.966
2016	1.294.934	209.656	12	17.897.360	1.737.806	19.635.166

PAMUK ÜRETİMİ

Türkiye'de pamuk üretimi genelde Ege Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Çukurova ve Antalya yörelerinde yapılmaktadır. Son 10 yıllık süreçte pamuk ekim alanlarının yaklaşık %29 oranında, üretimin ise %17 oranında gerilediği görülmektedir.

İlimiz pamuk üretiminde Şanlıurfa'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır.

		Aydın	Türkiye	Oran %
Pamuk (Kütlü)	Ekilen Alan (Dekar)	617.375	4.160.098	14,84%
	Üretim (Ton)	326.475	2.100.000	15,55%
	Verim (Kg/Da)	529	505	-
Pamuk (Lif)	Ekilen Alan (Dekar)	617.375	4.160.098	14,84%
	Üretim (Ton)	117.532	756.000	15,55%
	Verim (Kg/Da)	190	182	-
Pamuk Tohumu (Çiğit)	Ekilen Alan (Dekar)	617.375	4.160.098	14,84%
	Üretim (Ton)	195.885	1.260.000	15,55%
	Verim (Kg/Da)	317	303	-

2016 yılında Türkiye genelinde toplam 2.100.000 ton pamuk(kütlü) üretilmiş olup ilimizin bu üretim içindeki payı %15'dir.

Yıl	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Da)
2012	505.550	250.997	496
2013	536.369	287.031	535
2014	588.795	316.856	538
2015	579.064	287.473	496

2016	617.375	326.475	529
------	---------	---------	-----

TARIMSAL ALET VE MAKİNELER

Tarım alet ve makinaların yaygın olarak kullanıldığı Aydın İlinde 2016 yılında çiftçilerin sahip olduğu tarım alet ve makinaları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablodan da görüldüğü gibi ilde mevcut traktör sayısı 28.356 adettir. Ayrıca Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye'de 2016 yılı makine parkı istatistiklerine göre 1.273.531 adet traktör bulunmakta olup Aydın ili Türkiye traktör varlığının % 2'sini oluşturmaktadır.

Alet ve Makinalar	Adet	Alet ve Makinalar	Adet
Traktör	28.356	Kepçe (Tarımda Kullanılan)	827
Römork (Tarım Arabası)	25.372	Kombikürüm (Karma Tırmık)	741
Kulaklı Traktör Pulluğu	24.871	Süt Sağım Tesisi	568
Diskli Tırmık (Diskarolar)	17.563	Balya Makinesi	554
Kimyevi Gübre Dağıtma Makinesi	15.752	Krema Makinesi	548
Sırt Pülverizatörü	12.389	Yem Hazırlama Makinesi	529
Dişli Tırmık	10.541	Sedyeli, Motorlu Pülverizatör Tozlayıcı Kombine Atomizör	469
Elektropomp	10.394	Fide Dikim Makinesi	454
Hayvanla Ve Traktörle Çekilen Ara Çapa Makinesi	9.650	Traktörle Çekilen Hububat Ekim Makinesi	442
Üniversal Ekim Makinesi (Mekanik) (Pancar Mibzeri Dahil)	9.322	Karasaban	410
Kuyruk Milinden Hareketli Pülverizatör	8.649	Kulaklı Anız Pulluğu	403
Süt Sağım Makinesi (Seyyar)	8.607	Sap Döver Ve Harman Makinesi (Batöz)	310
Kültivatör	7.727	Mısır Daneleme Makinesi	215
Hayvan Pulluğu	7.673	Toprak Burgusu	209
Su Tankeri (Tarımda Kullanılan)	7.363	Yağmurlama Tesisi	208
Merdane	6.890	Pamuk Toplama Makinesi	203
Ark Açma Pulluğu	4.797	Diskli Anız Pulluğu (Vanvey)	202
Motopomp (Termik)	4.559	Ot Silaj Makinesi	193
Meyve Hasat Makineleri	4.517	Ürün Sınıflandırma Makinesi (Selektör Hariç)	173
Santrifüj Pompa	4.415	Orak Makinesi	144
Yayık	4.342	Yem Dağıtıcı Römork	121
Toprak Tesviye Makinesi	3.766	Çiftlik Gübresi Dağıtma Makinesi	98
Sap Parçalama Makinesi	3.413	Sap Toplamalı Saman Yapma Makinesi	46
Atomizör	3.378	Yerfistiği Hasat Makinesi	40
Dip Kazan (Subsoiler)	3.166	Biçerdöver	37
Damla Sulama Tesisi	3.048	Yerfistiği Harman Makinesi	36
Derin Kuyu Pompa	2.763	Tınaz Makinesi	34
Set Yapma Makinesi	2.718	Biçer Bağlar Makinesi	23
Toprak Frezesi (Rotovatör)	2.580	Anıza Ekim Makinesi	23

Motorlu Pülverizatör	2.359	Patates Dikim Makinesi	21
Ot Tırnığı	2.012	Mısır Hasat Makinesi	20
Motorlu Tırpan	1.850	Patates Sökme Makinesi	17
Traktörle Çekilen Çayır Bıçme Makinesi	1.631	Kuluçka Makinesi	15
Rototiller	1.525	Saman Aktarma-Boşaltma Makinesi	14
Diskli Traktör Pulluğu	1.276	Civciv Ana Makinesi	11
Pnömatik Ekim Makinesi	1.266	Selektör (Sabit Veya Seyyar)	9
Kombine Hububat Ekim Makinesi	1.072	Ürün Kurutma Makinesi	6
Mısır Silaj Makinesi	993	Taş Toplama Makinesi	5
Tozlayıcı	849		

HAYVANCILIK

BÜYÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞI

İlimizdeki büyükbaş hayvan varlığı 340.599 adettir. Ülke genelindeki büyükbaş hayvan varlığının %2,39'luk kısmı ilimizde bulunmaktadır. Süt üretimi ise Türkiye geneli süt üretiminin %2,58'lik kısmını oluşturmaktadır.

Hayvan Adı	Aydın		Türkiye		Oran	
	Hayvan Sayısı	Süt (Ton)	Hayvan Sayısı	Süt (Ton)	Hayvan Sayısı	Süt (Ton)
Sığır (Kültür)	257.791	377.087,36	6.588.527	9.825.300	3,91%	3,84%
Sığır(Melez)	46.719	41.189,83	5.758.336	6.101.826	0,81%	0,68%
Sığır(Yerli)	35.577	16.150,43	1.733.292	859.137	2,05%	1,88%
Manda	512	184,76	142.073	63.085	0,36%	0,29%

Yıllar bazında büyükbaş hayvan varlığı incelendiğinde Manda sayısının 2012 yılına göre %401 oranında arttığı görülmektedir. Kültür sığırları sayısı 2012 yılına göre %6,73 oranında, Melez Sığır sayısı %13,66 oranında artmıştır. Yerli sığır sayısı ise 2012 yılına göre %6,99 oranında düşmüştür.

Süt üretimi de hayvan sayılarına paralel olarak artış göstermektedir. 2016 yılında Manda sütü üretimi 2012 yılına göre %329 oranında artmıştır. Kültür sığırları süt üretimi %9,82, melez sığır süt üretimi %10,72 oranında artmış, yerli sığır süt üretimi ise %6,88 oranında azalmıştır.

Yıllar	Manda		Sığır (Kültür)		Sığır (Melez)		Sığır (Yerli)	
	Sayı	Süt (Ton)	Sayı	Süt (Ton)	Sayı	Süt (Ton)	Sayı	Süt (Ton)
2012	102	56,05	241.521	343.356,31	41.101	37.202,88	38.254	17.345,15
2013	187	69,55	245.232	346.991,42	42.422	38.310,73	38.679	17.256,86
2014	475	174,39	253.887	365.810,90	48.972	43.062,98	40.606	17.547,44
2015	528	195,15	252.760	368.358,02	46.763	41.124,79	37.172	16.509,19
2016	512	184,77	257.791	377.087,36	46.719	41.189,83	35.577	16.150,44

KÜÇÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞI

İlimizdeki küçükbaş hayvan varlığı 304.197 adettir. Ülke genelindeki küçükbaş hayvan varlığının %0,74'lük kısmı ilimizde bulunmaktadır. Süt üretimi ise Türkiye geneli süt üretiminin %0,78'lik kısmını oluşturmaktadır.

	Aydın		Türkiye		Oran	
	Hayvan Sayısı	Süt (Ton)	Hayvan Sayısı	Süt (Ton)	Hayvan Sayısı	Süt (Ton)

Koyun (Yerli)	200.956	7.808,91	28.832.669	1.113.469	0,70%	0,70%
Koyun (Merinos)	2.924	74,68	2.151.264	46.943	0,14%	0,16%
Keçi (Kıl)	100.317	4.903,20	10.137.534	476.234	0,99%	1,03%
Keçi (Tiftik)			207.765	3.167	0,00%	0,00%

Yıllar bazında küçükbaş hayvan sayıları incelendiğinde Kıl Keçisi miktarının 2012 yılına göre %3,46 oranında arttığı görülmektedir. Yerli Koyun miktarı ise 2012 yılına göre %7 oranında artmıştır. Merinos Koyunu sayısında ise 2012 yılına göre %26,47 oranında düşüş yaşanmıştır.

Süt üretiminde Kıl Keçisi süt üretim miktarı 2016 yılında 2012 yılına göre %3,54, yerli koyun süt üretimi %7,13 oranında artmış, merinos koyunu süt üretimi ise %11,3 oranında düşmüştür.

Yıllar	Keçi (Kıl)		Koyun (Yerli)		Koyun (Merinos)	
	Sayı	Süt (Ton)	Sayı	Süt (Ton)	Sayı	Süt (Ton)
2012	96.957	4.735,60	187.448	7.288,92	3.977	84,20
2013	100.863	4.894,54	194.361	7.466,53	3.881	81,61
2014	102.795	4.961,67	198.365	7.918,78	3.763	87,73
2015	106.324	5.216,99	202.270	7.840,49	3.299	80,99
2016	100.317	4.903,20	200.956	7.808,91	2.924	74,68

KÜMES HAYVANCILIĞI

İlimizdeki kümes hayvanı varlığı incelendiğinde 2016 yılında 3.513.452 kümes hayvanı kayıtlara geçmiştir. Ülke genelindeki kümes hayvanı varlığının %1,05'lik kısmı ilimizde bulunmaktadır.

	Aydın	Türkiye	Oran
Et Tavuğu	2.621.830	220.322.081	1,19%
Yumurta Tavuğu	878.907	108.689.236	0,81%
Hindi	6.572	3.182.751	0,21%
Kaz	2.836	933.353	0,30%
Ördek	3.307	413.841	0,80%

Yıllar bazında hayvan sayıları incelendiğinde kümes hayvanı sayılarında artış gözlenmektedir. Et tavuğu sayısı %26, hindi sayısı %3,5, kaz sayısı %15, ördek sayısı %7,5, yumurta tavuğu sayısı ise %39 oranında artmıştır.

Yıl	Et Tavuğu	Hindi	Kaz	Ördek	Yumurta Tavuğu
2012	2.082.150	6.346	2.465	3.076	633.097
2013	2.244.130	6.679	2.374	3.297	653.028
2014	2.335.080	6.996	2.674	3.272	612.572
2015	2.776.180	6.478	2.717	3.238	631.682
2016	2.621.830	6.572	2.836	3.307	878.907

ARICILIK

Aricılık, en eski tarımsal faaliyetlerden biridir. Bal, balmumu, polen, arı sütü, propolis ve arı sütü gibi değerli ürünleri olan arıcılık faaliyeti Aydın ili ekonomisi açısından da çok önemlidir. Bu bakımdan 2016 yılında Türkiye Aydın ili bal üretiminde 4. sırada, balmumu üretiminde 6. sırada yer almıştır.

	Aydın	Türkiye	Oran
Toplam Kovan	278.210	7.900.364	3,52%
Bal Üretimi (Ton)	3.957,81	105.727	3,74%

Balmumu Üretimi (Ton)	129,836	4.440	2,92%
------------------------------	---------	-------	-------

Yıllar itibariyle arıcılığın gelişmeye devam ettiği görülmektedir. 2016 yılında 2012 yılına göre kovan sayısı %33, bal üretimi %36, balmumu üretimi %13 oranında artmıştır.

Yıl	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
2012	208.550	2.907,30	114,495
2013	219.551	3.162,18	113,065
2014	239.877	3.446,60	133,421
2015	268.110	4.007,45	132,005
2016	278.210	3.957,81	129,836

SANAYİ VE TİCARET

Aydın'ın sanayisi, ağırlıklı olarak tarımsal üretimi işlemeye yönelik gıda imalatı, tekstil ürünleri imalatı, makine ve ekipman imalatı, madencilik ve taş ocakçılığı, otomotiv yan sanayi, beyaz eşya ürünleri imalatı ve kimyevi maddeler imalatından oluşmaktadır.

Aydın ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 709'dur. 709 işletmede 29.811 çalışan bulunmaktadır. Aydın'daki sanayi işletmeleri sayısı Türkiye genelindeki sanayi işletmelerinin %1,18'lik kısmını oluşturmaktadır. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısı Türkiye genelinde 47,89 iken Aydın'da 42,05'dir.

	Aydın	Türkiye	Oran
Firma Sayısı	709	60.127	1,18%
Çalışan Sayısı	29.811	2.879.269	1,04%
Firma Başına Ortalama Çalışan	42,05	47,89	

Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine bakıldığında Aydın'da 2015 yılı sonunda 25.520 işyerinde 151.509 kişi çalışmaktadır. Türkiye geneline oranlandığında Aydın'daki işyerleri Türkiye'nin %1,47'lik kısmını oluşturmaktadır. Çalışan sayısı ise Türkiye genelinin %1,08'lik kısmıdır. İşyeri başına düşen çalışan sayısı (6 kişi) Türkiye ortalamasının (8 kişi) altında seyretmektedir.

İşyeri ve çalışan sayıları geçmiş yıllarla karşılaştırıldığında hem işyeri sayısında hem de çalışan sayılarında Türkiye genelinden daha hızlı bir artış gerçekleştiği görülmektedir.

	Aydın		Türkiye	
	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı
2013	23.912	128.132	1.611.292	12.484.113
2014	24.255	138.332	1.679.990	13.240.122
2015	25.520	151.509	1.740.187	13.999.398
Artış Hızı				
2013-2014	1,43%	7,96%	4,26%	6,06%
2014-2015	5,22%	9,53%	3,58%	5,73%

Sosyal Güvenlik Kurumu verileri, faaliyetler bazında incelendiğinde Türkiye'deki Bitkisel ve Hayvansal Üretim yapan işyerlerinin %5,35'lik kısmının Aydın'da olduğu görülmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren işyerlerindeki çalışan sayısının oranı ise %2,83'dür.

Aydın'da faaliyet gösteren işyerlerinin %18,91'lik kısmı Perakende Ticaret, %8,12'si Bina İnşaatı, %7,90'ı Yiyecek ve İçecek Hizmetleri, %7,21'i Kara Taşımacılığı faaliyeti yapmaktadır. Ülke genelinde ise işyerlerinin %17,07'si Perakende Ticaret, %7,38'i Bina İnşaatı, %6,04'ü Yiyecek ve İçecek Hizmetleri, %7'si Kara Taşımacılığı yapmaktadır.

	Aydın			Türkiye			Aydın/Türkiye	
	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	Ort. Çalışan Sayısı	İşyeri sayısı	Çalışan Sayısı	Ort. Çalışan Sayısı	İşyeri sayısı	Çalışan Sayısı
Bitkisel Ve Hayvansal Üretim	874	3.203	4	16.334	113.138	7	5,35%	2,83%
Veterinerlik Hizmetleri	66	149	2	2.132	6.696	3	3,10%	2,23%
İçecek İmalatı	20	504	25	648	15.104	23	3,09%	3,34%
Kömür Ve Linyit Çıkarılması	20	817	41	656	40.508	62	3,05%	2,02%
Güvenlik Ve Soruşturma Faaliyet.	574	2.737	5	20.131	275.425	14	2,85%	0,99%

Balıkçılık Ve Su Ürünleri Yetiş.	33	340	10	1.174	8.041	7	2,81%	4,23%
Kumar Ve Müşterek Bahis Faal	106	231	2	4.004	10.804	3	2,65%	2,14%
Ağaç, Ağaç Ürünleri Ve Mantar Ür.	268	854	3	10.682	66.355	6	2,51%	1,29%
Konaklama	436	5.176	12	17.662	219.120	12	2,47%	2,36%
Kütüphane, Arşiv Ve Müzeler	9	21	2	372	3.029	8	2,42%	0,69%
Seyahat Acentesi, Tur Oper. Rez. Hiz	179	751	4	8.014	49.066	6	2,23%	1,53%
Uluslararası Örgüt Ve Tems. Faal.	11	25	2	497	4.136	8	2,21%	0,60%
İyileştirme Ve Diğeri Atık Yön. Hiz.	3	19	6	144	2.074	14	2,08%	0,92%
Gıda Ürünleri İmalatı	871	11.443	13	41.975	441.794	11	2,08%	2,59%
Metalik Olmayan Ürünler İma.	275	3.171	12	13.745	222.421	16	2,00%	1,43%
Ormancılık Ve Tomrukçuluk	68	1.661	24	3.458	97.820	28	1,97%	1,70%
Yiyecek Ve İçecek Hizmeti Faal.	2.017	7.202	4	105.068	599.124	6	1,92%	1,20%
Yatılı Bakım Faaliyetleri	29	475	16	1.550	24.028	16	1,87%	1,98%
Sosyal Hizmetler	78	940	12	4.297	41.664	10	1,82%	2,26%
Üye Olunan Kuruluş Faaliyetleri	187	573	3	10.315	43.157	4	1,81%	1,33%
Diğeri Hizmet Faaliyetleri	505	1.160	2	28.477	105.312	4	1,77%	1,10%
Madencilik Destekleyici Hizmet	8	45	6	459	5.948	13	1,74%	0,76%
Kanalizasyon	8	371	46	471	14.216	30	1,70%	2,61%
Sigorta Reas. Emek. Fonl (Zor.S.G.Hariç)	70	166	2	4.126	25.145	6	1,70%	0,66%
Bina Ve Çevre Düzenleme Faaliyet.	940	10.203	11	55.896	756.506	14	1,68%	1,35%
Posta Ve Kurye Faaliyetleri	45	303	7	2.712	32.764	12	1,66%	0,92%
Diğeri Madencilik Ve Taş Ocak.	77	1.306	17	4.697	59.893	13	1,64%	2,18%
Spor, Eğlence Ve Dinlenme Faal.	115	572	5	7.048	43.985	6	1,63%	1,30%
Toplan Ve Per.Tic.Ve Mot. Taşıt. On.	743	2.115	3	45.623	191.019	4	1,63%	1,11%
Perakende Tic.(Mot. Taşıt. Onar. Har)	4.827	16.319	3	297.043	1.261.913	4	1,63%	1,29%
Bilgisayar Ve Kişisel Ev Eşya. Onar.	190	652	3	11.745	66.452	6	1,62%	0,98%
Bina İnşaatı	2.072	19.175	9	128.477	1.266.828	10	1,61%	1,51%

Finansal Hizmet. (Sig. Ve Emek. Har.)	120	698	6	7.723	95.993	12	1,55%	0,73%
Kara Taşıma.Ve Boru Hatlı Taşıma.	1.840	5.568	3	121.834	564.916	5	1,51%	0,99%
Eğitim	471	4.823	10	31.490	697.049	22	1,50%	0,69%
Özel İnşaat Faaliyetleri	769	4.406	6	54.701	349.210	6	1,41%	1,26%
Hukuki Ve Muhasebe Faaliyetleri	628	1.559	2	45.610	140.925	3	1,38%	1,11%
Bina Dışı Yapıların İnşaatı	207	3.350	16	15.053	364.592	24	1,38%	0,92%
Diğer Ulaşım Araçları İmalatı	16	300	19	1.169	47.961	41	1,37%	0,63%
Gayrimenkul Faaliyetleri	645	1.133	2	47.805	99.098	2	1,35%	1,14%
Mimarlık Ve Mühendislik Faaliyeti	292	1.546	5	21.986	145.546	7	1,33%	1,06%
İdari Danışmanlık Faaliyetleri	289	2.909	10	21.783	223.754	10	1,33%	1,30%
Fabrik. Metal Ürün. (Mak. Tec. Har)	459	2.806	6	35.379	393.638	11	1,30%	0,71%
Büro Yönetimi, Büro Desteği Faal.	674	3.473	5	52.120	402.881	8	1,29%	0,86%
Makine Ve Ekipman İmalatı	125	3.544	28	9.974	139.862	14	1,25%	2,53%
Kiralama Ve Leasing Faaliyetleri	67	133	2	5.754	29.273	5	1,16%	0,45%
İnsan Sağlığı Hizmetleri	256	2.239	9	22.354	281.643	13	1,15%	0,79%
Hanehalkları Tar. Kendi İht. Faal.	6	11	2	526	2.047	4	1,14%	0,54%
Ana Metal Sanayi	86	409	5	7.607	149.301	20	1,13%	0,27%
Ahık Maddelerin Değerlendirilmesi	37	1.250	34	3.293	89.330	27	1,12%	1,40%
Kimyasal Ürünleri İmalatı	48	421	9	4.388	74.175	17	1,09%	0,57%
Diğer Mesleki, Bilim. Ve Tek. Faal.	76	195	3	7.070	31.920	5	1,07%	0,61%
Taşıma. İçin Depolama Ve Destek.Fa.	192	989	5	18.457	238.625	13	1,04%	0,41%
Diğer (Türkiye Genelinde %1'in altında olan işler)	2.493	17.068	7	354.479	3.324.174	9	0,70%	0,51%
Toplam	25.520	151.509	6	1.740.187	13.999.398	8	1,47%	1,08%

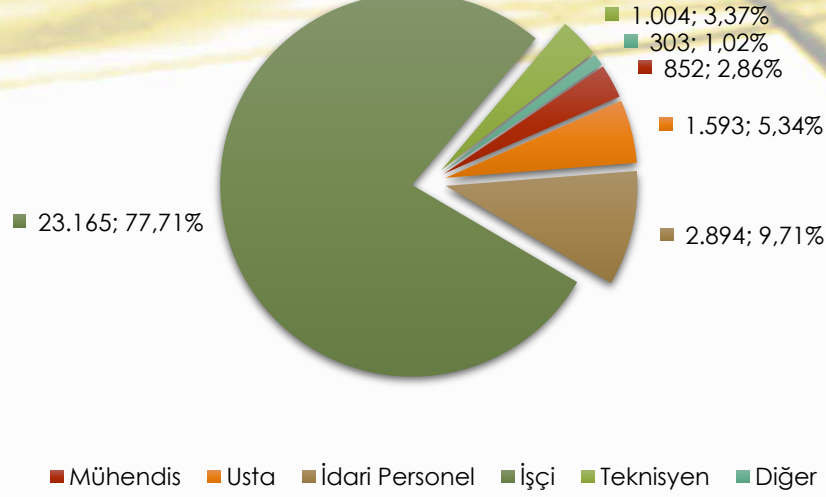
Sanayicilerin talepleri doğrultusunda TOBB tarafından düzenlenen kapasite raporları incelendiğinde ağırlıklı olarak Sıvı ve Katı Yağ İmalatı yapan firmalara kapasite raporu düzenlendiği görülmektedir.

Sıra	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı	Oran
1	Sıvı ve katı yağ imalatı	129	11,11%

2	Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması	128	11,02%
3	Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	51	4,39%
4	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	41	3,53%
5	Paketleme faaliyetleri	31	2,67%
6	Elektrik enerjisi üretimi	27	2,33%
7	Taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve bitirilmesi	27	2,33%
8	Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı	27	2,33%
9	Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı	26	2,24%
10	Süsleme ve yapı taşları ile kireç taşı, alçı taşı, tebeşir ve kayağantaşı (arduvaz-kayraktaşı) ocakçılığı	25	2,15%
11	Hazır beton imalatı	23	1,98%
12	Tasnif edilmiş materyallerin geri kazanımı	22	1,89%
13	Gıda, içecek ve tütün işleme makineleri imalatı	20	1,72%
14	Diğer yiyecek hizmeti faaliyetleri	19	1,64%
15	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	18	1,55%
16	Çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı	14	1,21%
17	Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı	14	1,21%
18	Alkolsüz içeceklerin imalatı; maden sularının ve diğer şişelenmiş suların üretimi	13	1,12%
19	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer genel amaçlı makinelerin imalatı	13	1,12%
20	Ağaçların biçilmesi ve planyalanması	12	1,03%
21	Baharat, sos, sirke ve diğer çeşni maddelerinin imalatı	12	1,03%
22	Ahşap konteyner imalatı	12	1,03%
23	Plastik inşaat malzemesi imalatı	12	1,03%
24	İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	12	1,03%
25	İç giyim eşyası imalatı	11	0,95%
26	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer madencilik ve taş ocakçılığı	11	0,95%
27	Beton, alçı ve çimentodan yapılmış diğer ürünlerin imalatı	10	0,86%
28	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	10	0,86%
29	Metal yapı ve yapı parçaları imalatı	10	0,86%
-	Diğer (10'dan az sayıda hazırlanan raporların toplamı)	381	32,82 %
Genel Toplam		1.161	

Bu işletmelerde çalışan profiline bakıldığında çalışanların %77,71'inin işçi, %9,71'inin İdari Personel, %5,34'ünün Usta, %3,37'sinin Teknisyen, %2,86'sının Mühendis, %1,02'sinin Diğer personel olduğu görülmektedir.

Aydın İli Sanayi İşletmelerinde Çalışanların Dağılımı

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

Aydın ilinde 7 adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.

Aydın Organize Sanayi Bölgesi

- 95 hektar büyüklüğündedir.
- 1996 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 63 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.500 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, fabrikasyon metal ürünleri ve tekstil ürünleri imalatı sanayidir.
- Arıtma tesisi kapasitesi 2.500 m³/gündür.

Ortaklar Organize Sanayi Bölgesi

- 122 hektar büyüklüğündedir.
- 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 42 adet sanayi parselinin 26 adedi tahsis edilmiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 310 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı ve içeceklerin imalatı sanayidir.
- Arıtma tesisi kapasitesi 2.000 m³/gündür.

Nazilli Organize Sanayi Bölgesi

- 126 hektar büyüklüğündedir.
- 2013 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 44 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 780 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; makine-ekipmanların kurulumu-onarımı, kimyasalların kimyasal ürünlerin imalatı ve ana metal sanayidir.

Aydın-ASTİM Organize Sanayi Bölgesi

- 504 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 256 adet sanayi parselinin 119 tahsis edilmiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.300 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırıklı sektör grubu; başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı, gıda ürünleri imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atıksu arıtma tesisi kapasitesi 1.750 m³/gündür.

Söke Organize Sanayi Bölgesi

- 185 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 89 adet sanayi parselinin 10 adedi tahsis edilmiştir.
- Altyapı keşif ve uygulama proje aşamasındadır.

Çine Organize Sanayi Bölgesi

- 221 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 51 adet sanayi parselinin 5 adedi tahsis edilmiştir.
- Elektrik şebeke inşaatının %50'i tamamlanmış olup, doğalgaz inşaatına başlanılmamıştır.
- Atıksu arıtma tesisi kapasitesi 400 m³/gündür.

Buharkent Organize Sanayi Bölgesi

- 84 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 56 adet sanayi parseli bulunmaktadır.
- Müteşebbis imkanları ile devam etmektedir.

DIŞ TİCARET

2016 yılında Aydın'dan gerçekleştirilen ihracat rakamı 1.868.493.247 TL olmuştur. Buna karşılık gerçekleştirilen ithalat ise 822.747.286 TL'dir. İthalat ihracat dengesi açısından bakıldığında ithalat rakamları son yıllarda ciddi bir yükseliş gösterse de halen pozitif yönde gerçekleşmektedir.

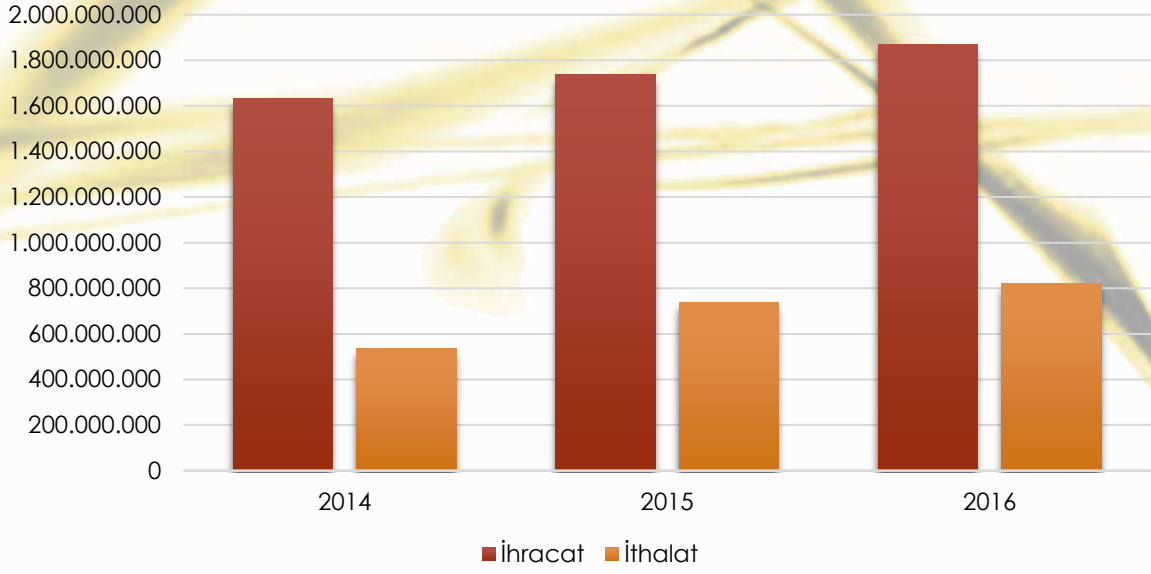
İhracat 2016 yılında bir önceki yıla göre %7,64, ithalat ise %11,39 oranında artmıştır. İthalat rakamlarında en önemli artış 2015 yılında bir önceki yıla göre %38,10 oranında gerçekleşmiştir. İhracat rakamlarındaki artış Ege Bölgesi ve Türkiye geneli artış hızından daha düşük seviyede seyrederken ithalat rakamları ise Ege Bölgesi ve Türkiye geneline göre oldukça yüksek seviyelerdedir.

2016 yılında Aydın İli ihracatı Ege Bölgesi ihracatının %4,30'luk, Türkiye genelinin ise %0,43'lük kısmını oluşturmaktadır.

DIŞ TİCARET RAKAMLARI

		Aydın-TL	Ege Bölgesi-TL	Türkiye-TL
2014	İhracat	1.633.145.982	35.722.984.171	345.293.745.695
	İthalat	534.812.637	35.825.492.705	529.625.047.481
	Denge	1.098.333.345	-102.508.534	-184.331.301.786
2015	İhracat	1.735.938.276	38.665.505.647	391.461.317.800
	İthalat	738.598.642	39.974.211.572	562.315.556.543
	Denge	997.339.634	-1.308.705.925	-170.854.238.743
2016	İhracat	1.868.493.247	43.501.197.131	431.655.266.311
	İthalat	822.747.286	42.497.941.219	600.519.392.072
	Denge	1.045.745.961	1.003.255.912	-168.864.125.761

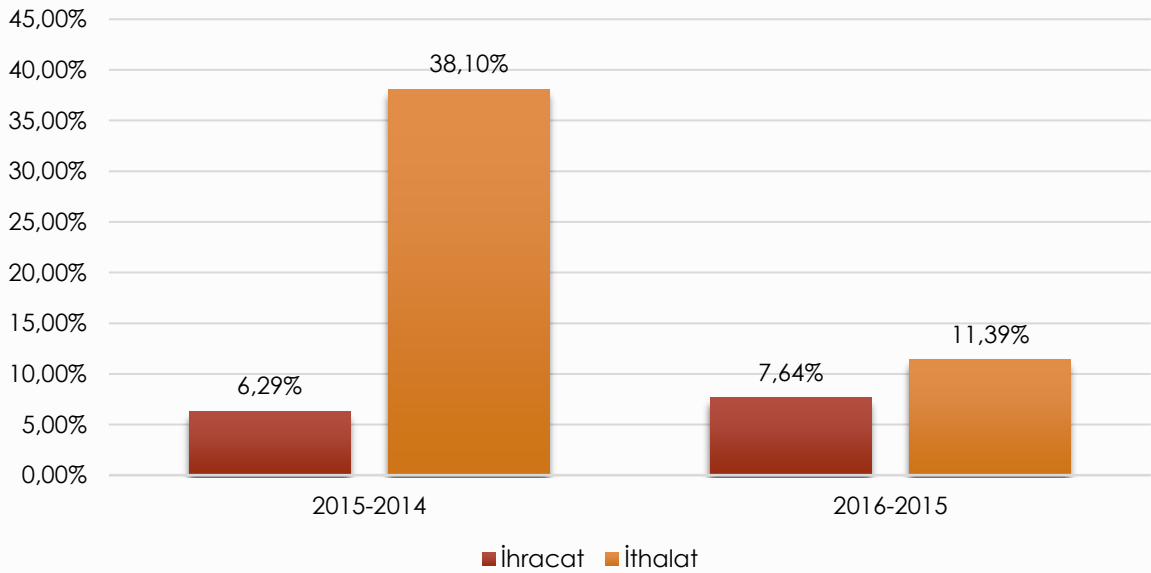
Aydın İli İthalat ve İhracat Rakamları-TL

ARTIŞ ORANLARI

		Aydın	Ege Bölgesi	Türkiye
2015-2014	İhracat	6,29%	8,24%	13,37%
	İthalat	38,10%	11,58%	6,17%
2016-2015	İhracat	7,64%	12,51%	10,27%
	İthalat	11,39%	6,31%	6,79%

Aydın İli İthalat ve İhracat Artış Oranları

İTHALAT VE İHRACATTAKİ PAY

		Aydın-Ege Bölgesi	Aydın-Türkiye	Ege Bölgesi-Türkiye
2014	İhracat	4,57%	0,47%	10,35%
	İthalat	1,49%	0,10%	6,76%

2015	İhracat	4,49%	0,44%	9,88%
	İthalat	1,85%	0,13%	7,11%
2016	İhracat	4,30%	0,43%	10,08%
	İthalat	1,94%	0,14%	7,08%

İHRACAT

Ürünler

Aydın İli 2016 yılı ihracatında %25,76'lık pay Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizata aittir. Bu ürünün Aydın ilinden yapılan ihracatı Türkiye ihracatının %1,36'sı kadardır. Taş Ocakçılığı ve Diğer Madencilik ürünleri ilimiz ihracatında %16,76 paya sahiptir. Bu ürünlerin ardından %16,36'lık payla Tarım ve Hayvancılık ürünleri gelmektedir. Gıda Ürünleri ve İçecekler %11,31'lik payla ilimiz ihracatının dördüncü sırasında yer almaktadır.

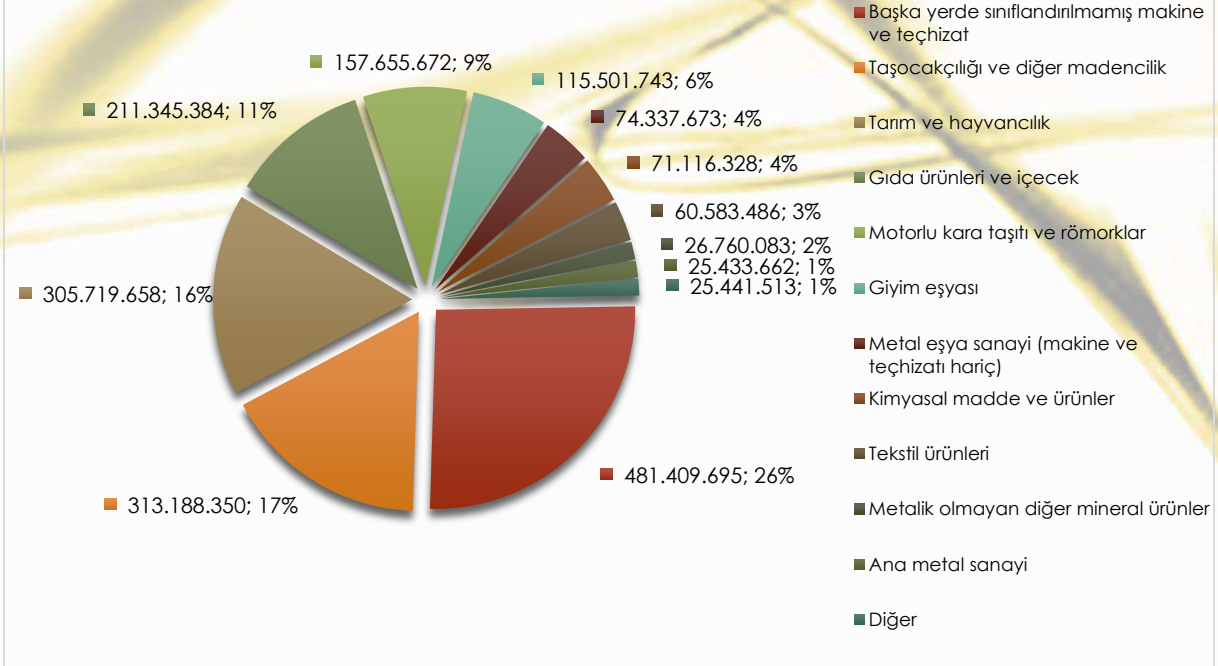
İlimiz ihracatının ilk sırasında yer alan Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat ihracatında ilk sırada Almanya bulunmaktadır. Almanya'yı İngiltere ve ABD takip etmektedir.

İlimiz ihracatının ikinci sırasında yer alan Taş Ocakçılığı ve Madencilik grubu ürünlerin ihracatında ilk sırada Çin yer almaktadır. Yapılan ihracatın %51'i bu ülkeye yapılmaktadır. Çin'den sonra sırasıyla İtalya ve Hindistan gelmektedir.

İhracatımızın üçüncü sırasında yer alan Tarım ve Hayvancılık ürünlerinin ihracatında ilk sırada Irak bulunmaktadır. Irak'ın ardından İtalya, Almanya, Rusya ve ABD gelmektedir.

Kodu	Açıklama	Aydın		Türkiye		Aydın/ Türkiye
		TL	İhracattaki Pay	TL	İhracattaki Pay	
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	481.409.695	25,76%	35.510.749.599	8,23%	1,36%
14	Taş ocakçılığı ve diğer madencilik	313.188.350	16,76%	4.917.741.405	1,14%	6,37%
1	Tarım ve hayvancılık	305.719.658	16,36%	16.438.898.314	3,81%	1,86%
15	Gıda ürünleri ve içecek	211.345.384	11,31%	30.074.324.440	6,97%	0,70%
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	157.655.672	8,44%	64.089.995.277	14,85%	0,25%
18	Giyim eşyası	115.501.743	6,18%	37.401.771.318	8,66%	0,31%
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	74.337.673	3,98%	18.492.979.466	4,28%	0,40%
24	Kimyasal madde ve ürünler	71.116.328	3,81%	20.920.418.246	4,85%	0,34%
17	Tekstil ürünleri	60.583.486	3,24%	41.002.495.543	9,50%	0,15%
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	26.760.083	1,43%	10.885.078.364	2,52%	0,25%
27	Ana metal sanayi	25.433.662	1,36%	53.938.490.609	12,50%	0,05%
	Diğer	25.441.513	1,36%	97.982.323.730	22,70%	0,03%
Toplam		1.868.493.247		431.655.266.311		0,43%

Aydın İli İhraç Edilen Ürünler-2016

Ülkeler

İlimiz ihracatının %8,19'luk kısmı İtalya'ya gerçekleştirilmektedir. İhracatımızın %7,66'lık kısmı ABD, %5,75'i Almanya, %5,41'i ise Çek Cumhuriyeti'ne gerçekleştirilmektedir.

İtalya'ya yapılan ihracat ülke genelinde incelendiğinde ağırlıklı olarak Motorlu Kara Taşıtı ve Römork ihracatı gerçekleştirildiği görülmektedir. İhracat yapılan ürünlerin ikinci sırasında Tekstil Ürünleri, üçüncü sırada ise ilimizin ihracatında birinci sırada yer alan Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat bulunmaktadır. İtalya bu ürün grubunda Başka Yerde Sınıflandırılmamış Ev Aletleri satın almaktadır.

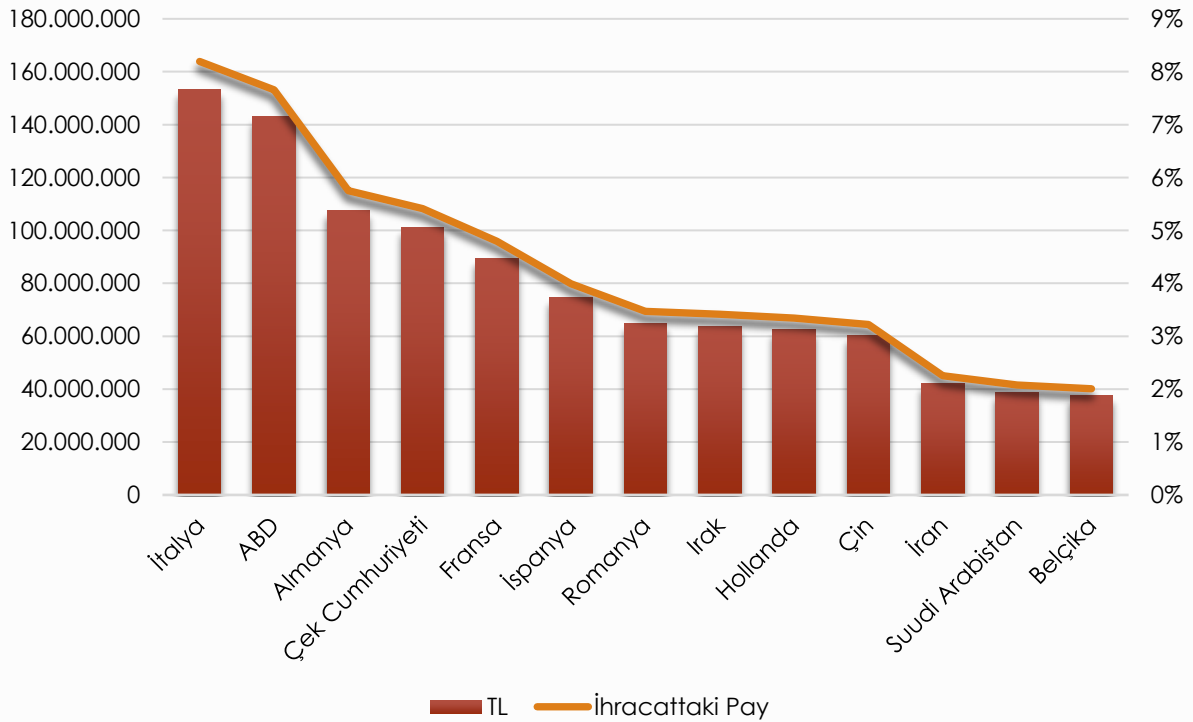
ABD tarafından ülkemizden temin edilen ürünlerin ilk sırasında Ana Metal Sanayi Ürünleri yer almaktadır. Satın alınan ürünlerin ikinci sırasında Tekstil Ürünleri bulunmaktadır. İlimizin ihracat ürünlerinde ilk sırada yer alan Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat ise ABD tarafından temin edilen üçüncü sıradaki ürün grubudur. Bu ürün grubunda da ağırlıklı olarak Tarım ve Orman Makineleri satın almaktadır.

Almanya'ya ihracatta ilk sırayı Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar almaktadır. İkinci sırada Giyim Eşyası, üçüncü sırada Tekstil ürünleri bulunmaktadır. İlimizin ihracatında birinci sırada yer alan Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat ise dördüncü sırada yer almaktadır. Bu ürün grubunda da ağırlıklı olarak Başka Yerde Sınıflandırılmamış Ev Aletleri satın almaktadır.

Ülke	Aydın		Türkiye		Aydın/Türkiye
	TL	İhracattaki Pay	TL	İhracattaki Pay	
İtalya	153.107.756	8,19%	22.996.378.643	5,33%	0,67%
ABD	143.076.508	7,66%	20.063.343.032	4,65%	0,71%
Almanya	107.436.519	5,75%	42.371.436.455	9,82%	0,25%
Çek Cumhuriyeti	101.109.371	5,41%	2.433.103.789	0,56%	4,16%
Fransa	89.552.217	4,79%	18.250.335.538	4,23%	0,49%
İspanya	74.594.877	3,99%	15.093.400.632	3,50%	0,49%
Romanya	64.801.762	3,47%	8.055.416.444	1,87%	0,80%
Irak	63.785.655	3,41%	23.234.254.973	5,38%	0,27%
Hollanda	62.500.856	3,34%	10.853.588.419	2,51%	0,58%

Çin	60.182.032	3,22%	7.117.315.266	1,65%	0,85%
İran	42.162.187	2,26%	14.930.585.562	3,46%	0,28%
Suudi Arabistan	38.802.511	2,08%	9.609.834.974	2,23%	0,40%
Belçika	37.507.926	2,01%	7.720.684.841	1,79%	0,49%
Danimarka	36.917.180	1,98%	2.878.486.228	0,67%	1,28%
Polonya	36.740.917	1,97%	8.004.577.305	1,85%	0,46%
İsrail	36.439.942	1,95%	8.953.495.452	2,07%	0,41%
İngiltere	33.558.645	1,80%	35.170.957.621	8,15%	0,10%
Bulgaristan	32.984.627	1,77%	7.218.162.411	1,67%	0,46%
Rusya Federasyonu	30.875.716	1,65%	5.302.321.651	1,23%	0,58%
Ukrayna	28.425.002	1,52%	3.801.707.595	0,88%	0,75%
Mısır	24.360.730	1,30%	8.276.056.252	1,92%	0,29%
Vietnam	22.668.144	1,21%	717.785.094	0,17%	3,16%
Cezayir	22.387.626	1,20%	5.248.208.317	1,22%	0,43%
Ürdün	21.830.072	1,17%	2.148.221.657	0,50%	1,02%
AHL Serbest Bölgesi	21.302.512	1,14%	210.804.035	0,05%	10,11%
Avustralya	21.277.703	1,14%	1.901.034.736	0,44%	1,12%
BAE	21.053.221	1,13%	16.670.981.241	3,86%	0,13%
Diğer	439.051.033	23,49%	122.422.788.148	28,36%	0,36%
Toplam	1.868.493.247		431.655.266.311		0,43%

Aydın İli'nde İhracat Yapılan Ülkeler-2016

İTHALAT Ürünler

İlimiz ihracatının %25,76'lık oranla birinci sırasında yer alan Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat; %31,64'lük payla ithalatı da birinci sırada bulunmaktadır. İthal edilen ürünlerde Radyo Televizyon Haberleşme Teçhizatı ve Cihazları %10,87'lik payla ikinci sırada yer almaktadır. İlimiz ithalatının üçüncü sırasında yer alan Ana Metal sanayinin payı %6,32'dir. Bu ürün grubu %11,30'luk payla ülke geneli ithalatının ikinci sırasında yer almaktadır. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Elektrikli Makine ve Cihazlar %5,75'lik payla ilimiz ithalatında dördüncü sırada, Kimyasal Madde ve Ürünler ise %5,60'lık payla beşinci sırada yer almaktadır. Kimyasal Madde ve Ürünler ülkemiz ithalatında %14,59'luk payla birinci sıradadır.

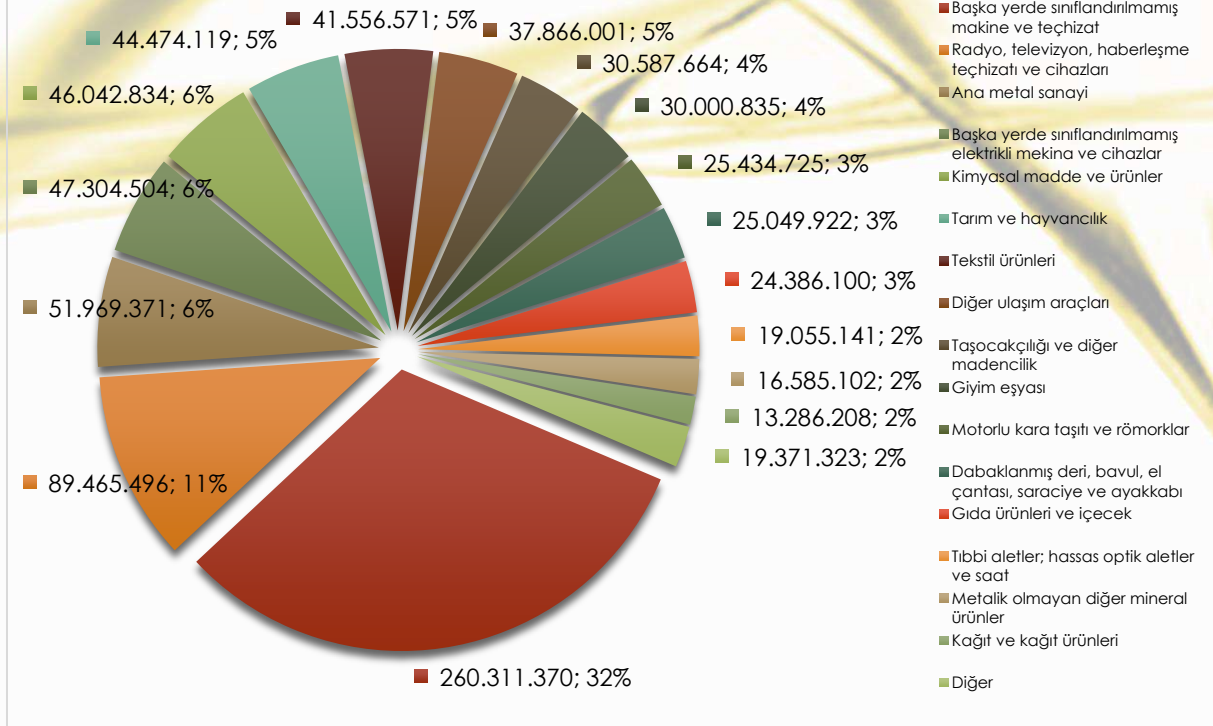
İthal ettiğimiz ürünlerde ilk sırada yer alan Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat grubu ürünlerin ithalatında ilk sırada Çin bulunmaktadır. Çin'i Almanya ve İtalya izlemektedir.

İthal edilen ürünlerde ikinci sırada yer alan Radyo Televizyon Haberleşme Teçhizatı ve Cihazları da ağırlıklı olarak Çin'den ithal edilmektedir. İkinci sırada Güney Kore, üçüncü sırada ise Vietnam bulunmaktadır.

İthalatımızın üçüncü sırasında yer alan Ana Metal Sanayi Ürünleri ise ağırlıklı olarak Birleşik Arap Emirliklerinden ithal edilmektedir. Birleşik Arap Emirliklerini Rusya ve Çin izlemektedir.

Kodu	Açıklama	Aydın		Türkiye		Aydın/ Türkiye
		TL	İthalattaki Pay	TL	İthalattaki Pay	
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	260.311.370	31,64%	63.177.878.574	10,52%	0,41%
32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	89.465.496	10,87%	32.766.925.236	5,46%	0,27%
27	Ana metal sanayi	51.969.371	6,32%	67.842.516.729	11,30%	0,08%
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makina ve cihazlar	47.304.504	5,75%	25.268.456.134	4,21%	0,19%
24	Kimyasal madde ve ürünler	46.042.834	5,60%	87.598.909.300	14,59%	0,05%
1	Tarım ve hayvancılık	44.474.119	5,41%	20.757.268.655	3,46%	0,21%
17	Tekstil ürünleri	41.556.571	5,05%	14.504.473.918	2,42%	0,29%
35	Diğer ulaşım araçları	37.866.001	4,60%	18.186.399.418	3,03%	0,21%
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	30.587.664	3,72%	1.005.384.756	0,17%	3,04%
18	Giyim eşyası	30.000.835	3,65%	7.205.040.184	1,20%	0,42%
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	25.434.725	3,09%	62.640.125.342	10,43%	0,04%
19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saracıye ve ayakkabı	25.049.922	3,04%	3.472.613.489	0,58%	0,72%
15	Gıda ürünleri ve içecek	24.386.100	2,96%	14.687.460.221	2,45%	0,17%
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	19.055.141	2,32%	15.330.243.926	2,55%	0,12%
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	16.585.102	2,02%	5.393.717.128	0,90%	0,31%
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	13.286.208	1,61%	10.420.638.982	1,74%	0,13%
	Diğer	19.371.323	2,35%	150.261.340.080	25,02%	0,01%
Toplam		822.747.286		600.519.392.072		0,14%

Aydın İli İthalat Rakamları-2016

Ülkeler

İlimizden gerçekleştirilen ithalatın %28'lik kısmı Çin'den yapılmaktadır. Çin'den sonra sırasıyla İtalya, Almanya ve Tayland gelmektedir.

Çin'in ülkemize ithal ettiği ürünlerin başında Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları gelmektedir. Bu ürün grubunu Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat izlemektedir.

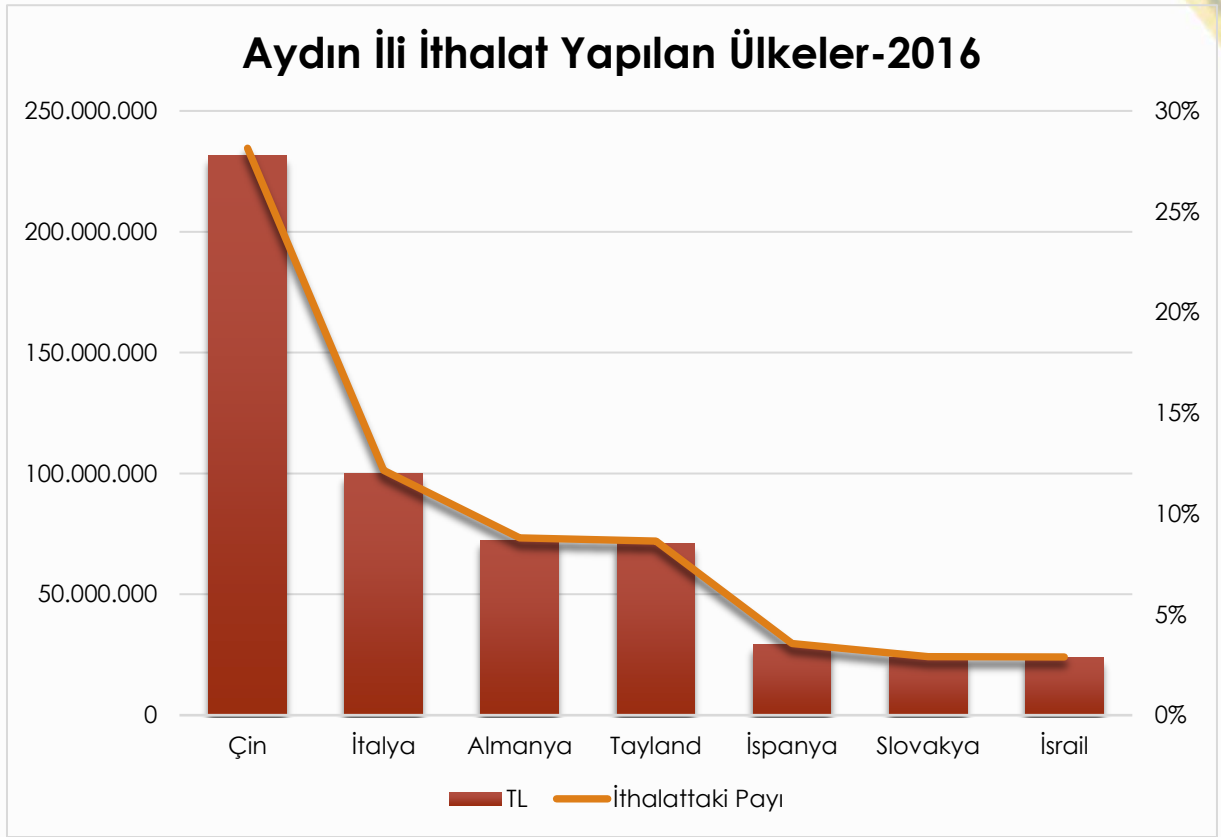
İtalya'dan ithal edilen ürünler incelendiğinde ilk sırayı Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat almaktadır. İthal edilen ürünlerde ikinci sırada Kimyasal madde ve ürünler, üçüncü sırada ise Motorlu kara taşıtı ve römorklar bulunmaktadır.

Almanya'dan ithal edilen ürünlerde ilk sırada Motorlu kara taşıtı ve römorklar bulunmaktadır. Bu ürün grubunu Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat, Kimyasal madde ve ürünler izlemektedir.

Motorlu kara taşıtı ve römorklar Tayland'dan temin edilen ürünlerin başında gelmektedir. Bu ürün grubunu Kimyasal madde ve ürünler, Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat izlemektedir.

Ülke	Aydın		Türkiye		Aydın/ Türkiye
	TL	İthalattaki Pay	TL	İthalattaki Pay	
Çin	231.597.119	28,15%	76.657.426.895	12,77%	0,30%
İtalya	99.970.892	12,15%	30.886.175.965	5,14%	0,32%
Almanya	72.451.744	8,81%	64.828.167.557	10,80%	0,11%
Tayland	71.079.967	8,64%	4.517.088.885	0,75%	1,57%
İspanya	29.319.065	3,56%	17.170.516.313	2,86%	0,17%
Slovakya	23.868.979	2,90%	2.864.706.340	0,48%	0,83%
İsrail	23.789.380	2,89%	4.208.563.518	0,70%	0,57%
İngiltere	19.532.665	2,37%	16.120.861.516	2,68%	0,12%

Hindistan	18.974.050	2,31%	17.364.839.674	2,89%	0,11%
Brezilya	17.176.643	2,09%	5.373.367.536	0,89%	0,32%
Vietnam	15.032.867	1,83%	5.258.967.850	0,88%	0,29%
Rusya Federasyonu	14.985.684	1,82%	45.775.837.017	7,62%	0,03%
Ukrayna	13.826.937	1,68%	7.660.847.843	1,28%	0,18%
Uruguay	12.764.122	1,55%	695.849.977	0,12%	1,83%
Bangladeş	11.945.185	1,45%	2.652.382.353	0,44%	0,45%
Avusturya	11.865.307	1,44%	4.589.832.496	0,76%	0,26%
Diğer	134.566.680	16,36%	293.893.960.337	48,94%	0,05%
Toplam	822.747.286		600.519.392.072		0,14%

1.6 DOĞAL, TARİHİ VE KÜLTÜREL DEĞERLER

DOĞAL GÜZELLİKLER

DİLEK YARIMADASI

Söke üzerinden Güllübahçe yönüne devam edip, Doğanbey köyüne geçilip 60-70 dakikalık bir otobüs yolculuğundan sonra eski Doğanbey köyüne varılır. Menderes Deltası'na 2-3 km'lik bir uzaklıkta deniz seviyesinden 60-70 m. yükseklikte, bölgeye hâkim bir konumdadır.

Köyde, Milli Park Müdürlüğü'nün bir tesisi bulunmaktadır. Dağın sırtına vardıktan sonra ortaya çıkan manzara harikadır. Kuzeyde Menderes Deltası, Bafa Gölü, Milet antik kenti, Beşparmak Dağları, Myus ve Azap Gölü görülebilir. Dağın güney yamacı ormanlıktır. 2-3 saatlik bir patika tırmanışından sonra inişe geçilir. Bitki örtüsü harika ve çok çeşitlidir. Örneğin; çam, dağ çileği, defne, erguvan, ayı fındığı, sakızlık, delice, zeytin ve keçiboynuzu görülebilir. Harika bir kanyonun içinden Türkiye'deki iki doğal servi ormanının birisinin yanında, akan çeşmelerin kıyısından, Anadolu çınarlarının gölgesinden, milli parkın içinde boylu boyunca uzanan asfalt yola ulaşılır.

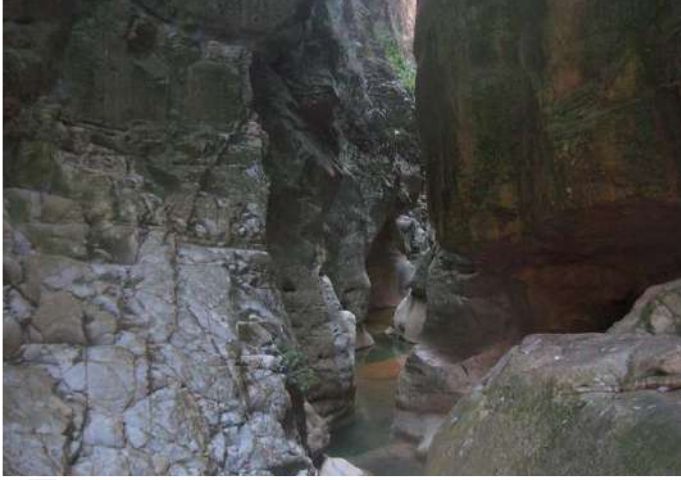

BAFA GÖLÜ

Söke - Milas karayolu göl kenarından geçer. Ilgın, Zeytin ve Kızılçamdan oluşan bitki örtüsü vardır. 2003 yılı kış ortası kuş sayımında 200.000'den fazla su kuşunun gölde konakladığı belirlenmiştir.

Tepeli Pelikan, Cüce Karabatak, Flamingo, Akkuyrıklı Kartal, Kaşıkçı kuşu bölgenin belli başlı kuş türleridir. Özellikle Kaşıkçı Kuşu göldeki adacıklarda birkaç yuva yapmakta, Akkuyrıklı Kartal

göl yakınındaki Beşparmak Dağlarında üremektedir. Büyük Menderes deltasının güney doğu bölgesinde yer alan göl Büyük Menderes Nehri taşkınlarının körfezi doldurmasıyla oluşmuştur. En derin yeri 25 m'dir. Gölün hemen doğusunda Herakleia Antik Kentinde, Athena ile Endymion Tapınakları, Agora, hamam ve anfiteatro bulunmaktadır. Kıyıya çok yakın bir ada üzerindeki Bizans Manastırı ve hemen yanında bir kayaya oyulmuş Kaya Mezarı bulunmaktadır. Gölün, kuzey batıda Myus ile güney batısında Aissessos antik kentleri de vardır. Bitki örtüsü ile yaban hayatının korunması, insanların rekreasyon ihtiyaçlarının karşılanması, burada kışlayan göçmen kuşların gözlenmesi imkanlarına sahiptir.

KARABAĞLAR KANYONU

Karabağlar Canyonu sulu bir kanyon olup 2,5 km uzunluğundadır. Aşağı Görle Köyü'ndeki Görle Canyonu ile birleşmektedir.

Kanyon girişi Karacasu Karabağlar köyü ile Aşağı Görle Köyü arasındaki yolda yer almakta ve suyu Kemer Baraj Göleti'ne dökülmektedir. Başlangıçta derinliği az olan kanyonda ilerledikçe derinlik 50 m.yi bulmaktadır. Genişliği kimi yerde bir insanın geçebileceği kadar daraltılmaktadır. Kanyonda ip inisi gerektiren 3 adet şelale vardır. Köy yolundan kanyonu gözlemlemek mümkündür. Başlangıç ile bitiş arasında 200 metrelik irtifa farkı vardır.

PAŞA YAYLASI

Aydın merkezden yaklaşık 25 km uzaklıkta olup il merkezinin kuzeyinde yer alan Cevizli Dağında 1200 metre yükseklikte bulunur. Kızıl çam, karaçam ve ardıçlardan oluşan hakim bir bitki örtüsüne sahiptir.

BEŞPARMAK DAĞLARI

Aydın ve Muğla İli sınırları içinde bulunan Beşparmak Dağları (Latmos), Batı Anadolu'nun, doğal güzellikleri açısından en etkileyici ve arkeolojik bulgular açısından en zengin yerlerinden biridir.

Bu coğrafyada 8000 yıldır devam eden insanlık izleri, Neolitik Çağ'dan Osmanlı Dönemine ve günümüze kadar uzanmaktadır. Latmos'un benzersiz kayalık arazisi, sayısız mağaraları burada yaşayan insanları çok etkilediğinden kutsal bir dağ olarak tanımlanmıştır.

Beşparmak Dağları'nda yer alan Tarih Öncesi Dönemlere tarihlenen Kaya Resimleri, son on yılların en büyük keşifleri arasında yer almakta ve bölgenin paleolitik dönemlerine ışık tutmaktadır. Alman Arkeoloji Enstitüsü bilim insanlarından Dr. Anneliese PESCHLOW tarafından, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izni ve temsilcileriyle birlikte 1994 Yılından bu yana yapılan Tarih Öncesi Kaya Resimleri araştırmalarında 172 resim bölgesi tespit edilmiştir. Kaya resimlerinin konusu ve resim dili, dünyadaki benzerlerinden farklı olarak insan topluluğu, aile, erkek-kadın ilişkisi, anne ve çocuk konularını işlemektedir. Bu özelliğiyle de kaya resimleri içinde tek olma özelliğine sahiptir. Beşparmak Dağları Türkiye'de oldukça mahallî bir yayılış gösteren fıstık çamı ormanlarının en geniş örneğine ev sahipliği yapmaktadır. Bölgenin botanik bilimi açısından çok önemli olan florasında 7'si endemik toplam 22 adet tehlike altında bitki taksonu yer almaktadır. Bunlardan 2 tanesi "küresel", 6'sı "Avrupa ölçeğinde", 14'ü ise ulusal ölçekte tehlike altındadır.

KARACASU YAYLALARI

Karacasu, eski bir yerleşim yeridir, yerleşik düzene ne zaman geçildiği bilinmemektedir. Bizans tarihi kaynakları ve söylencelere göre, İlçe ve çevresi 1071 Malazgirt Meydan Savaşı'ndan sonra iskân edilmiştir.

Selçuklu kabilesi Dağhanlardan Eymür Aşireti, Ataeymür Beldesi'nin bulunduğu yere, Ayhanlardan Yazırlı Boyu, Yazır Köyü civarını yurt edinmiştir. Karasül Oymağı ise Cuma Mahallesi'nin bulunduğu yerde Karacasu Köyünü kurmuşlardır.

Oğuz Han'ın oğullarından Aynur aşiretine bağlı Karasu boyu kentin bulunduğu yere yerleşmiştir. 11-13. yüzyıllarda bölge dört kez Selçukluların egemenliğine geçmiştir, Karacasu toprakları Türkmen boylarınca iskân edilmiştir. Menteşe ve Aydın oğullarının hâkimiyetinden sonra, Karacasu toprakları 1413 tarihinde II. Murat tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Karacasu'nun yaylaları dinlence ve turizm merkezidir (Paşa Yaylası, Karacasu Yaylası, Madran Yaylası). Karacasu bölgesinde 17 yayla bulunmaktadır. Yöre halkının tercih ettiği ve en meşhur olanı Kahve Deresi Yaylasıdır.

DOĞANBEY KÖYÜ

Köyün ilk ismi Rumca 'odalar' anlamına gelen Domatia'dır. İsmi bir avlu çevresindeki kutu kutu odalardan oluşan ev mimarisinden almıştır. Bu isim zamanla Domatça, sonra Doğanbey, sonra da Eski Doğanbey olmuştur.

Aydın ili Söke ilçesine bağlı yerleşim birimi, eskiden Antik Thebai kentinin bir uzantısıdır.

19.YY'ın sonlarında Padişah II. Abdülhamit Han tarafından Ege adalarının ihtiyaçlarını temin için ticaret merkezi olarak harabelerin üzerine yeniden kurdurulmuştur. Padişah fermanı ile Samos (Sisam), Kıbrıs, Girit, Kula ve başka yerlerden ticaret, sanat ve meslek erbabı Rum yurttaşlar yerleştirilmiş, 300 hanelik bir Rum köyü haline gelmiştir. I.Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında yerleştirilen Rum yurttaşlar, İngiliz ve Yunanlılar ile işbirliği yaparak Samos'tan gelen ovalardaki Türk köylerini basıp yıkan Yunan çetelerini Domatia'da saklamıştır. Domatia, Türk milis kuvvetleri Efeler de karşılık vermiş ve epey kanlı çatışmalara şahit olmuştur. Türk ordusu 1922'de İzmir'e girince, Rum yurttaşlar burayı terk etmiş, sadece birkaç aile kalmıştır.

1924 mübadelesinde Selanik, Bosna, Arnavutluk'tan mübadiller getirilip yerleştirilmiştir. 1925'te Şeyh Said isyanından sonra da Kürtler getirilmiş ve bölgeye yerleştirilmiştir. Dağlık, engebeli, taşlık, çorak ve rüzgarlı oluşu sebebi ile çoğu yerleştirilen kısa zamanda köyü terk etmiştir. Söke ovası ıslah edilip büyük çapta makinalı tarıma geçilince çiftçiler de hem köye sığamaz olmuş, hem de tarlalarına yakın düzayak bir alana geçmek istemiş, devletin katkısı ile yapılan Yeni Doğanbey'e taşınmışlardır.

CAFERLİ KÖYÜ

Caferli Köyü Aydın iline 76 km, Kuşadası ilçesine 15 km uzaklıkta olan Yörük köyü Caferli'ye, Kuşadası-Söke yolunun Yaylaköy mevki sağ tarafından giden yol ile ulaşılır.

Söke, Granta mezarlığına varmadan sağdaki yol takip edildiğinde köye ulaşılır. Önceleri İslam Şanlı köyüne bağlı olan bu yerleşim daha sonra Güzelçamlı'ya bağlanmış ve 1965'lerden sonra Caferli adıyla köy tüzel kişiliğini kazanmıştır.

ZEUS MAĞARASI

Zeus Mağarası Davutlar Milli Parkı girişine 100-150 m. uzaklıkta, dağ eteğinde, içinden çıkan su kaynağının oluşturduğu oldukça derin, küçük havuz benzeri su birikintilerinin oluşturduğu doğal bir mağaradır. Yer aldığı tepenin üst kısmında Panionion antik kenti yer almaktadır.

Tam bir doğa harikası olan mağaranın suyunun çıktığı yer tam olarak bilinmemektedir. Mağaraya Zeus isminin, Zeus'la ilgili anlatılan öykülerden yola çıkarak verildiği düşünülmektedir. Yapılan incelemede mağarada yüzeyde hiçbir kültür varlığına rastlanılmamıştır. Mağara korunması gerekli tabiat varlığı özelliğindedir.

SIRTLANİNİ MAĞARASI

Mağara Karacasu ilçesine 13.5 km., Afrodisias'a ise 9.5 km. uzaklıktadır. Mağara genel anlamda bir doğa harikasıdır. 348 metre uzunluğundadır.

Yaklaşık 4 metre sürünülerek girilebilen ağız kısmından sonra mağara birden büyük bir galeri halini almaktadır. Galerinin girişe yakın bölümünde görülen seramik parçaları antik bir yerleşim olduğunu düşündürmektedir. Sarkıt ve dikitler vardır.

KÜLTÜREL DEĞERLER

DEVE GÜREŞLERİ

Pehlivan develerin üzerindeki giysi ve takılar halkımızın geleneksel el emeği ve göz nuru ürünüdür. Deve güreşleri, tek hörgüçlü dişi yoz develer ile buhur adı verilen çift hörgüçlü erkek develerin eşleşmesinden meydana gelen ve "tülü" adı verilen erkek develer arasında yapılır. Davul zurna eşliğinde yapılan deve güreşleri; ayak, orta, başaltı ve baş kategorilerinde düzenlenir. Havut adı verilen bir çeşit semer takılan develer, güreşteki itişmelerde havutlardan yararlanır. Güreş esnasında rakibini yıkan, kaçirtan veya bağirtan deve galip ilan edilir.

YÖRESEL HALK KÜLTÜRÜ

Hızlı kentleşme ve modern yaşantı eğilimleri nedeniyle Aydın yöresi geleneksel giysileri çoğunlukla kırsal yerleşim birimlerinde görülmektedir. Fakat çeşitli kutlamalarda, festivallerde ve özel günlerde geleneksel giysiler görmek mümkündür. Yörükler ve Türkmenler giysilerin çok süslü, renkli ve göz alıcı olmasına özen gösterirler. Başörtüsünden takkeye, börümcek gömleğe, çuhadan işlemeli cepken şalvara, üçeteğe dek pek çok giyim eşyasının el dokuması olması ayrı bir önem taşır.

Giyimlerin vazgeçilmez parçaları olan nakışlar, oyalar, işlemeler, sim işlemeler değişik özellikler taşır. Efe giyimi Aydın yöresinin simgesidir. Efeler, püsküllü fes, yemeni, zıbın, camadan cepken ve şalvar giyerler. Beldeki örme kuşak, şal ve deri silahlık ve baldırdaki tozluk giyimi tamamlar.

İğne oyaları, grep oyaları, kefiye oyaları, kıl dokumacılık, seramik, havut yapımı, semer eğer yapımı, ağaç işleri, hasır dokumacılığı, sepet yapımı v.b

TARİHİ DEĞERLER

SİT ALANLARI İSTATİSTİĞİ

Sit Alanı Türü	Sayısı
Arkeolojik Sit Alanı	194
Kentsel Sit Alanı	7
Tarihi Sit Alanı	3
Çakışan Sit Alanları (Doğal sit ile Arkeolojik Sit)	1
TOPLAM	205

KORUNMASI GEREKEN TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI

Kültür Varlığı Türü	Sayısı
Sivil Mimarlık Örneği	524
Kalıntılar	39
Korunmaya Alınan Sokaklar	1
Dinsel Yapılar	124
Kültürel Yapılar	224
İdari Yapılar	60
Askeri Yapılar	24
Endüstriyel ve Ticari Yapılar	86
Mezarlıklar	104
Şehitlikler	5
Anıt ve Abideler	9
TOPLAM	1200

ÖREN YERLERİ

AFRODISIAS

Aydın ili'ne bağlı Karacasu ilçesinde yer alır. Adını aşk ve güzellik tanrıçası Aphrodite'den alan Aphrodisias özellikle Roma çağında Aphrodithe tapınımı ile ünlenmiş antik bir kent olup, günümüzde de çok iyi korunmuş anıt yapıları ile Türkiye'nin en önemli arkeolojik yerlerinden biridir.

Sonraki devirlerde üzerine tiyatro yapılan höyük, M.Ö. 5000'lere kadar giden Prehistorik bir yerleşmedir. M.Ö. 6. yüzyılda Aphrodisias küçük bir köydür. İlk Aphrodithe tapınağı da bu devirde yapılmıştır. Bu görünüm M.Ö. 2. yüzyılda ızgara planlı kentin kuruluşu ile değişmiştir. Bu devirde kentte, yaklaşık bir kilometrelik bir alana yayılmış 15000 civarında insan yaşamaktaydı. M.Ö. 1. yüzyılda Roma İmparatoru Augustus Aphrodisias şehrini kişisel koruması altına aldı. Bugün ayakta kalan anıtlar ondan sonraki iki yüzyıl içinde yapıldı.

Tiyatro ve tapınak arasında etrafı sütunlarla çevrili iki meydan planlandı (Tiberius Portikosu ve Agora). Antik dünyanın en iyi korunmuş stadyumu ise kentin kuzey ucunda yer alıyordu. M.S. 3. yüzyılın sonlarında Aphrodisias Roma İmparatorluğunun Karia Eyaletinin başkenti oldu. M.S. 4 yüzyılın ortalarında da kentin etrafı surla çevrildi. M.S. 6. yüzyıldan itibaren bayındır halini ve önemini kaybetmeye başladı. Aphrodithe Tapınağı kiliseye dönüştürüldü. Küçük bir kasabaya dönen kent 12. yüzyılda tamamen terk edildi.

Bu kent antikçağın önde gelen mimarlık, sanat, heykeltıraşlık ve tapınma merkezlerindendir. Bizanslı yazar Stephanos, kentin kuruluşunu M.Ö. 13. yüzyıla kadar dayandırmaktadır. Karacasu İlçesinin 12 km. güneydoğusunda bir Karia kenti olarak kurulan Aphrodisias, altın çağını Roma döneminde yakalamıştır. Bu dönemde olağanüstü güzellikte mermer heykeller ve yapılar inşa edilmiş ve Aphrodisias stili olarak bilinen bir sanat ekolü de gelişmiştir.

Yapılan arkeolojik araştırmalar sonucunda kentte mimarlık ve heykeltıraşlığın yanı sıra tıp ve astronomi alanlarında da çalışmalar yapıldığı belirlenmiştir. Kentte görülebilecek başlıca yapı kalıntıları, M.S. 2. yüzyılda İmparator Hadrianus zamanında yapılan hamam, büyük havuzlu agora, M.Ö. 1. yüzyılda Tanrıça Aphrodite için yapılan tapınak, stadyum, tiyatro, tiyatro hamamı, odeon, piskopos sarayı, felsefe okuludur.

Bölge Bronz Çağı içinde önemli bir yerleşim alanıdır. Afrodisias Ören yeri içinde bulunan ve Arkeolojik araştırmalar yapılan Akropol ve Pekmez Tepe höyükleri, Bronz Çağının bütün tabakalarını kapsayan önemli buluntular vermişlerdir. İç Anadolu Bronz Çağı uygarlıkları ürünleriyle bir arada çıkan bu buluntular, bölgede gelişmiş ticaret ve kültür alışverişi olduğunu belgelemektedir. Ayrıca, Güzelbeyli Köyü sınırları içinde bir erken Bronz Çağı Nekropolü de tespit edilmiştir.

Afrodisias kazılarında, Akropol Tepe Höyüğü ve Afrodit Tapınağı çevresinde Demir Çağı, Lidya tipi seramik veren tabakalar, Arkaik ve Klasik Dönem yerleşimi tespit edilmiştir. M.Ö. birinci bin yıl içinde bölgenin en önemli Antik Kenti olan Afrodisias'ta Ön Asya kökenli Tanrıça İştär, Astarte, Anadolu kökenli Tanrıça Kybele ve Grek kökenli Tanrıça Afrodit kültürlerinin birleşmesinden oluşan doğa ve bereket tanrıçası nitelikli 'Afrodisias Afrodit'i kültü gelişmeye başlamış ve Afrodit Tapınağı kurularak şehir bir kült (inanç) merkezi haline gelmiştir.

Geç Helenistik Dönemde bölgede iki antik şehir gelişmeye başlamıştır. Afrodisias ve Plarasa Antik Kentleri Roma Döneminde, özellikle Julius Claudius ailesinden gelen imparatorlar döneminde hızla gelişmişlerdir. Roma tarafından ayrıcalık ve özerklik tanınmış ve iki şehir ortak sikke basmışlardır. Afrodisias, yakın çevresinde bulunan mermer ocaklarının kullanımı ile önemli bir plastik sanatlar merkezi haline gelmiştir. Öyle ki, kent sanatçıları kendilerine özgü "Manierist Stil" denilen yontu ekolünü yaratmışlardır. Bölge M.S. 4. yüzyıla kadar gelişmeye devam etmiş ve önemini korumuştur.

Bizans Dönemi'nde Afrodisias Karia Bölgesi Baş Piskoposluğu haline getirilmiştir. M.S. 6-11. yüzyıllarda bölge siyasi, dini ve ekonomik sıkıntılarla Vizigot ve Arap akınları yüzünden önemini yitirmiştir. Bizans kaynaklarına göre 11-13. yüzyıllar arasında bölgeyi dört kez Selçuklular ellerine geçirmişler ve Karacasu toprakları Türkmen boylarınca iskân edilmiştir. Böylece bir süre Menteşe Beyliği, daha sonra da Aydın Oğulları egemen olmuşlardır. 1413 tarihinde II. Murat Karacasu topraklarını Osmanlı İmparatorluğuna katmıştır. 1867 tarihinden itibaren de Karacasu İlçesi olarak Aydın'a bağlanmıştır. Aydın ili'ne bağlı Karacasu ilçesinde yer alır. Adını aşk ve güzellik tanrıçası Aphrodite'den alan Aphrodisias özellikle Roma çağında Aphrodithe tapınımı ile ünlenmiş antik bir kent olup, günümüzde de çok iyi korunmuş anıt yapıları ile Türkiye'nin en önemli arkeolojik yerlerinden biridir.

ALABANDA

Alabanda antik kenti Aydın İli, Çine İlçesi, Doğanyurt köyü sınırları içerisinde bulunmaktadır. Alabanda antik kentinin üzerinde bulunduğu Araphisar Doğanyurt Köyü'nün bir mahallesidir. Kent Çine Çayı'nın (Marsyas) 4 km. batısında Karadağ'ın uzantıları olan iki tepenin yamacına, kuzeyde Çine Ovası'na doğru yayılmıştır. Alabanda'nın yolu asfalt olup, antik kentin ortasından geçerek Alinda'ya ulaşmaktadır.

Alabanda antik kenti Aydın İli, Çine İlçesi, Doğanyurt köyü sınırları içerisinde bulunmaktadır. Alabanda antik kentinin üzerinde bulunduğu Araphisar Doğanyurt Köyü'nün bir mahallesidir. Kent Çine Çayı'nın (Marsyas) 4 km. batısında Karadağ'ın uzantıları olan iki tepenin yamacına, kuzeyde Çine Ovası'na doğru yayılmıştır. Alabanda'nın yolu asfalt olup, antik kentin ortasından geçerek Alinda'ya ulaşmaktadır.

Alabanda adı Karia dilinde Ala (at), banda (yarış) anlamına gelen kelimelerden türemiştir. Bizanslı tarihçi Stephanos, Kral Kar'ın oğlu Alabandos'un bir at yarışını kazanması nedeniyle kente Alabanda adının verildiğinden söz etmektedir. Çiçero ise Tanrılar Dünyası isimli eserinde kentin adını Kar tanrısı Alabandos'tan aldığını söyler. Daha sonra Büyük İskender'in Anadolu'ya gelişinde adından söz edilmeyen Alabanda hakkındaki ilk bilgileri M.Ö. 3. yy. sonlarında öğreniyoruz. Buna göre Seleukos Kralı kente Khrysor Antiokhia adını verir. Delphi'de bulunan bir yazıtta III. Antiokhos'un isteği üzerine Amphiktion Meclisi tarafından Alabanda'nın dokunulmazlığı konusunda karar alındığı ve bu karar gereğince, kentin Zeus Khrysaeeos ve Apollon İsotimos'a adandığı belirtilmiştir.

Makedonya Kralı V. Philppos (M.Ö. 222-175) tarafından Alabanda kenti M.Ö. 190 yılındaki Magnesia savaşından önce tahrip edilir. Bu savaştan sonra Alabanda M.Ö. 188 yılında yapılan Apameia Barışı ile Lykia ve Karia'nın Rhodos III. Antiokhos III. Antiokhos egemenliğinde kalması sonucu doğal olarak onlarla aynı akibeti paylaşır. Ancak Rhodos kentte pek etkili olamaz, yalnızca Helios rahibi bulundurur. M.Ö. 167 yılındaki Mylasa Rhodos savaşında Alabanda özgür bir kent gibi davranarak Rhodos'karşı Mylasa yanında savaşır. Romalı tarihçi Luvius 170 yılında Alabandalıların Roma'ya elçilerle 23 kg. ağırlığında altın bir taç ve çok sayıda hediye gönderdiklerinden söz eder. Alabanda'nın ilk para basımı kentin Antiokheia Khrysaoreus olmasından kısa bir süre önce M.Ö. 3. yy.da başlamıştır. Zaman zaman para kesimi durdurulsa da Roma İmparatorluk döneminde de devam etmiştir. Paralar üzerinde uçan at (Pegasos) kabartmaları bulunmaktadır. Olasılıkla uçan at kentin kuruluş mitiyle ilgilidir.

M.Ö. 70 yılında Roma'nın Anadolu'ya tamamen egemen olmasından sonra Alabanda III. Antiokhos 21. kent olarak Asya eyaletine katılır. M. Antonius tarafından M.Ö. 48 yılında Ephesos'un eyalet başkenti ilan edilmesi ile bölge başkenti olur ve Miletos, Piriene, Tralleis ve Nysa buraya bağlanır.

Alabanda M.Ö. I. ve M.Ö. II. yüzyıllarda Roma ile iyi ilişkiler içinde olmuştur. M.S. 22 yılında da Tiberius kente yeniden dokunulmazlık (asyle) hakkını vermiştir. Strabon; kentin oldukça zengin halkının eğlenceye düşkün ve kentte arp çalan pek çok kız olduğundan söz eder.

Alabanda M.S. 4. yüzyılda Bizans hakimiyetine girmiş ve sonrasında Aphrodisias metropolitliğine bağlı piskoposluk merkezi olmuştur. XI. yüzyılda Türk egemenliği altındaki kent Haçlı seferleri ile

yeniden el değiştirir. Ancak 1280'den beri Türklerindir. Alabanda da ilk defa 1905-1906 yıllarında Ethem Hamdi Bey tarafından kazılar yapılmıştır. Alabanda antik kentinin arkeoloji dünyasına ve turizme kazandırılması için 1999 yılından itibaren Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinleri ile Aydın Müze Müdürlüğü başkanlığında kazılar yapılmaktadır.

ALINDA

Aydın iline bağlı, Karpuzlu İlçesinde yer alan Alinda, nemli Karia kentlerinden biridir. Alinda'ya Aydın – Muğla karayolunun 30. km'sinden ayrılan 26 km'lik bir yolla ulaşılmaktadır.

Alinda hakkında çok fazla bilgiye sahip olmamakla birlikte, Strabon'a göre; Hekatomnos'un kızı olan Ada, kardeşi Piksodaros tarafından Halikarnassos'tan kovulunca M.. 340 da Alinda'ya çekilmiş ve bu şehri kendisine başkent yapmıştır. Alinda bir süre Aleksandria olarak adlandırılır. Bu dönemde Alinda kenti Grek kültünü benimser. Roma döneminde de önemini sürdüren kent M.S. 3. yy.a kadar kendi adına para basmıştır. Alinda Bizans döneminde Aphrodisias Metropolitliğine bağlı piskoposluk merkezi olmuştur.

APOLLON TAPINAğI

Yenihisar ilçe merkezindedir. Didyma aslında bir antik kent değil, kutsal bir mahaldir. Miletos'tan gelen kutsal yol ile bağlantıya sahip Didyma bir kehanet merkezidir. Didyma ile ilgili ilk yazılı kaynak Herodot'tur.

Herodot M.. 600'lerde Mısır Kralı II. Nekho ve Lidya Kralı Kroisos'un Didyma'daki Apollon mabedine adaklar sunduklarını nakleder. Arkaik devirde çok ünlü olan Apollon'un kutsal yeri Persler tarafından M.. 494'de yakılmıştır. M.. 311'de tekrar canlanmaya ve mabet yeniden

inşa edilmeye başlanır. Seleukoslar döneminde mabet planda değişiklikler yapılarak boyutları büyütülmüştür. Artemis, Zeus, Aphrodite mabetleriyle diğer bazı yapıların da bulunduğu inşaatın Roma devrinde de sürdüğü, mabet çevresinde ele geçen kitabelerden anlaşılmaktadır.

GERGA

Aydın İli'ne bağlı, Çine İlçesi, Deliktaş Mevkiinde yer alan kent, Alabanda antik kentinin 13 km. kuzey-batısında bulunmaktadır. Kentin tarihinin arkaik döneme kadar gittiğini gösteren izler vardır. Halen kent içinde görülen kalıntılar arkaik dönem ve Roma dönemine aittir.

Gerga Karia kültürünü yansıtan önemli bir merkezdir. Dağlar arasında kurulmuş bir kent olması nedeniyle Karia karakterini korumuş olan kentlerden biri olarak nitelendirilmektedir.

Sur duvarları tipik Karia stilindedir. Gerga adı kaynaklarda bir kent olarak belirtildiği gibi yerel bir tanrıya ait olabileceği de belirtilmektedir. En önemli yapı halen ayakta olan ve tapınak olarak adlandırılabilir özelliklere sahip yapıdır. Büyük kesme taşlardan yapılmış, üçgen alınlıklı yapının alınlığı üzerinde " ΓΕΡΓΑΣ " yazılıdır. Yapının hemen altında yere düşmüş kolosal heykelin Kybele'ye ait olabileceği düşünülmektedir. Heykelin zamanımızdan 20-30 yıl önce ayakta olduğu kaynaklardan ve çevre halkından öğrenilmiştir.

MAGNESIA

Magnesia antik kenti, Aydın İli, Germencik İlçesi, Ortaklar Bucağı'na bağlı Tekin Köyü sınırları içinde, Ortaklar-Söke karayolu üzerindedir. Kent efsaneye göre Thessalia'dan gelen Magnetler tarafından kurulmuştur. Apollon'un kehaneti ve yol göstermesi üzerine Anadolu'ya gelen Magnetlerin kurdukları ilk Magnesia'nın yeri bilinmemektedir.

Diodor, Menderes Nehrinin sürekli yatak değiştirip taşması sonucu meydana gelen salgın hastalıklar ve Pers tehlikesine karşı Atinalı Thibron'un kenti M.Ö. 400-399 taşıdığını yazmaktadır.

Büyük bir olasılıkla Thibron yeni bir kent olmaktan çok, Magnesia kenti sakinlerini bugünkü Magnesia'nın eteklerinde Thorax (Gümüş) Dağı'nın eteklerinde Leukophyr'e getirmiş ve orada korumuş olmalıdır. Bu nedenle bugünkü Magnesia' yı da daha sonraki bir dönemde kurulmuş saymak doğru olacaktır.

Yeni Magnesia çevresi surla çevrili, yaklaşık 1300x1100 m2 bir alanı kapsayan, ızgara planlı cadde ve sokak sistemine sahip bir kentti. Priene, Ephesos ve Tralleis üçgeni arasında ticari ve stratejik açıdan önemli bir konuma sahipti. Magnesia'nın zamanımızdaki ünü; tasarım ve uygulamalarıyla günümüze kadar ulaşmış olan mimar Hermogenes'ten kaynaklanmaktadır. Antik yazar, mimar Vitruvius'a göre Hermogenes, Pseudodipteros tapınak planını ve sütun aralıklarına göre tapınak tiplerini belirleyen ilk mimardır. Vitruvius ayrıca Hermogenes'in baş eserinin Magnesia'daki Leukophryne Tapınağı olduğunu da söylemektedir. Hermogenes bu tapınağı arkaik döneme ait ilk tapınağın yıkıntıları üzerine Hellenistik dönemde inşa etmiştir. Tapınak İon düzeninde 8x5 sütunlu olup 67,5x40 m. Boyutuyla Anadolu'nun Hellenistik dönemdeki dördüncü büyük tapınağıdır.

1994-2001 yılları arasında Artemis kutsal alanında yürütülen kazı çalışmaları sonucunda tapınağın önündeki altar ile agora arasında mermer döşemeli tören alanı ortaya çıkartılmıştır. Tören alanı çevresi boyutları 3 m.ye ulaşan tanrı kabartmalarıyla kaplı olup, önünde kurban halkaları yer almaktadır. Törenlere katılacak dernek yada grupların duracakları yerleri belirten "Topos" yer yazıtları, alanın iki yanını sınırlayan döşeme blokları üzerinde yer almaktadır. Kutsal alanı çevreleyen stoadan bölümler ortaya çıkartılmıştır. Magnesia'nın diğer önemli yapılarından biri de bugün mil altında kalarak ortadan kaybolmuş olan agorasıdır. Agoraya, Artemis kutsal alanından kutsal bir kapıdan girilir. Propylon tümüyle ortaya çıkartılmıştır. Agora 26 000 m2'lik boyutu ve 414 sütunu ile dönemin en büyük çarşıları arasında yer almaktaydı. Magnesia'da eski çalışmalarda Bizans dönemine ait olduğu düşünülen yapının, 1989-2001 yıllarında yapılan kazı çalışmaları sonucu Homeros'un "Odyseia" adlı eserinden tanıdığımız köpek bacaklı Skylla'nın macerasını anlatan kabartmalarla betimlenmiş başlıkların kullanıldığı Roma dönemine ait "Çarşı Bazilikası" olduğu anlaşılmıştır.

Dini amaçlı törenlerde kullanılmak üzere yapılmakta iken heyelan nedeniyle yarım kalmış bir yapı olan Theatron, 32 kişilik Latrina (genel tuvalet) ile birlikte Magnesia'nın önemli yapıları arasında yerini almıştır. Magnesia'da bugün kısmen görülebilen diğer yapılar arasında ise, Milet'teki Faustina Hamamının bir kopyası olan hamam, Odeon, Stadion, spor ağırlıklı bir eğitim merkezi olan Gymnasion, Roma tapınağı, Bizans suru ve 5. yy.a ait enine planlı Çerkez Musa Camii sayılabilir.

HARPASA

Aydın İli, Nazilli İlçesi'nin Esenköy Köyü sınırları içerisinde. Köyün sırtını dayadığı asar tepenin üzerinde yer alır. Arkaik devirden kalma surların kuzey yönündekiler hemen hemen büyük ölçüde ayakta kalmışlardır. Şehirde kesintisiz olarak oturulmuştur. Tiyatro Hellenistik dönem özellikleri gösterir.

Kent teraslar üzerine kurulmuştur. Roma, Bizans, Beylikler ve Osmanlı dönemlerinde iskân gördüğü buluntulardan anlaşılmaktadır. Bizans döneminde kent küçülmüş ve tepede bulunan

kale içine çekilmiştir. Osmanlı döneminde Arpaz beyliği olarak mülki ve askeri yönetim merkezi olmuştur. Harpasa'da kuzeye doğru uzanan tepelerin üzerindeki tepe tümölüsleri Lydia etkisiyle yapılmıştır.

MASTAURA

Aydın İli, Nazilli, İlçesi, Bozyurt Köyü'nün 1 km. kuzeyinde, doğu ile batısı dik ve yüksek tepelerle çevrili, ortasından Mastaura deresinin geçtiği, dar vadinin kuzeyinde, asıl tepenin güney eteklerinde yer alan küçük bir antik yerleşim yeridir. Antik yol üzerinde kurulmuş olan Mastaura, zeytin, incir, üzüm bahçeleri ile kaplı tarım arazisi durumunda ve tamamı şahısların mülkiyetindedir.

Bugün görülebilen yapı kalıntıları şehrin kuzeybatısında, iki kademeli kemerli terasla oluşturulan sahne binası bugün kısmen korunmuş vaziyette olup, orkestra kısmı zeytin ağaçları ile kaplıdır, cavea kısmı ise tamamen tahrip olmuş, sadece yer yer dolgu malzemesi görülmektedir. Kentin ortasında taş, kireç harç malzeme ile inşa edilmiş yüksek bir teras duvarı, üzüm ve incir bahçeleri içinde görülmektedir. Kentin yer aldığı vadiyi oluşturan doğudaki tepenin kuzeyinde üst noktada kule olabilecek bir kalıntı mevcuttur. Şehrin güneydoğusunda yer alan nekropol alanındaki yarısı açıkta olan mezarlar Roma Dönemi özellikleri göstermektedir.

MİLET

Yenihisar ilçesi, Balat köyü yakınlarındadır. Milet'te ilk yerleşimin M.Ö. 2000 ortalarından başlamak üzere Myken kolonisi varlığı ile görüldüğü bilinmektedir. Daha sonra Milet, Atina Kralı Kodros'un oğlu Nekus önderliğindeki İonialılar tarafından tekrar kurulmuştur. İonia'nın en önemli şehir limanlarından birisidir. Dört limanı vardır.

En parlak dönemini M.Ö 7. ve 6. yüzyılda yaşamıştır. Özellikle M.Ö. 650'den sonra Karadeniz ve Akdeniz'deki kolonileri sayesinde çok zenginleşmiştir. M.Ö. 546'da Perslerin eline geçmiştir. Daha sonra Roma döneminde de bağımsız bir kent olmuştur.

NYSA

Antik Karia bölgesinin önemli bir kenti olan Nysa, Aydın – Denizli karayolu üzerinde Aydın'ın 30 km. doğusunda Sultanhisar İlçesi'nin 3 km. kuzeybatısında yer almaktadır. Eskiden Karia olarak adlandırılan bölge Helenistik devirde, M.Ö. 3. yüzyılın ilk yarısında Seleukos'un oğlu I. Anthiochos Soter tarafından kurulmuştur.

İki şehir olarak kurulan kenti bir köprü birbirine bağlamaktadır. Burada tiyatro, Gymnasion, agora, tünel vb. yapılar mevcuttur. Roma döneminde binalara ilaveler yapılmıştır. Kent, özellikle Roma İmparatorluk egemenliği altındayken kültürel alanda önemli bir noktaya ulaşmıştır. Çok dik bir boğazın iki yanında kurulmuş binalar, sokaklar ve meydanlar tonozlu alt yapılarla desteklenmiştir. Nysa eski çağlarda özellikle eğitim alanında ünlü bir kentti ve Strabon bu kentte eğitim görmüştü. Antik kentteki Gymnasion ve kütüphane kalıntısı Nysa'daki bu eğitim yapılarını oluşturmaktadır.

Bugün Nysa'yı çevreleyen Helenistik şehir suruna ait herhangi bir kalıntıya rastlanmamaktadır. Ancak yer yer Bizans döneminden kalma sur izleri görülmektedir. Tiyatro kent merkezinde, doğu yamaçta olup iyi korunmuş durumdadır. Caveasının biçimi yarım daireyi biraz aşmaktadır. Nysa'nın en iyi korunmuş yapısı Bouleuterion'dur. Bu yapıyı Strabon Gerontikon (yaşlılar meclisi) olarak tanımlanmıştır. Dikdörtgen planlı yapının iç kısmında yarım daire şeklinde cavea (theatron) yer almaktadır.

Nysa, antik dönemde, hızlı akan ve derin bir boğaz oluşturan bir nehirle ikiye bölünmüştür. Bu derin boğazın üzerinde bulunan üç köprü kentin iki yakasını birleştirmektedir. Şehri ikiye bölen dere yatağının batısında gymnasium ve stadium, kuzeyde Bizans yapı kalıntısı ve kütüphane, kütüphanenin kuzeydoğusunda ise 10.000 kişilik tiyatro bulunmaktadır. Kütüphane, iki katlı olup Ephesos'taki Celsus Kütüphanesi'nden sonra Anadolu'nun en iyi korunmuş antik çağ kütüphanesidir. Dere yatağının doğusunda ise agora, meclis binası ve roma hamamları yer almaktadır. Şehrin nekropolü batıda antik kentin kutsal alanı olan Akharaka yolu üzerinde bulunmaktadır.

Bouleuterion'un doğusunda agora yer almaktadır. Burası 89x105 metrelik boyutları olan dört yanı kolonlarla çevrili salonlardan oluşan Pazaryeridir. Kentte başta büyük bir yapı kalıntısı da gençlerin düşünsel ve bedensel olarak eğitim gördükleri spor yapısı olan Gymnasiumdur. Yapı yaklaşık 165x70 metre ölçülerinde olup Strabon zamanında daha küçük boyutlarda olmalıydı. Nysa 'da antik kentin nekropolü yaklaşık 2 km. batıdaki Akharaka (Salâvatlı) kutsal yolu üzerindedir.

Nysa'da kentin üzerinde yer aldığı kayalık platoyu kuzeyden güneye doğru bölen dere yataklarından en genişinin üzerinde Strabon'un Amphitheater olarak tanımladığı ve bugün sel suları nedeniyle tahrip olmuş Stadium yer almaktadır. Yaklaşık 192x44 metre ebadında olup, batıdaki oturma sıraları doğal arazi üzerine yerleştirilmiştir.

PRIENE

Priene, Samsun Dağı'nın güney yamacında, Söke ilçesinin 15 km güneybatısına kurulmuş önemli antik kentlerden biridir. 370 m. yükseklikte sarp bir kaya üzerine kurulması saldırılara karşı koymada avantaj sağlamıştır. Ayrıca yüksek bir yerde olması kentin farklı yönlerden de görülebilmesine imkan sağlamaktadır.

Miletos gibi İon Birliğinin bir üyesi olduğu kabul edilen Priene hakkındaki ilk bilgilere ise M.Ö. 7. yüzyıl ortalarında antik kaynaklarda rastlanmaktadır.

Kentin en önemli yapıları arasında Demeter Tapınağı, Athena Tapınağı, tiyatro, agora, Zeus Tapınağı, bouleuterion, Yukarı Gymnasion, Aşağı Gymnasion, Mısır Tapınağı, Büyük İskender'in evi, Bizans kilisesi, nekropol ve konut alanları sayılabilir. 5000 kişilik kapasiteye sahip tiyatro M.Ö. 350 yılında inşa edilmiştir. Tanrıça Athena için kentin en hakim yerine yapılan tapınağın önünde Athena'nın altın ve fildişinden yapılan heykeli yer almaktaydı. Tapınak sunağının günümüzde yalnız bir bölümü ayaktaadır.

TRALLEIS

Tralleis antik kenti Aydın ilinin kuzeyinde, Kestane dağlarının hemen güney yamacındaki plato üzerinde yer almaktadır. İl merkezine 1 km. uzaklıkta olan kent, argosullar ve Tralleis'liler tarafından kurulmuştur. Menderes havzasının verimli toprakları üzerine kurulmuş olan bu kent M.Ö.334'te İskender tarafından alınmasından sonra Hellenistik krallıklar arasında sık sık el değiştirmiştir.

Tralleis'te bu gün ayakta kalan tek yapı "Üç Gözler" olarak adlandırılan 2. asırda yapılmış olan, antik çağın eğitim, spor ve kültür açısından önde gelen yapılarından olan gymnasiuma ait kalıntıdır. Roma dönemine ait bir hamam, tiyatro, agora, stadium kentin diğer yapılarındandır. Devam eden kazılarla da kentin toprak altında kalmış kısımları ortaya çıkarılmaktadır. İlkçağda ürettiği deriler ve kırmızı renkli çanak çömlek ile ünlü olan kent, Apollonios ve Tauriskos isimli iki büyük yontu ustasını ve Ayasofya'nın mimarlarından Anthemios'u da yetiştirmiştir. Heykel

sanatının dünyaca ünlü iki heykeli olan Farnese Boğazı ve Genç Atlet isimli heykeller de Tralleis'in gün yüzüne çıkan harikalarındandır.

Antik kaynakların ve arkeolojik belgelerin Tralleis, bazen de Trallais olarak nitelendirdikleri kent, Aydın ilinin Mesogis (Kestane) dağlarının güney eteklerinde Trakyalılar ve Argoslular tarafından Dor göçleri sonrasında (M.Ö.13. yy.) kurulmuştur. Luwi kökenli Tralla sözcüğüne Helen dilinin ...lılar halkı anlamına gelen -eis takısının eklenmesiyle türetilmiştir. Tralla kentinin halkı anlamındadır.

Tralleis hakkında yazılmış Aphrodisias'lı Apollonios'un Peri Tralleon, (Tralleis üzerine) Mısırlı Kristodoros'un Patria Tralleon (Tralleislerin ülkesi) adlı antik yapıtlar vardır. Ne yazık ki ele geçmemişlerdir. Geçen yy.da bölgede araştırmalar yapan O.Rayet ve A. Thomas Tralleis tarihini araştırmışlardır. Her ne kadar Tralleis'in tarihi Kalkolitik çağa kadar uzansa da Heredotos ve Thukydides'in yapıtlarında adı hiç geçmemektedir. İlk kez Ksenophon tarafından yazılmış Anabasis ve Helenika'da adı geçen Tralleis, Geç Arkaik ve Erken Klasik dönemlerde önce Genç Kyros'a bağlı Pers Satraplığı denetiminde, sonra Perslere bağlı Karia Satraplığı yönetimindeydi.

Tralleis M.Ö. 334 yılında Büyük İskender'in Anadolu'da Persler'e karşı yürüttüğü savaşta Magnesia ve Nysa ile birlikte direnmeden teslim oldu. Daha sonra Diadokhalar kavgaları sonrasında Tralleis uzun bir süre için Seleukoslar imparatorluğuna bağlandı. I. Antiokhos (280-261) Menderes nehri boyunca uzanan ana yolu güvence altına almak için Tralleis kentini yeniden kurdu. Seleukeia adını alan kent M.Ö. 4. yy.da Sparta ordularına karşı koyacak kadar güçlüydü. M.Ö. 3. yy.da sınırlı bir özerkliğe kavuşarak bronz sikkeler bastırdı. Tralleis M.Ö. 188'de yapılan Apameia Barışından sonra Roma denetimine girmiştir. Romalılar ve Bergamalılar arasında yapılan ikili anlaşmalarla Tralleis, Ephesos ve Telmesos gibi şehirler II.Eumenes (M.Ö. 197-160) yönetimindeki Roma krallığına hediye edildiler.Tralleis özellikle bu dönemde ekonomilerinin zirvede olduğunun göstergesi sayılan, iyi nitelikli ve değerli sayılan Cistophorlar basmışlardır. Kent M.Ö. 133 yılından itibaren resmen Roma İmparatorluğuna bağlanmıştır. Vitruvius ve Plinius, Seleukoslar sonrası dönemde Attaloslar için tuğladan yapılmış bir saraydan söz ederek, bu sarayın Zeus Larasios rahibinin evi olduğunu belirtirler Mesogis Dağları üzerinde, yeri henüz bulunmamış olan Zeus Larasios tapınağı Tralleis sikkeleri üzerinde de betimlenmiştir. Kentin ünlü yontucuları Apollonis ve Tauriskos bu dönemde yetişmiş ve önemli eserler bırakmışlardır.

KALELER

ARPAZ KALESİ

Nazilli'ye bağlı Esenköy'de bulunan yapı grubu, bir Karya kenti olan Harpasa Kalesi'nin eteklerinde kurulmuştur. Bazı kaynaklarda buranın ismi Arpaz Kulesi olarak da geçmektedir. Akçay'a kadar uzanan ekili araziye kapsami içine alan büyük çiftlik işletmesinin sahibi, Arpaz Beyleri tarafından XIX. yüzyıl başlarında inşa ettirilmiştir.

Ancak burada XVII. Ve XVIII. yüzyıllara ait, Osmanlı Dönemi kalıntıları ile de karşılaşmıştır. Burası bir bey konağı, güvenlik kulesi, ambar, ahırları ve müstemilatı ile bir şatoyu andırır. Kule, Arpazlı Hacı Hasan Bey'in, II. Mahmut zamanında Rodos'tan getirdiği ustalar tarafından yapılmıştır.

KÖRTEKE KALESİ

Aydın İli Bozdoğan İlçesi, Korteke Köyü'nün kuzey doğusunda yer alan yüksek bir tepe (Kale Tepe) üzerine kurulmuş İç Karya'nın leleg tipi tepe kentlerinden biridir. Bu kent muhtemelen XYATİS Kentidir.

Kale duvarları üzerinde değişik dönemlere ait izlerin bulunuşundan ötürü farklı çağlarda kullanıldığı sanılmaktadır. Kayalık tepe üzerinde akropol yer almaktadır. Doğu ve batıda birer kule ile ortada bir sarnıç bulunmaktadır. Akropol M.Ö. 5. yy'a tarihlediğimiz, üç kuleli iç sur ile güneyden kuşatılmıştır.

CİNCİN KALESİ

Aydın İli, Koçarlı İlçesi, Cincin Köyünde yer almaktadır. Cihanoğulları'nın güvenliğini ve çevre üzerindeki ekonomik denetimini sağlamak amacıyla 18. yüzyılda Cin Bey tarafından yaptırılmıştır.

Osmanlı Devri Ayanlık dönemi yapısı olan kalede güneyde kalan ve terasla düzayak olan köyün anayolundan girilmektedir. Moloz taş malzeme ile inşa edilmiştir. Koçarlı ilçesinin aynı adı taşıyan köyündedir.

GÜVERCİNADA KALESİ

Bir mendirek ile Kuşadası'na bağlanmış olan Güvercin Adası'nın üzerinde tarihi Bizanslılara kadar uzanan bir kale bulunmaktadır. Genova'lılar için de stratejik önemi büyük olan ada, Osmanlılar döneminde Mora isyanına karşı adalardan gelebilecek saldırıları önlemek amacıyla kullanılmış ve bu sırada tam bir yenileme görmüştür.

Adaya adını veren kalenin son şeklini alması da bu döneme rastlar. Osmanlı döneminde ada korsanlara karşı da bir karakol vazifesi yapmış olduğu için, Korsan Kalesi olarak da bilinir. Adanın en yüksek noktasında bulunan kule, muhafızların çevreyi gözetlemesi için kullanılmış olup, ayrıca adada bir de su sarnıcı mevcuttur.

BEYLER KULESİ (DONDURAN)

Aydın İlinin Yenipazar İlçesi Donduran Köyünün güneyinde yer almaktadır. Moloz taş tuğla ve yer yer mermer spoilen malzemeden inşa edilmiştir. Birbirine bitişik iki kare mekandan oluşan kulenin batı cephesine bitişik kare mekan daha küçük ebatlardadır.

Kubik bir yapı olan Donduran Kulesi; birinci, ikinci ve teras katından oluşmaktadır. Ahşap kat döşemeleri yandığı için mevcut değildir. İkinci kat doğu duvarında üçgen alınlıklı ocağı bulunmaktadır. Teras katta duvarlarda mazgal delikleri vardır. Giriş kapısı yine bu cephede birinci katın duvarının ortasındadır. Kuleye giriş muhtemelen çekme köprü'nün iç tarafındaki merdiven basamakları ile sağlanıyordu. Çekme köprü'nün makara sisteminin kalıntıları kapının ahşap lentosunun ortasındaki makaradan anlaşılmaktadır. Duvarlarda büyük ve küçük çatlaklar vardır. Kule devrin anlayışına uygun olarak köyün üstünde, köy ve Menderes ovasına hakim bir konumda inşa edilmiştir. Kulenin kesin yapım tarihi belli değildir. Köyün içindeki çeşmelerin kitabelerindeki H.1177-1178 (1763-1764), (1764-1765) tarihleri kulenin yapım tarihlerine ışık tutmaktadır. Aydın ilinde ayakta kalmış üç kuleden biridir.

CİHANOĞLU KULESİ

Cihanoğlu Kulesi Koçarlı ilçe merkezinde 18. yy'den kalma kagir bir yapıdır. Cihanoğulları'nı baskınlardan korumak için yaptırılan bina, konakla bağlantılı bir halde iken 1948 yılında geçirdiği bir yangın sonucu konağın yanıp yıkılması ile kule tek başına kalmıştır.

19. yy. başında bir takım değişiklikler geçirmiş, hamam ve teras gibi düzenlemeler eklenmiş, bu sırada stuko kaplama alçı süsler yapılmıştır. 20. yy başlarında hamam olarak işletilmek üzere kiraya verilmesi üzerine yine bir takım değişiklikler olmuş, 4. yüzey pencereleri büyütülmüş, 3. yüzeydeki tuvalet ve ocak, tuğla duvarla yapılmıştır.

CAMİLER

ÜVEYSPAŞA CAMİİ

Aydın'ın en eski camisi olan Üveys Paşa Camisi, Kadı Muhiddin Efendi'nin oğlu Mısır Beylerbeyi Üveys Paşa tarafından 1568 yılında yaptırılmıştır. Üveys Paşa, Başdefterdarlık ile Budin ve Mısır Beylerbeyliklerinde bulunmuştur. Avlu içerisinde kare planlı tek kubbeli küçük bir camidir.

Yüksek kasnak üzerine oturan kubbesi kiremit kaplıdır. Dört sütunlu son cemaat yeri kirpi saçaklıklılı üç kubbecik ile örtülmüştür. Giriş kapısı üzerinde yazıtı bulunmaktadır. Mihrap ve minberinde dikkati çeken bir bezeme olmayıp sadedir. Büyük olasılıkla caminin yandığı sırasında içerisindeki bezemelerle birlikte tahrip olmuştur. Cami 1899 depreminde yıkılmış, yeniden yapılmış, Yunan işgali sırasında yakıldığından 1947-1948 yıllarında onarılarak bugünkü durumuna getirilmiştir.

ESKİ YENİ CAMİİ

Aydın Gazi Bulvarı üzerindedir. Mısır Beylerbeyi Üveys Paşa'nın kardeşi Hasan Çelebi tarafından 1585 yılında yaptırılmıştır. Hasan Efendi Camisi olarak tanınan bu cami, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra yenilenmiş, bu yüzden de Eski-Yeni Cami ismi halk tarafından verilmiştir.

Cami, kesme taştan 11x11 m ölçüsünde kare planlıdır. Son cemaat yeri dört yuvarlak sütunun taşıdığı üç kubbe ile örtülüdür. Giriş kapısı mermerden olup, Osmanlı taş işçiliğinin örneklerindendir. İbadet mekânı üç sıra halinde onar pencere ile aydınlatılmıştır. Ayrıca kubbe kasnağında on altı penceresi bulunmaktadır. Minberi mermerden olup, işlemelidir. Mihrabı da yine oymalı mermerdendir. Tek şerefeli minaresi caminin sağ tarafındadır. Caminin minaresi 1899 yılında yıkılmıştır. Cami Kurtuluş Savaşı sırasında zarar görmüş ve Cumhuriyet döneminde yeniden yapılmıştır.

RAMAZAN PAŞA CAMİİ

Aydın Çarşısı içerisindeki Ramazan Paşa Camisini 1595'te Üveys Paşa'nın kardeşi Ramazan Paşa yaptırmıştır. Cami, 1899 depreminde tamamen yıkılmıştır. Günümüze ulaşan camiyi Sökeli Halil Paşa yaptırmış, orijinalliğinden uzaklaşan camide karmaşık bir üslup görülmektedir.

Burada Avrupa mimarisinden yararlanılmak istenmişse de bunda başarılı olunamamıştır. Cami, kare planlı olup, kesme taştan yapılmıştır. Kubbe kasnağındaki yuvarlak pencereler barok kıvrımlarla çevrelenmiştir. Ahşap giriş kapısı, oyma işleri ile bezenmiştir. Yapının üzeri büyük bir kubbe ile örtülmüştür. İçerisini barok üslubu anımsatan on uzun pencere ve su damlacığı şeklindeki küçük pencereler aydınlatmaktadır. Alçı kabartmalar, renkli cam işçiliği ve ağaç oymacılığı bakımından süslemeleri önemlidir. Caminin iç bezemesi bütünüyle barok üsluptadır. Kurtuluş Savaşı sırasında 22 Mayıs 1919'da direniş toplantısı bu cami içerisinde yapılmıştır.

SÜLEYMAN BEY CAMİİ

İstasyon binası yakınında bulunan Süleyman Bey Camisi, klâsik Osmanlı üslubunda yapılmıştır. Süleyman Bey'in vakfiyesinden, Üveys Paşazade Mehmet Bey'in torunu ve Cezayir Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın oğlu Süleyman Bey tarafından 1683 yılında yaptırıldığı öğrenilmiştir.

Mimar Sinan'ın kalfalarından biri tarafından inşa edildiği sanılan bu cami, bir avlu içerisinde kare plânlı, kesme taştan ve tek kubbeli bir yapıdır. Kubbesi iki kademeli beden duvarları üzerinde 16 köşeli bir kasnak üzerine oturtulmuştur. Camiyi aydınlatan pencereler duvarlarda ve kasnakta yer almaktadır. Dışarıdan dar bir merdivenle kadınlar mahfiline çıkılır. Kubbe içerisindeki bezemeler XVII. yüzyıl üslubuna göre yenilenmiştir. Kesme taştan yapılmış mihrabı sade olup, mermerden yapılmış minberin merdiven altı işlemelidir. Tek şerefeli minaresinin gövdesi çok kenarlıdır. Caminin minaresi 1899 depreminde yıkılmış, şerefeden yukarı kısımları yenilenmiştir. Ancak bu yenilenme orijinal durumundan çok uzaktır. Yunan işgali sırasında tahribata uğrayan minare 1954-1956 yıllarında cami ile birlikte onarılmış ve orijinal durumuna getirilmeye çalışılmıştır.

CİHANOĞLU CAMİİ

Aydın, Köprübaşı Mahallesi'ndedir. Müderris Cihanoğlu Abdülaziz tarafından 1756 yılında yaptırılmıştır. Moloz taş ve tuğla karışımı olan cami, 9.50x9.50 m boyutunda kare planlıdır.

XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı mimarisine egemen olan barok üslubunda yapılmıştır. Bu özellikler sütunlarda, kabartma motiflerinde ve mimarisinde tümüyle yansımıştır. Camiye 15 basamaklı bir merdivenle çıkılır. Son cemaat yeri dört yuvarlak sütun üzerine oturtulan üç kubbe ile örtülüdür. Giriş kapısının etrafı mermer sövelerle sınırlandırılmıştır.

İbadet mekanı üç sıra pencere ile aydınlatılmıştır. İçerisi barok üslupta madalyon ve çiçek motifleri ile bezenmiştir. Bunların arasında hayvansal motiflere de rastlanır. Yüksek bir kaide

Üzerine oturtulan caminin altı çarşı olarak kullanılmıştır. Yanında bulunan medresesi 1954 yılında onarılmış ve Vakıflar Öğrenci Yurdu haline getirilmiştir. Mihrap duvarının önünde kare planlı kubbeli Cihanoğlu'nun türbesi yer almaktadır. I. Dünya Savaşı sırasında depo olarak kullanılmış, Yunan işgali sırasında zarar görmüş, 1950 ve 1967 yıllarında onarılmıştır.

AHMET ŞEMSİ PAŞA CAMİİ

Halk arasında Kırmızı Minareli Camii olarak da bilinmektedir. Ahmet Şemsi Paşa tarafından 1659 yılında yaptırılmıştır.

Kare planlı son cemaat yerine sahip, tek kubbeli, tek minareli bir camiidir. Tuğla minaresinden dolayı kırmızı minareli camii ismi verilmiştir.

AHMET GAZİ CAMİİ

Aydın Çine'ye bağlı Eski Çine Köyü'nde bulunan Ahmet Gazi Camii (Ulu Cami) Miladi 1308 yılında (XIV. yy'ın ilk yarısı) inşa edilmiştir. İnşaatı hakkında ayrıntılı bilgiler bulunmamaktadır.

Tarihi belgelere bakıldığında Cami'nin Menteşoğlu Orhan Bey döneminde, oğlu Hızır Bey tarafından yaptırılmış olması kuvvetle muhtemeldir. Ancak XIV. yy'ın ikinci yarısında Cami Menteşoğlu İbrahim Bey'in oğlu Ahmet Gazi Bey (1366'da Menteşe Bey'i oldu, 1390 yılında vefat etti.) tarafından iyileştirilerek tekrar canlandırılmıştır.

YAVUZKÖY ŞEMSİ PAŞA CAMİİ

Yavuzköy Şemsi Paşa Camii, Köşk ilçesi sınırları içinde Osmanlı döneminden günümüze kadar gelebilmiş önemli eserlerden biridir. Yavuzköy Şemsi Paşa Camii'nin 1654 yılında Aydın'daki Şemsi Paşa Camii ile birlikte Ahmet Şemsi Paşa tarafından yaptırıldığı rivayet edilir.

Ancak, Şemsi Paşa'nın Aydın Vakıflar Müdürlüğü'ndeki vakfiyesinde, bu tarihten daha önce yapıldığı izlenimini vermektedir.

Belki de giriş kapısı üzerindeki kitabesi sonradan yenilenmiştir. Cami, Aydın depremi sırasında yıkılmış ve sonradan yenilenmiştir. Bu yüzden de kitabe üzerindeki tarihin değiştirilmiş olabileceği sanılmaktadır.

İLYASBEY CAMİİ

Söke'de Miletos'un yanındaki Balat Köyü'ndedir. Menteşoğullarından İlyas Bey tarafından 1404 yıllarında yaptırılmıştır. Cuma Camisi ismiyle tanınan bu caminin yapımında Miletos antik kentinin mermer blok taşlarından yararlanılmıştır. Bu yüzden de caminin içerisi ve dışı düzgün mermer bloklarla kaplanmıştır.

Kare planlı caminin kuzeydeki mermer, taş işçiliği yönünden önemli sivri kemerli kapısı üzerinde h.806 (1403) tarihli üç satırlı yazıtı bulunmaktadır.

İbadet mekânını örten kubbesi sekizgen bir kasnak üzerinde 14 m. Çapında olup, üzeri kiremitle örtülüdür. İçerisi her duvarda iki sıra halinde dörder pencere ile aydınlatılmıştır. Doğu duvarındaki ilk sırada bulunan pencerelerin üzerine çini kakmalı ayetler işlenmiştir. İkinci sıradaki pencereler ise geometrik desenli vitraylarla kaplıdır. Caminin 5.20x7.35 m. Ölçüsündeki mermer mihrabı geometrik desenlerle bezenmiş olup, çağının en güzel örneğidir. Caminin karşısındaki dört köşeli 1404 tarihli kubbeli türbe İlyas Bey'e aittir. Menteşeoğulları döneminden kalan medrese ve imaret harap durumda olup, bunlardan iki katlı medrese bir avlu etrafında tonoz üst örtülü odalardan meydana gelmiştir.

ÖKÜZ MEHMET PAŞA CAMİİ (KALEİÇİ CAMİİ)

Kaleiçi Camii olarak bilinen Öküz Mehmet Paşa Camii 7.yy ilk çeyreğinde yaptırılmıştır. Kesme taştan yapılmış, sade Osmanlı mimarisinin güzel bir örneği olan Kaleiçi Camii, Kuşadası'nın en eski camisidir.

Cümle kapısı sedef kakma ve geometrik ahşap geçme işçiliğiyle Osmanlı ağaç işçiliğini yansıtır. Camii'nin kuzey doğu köşesine bitişik, dikdörtgen planlı, tek mekan ve kubbeli olan yapı ise 19.yy da Sığla Sancağı Mütesellimi İlyas Ağanın yaptırmış olduğu Camii Kütüphanesidir. Bu eser Aydın ilindeki Osmanlı döneminden bugüne kalabilen tek kütüphane binasıdır.

KOÇARLI CİHANZADE MUSTAFA CAMİİ

Hacı Mustafa Ağa Camii adıyla da anılmaktadır. Koçarlı kent merkezinin en eski camisidir. Çarşı içerisinde merkezi bir konuma sahiptir. 17. yüzyılın ikinci yarısında (1753-1756) yapıldığı bilinmektedir. Birincisi 1850'li yıllarda olmak üzere birkaç defa onarım geçirmiştir. Ön revak bölümünde iki yönlü ve 11 basamaklı merdiven bulunmaktadır.

Merdivenin önünde yarım daire biçiminde 8 çeşmeli şadırvan "abdest alma yeri" vardır. Kare planlı cami üzerinde sekizgen bir kubbe yer almaktadır. Kubbenin dört tarafına payandalar yapılarak destek sağlanmıştır. Kubbenin payanda bulunmayan diğer dört yüzünde ise ışıklandırma için pencereler bulunmaktadır. Tek şerefeli minaresi ise Caminin güneybatı köşesinde bulunmaktadır. Caminin güney tarafı hariç diğer yönlerinde ahşap direklerle desteklenmiş revaklar bulunmaktadır. Revaklar yerden yüksek olduğu için düşmeyi önlemek için tırabzanlarla çevrilmiştir. Camide bulunan pencereler iki sıra halinde bulunmaktadır. Alt sıradakiler daha büyük ve ana malzeme olarak ahşap kullanılmıştır. Üst sıradaki pencereler ise daha küçük ve iç kısımları barok süsleme sanatı ile süslenmiş bulunmaktadır. Mihrap çevresi yine barok işlemelerle donatılmıştır. Mihrabın üst kısmında ise Mekke (Kabe) çevresinin elle yapılmış panoramik görünümü yer almaktadır. Bu panoramik resmin üzerinde ise bir ayet bulunmaktadır.

Ayrıca caminin duvarlarında değişik konuları içeren kompozisyonlar resmedilmiştir. Yine mermer ağırlıklı minber üzerinde de barok motifler yer almaktadır.

TÜRBELER

AHİ BAYRAM (AHİ İBRAHİM) TÜRBEİ

Çine Ahmet Gazi Camisi'nin güneydoğusunda, caminin avlusundadır. Bu türbenin Ahmet Gazi'nin kardeşi Ahi Bayram'ın ya da İbrahim Efendi isimli bir kişiye ait olduğu sanılmaktadır. XIV. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bu türbe eyvan tipi türbeler gurubundandır.

14. yüzyıl başında Menteşe Beyliği zamanında yapılmış olduğu tahmin edilen türbe dörtgen planlıdır. İki katlı olan türbe kubbe ile örtüldür. Türbenin üç duvarında birer penceresi olup, alt yapının üstünü sekizgen bir kasnağın taşıdığı sekizgen piramit biçiminde bir külah örtmektedir. Türbede iri mermer bloklar ve bu dönemde çok az görülen tuğlalardan yararlanılmıştır.

ÇİFTLİK TÜRBEİ

Çine-Koçarlı yolu üzerindeki bu türbe Aydın'ın tanınmış ailelerinden Cihanzadelerden Safiye Sultanı'ndır. XVIII. yüzyılda yapıldığı sanılan türbe, moloz taştan olup, yan yana iki ayrı kare bölümden oluşmuştur.

Türbenin üzerini iki küçük kubbe örter. Cephe görünümünde sonraki yıllara tarihlenen büyük sivri kemerli alınlıklar yerleştirilmiştir.

İSMAİL TÜRBEŞİ

Merkez İlçe Köprülü Mahallesi'nde Üveys Paşa Caminin kuzeyindedir. Aydınogulları Beyliği'nden kentte ayakta kalan en eski eser olan Ali Han Baba Türbesi 14'ncü yüzyılda yaşayan Ali Han Baba Sultan tarafından şehit olan oğlu İsmail için yaptırılmıştır.

İzmir 2 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun kararıyla 1996 yılında İzmir Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nce hazırlanan çevre düzenleme projesi Aydın Belediyesi tarafından uygulanarak türbe bugünkü haline getirilmiştir. Türbenin bahçesine mezar taşları dikilerek, kırık olan mezar taşları türbe içine kaldırılmıştır.

SİNANDEDE TÜRBEŞİ

Nazilli'nin Pınarbaşı Mahallesi'ndedir. Bu türbe ile ilgili kesin bilgiler bulunmamaktadır. Mevcut bilgiler ise rivayetlerin ötesine geçmez. Halk arasında Sinan Dede'nin 1800'lü yıllarda Nazilli'ye bağlı Dere Köy' de oturduğu söylenir. Kendisi kundura tamirciliği yapmaktadır.

Herkes tarafından çok sevilir ve sayılırdı. Zor durumda olanlara elindeki imkânlar çerçevesinde yardıma koşardı. Bu niteliklerinden dolayı ölümünden sonra (tahmini 1839–1840) kendisini sevenler sık sık gömülü olduğu mezarın başına gelerek dua ederlerdi. Kendisinin bolluk ve bereketin örneği olduğu söylenir. Bu durum yıllarca devam ederek daha sonraki kuşaklar tarafından evliya mertebesine ulaştırılmıştır. Sinan Dede'nin savaşlarda zor durumda kalan Türk askerlerinin yardımına koştuğu ve olağanüstü yeteneklerinin olduğuna inanılmıştır.

YEŞİL TÜRBE

Dış yüzü yeşil olduğu için bu adla anılır. Nazilli - Bozdoğan yolu üzerindedir. İçinde Uşşaki Tarikatı şeyhi Mehmet Zühdü Efendi, hanımı ve çocuklarının mezarları vardır. Moloz taştan yapılmış olup sekizgen planlıdır.

Kubbesi sekizgen kasağa oturur. Türbenin üç yüzünde yuvarlak kemerli alınlıkları olan pencereler bulunmaktadır. Girişte, bir çeşme aynalığında sökülmüş üzeri selvi ağacı ve geometrik biçimlerle süslü bir mermer blok görülmektedir. Türbenin kapı üzerindeki küçük kitabesinde " Mir Halil etti bina tarihi ey Vasfı hemin Zühdü Muhammed mahfeli ruhu'l emin" ibaresi yazılıdır. Buna göre kitabenin oğlu Vasfi tarafından yaptırılmış olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca türbenin güney duvarında pencere üstünde bulunan bir diğer kitabeden de "Hacı Baba etti bina tarih Fethi- Muhammet Zühdü ve kutbu'l hak ayık türbesin bünyad-sene 1278/ 1861" yazılı olduğuna göre şeyhin vefatından sekiz sene sonra yani 1814'de Kaymakam Halil Bey tarafından yaptırılmış ve 1861 yılında tekrar onarılmış olabilir.

HAN, HAMAM VE KÜLLİYELER

KURŞUNLU MANASTIRI

Davutlar'a yaklaşık 10 km. uzaklıkta yer alan Kurşunlu Manastırı'nın 11. yüzyıl Bizans yapısı olduğu tahmin edilmektedir. Manastırda yemekhane, kiler, mutfak, keşiş odaları, revir, şapel (küçük kilise), mezarlık, manastır surları, sur mahzeni ve savunma odaları gibi bölümler mevcuttur.

Şapelin tavanındaki fresklerde İkonoklastik dönemde simgesel ve geometrik motifler ile 9. yüzyılın ikinci yarısında İkonoklastik dönemden sonra dinsel olaylar ya da kişiler betimlenmiştir.

ÖKÜZ MEHMET PAŞA KERVANSARAYI

Kuşadası İskelesi yakınındadır. 1618 yılında Sadrazam Öküz Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Kalın ve yüksek duvarların çevrelediği dikdörtgen avlunun etrafında iki katlı, revaklı kapalı mekan vardır.

Moloz taş ve devşirme taş malzeme kullanılarak inşa edilmiştir. Küçük bir iç kale görünümünde olan kervansaray, en üst kısmı üçgen uçlu, sivri dandanelidir. Geniş avlu etrafında sıralanmış odalar vardır. Çeşitli dönemlerde restorasyon görmüş ve sağlam durumdadır. Kuzeybatı ve güneydoğudaki köşelerde arkadan üst kata çıkan iki merdiveni bulunmaktadır. Kervansarayı giriş kuzeyde olup, mermer kapı boşluğu kemerle örülmüştür. Günümüzde otel ve turistik tesis olarak kullanılmaktadır.

ZİNCİRLİ HAN

Zincirli Han adıyla da bilinen yapı, Nasuh Paşa Külliyesi'nin bir parçasıdır. Han, enine dikdörtgen büyük bir avlunun etrafındaki iki katlı ana bölümden ve bu avlunun güney-doğudan geçilen, üstü açık küçük bir kare kısımdan oluşan bir plan şemasına sahiptir. Moloz taş ve tuğla ile inşa edilmiş olan hanın, güney cephesi hariç, diğer cephelerine evler bitişiktir.

Alt ve üst kattaki pencere ile kapının avludan bakıldığında, simetrik olduğu görülmektedir. Avluda üst kata çıkışı sağlayan merdivenler ve varlığı kanıtlanabilen iki katlı revak bugün mevcut değildir. Yapı, avlulu ve iki katlı bir handır. Güneyindeki girişin üst kısmında yer alan kitabesine göre han, Nasuh Paşa tarafından H.120/ M.1708 tarihinde inşa edilmiştir. 2012 yılında Aydın Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından başlatılan restorasyon çalışmaları 2015 yılı sonunda tamamlanmış ve 2016 yılı başında Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından otel olarak hizmete sunulmuştur.

CİHANOĞLU HANI

Veysi Paşa Mahallesi'nde yer alan han, taş-tuğla ile inşa edilen iki katlı, şehir içi hanlarından. Avlusunun doğu ve güney yönlerine revaklar ve gerisine mekânlar yerleştirilmiştir.

Avlusunun ortasındaki çeşme handan daha önce yapılmıştır. Fatma Şerife Hanım'ın, 1783-1784 tarihinde bir vakfiyesinde yapıdan bahsedilmektedir. Muhtemelen han XVIII. yüzyıl ikinci yarısına aittir.

CİHANOĞLU KÜLLİYESİ

İl merkezinde bulunan ve cami, medrese, türbe-sebil ile bir çeşmeden oluşan külliye, 1170 (1756-57) yılında, Aydın-Koçarlı-Nazilli yöresinde yaşamış bir derebeyi sülâlesi olan Cihanoğulları'ndan Abdülaziz Efendi (ö. 1197/1782-83) tarafından kurulmuştur.

Tasarımında klasik Osmanlı üslûbu hâkim bulunmakla birlikte cami ve şadırvandaki süslemeleriyle Osmanlı baroğunun en parlak örneklerinden biri olan ve bazı ayrıntılarında da gotik üslûp etkileri taşıyan kendine has özelliklere sahip bir külliye. Yunan işgali sırasında büyük ölçüde tahribata uğrayan külliye 1950'lere kadar muattal kalmış, bu tarihten sonra Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce onarılmış ve birtakım eklerle donatılan medrese bölümü Vakıflar Talebe Yurdu olarak hizmete sunulmuştur (1954).

Cihanoğlu Külliyesi'nin en ilginç unsurlarından biri, çeşme ile şadırvan avlusunun girişi arasında doğu-batı doğrultusunda uzanan ve hangi amaçla inşa edildiği tam olarak anlaşılamayan sivri beşik tonozlu revaktır. Mimari ayrıntılarıyla olduğu kadar oranlarıyla da gotik üslûbun izlerini taşıyan bu revak, sırtını cami-medrese ikilisinin bulunduğu platformun istinat duvarına dayamakta, birer kemerle batı ve doğu yönlerine, üç kemerle de güneye açılmaktadır.

NASUH PAŞA KÜLLİYESİ

Külliye'nin batısında, hamamın doğusundaki yapı, halk arasında Osman Ağa Medresesi ismiyle de anılmaktadır. Medrese, kareye yakın bir avlu etrafında sıralanan tek katlı ahşap kapılı kare planlı moloz taş ve tuğladan inşa edilmiş odalardan meydana gelmektedir.

Ancak, yol nedeniyle, güney-doğu köşe ve doğu cephe tamamen ortadan kaldırılmıştır. Medrese taş ve tuğla ile inşa edilmiştir. Girişi güney cephededir. Sonradan kapatılmıştır. Günümüzde 17 adet öğrenci odası mevcuttur. Kitabesine göre yapı, H.1120/M.1708 yılına tarihlendirilmektedir. 2010 yılında restorasyonu tamamlanarak açılışı yapılmıştır.

GÜMRÜK ÖNÜ HANI

Gümrük Önü hamamı bitişiğinde yer alan han, hamamla çağdaş olup iki kanadı tamamen yıkılmıştır. Günümüze dek hanın batısındaki bölüm ile güneyindeki mekânların bir kısmı ayakta kalabilmeyi başarmıştır.

İki katlı han, moloz taş ve tuğla malzeme kullanılarak inşa edilmiştir. Girişi eyvan şeklindedir. Ortada bir avlusu vardır. Sebil bu gün tamamen ayaktadır ve avlunun ortasında yer almaktadır. Dikdörtgen planlı, taş ve tuğla malzeme ile inşa edilmiştir. Cephesi, kademelendirilmiş, kemerli bir görünüm verilmiştir. Alt kısmında yalağı vardır. Yapının ticarete yönelik bir amaçla ve 19. yüzyıl içinde yapıldığı düşünülmektedir.

İLYASBEY MEDRESESİ

Külliye içinde cami ve medresenin konumlanışı mimarî açıdan dikkat çekicidir. Doğu kanadı 23.56 x 6.24m ve batı kanadı 27.56 x 6.05m olan ve caminin kuzeyinde yer alan medrese, 'U' plânlıdır. Cami ile karşılıklı konumlanan eyvan biçimindeki dersane, 6.82 x 6.80m boyutlarında, kubbeyle örtülü bir mekândır.

Burası, medresenin özgün üst örtüsü mevcut tek mekânı niteliğindedir. Medreseye girişi sağlayan iki açıklık olmasına rağmen, esas giriş avlunun kuzeydoğu köşesinde ve balat harabeleri yönündeki kapıdır. Medresenin büyük kısmının Milet'in antik yapı kalıntılarına ait kabayonu taşlar ve mermer bloklarla inşa edildiği görülmektedir. Dersane mekânının tuğla ile inşa edilmiş özgün kubbesi alaturka kiremitlerle kaplıdır. Medresede, dersane mekânı dışında toplam 12 öğrenci hücresi vardır. Hücrelerin düz ahşap tavanla örtülü olduğu sanılmakla birlikte, 1970 yılında gördüğü nitelsiz onarım nedeniyle söz konusu hücreler özelliklerini büyük ölçüde kaybetmiş ve üst örtülerine ilişkin hiçbir iz kalmamıştır. Yapının doğu ve batı kanatlarının ortasında karşılıklı olarak yer alan iki büyük hücrenin yüksekliklerinin diğer hücrelerden daha fazla olduğu ve iki katlı oldukları anlaşılmaktadır. Avlunun ortasında bir şadırvan yer almaktadır. Bugün harap durumda olan şadırvanın dört devşirme sütun ile taşınan bir üst örtüye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca şadırvanın kuzeybatısında bir kuyu ile yalak olarak kullanıldığı anlaşılan antik döneme ait bir lahit bulunmaktadır.

CEMAL BEY HAMAMI

"Bey Hamamı" olarak da anılan yapı, Nasuh Paşa Külliyesi'nin biraz ilerisinde, doğuda yer alır. Günümüzde oldukça harap haldedir. İnşasında tuğla ve taş malzeme bir arada kullanılmıştır. Yapının içindeki izlerden süslemeli olduğu anlaşılmaktadır.

Soyunmalığın batı girişi üzerindeki kitabesine göre yapı Abdülaziz adlı bir zat tarafından H.1177/M.1763 yılında onarılmıştır. Buna göre yapının 18. Yy'ın başlarında inşa edildiğini

düşünmek mümkündür. Asimetrik bir plana sahip olan hamam, kâgır olarak inşa edilmiştir. Sıcaklık ve soyunmalık üstü kubbeli ve kubbeye geçişler troplarla sağlanmaktadır. Ilıklık aynalı tonoz örtülüdür. Sıcaklığın sonunda iki adet halvet odası yer almaktadır. Sıcaklığın ortasında göbek taşı ile her iki yanda tuğla duvar örgülü yıkanma kabinleri vardır. Sıcaklığın doğu tarafında beşik tonozlu su deposu ve külhanı yer almaktadır.

GÜMRÜKÖNÜ HAMAMI

Kadınlar ve erkekler kısmı olmak üzere çifte hamam şeklinde inşa edilmiştir. Moloz taşın arasında yer yer tuğla kullanılan bir duvar örgüsüne sahiptir. Kadınlar kısmında kare planlı, tek kubbeli soyunmalık ve kuzeyinde tonozlu ilıklık, kubbe ve tonoz örtülü sıcaklık mekanı yer almaktadır.

Erkekler kısmında kare planlı, tek kubbeli soyunmalık, gerisinde kubbe ve tonozlarla örtülü ilıklık, daha sonra sıcaklık yer alır. Sıcaklık haçvari dört eyvanlı, kare hücreli plan tipindedir. Hamam, plan şemasına bakılarak 15. yüzyıldan 16. yy. sonuna kadar olan bir zaman dilimi içine tarihlendirilebilmektedir. Bitişindeki han, Cihanoğlu Hanı olarak bilinmektedir. İki katlı hanın bir kısmı mevcut değildir. Söz konusu hanın kaynaklarda 19. yy içinde inşa edilmiş olabileceği belirtilmektedir. Avlusundaki çeşmenin de 19. yy eseri olabileceği mümkün görünmektedir.

MÜZELER

AFRODISIAS MÜZESİ

Aphrodisias ören yerinde 1961 yılından önceki kazılarında çıkan buluntular İzmir ve İstanbul Arkeoloji Müzelerine götürülmüştür. 1961 yılında Prof. Dr. Kenan T. ERİM tarafından başlayan kazılarda çıkan buluntular kazı evi depoları ve kasaları ile Müzenin Önündeki Deveci Hanına koyuluyordu.

Bu buluntuların korunup sergilenebilmesi için ören yerinde bir müzenin kurulması kararlaştırıldı. Müze yeri olarak da şimdiki yer önerildi. Kültür Varlıkları ve Müzeler (Eski Eserler ve Müzeler) Genel

Müdürlüğü mimarlarından Sayın Erten ALTABAN tarafından çizilen müze planının inşaatına 1971-1972 kışında başlandı. İnşaat 1977 sonbaharında bitirildi. Hemen ardından teşhir çalışmalarına geçildi. Bu çalışmaların tamamlanmasının ardından Aphrodisias Müzesi yapılan resmi bir törenle dönemin Aydın Valisi Münir GÜNEY tarafından hizmete açıldı.

MİLET MÜZESİ

Milet Müze Müdürlüğü, Aydın İli, Didim İlçesi, Balat Köyü yakınlarında bulunan Milet Antik Kenti içinde yer alır. 1973 yılında hizmete açılan Müze Binasının zaman içinde statik yapısı bozulmuştur. Bu durumun can ve mal güvenliği açısından tehlike arz etmesi nedeniyle ziyarete kapatılmıştır.

Eski Müze Binasının kapatılmasından sonra yeni Müze Binasının yapımı yönünde çalışmalar başlatılmış olup 1200 metrekarelik kullanım alanı olan yeni müze binası 2011 yılı mayıs ayında ziyarete açılmıştır.

Milet Müzesi teşhir alanları; bahçe teşhiri ve kapalı alan teşhiri olmak üzere iki ana bölümden oluşur. Bahçe teşhirinde Milet şehir sembolü olan aslan heykelleri, yazıtlar, mezar stelleri, lahitler, mimari elemanlar ve sütun başlıkları sergilenmektedir. Kapalı teşhir alanı Müze idari bina içerisinde yer alır. Yaklaşık 600 m2'lik alanda Milet Antik Kenti, Priene Antik Kenti ve Didim Apollon Tapınağı buluntuları sergilenir.

AYDIN ARKEOLOJİ MÜZESİ

İlimiz Merkez Ilıcabaşı Mahallesinde Bakanlığımıza tahsis edilen 15.000 metrekarelik arazi üzerindeki Aydın Arkeoloji Müzesi 17.08.2012 tarihinde açılmıştır.

Müzemiz bodrum, giriş ve 1. kattan oluşmaktadır. Giriş katında ziyaretçileri karşılayacak giriş holü, sergi salonu, bilgilendirme odası, depolara eser taşınmasını sağlayacak yük asansörü, engelli

ziyaretçilerin müzeyi rahat gezebilmesi için asansör, 1340 m2 sergi salonu bulunmaktadır. 7.072 m2 inşaat ile 12.500 m2 çevre düzenlemesi alanında çalışmalar tamamlanmıştır.

ÇİNE ARICILIK MÜZESİ

Arıcılığın geçmişten izlerinin bulunduğu, Arı ve arıcılığı gelecek nesillere sevdirebilen, Arıcılarımıza teknik bilgileri doğru ve uygulamalı olarak aktarabilen, Arı ürünlerinin kullanımı teşvik ederken, tüketici bilincine katkı sağlayan, Kendini her gün geliştiren, dinamik bir müze hedefleriyle Yağcılar Köyü İlköğretim Okulu T.C. Milli Eğitim Bakanlığınca Adnan Menderes Üniversitesine 10.03.2012 tarihinde tahsis edilmiştir.

Adnan Menderes Üniversitesi Çine Meslek Yüksekokulu adına Adnan Menderes Üniversite Rektörlüğü, Çine Belediyesi ve Çine Gelişim Vakfı ortaklığında 08.12.2009 ve 15.03.2010 tarihlerinde imzalanan protokollerle Çine Arıcılık Müzesi yapım çalışmaları başlamıştır.

Türkiye'nin ilk, Dünyanın 71'inci arıcılık müzesi olan Çine Arıcılık Müzesi 4.10.2010 tarihinde törenle hizmete girmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 23.12.2010 gün ve 261180 sayılı izni ile özel müze statüsünü almıştır. Proje yürütücülüğünü Öğr. Gör. Mustafa Kösoğlu, Mimari projesini Yüksek Mühendis Mimar Cengiz Bektaş yapmıştır.

KARACASU ETNOĞRAFYA MÜZESİ

Karacasu Etnoğrafya Müzesi, Karacasu İlçe Merkezinde Tavas Yolu üzerindedir. Aphrodisias Müzesi Müdürlüğüne bağlı olarak 2007'de ziyarete açılan müzede ilçenin geçmişten günümüze seramik, sıcak demir, deri ve diğer el sanatları ile ilgili etnografik eserleri sergilemektedir.

KUVAY-I MİLLİYE MÜZESİ

Sultan Abdülhamid Han tarafından 1906-1909 yıllarında yaptırılan, daha sonra 1919-1979 yılları arasında Çine Askerlik Şubesi olarak hizmet veren bina, Kuva-yı Milliye Müzesi olarak restore edilerek hizmete açıldı.

Kurtuluş Savaşı öncesi Aydın'da savaşa katılmak için Muğla'dan Çine'ye gelen vatandaşların da toplanma merkezi olarak bilinen Çine Askerlik Şubesinde, Güney Cephesinin Yunan işgalinden kurtuluşunun planları yapılmıştı.

YÖRÜK ALİ EFE MÜZESİ

Kahraman Yörük Ali Efe'nin İzmir'den dönüşünden ölümüne kadar yaşadığı Yenipazar ilçe merkezindeki evi 1980'li yıllarda çıkan yangında tamamen yanmıştır. 1995 yılında Aydın Valiliğince Kültür Bakanlığına yapılan öneri kabul görmüş, Yörük Ali Efe'nin mirasçıları evin müze yapılması koşulu ile evi Kültür Bakanlığına bağışlamışlardır.

Milli Tahsis işlemleri 1999 yılında tamamlanmıştır. Evin aslına uygun restorasyonu ve bahçe tanzim çalışmaları sonucu teşhire hazır hale getirilmiştir.

Bunun üzerine teşhir çalışmalarına başlanmıştır. Yörük Ali Efe'nin kullandığı şahsi eşyaları varisleri tarafından müzeye bağışlanmıştır. Aydın Müzesi Etnografya seksiyonundan devredilen eserlerin yanı sıra, Aydın Müzesi Kıymet Takdir Komisyonu'nca piyasadan alınan ve vatandaşların bağışladığı malzemelerle yapılan teşhir çalışmaları kısa sürede tamamlanmıştır.

Yörük Ali Efe'nin Muslukuyu Mezarlığı'ndaki mezarı Bakanlar Kurulu'nun 29.08.2000 tarih ve 2000/1252 sayılı kararı ile müze bahçesindeki yerine taşınmıştır. Yörük Ali Evi Müzesi Aydın Müzesi Müdürlüğüne bağlı bir birim olarak, 8 Haziran 2001 tarihinde Kültür Bakanı Sayın M.İstemihan TALAY tarafından ziyarete açılmıştır.

KÖPRÜLER

ÇAVUŞ KÖPRÜSÜ

Kesme taş malzeme ile inşa edilmiş köprü tabakhane deresi üzerinde tabakhane köprüsünden sonra 2. köprüdür. İki sivri kemerden oluşmuştur. Kemerlerin soldakinin kilit taşı üzerinde öküz ya da boğa başı kabartması yer almaktadır. Köprü'nün batı girişi üzerinde sağ kenarda tamirat kitabesi yer almaktadır.

İLHANOĞLU KÖPRÜSÜ

Merkez ilçe Cuma Mahallesi, Tabakhane Deresi'nin kıyısından geçen yolun sağında yer almaktadır.

KARANLIK KÖPRÜ

Karanlık köprü Ramazan Paşa Mahallesi ile Zafer mahallesini birbirine bağlayan köprüdür. 1900'li yıllarda Aydınli bir terzi tarafından yaptırıldığı rivayet edilmektedir. Çukurda kalan köprü üzerine erken akşam düşmesi yüzünden karanlık köprü diye anılmaktadır.

ARMUTALAN KÖPRÜSÜ

Bozdoğan Altıntaş yolu üzerindedir.

ÇATMA KÖPRÜ

İncirlioğlu Dereağızı yolu üzerindedir.

KEMER KÖPRÜSÜ

Bozdoğan-Akhisar köyü sınırları içinde Akçay suyu üzerinde tek gözlü olarak inşa edilmiş bir köprüdür.

İNCE KEMER KÖPRÜSÜ

Mitolojik hikayeye göre Roma döneminde, Çine Çayı üzerinden karşıdaki bir yerleşim yerine borularla içme suyu götürülmesi için köprü yaptırılır ancak her yapılışının ardından bir sel geçince yıkılır ve bu böyle devam eder gider. Kralın çok güzel bir kızı vardır. Köprü yıkılmayacak şekilde sağlam yapabilen ustaya kızını vereceğini açıklar. 20 yaşında yağız bir yapı ustası, yardımcılarını da yanına alarak gece gündüz çalışıp taşları işledikten sonra bu günkü İnce Kemer'i yapar. İçme suyu da köprü üzerine döşenen borularla karşıya geçirilir. Köprü, yağışlardan ve sellerden etkilenip yıkılmaz ancak bir süre sonra kral sözünde durmaz, bir işçi ve usta olan gence kızını vermekten vazgeçer. Genç de bir gece kazmasını balyozunu alıp köprüyü yıkmaya başlar. Bu sırada kralın adamları haber alıp genci ölesiye dövdükten sonra köprüden atarlar ve ölümüne sebep olurlar. Genç ise son nefesinde kralın kızının mutlu olmaması ve köprüden geçtiği takdirde evlat yüzü görmemesi için kötü dua eder. Bu hikaye, kuşaktan kuşağa devam eder. Yöredeki genç kızlar ve gelinler de uğursuz saydıkları bu köprüden geçmez. O sebeple yörede Gelin Geçmez Köprüsü olarak anılır.

2. STRATEJİK PLANLAMA YAKLAŞIMI

AYDIN TİCARET BORSASI, 2010 yılında dahil olduğu TOBB Akreditasyon Sistemi kapsamında ilk stratejik planını 2010-2012 yıllarını kapsayacak şekilde oluşturmuş, bu kapsamda belirlediği hedeflerini gerçekleştirmiştir. Daha sonra 2013-2016 yılları için stratejik plan hazırlanmış ve uygulanmıştır. 2016 yılında başlatılan çalışmalarla 2017-2021 yıllarına yönelik Stratejik Amaç ve Hedeflerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda planlı hizmet sunumu, politika geliştirme, hizmetlerini belirlenen iş programlarına ve bütçelere dayandırma ile uygulamayı etkili bir şekilde izleme ve değerlendirmeyi sağlamak üzere "Stratejik Planlama"yı temel araç olarak benimsemiştir.

Stratejik planlama; bir yandan mali yönetime etkinlik kazandırırken diğer yandan kurumsal kültür ve kimliğin gelişimine ve güçlendirilmesine destek olunması hedeflenmektedir.

2017-2021 yıllarına yönelik Stratejik Amaç ve Hedeflerin belirlenmesi için geçmiş dönem Stratejik Plan değerlendirmeleri, **AYDIN TİCARET BORSASI**'nın genel değerlendirilmesi gerçekleştirilerek, Paydaşlar belirlendikten sonra, zayıf ve güçlü yönler ile önündeki fırsatlar ve karşılaşılabilecek olası tehditler ortaya çıkarılmıştır. Yapılan analizler sonucu ortaya çıkarılan; Güçlü Yönler ve Fırsatların, gelişim için kullanılması; Zayıf Yönlerin geliştirilmesi ve Tehditlerin bertarafına yönelik Amaç ve Hedefler belirlenmiştir.

Belirlenen **Amaçlar** çerçevesinde; "ulaşmak istenen yer" için **Hedefler**; bu hedeflere nasıl ulaşılabileceği da **Stratejilerle** ortaya konulmuştur. Bu bütünlük içerisinde hazırlanan rapor; uzun dönemli (4 ve daha fazla yıllık) hedeflerin yanı sıra; kaynak, zamanlama ve sorumluların belirlendiği iş planlarına temel oluşturmaktadır.

Stratejik Planın hazırlanması çalışmaları için bir Stratejik Planlama Ekibi oluşturulmuştur. Stratejik Plan Ekibi, stratejik yönetim kavramları konusunda yönetim ve çalışanların bilinçlendirilmesi, iç ve dış paydaşlarla koordinasyonun artırılması amacıyla yönelik olarak faaliyetlerini yürütmektedir.

Stratejik plan döneminde Akreditasyon İzleme Komitesi ile gerçekleştirilen toplantıda her bölümü temsilen en az bir kişi olmak üzere gönüllülük esasına dayanılarak stratejik planlama ekip üyeleri belirlenmiştir.

Stratejik planın oluşturulması aşamasında ekip üyeleri, iki haftalık aralıklarla toplanarak planı hazırlamıştır. Toplantılar toplantı tutanakları ile kayıt altına alınmıştır. Stratejik planın hazırlanmasından sonra; plan onaylanmak üzere yönetim kuruluna sunulmuştur. Planın onayından sonra stratejik plan çeşitli yollarla (Basılı materyal, web vb.) üyelere duyurulmuştur.

Stratejik Planın yönetim kurulu tarafından onaylanmasından sonra izleme çalışmaları aylık personel toplantıları, 3 aylık Akreditasyon İzleme Komitesi toplantıları ile gerçekleştirilmektedir.

Ekip Üyesinin Adı	Kurumdaki Görevi	Ekipteki Görevi
Adnan BOSNALI	Yönetim Kurulu Başkanı	Stratejik Amaç ve Hedeflerin belirlenmesi, Stratejik Planlama Ekibinin çalışmalarının kontrolü, Stratejik Plan doğrultusunda belirlenmiş olan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinden sorumludur.
Cengiz ÜLGEN	Yönetim Kurulu Üyesi	Yönetim Kurulunun Stratejik Plan Hazırlık çalışmaları konusunda bilgilendirilmesi, Yönetim Kurulu tarafından talep edilen faaliyetlerin Stratejik Plan Ekibi'ne bildirilmesinden sorumludur.
Erkan ASLAN	Meclis Üyesi	Meclisin Stratejik Plan Hazırlık çalışmaları konusunda bilgilendirilmesi, Meclis tarafından talep edilen faaliyetlerin Stratejik Plan Ekibi'ne bildirilmesinden

		sorumludur.
Hakan ÜNAL	Genel Sekreter	Stratejik Planlama Ekibi Sorumlusu-Stratejik Planlama Ekibinin yönetiminden sorumludur.
Cansu KARABULUT	Akreditasyon Sorumlusu	Raportör- Stratejik Planın hazırlanması ve takibi ile ilgili faaliyetlerin organize edilmesi ve kayıt altına alınmasından sorumludur.
Neslihan KOÇ	Muhasebe İdari İşler ve Personel Şefi	Stratejik Plan'ın tahmini maliyetinin oluşturulması ve gerçekleşen maliyetlerin takibinden sorumludur.
Duygu ÖDENİR TÜKEL	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Şefi	Paydaşlarla iletişim, paydaş görüşlerinin tespiti, Stratejik Planın duyurulması gibi faaliyetlerden sorumludur.
Tuğba ŞENGÜN	Tescil Memuru	Borsa hizmetleri ile ilgili istatistiklerin hazırlanması ve raporlanmasından sorumludur.
Emine DALGAR	Muamelat Memuru	Borsa hizmetleri ile ilgili istatistiklerin hazırlanması ve raporlanmasından sorumludur.
Birsen BAŞTAN TIRIS	Danışman	Stratejik Planın hazırlanması konusunda gerekli yönlendirmelerin yapılmasından sorumludur.

STRATEJİK PLAN HAZIRLIK PLANI

Stratejik planlama çalışmaları aşağıdaki takvime uygun şekilde gerçekleştirilmiştir.

FAALİYET		SORUMLU	HAFTALAR											
			OCAK-2017				ŞUBAT-2017				MART-2017			
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Stratejik Plan Ekibinin seçilmesi		Akreditasyon İzleme Komitesi												
Stratejik Plan Ekibi Görev Dağılımının Yapılması		Akreditasyon İzleme Komitesi												
Stratejik Plan Hazırlık Toplantısı		Stratejik Planlama Ekibi Başkanı												
Mevcut Durum Analizi	Tarihi Gelişimin yazılması	Basın Ve Halkla İlişkiler Şefi												
	Yasal Yükümlülük ve Mevzuat Analizi	Stratejik Plan Ekibi												
	Sunulan Ürün ve Hizmetlerin Belirlenmesi	Stratejik Plan Ekibi												
	Paydaş Analizinin yapılması	Stratejik Plan Ekibi												

3.1 BORSALARIN TARİHÇESİ

DÜNYADA BORSACILIĞIN TARİHİ

Borsa; sayı, ölçü veya ağırlıklarına göre belirlenebilen malların, devletin belirlediği ve denetlediği özel hukuk kuralları çerçevesinde alıcı ve satıcı tarafların karşı karşıya gelip alım-satım işlemlerini gerçekleştirdikleri, kurum olarak devamlılığı bulunan ticarete ayrılmış bir pazar yeridir.

Borsacılığın tarihi genel olarak 14. yüzyıla dayanmakla beraber Milattan Önce 1200-1500 yıllarına kadar gitmektedir. Roma ve Finikelilerin yazıtlarından elde edilen bilgilere göre, bu çağda yaşayan insanlar, gerçekleştirdikleri panayırda borsacılığın ilk temelini atmışlardır.

Milattan Önce 5. Yüzyılda Roma İmparatorluğu, Roma'nın içinden geçen Tiber nehrinin kıyısında Roma Krallarından Bosarium'un adını taşıyan forumda Collegium Marcatorum adını taşıyan bir müessese oluşturmuştur. Mahalli tüccarların, toptancıların ve aracılarn ticaret yapmak amacıyla bir araya geldikleri bu müessesenin oluşumuyla borsanın temelleri atılmış sayılmaktadır.

Borsaların resmi hayatı ise Orta Çağ fuarlarında başlamaktadır. Bu fuarlar, panayırlar halinde önceleri İtalya'da gelişmiştir. 15. Yüzyılda ise Anvers, Lyon ve Cenevre'deki fuarlar ekonomik gelişmede önemli bir canlılık sağlamıştır. Bruges'te modern borsa tekniğinin öncüsü sayılabilecek alım-satım işlemleri yapılmıştır. Özellikle Kıtaların keşfedilmesi sonucu büyük deniz yollarının açılmasıyla dünya ticaretinin Atlantik kıyılarına kayması Anvers'in önemini artırmıştır. Dört tarafı bölmelerle çevrili salonu ile Anvers Borsası, kalabalık bir işadamları gurubunun işlemlere katılmasını sağlamıştır.

Binanın girişinde yer alan "In usumnegatiatorum Linguane" sözcüğü, borsanın bütün dilleri konuşan insanlara kapısının açık olduğunu ifade etmektedir. Anvers şehri, bu sözcükten de anlaşılacağı gibi, borsa kapısını bütün milletlere açmıştır.

Anvers Borsası'nın açılışından kısa bir süre sonra Lyon borsası ve Toulouse Borsası hizmete girmiştir. Paris'te ilk borsa resmen 1724 yılında faaliyete girmiştir.

ÜLKEMİZDE BORSACILIĞIN TARİHİ

Ülkemizde gerçek anlamda ilk resmi borsa 2 Aralık 1873 yılında bir nizamname ile "Dersaadet Tahvilat Borsası" adı altında kurulmuştur. Adından da anlaşılacağı üzere bu borsa "Menkul Değerler Borsası" niteliğindedir.

Bu tarihten 13 yıl sonra 15 Nisan 1886'da yayınlanan "Umum Borsalar Nizannamesi" ile ticaret borsalarının da kuruluşuna geçilmiştir.

Yurdumuzda ilk ticaret borsası İzmir'de 1892 yılında "İzmir Ticaret ve Sanayi Borsası" adı altında çalışmalarına başlamıştır.

3.2 AYDIN TİCARET BORSASI TARİHÇE

Aydın'da "Ticaret Borsası" kurulması için Hulusi ÇAKIÇI, Osman BESTEL, Sadık CANDAS, Rüştü ŞENSOY ve Mehmet TEMİZ teşebbüste bulunmuşlar, zamanın Ticaret Bakanlığınca Borsanın kurulmasına 6 Eylül 1956 tarihinde müsaade edilmiştir.

Bunun üzerine kurucu üyelerimiz tarafından yapılan hazırlıklardan sonra 9 Ekim 1956'da seçimler tamamlanmış, 10 Ekim 1956'da Borsa 93 üye ile faaliyetlerine başlamıştır. 2016 yılı itibarıyla Borsamızın üye sayısı 519'a ulaşmıştır.

KURUCU ÜYELERİMİZ	
Mustafa BAYRAMOĞLU	Necati ÖZÇÖLLÜ
Mehmet ÖZŞAHİN	Ekrem ÇİFTÇİ
Mustafa ÖZALP	Sırrı GÜRSEL
Fevzi PAKSOY	Şahin Cengiz ŞAHİN
İsmail MANAVOĞLU	M. Sırrı AYKUTLU
Sadık AKSARI	

Aydın Ticaret Borsası, 5174 sayılı Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 28. maddesine dayanılarak "Aydın ilinde Borsaya dahil maddelerin alım satımı ve Borsada oluşan fiyatların tespit, tescil ve ilanı işleri ile meşgul olmak" üzere kurulan kamu kurumu niteliğinde tüzel kişiliğe sahip bir kurumdur.

Borsanın görevleri şunlardır:

- Borsaya dahil maddelerin, borsada alım satımını tanzim ve tescil etmek.
- Borsaya dahil maddelerin borsada oluşan her günlük fiyatlarını usulü dairesinde tespit ve ilân etmek.
- Alıcı ve satıcının, teslim ve teslim alma ile ödeme bakımından yükümlülüklerini, muamelelerin tasfiye şartlarını, fiyatlar üzerinde etkili şartları ve ihtilaf doğduğunda ihtiyari tahkim usullerini gösteren ve Birliğin onayıyla yürürlüğe girecek genel düzenlemeler yapmak.
- Yurt içi ve yurt dışı borsa ve piyasaları takip ederek fiyat haberleşmesi yapmak, elektronik ticaret ve internet ağları konusunda üyelerine yol göstermek.
- 5174 Sayılı Türkiye Odalar Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 51inci maddesindeki belgeleri düzenlemek ve onaylamak.
- Borsaya dahil maddelerin tiplerini ve vasıflarını tespit etmek üzere lâboratuvar ve teknik bürolar kurmak veya kurulmuşlara iştirak etmek.
- Bölgeleri içindeki borsaya ilişkin örf, adet ve teamülleri tespit etmek, Bakanlığın onayına sunmak ve ilân etmek.
- Borsa faaliyetlerine ait konularda ilgili resmî makamlara teklif, dilek ve başvurularda bulunmak; üyelerinin tamamı veya bir kesiminin menfaati olduğu takdirde bu üyeleri adına veya kendi adına dava açmak.
- Rekabeti bozucu etkileri olabilecek anlaşma, karar ve uyumlu eylem niteliğindeki uygulamaları izlemek ve tespiti halinde ilgili makamlara bildirmek.
- Mevzuatla bakanlıklara veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına verilen işlerin, bu Kanunda belirtilen kuruluş amaçları ve görev alanı çerçevesinde borsalara tevdi halinde bu işleri yürütmek.
- Üyelerinin ihtiyacı olan belgeleri vermek ve bunlara ilişkin gerekli hizmetleri yapmak.
- Yurt içi fuarlar konusunda yapılacak müracaatları değerlendirip Birliğe teklifte bulunmak.
- Sair mevzuatın verdiği görevlerle, ilgili kanunlar çerçevesinde Birlik ve Bakanlıkça

verilecek görevleri yapmak.

Kuruluşumuzda seçimle işbaşına gelmiş 14 Meclis Üyesi, 5 Yönetim Kurulu Üyesi ve 11 Personel çalışmaktadır. Aydın Ticaret Borsası yaklaşık 8.370 m² alan üzerine kurulu olan hizmet binasında hizmet vermektedir. Hizmet binamızda üyelerimizin ihtiyaçlarını karşılamak üzere Gümrük Müdürlüğü, KOSGEB, Kalkınma Ajansı Yatırım Destek Ofisi, KGF gibi kuruluşlar ve Borsamız tarafından kurulmuş olan AYT Laboratuvar Hizmetleri A.Ş. bulunmaktadır.

Aydın Ticaret Borsası yönetimi, üyelerine ve bölgesinin ekonomik ve sosyal kalkınmasına daha çok ve daha iyi hizmet edebilmek için başlatmış olduğu süreçte; 2007 yılında TS EN ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemini kurarak kurumsal bir yapıya ulaşmayı ve vermiş olduğu hizmetlerde kalite standartlarını yakalamayı hedeflemiştir. Kurumsallaşma yolunda atılan bu ilk adım sonrası 2010 yılında, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) "TOBB Oda ve Borsa Akreditasyon Sistemi"ne de entegre olmuştur. Bu doğrultuda Borsa'da başlatılmış olan kapasite geliştirme ve yeniden yapılanma çalışmalarıyla, hem hizmetlerin nicelik ve nitelikleri artırılmış, hem de bu hizmetler çağdaş yönetim anlayışı ve örgütlenme biçimi ile üyelere sunulmaktadır.

Aydın Ticaret Borsası, **"Üye Odaklı Hizmet Anlayışı"** ile 2014 yılında TS ISO 10002 Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sistemini kurarak belgelendirilmeye layık görülmüştür. Borsamız; kanunların öngörmüş olduğu yasal çerçevede, üyelerinin öneri, şikayet, bilgi talebi ve memnuniyetlerini kolayca iletebileceği ve bu bildirimlerin hızlı, etkin, ciddiyet ve hakkaniyetle ele alınacağı ve değerlendirilip neticelendirileceği, sürekli iyileştirme gayretinde bulunarak, geliştirmeye açık bir müşteri memnuniyeti sistemini taahhüt etmektedir.

3.3 YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER VE MEVZUAT ANALİZİ

Aydın Ticaret Borsası; Anayasanın 135. maddesine dayalı olarak “üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslekî disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak ve ilgili mevzuatla borsalara verilen görevleri yerine getirmek” amacıyla kurulan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşudur.

Aydın Ticaret Borsası'nın faaliyet alanları ve verilen hizmetler “5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu”, ilgili yönetmelikler, “4857 Sayılı İş Kanunu”, “657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu”, “6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” ve “Borsa İç Yönergesi”nde belirtilen esaslar göz önünde bulundurularak yerine getirilmekte ve tüm paydaşlara daha iyi ve kaliteli hizmet verilmesi amaçlanmaktadır.

3.4 FAALİYET ALANLARI İLE ÜRÜN VE HİZMETLER

GENEL SEKRETERLİK

Hizmet	Kanun/Standart	Yönetmelik
Organ Toplantıları	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği
Organ Seçimleri	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Organ Seçimleri Yönetmeliği
Borsa Muamelat, Tescil ve Muhasebe İşlemlerinin Kontrol ve Onayı	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği, Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler Ve Bu Maddelerin Alım Veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik
İdari İşlemler	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği
Bilgi Edinme taleplerinin cevaplandırılması	4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	-
Raporlama ve Analizler	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği

BORSA MUAMELAT

Hizmet	Kanun/Standart	Yönetmelik
Üye Kayıt, Terkin ve Değişiklik İşlemleri	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği
Belge Hizmetleri	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği
Resmi Yazışmalar	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği
Üye Bilgilerinin Güncelliğinin sağlanması	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği
Raporlama ve Analizler	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği

TESCİL

Hizmet	Kanun/Standart	Yönetmelik
Tescil İşlemleri	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler Ve Bu Maddelerin Alım Veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik
Resmi Yazışmalar	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği
Raporlama ve Analizler	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Borsa Muamelat Yönetmeliği

MUHASEBE

Hizmet	Kanun/Standart	Yönetmelik
Bütçeleme	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği
Muhasebe Kayıtları	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği

Borsa tahsilat ve ödemelerinin gerçekleştirilmesi	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği
Raporlama ve Analizler	5174 Sayılı TOBB Kanunu	Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği

İNSAN KAYNAKLARI

Hizmet	Kanun/Standart	Yönetmelik
Personel ile ilgili yasal kayıtların tutulması	4857 Sayılı İş Kanunu, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	Personel Yönetmeliği, Personel Sicil Yönetmeliği, 6331 Sayılı İş sağlığı ve Güvenliği Kanunu Kapsamında Çıkarılan Yönetmelikler
Personel eğitimlerinin gerçekleştirilmesi	TOBB Akreditasyon Sistemi Kılavuzu, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Standardı	-
Raporlama ve Analizler	TOBB Akreditasyon Sistemi Kılavuzu, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Standardı	-

BASIN YAYIN VE HALKLA İLİŞKİLER

Hizmet	Kanun/Standart	Yönetmelik
Periyodik Yayın	5187 Sayılı Basın Kanunu	-
İlan, bülten, haber hazırlama ve yayınlanması	5187 Sayılı Basın Kanunu	-
Raporlama ve Analizler	TOBB Akreditasyon Sistemi Kılavuzu, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Standardı	-

BİLGİ İŞLEM

Hizmet	Kanun/Standart	Yönetmelik
Bilgi Güvenliğinin Sağlanması	6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, TOBB Akreditasyon Sistemi Kılavuzu	-
WEB Sitesinin Yönetimi	5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun	-
Raporlama ve Analizler	TOBB Akreditasyon Sistemi Kılavuzu, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Standardı	-

AR-GE VE KALİTE

Hizmet	Kanun/Standart	Yönetmelik
Yönetim Sistemi uygulamalarının gerçekleştirilmesi	ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Standardı TS ISO 10002 Müşteri Memnuniyeti	-

	Sistemi Standardı	
PROJE		
Hizmet	Kanun/Standart	Yönetmelik
Proje Hazırlanması ve Yürütümü	-	İlgili kurum proje yönetmelikleri
Bilgi, Danışmanlık ve Destek Verilmesi	-	İlgili kurum proje yönetmelikleri
Raporlama ve Analizler	TOBB Akreditasyon Sistemi Kılavuzu, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Standardı	-
AKREDİTASYON		
Hizmet	Kanun/Standart	Yönetmelik
TOBB Akreditasyon Sistemi uygulamalarının gerçekleştirilmesi	TOBB Akreditasyon Sistemi Kılavuzu	-
Raporlama ve Analizler	TOBB Akreditasyon Sistemi Kılavuzu	-

3.5 PAYDAŞ ANALİZİ

Stratejik planlamanın etkili bir şekilde yapılabilmesinde katılımcılık önemli bir unsurdur. Bu nedenle kurumumuzun faaliyetlerini etkileyen ya da faaliyetlerden etkilenen kesimlerin görüşleri de önem arz etmektedir. Görüşlerin toplanması amacıyla öncelikli olarak iç ve dış paydaşlar tespit edilmiş ve anketler yoluyla görüşleri alınmıştır.

Belirlenen paydaşlar "Paydaş Etki ve Ürün/Hizmet Formu" ile kayıt altına alınmıştır.

PAYDAŞLAR

Çalışanlar ile gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda faaliyetlerimizi etkileyen ve faaliyetlerimizden etkilenen paydaşlarımız belirlenmiş, etki dereceleri yapılan puanlamalar sonucunda belirlenmiştir. Yapılan Paydaş belirleme çalışmalarından sonra paydaş görüşlerinin alınması ve değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür.

Sıra No	Paydaş	Etki Derecesi	Paydaş Tipi	Faydalanılan/ Faydalandığı Hizmet
1	Üyeler	Güçlü	Dış	Bilgilendirme, Destekler, Borsacılık Hizmetleri
2	TOBB Borsalar Müdürlüğü	Güçlü	Dış	Bilgi Edinme
3	TOBB Akreditasyon Kurulu Sekreterliği	Güçlü	Dış	Bilgi Edinme
4	TOBB Reel Sektör Daire Başkanlığı	Güçlü	Dış	Bilgi Edinme
5	Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı	Güçlü	Dış	Bilgi Edinme
6	İhlas Haber Ajansı	Güçlü	Dış	Medya Faaliyetleri
7	Defterdarlık	Güçlü	Dış	Mali İşlemler
8	Akbim Ltd. Şti.	Güçlü	Dış	Bilgi Bilişim
9	Kamu Kurumları	Güçlü	Dış	Organizasyonlar
10	Vergi Dairesi	Güçlü	Dış	Bilgi Ve Belge Temini
11	Avukat	Güçlü	Dış	Hukuki İşlemler, Danışmanlık
12	Aydın Milletvekilleri	Güçlü	Dış	Lobicilik
13	B2B Yönetim Danışmanlık Hizmetleri Ltd. Şti	Güçlü	Dış	Danışmanlık
14	KOSGEB	Güçlü	Dış	Bilgi Edinme
15	Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü	Güçlü	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
16	Aydın Kadın Girişimciler Kurulu	Güçlü	Dış	Organizasyon, Toplantı
17	TSE Ege Bölge Koordinatörlüğü	Güçlü	Dış	Denetim
18	GEKA	Güçlü	Dış	Bilgi Edinme
19	Aydın Valiliği Özel Kalem	Güçlü	Dış	Bilgi Paylaşımı
20	AYTB Lab. Hiz. A.Ş.	Güçlü	Dış	Bilgi Edinme
21	Aydın İŞKUR Müdürlüğü	Güçlü	Dış	Bilgi Edinme
22	Aydın Büyükşehir Belediyesi	Güçlü	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
23	Ekonomi Bakanlığı	Güçlü	Dış	Danışmanlık
24	Yönetim Organları	Güçlü	İç	Karar Merkezi, Temsil
25	Personel	Güçlü	İç	Faaliyetlerin Yürütülmesi

26	ASTİM OSB	Orta	Dış	İşbirliği
27	Aydın Efeler Belediyesi	Orta	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
28	Aydın Efeler Kaymakamlığı	Orta	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
29	Aydın Valiliği Ab Ve Dış İlişkiler Bürosu	Orta	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
30	İl Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü	Orta	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
31	Rize Ticaret Borsası	Orta	Dış	Kardeş Borsa
32	İstanbul Ticaret Borsası	Orta	Dış	Kardeş Borsa
33	Yerel Basın	Orta	Dış	Haber Ve İlan
34	Oda Ve Borsalar	Orta	Dış	Bilgi Edinme, Paylaşım
35	Ege İhracatçı Birlikleri	Orta	Dış	Bilgi Edinme, Paylaşım
36	Ulusal Ajans	Orta	Dış	Bilgi Edinme
37	Espaitec	Orta	Dış	MIND Proje Ortağı
38	Formaper	Orta	Dış	MIND Proje Ortağı
39	Chamber Of Commerce Of Salerno	Orta	Dış	MIND Proje Ortağı
40	Hellenic American Union	Orta	Dış	MIND Proje Ortağı
41	Chamber Of Commerce Of Lyon	Orta	Dış	MIND Proje Ortağı
42	Aydın İli Tarış İncir Ve Zeytin Kooperatifleri	Orta	Dış	İş Birliği
43	Türk Patent Enstitüsü	Orta	Dış	Coğrafi İşaretler
44	Özener Danışmanlık Huriye Kayabaşı	Orta	Dış	Coğrafi İşaretler Danışmanlık
45	Ulusal Pamuk Konseyi	Orta	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
46	UZZK	Orta	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
47	Aydın İl Ve İlçe Ziraat Odaları	Orta	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
48	TOBB ETÜSEM	Orta	Dış	Eğitim Hizmeti
49	İzgören Akademi	Orta	Dış	Eğitim Hizmeti
50	ABİGEM Denizli	Orta	Dış	Eğitim Hizmeti
51	Oda/Borsa Genel Sekreterleri	Orta	Dış	Bilgi Paylaşımı
52	Basın İlan Kurumu Aydın Şubesi	Orta	Dış	İlan Verilmesi
53	Çevre Borsalar	Orta	Dış	Bilgi Edinme, Paylaşım
54	Adnan Menderes Üniversitesi	Orta	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
55	TKDK	Orta	Dış	Bilgi Edinme
56	Chamber Of Commerce Castellon	Orta	Dış	Kardeş Oda
57	Aydın İli Sivil Toplum Kuruluşları	Orta	Dış	İşbirliği, Ortak Proje
58	Metro Toptancı Market	Orta	Dış	İşbirliği
59	Üyelerin Muhasebecileri	Zayıf	Dış	Üye Bilgileri

İÇ PAYDAŞ ANALİZİ

2010 yılında uygulamaya konulan TOBB Akreditasyon sistemi ile en önemli paydaşlarımızdan olan personelin öneri, talep ve şikayetleri düzenli olarak izlenmeye başlamıştır. 2016 yılına dek yılda bir kez yapılan değerlendirme 2016 yılında yılda iki kez Haziran ve Aralık ayında uygulanmaya başlamıştır. Yapılan anketler iyileştirme çalışmalarına ve Stratejik Planlama faaliyetlerine kaynak oluşturmaktadır.

İç paydaş analizlerinin bir parçası olarak personel ve yönetim organları ile SWOT analizi çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Son üç yılda yapılan anketlerin sonuçları Stratejik Planlama çalışmaları kapsamında değerlendirilerek amaç ve hedeflerin oluşturulmasına da kaynak olmuştur.

2014 YILI PERSONEL MEMNUNİYET ANKETİ

No	Soru	Puan
1	Verilen eğitimler işi en iyi şekilde yapmak için yeterlidir.	74%
2	Toplam Kalite Yönetimi hakkında bilgi sahibiyim.	74%
3	Bilgisayar/çalıştığım birimdeki otomasyon için eğitim aldım.	72%
4	İş yerimde kurulu bilgisayar donanımından memnunum.	82%
5	Çalışanlar verimli çalışmaktadır.	88%
6	Çalışma ortamımız temizlik, sessizlik, aydınlatma, ısınma ve barınma açılarından yeterlidir.	88%
7	Çalıştığım Kurumu diğer kurumlara karşılaştırdığımda, çalışılacak bir yer olarak başkalarına aşağıdaki gibi tavsiyede bulunuyorum.	90%
8	Çalışanlar olarak aramızda bilgi ve görüş alışverişinde bulunduğumuzdan aramızda güçlü bir birlik ve uzlaşma ortamı vardır.	84%
9	Yönetim, çalışanların (devamsızlık, hastalık, işten ayrılma gibi) sorunlarına duyarlılıkla yaklaşır, sebebini ve çaresini bulmaya çalışır.	78%
10	Yönetimin çalışanların görevlerini daha iyi yapmalarını sağlayacak imkân ve ihtiyaçlarının karşılanması için sistematik bir yaklaşımı vardır.(gerekli kaynak/destek/teşvik vb. sağlanır.)	74%
11	Yönetim çalışanların yönetim sorumluluğuna katılmalarını, yetki kullanmalarını destekleyen bir yaklaşım belirlemiştir.	78%
12	Yönetim çalışanlarının farklılıklarına(dünya görüşü, kültür, inanç, mezhep, siyasi yaklaşım vb. gibi) saygı gösterir ve bunu kurum için bir zenginlik kaynağı olarak kabul eder.	80%
13	Yönetime ilettiğim öneri, şikâyet ve istekler dikkate alınarak gereği yapılmaya çalışılır.	84%
14	Genel olarak Borsadan memnuniyet düzeyiniz nedir?	90%
	Genel Ortalama	81%

2015 YILI PERSONEL MEMNUNİYET ANKETİ

2015 yılında uygulanan yönetim sistemlerinin geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen çalışmalar sonunda personel memnuniyet anketlerinde de değişikliğe gidilmiştir. 7 bölüm 38 sorudan oluşan anketle personel görüşlerinin daha detaylı incelenmesine başlanmıştır.

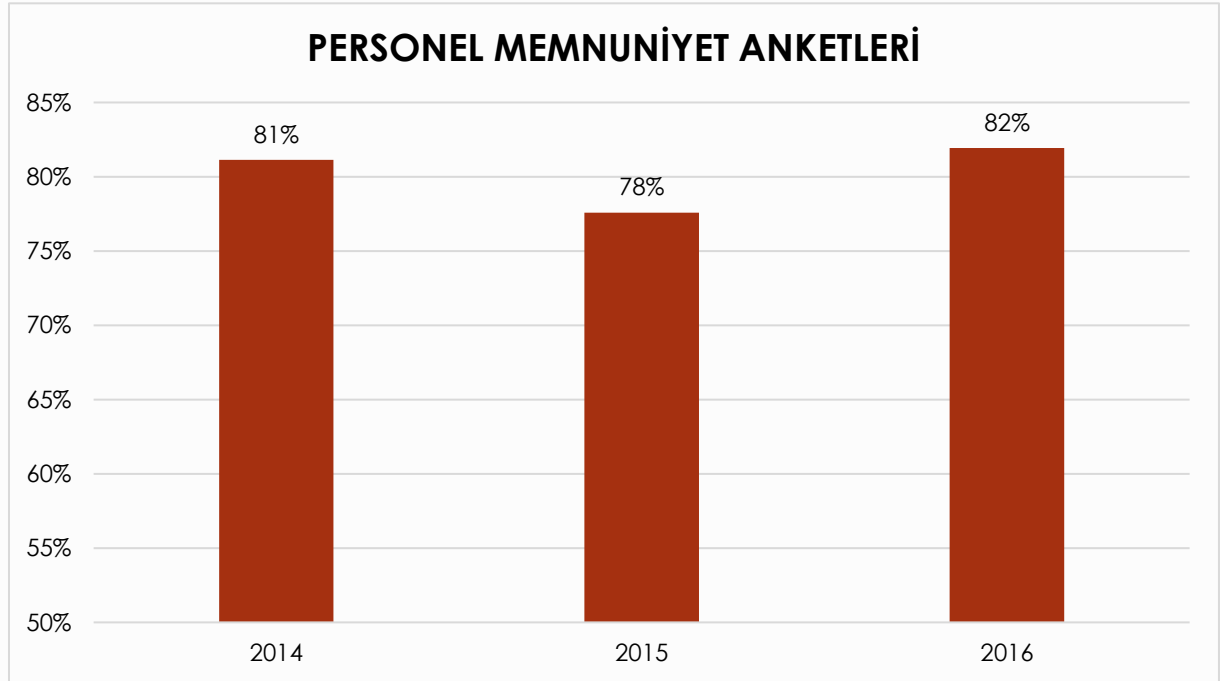
No	Tanım	Puan
A	YETKİNLİK, EĞİTİM VE KARİYER GELİŞTİRME	78%
B	ETKİLİ İLETİŞİM	74%
C	GURUR DUYMA VE POTANSİYELİNİ KULLANMA	78%
D	HEDEF BELİRLEME, YETKİNLİK VE PERFORMANS YÖNETİMİ	86%
E	TATMİN, KATILIM, BAĞLILIK	68%

F	LİDERLİK VE YÖNETİM	69%
G	ÇALIŞMA KOŞULLARI	89%
	Ortalama	78%

2016 YILI PERSONEL MEMNUNİYET ANKETİ

2016 yılında personel memnuniyetinin daha sık aralıklarla değerlendirilmesine karar verilmiş ve anket yılda iki defa düzenlenmeye başlanmıştır.

No	Tanım	Haziran	Aralık	Yıl Sonu
A	YETKİNLİK, EĞİTİM VE KARIYER GELİŞTİRME	90%	82%	86%
B	ETKİLİ İLETİŞİM	79%	74%	77%
C	GURUR DUYMA VE POTANSİYELİNİ KULLANMA	85%	77%	81%
D	HEDEF BELİRLEME, YETKİNLİK VE PERFORMANS YÖNETİMİ	86%	88%	87%
E	TATMİN, KATILIM, BAĞLILIK	75%	75%	75%
F	LİDERLİK VE YÖNETİM	81%	69%	75%
G	ÇALIŞMA KOŞULLARI	96%	88%	92%
	Ortalama	85%	79%	82%

DIŞ PAYDAŞ ANALİZİ

Çalışanlar ile gerçekleştirilen paydaş belirleme çalışmaları sonucunda dış paydaşlar, faydalanılan/faydalandığı hizmetler, paydaşın etki derecesi belirlenmiştir. Bu çalışmanın tamamlanmasından sonra belirlenen paydaşlarla anket çalışmaları gerçekleştirilerek paydaşların görüşlerine başvurulmuştur.

ÜYE MEMNUNİYET ANKETLERİ

2014 YILI MEMNUNİYET ANKETLERİ

Soru	Puan
Borsamızdan almış olduğunuz hizmetlerden memnun musunuz?	98%
Borsamız hizmet kalitesinde iyileştirmeler yapıldığını düşünüyor musunuz?	94%

Borsa çalışanlarından bilgi alırken memurların konuya hâkimiyeti nasıl?	98%
Borsamızdan almakta olduğunuz hizmetler ile ilgili öneri ve şikayetlerinizin dikkate alınması ve çözümlenmesini değerlendiriniz.	95%
Borsamız haberleşme araçlarından duyduğunuz memnuniyeti (web sitesi, dergi, SMS, faks, e-posta) değerlendiriniz	95%
Borsa Çalışanlarının iletişim becerilerini değerlendiriniz.	98%
Borsamız yönetiminden memnun musunuz?	97%
Borsamız yönetimine ulaşabiliyor musunuz?	97%
Borsamız yönetiminin taleplerinize duyarlılığı nasıl?	96%
Tüm birim ve hizmetleriyle borsamızı ve hizmetlerini nasıl buluyorsunuz.	96%
Ortalama	96%

2014 yılında gerçekleştirilen anketlerde sektörler ve bölgeler arası işbirliğinin artırılması, üyelerin tanıtımına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi, sektör sorunlarının tespiti ve çözümüne yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi gibi talepler ön plana çıkmıştır.

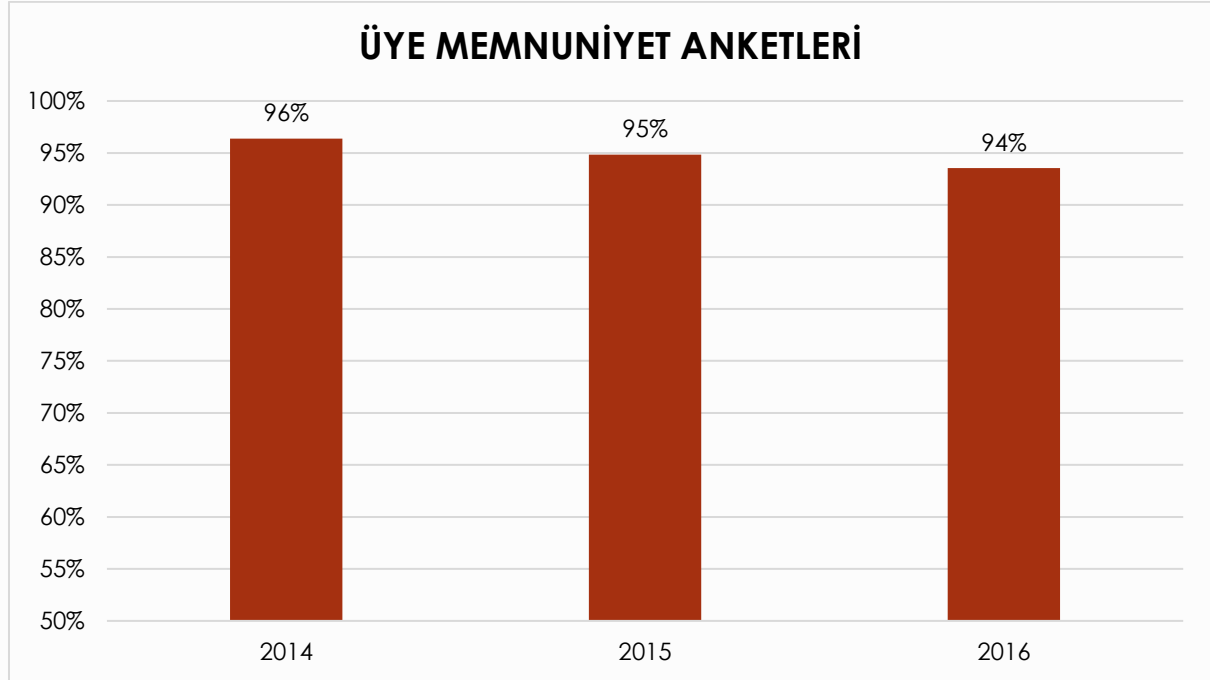
2015-2016 YILI MEMNUNİYET ANKETLERİ

2015 yılında yapılan sistem değişiklikleri sonunda üye memnuniyet anketlerinde üye görüşlerinin daha detaylı incelenmesine yönelik değişiklik yapılmıştır.

Konu	2015	2016
A- BORSA YÖNETİMİ	96%	93%
Borsa yönetimine gerektiğinde ulaşılabilir	96%	94%
Borsa kamuoyunda zirai ürün ticareti yapan gerçek ve tüzel kişileri temsil eder	97%	93%
B- GENEL DEĞERLENDİRME	94%	92%
Borsa kamuoyunda yeterince tanınır	90%	88%
Borsadan aldığım hizmetlerden memnunum	95%	93%
Borsa hizmet binası fiziksel ortam olarak yeterlidir	94%	94%
Borsayı aradığımda ilgili birimlere hızlı bir şekilde ulaşabiliyorum	97%	92%
Borsadan talep ettiğimiz hizmet en kısa sürede gerçekleştiriliyor	97%	96%
Borsa hizmetleri firmamıza katma değer sağlıyor	92%	89%
Borsa'nın kamuoyundaki imajını olumlu buluyorum	93%	92%
Borsada uygulanan Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sisteminden memnunum	96%	91%
C- BORSA PERSONELİNE AİT GÖRÜŞLERİNİZ.	97%	89%
Çalışanlar, hizmet konusundaki öneri ve şikayetleri dikkate alır	97%	98%
Verilen hizmette tarafsız ve dürüştür	98%	98%
Çalışanlar mesleki bilgi ve uzmanlığa sahiptir	97%	99%
Borsa personeli ilgili ve naziktir	97%	96%
D- BORSA HİZMETLERİNE AİT GÖRÜŞLERİNİZ.	94%	99%
Tescil	97%	93%
Santral	96%	99%
Muhasebe - Vezne	97%	97%
Borsa Web Sayfası ve Dergi	92%	94%
Eğitim, seminer, konferans hizmetleri	94%	95%

Ar-ge, Kalite	92%	90%
Proje	93%	89%
Laboratuvar	95%	94%
Güvenlik	93%	88%
E- ÖNERİ, TALEP VE ŞİKAYETLERİN ELE ALINMASI	93%	95%
Öneri, talep ve şikayetlere karşı tutum	94%	98%
Öneri, talep ve şikayetlerin iletilmesi ile ilgili bilgilendirme	93%	94%
Öneri, talep ve şikayetlerin çözülmesi	93%	93%
Ortalama	95%	94%

2016 yılında yapılan anketler sonucunda memnuniyetin 2015 yılı ile aynı düzeyde devam ettiği görülmektedir. 2015 ve 2016 yılında üyeler tarafından sektörel sorunların giderilmesine yönelik faaliyet talepleri, yöresel ürünlerin üretiminin desteklenmesi ve geliştirilmesine yönelik talepler ön plana çıkmaktadır.

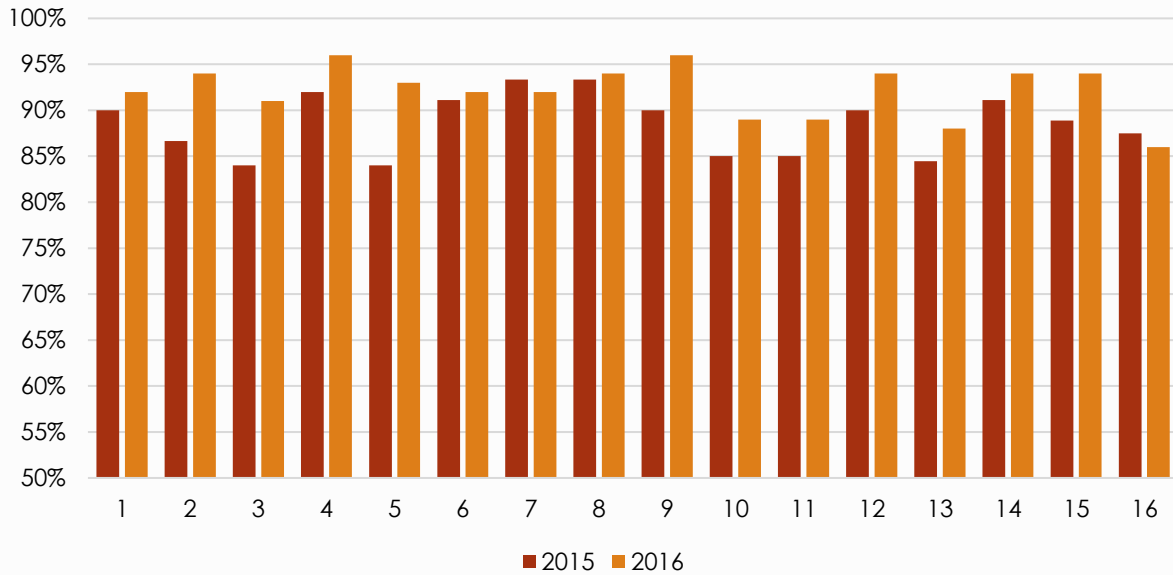
DIŞ PAYDAŞ ANKETLERİ

2013-2016 Stratejik Planı kapsamında belirlenmiş olan paydaşlara yönelik 2015 yılında anket çalışması gerçekleştirilmiştir. 2016 yılında başlayan Stratejik Planlama çalışmaları kapsamında paydaşlar yeniden belirlenerek anket çalışması tekrarlanmıştır.

Soru	2015	2016
Borsa ile sürdürdüğüm ilişkilerde beklentilerim dikkate alınıyor.	90%	92%
Borsa, değişen koşullara uyum sağlama konusunda başarılıdır.	87%	94%
Borsa, kamuoyu ile bilgi paylaşan bir kurumdur.	84%	91%
Borsa, koordinasyon ve işbirliğine açık bir kurumdur.	92%	96%
Borsa, diğer kurum ve kişilerle iletişim kurmada başarılıdır.	84%	93%
Borsa, kurumsal ve idari anlamdaki sorumluluklarını yerine getirme konusunda başarılıdır.	91%	92%
Borsa, paydaşlarının görüşlerini ifade edebilecekleri ortamların oluşmasını sağlayan bir kurumdur.	93%	92%

Borsa ile ilgili soru ve sorunlar için borsanın ilgili birimine kolay erişilebilir.	93%	94%
Borsa, yaptığı iş ve işlemlerde tutarlıdır.	90%	96%
Borsamızdan aldığınız hizmetler beklentilerinizi ne ölçüde karşılıyor	85%	89%
Her yönüyle mükemmel bir "Ticaret Borsası" düşündüğünüzde "Aydın Ticaret Borsası" bu mükemmelliğe ne kadar uygun/yakındır?	85%	89%
İlgili kişilere ulaşım kolaylığı	90%	94%
Eğitim ve yayım faaliyetleri	84%	88%
Personelin bilgi ve deneyimi	91%	94%
Hizmette çabukluk	89%	94%
Mevzuat değişikliklerinde bilgilendirme	88%	86%
Ortalama	89%	92%

DIŞ PAYDAŞ ANKETLERİ

Aydın Ticaret Borsası sizce hangi hizmetlere öncelik vermelidir?

- Tanıtım, işbirliği, personel eğitimi, diğer kurum ve kuruluşlarla iletişim, sosyal projelere katılım
- Aydın'ın ticaret alanının genişletilmesi ve kalkındırılması
- Dış ticaret konusunda üyelerine daha fazla fayda sağlamalı.
- Ürünlerin pazarlanması (iç ve dış piyasada), ambalajlanması ve ihracatına yönelik hizmetlere öncelik verilmelidir.
- Eğitim işlerine verdiği önem Türkiye'ye örnek olmuştur. Bundan böylede artarak devam etmesi
- Aydın'ın ihtiyacı olan tarımsal ürünlerin ihracatı için ve lisanlı deponun alt yapısını oluşturacağına inandığımız Laboratuvarın kurumunuz tarafından güçlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz.
- İlimiz ekonomisine katkı sağlayan, katma değeri yüksek, ülke geneline üretim yönünden sıralamaya girmiş ürünlere öncelik vermek. Bunun için; üretim aşamasında yaşanan her türlü sorunlar, yetiştirme koşulları ve üretim teknikleri konusunda ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliğine giderek, üreticilerin bilgilendirilmesi sağlanmalı.

- Üretimiyle Türkiye'de lider olduğumuz ya da ilk sıralarda yer alan ürünlerimizin Borsada işlem görerek alıcı ve satıcı kişileri serbest rekabet ortamında, kurumsal kimlik altında, güvenilir bir şekilde bir araya getirilerek ticari işlemleri gerçekleştirmek.
- Aydın ili için önem arz eden ürünler konusunda kalite, tanıtım, üretim, fiyatlandırma ve lisanslı depoculuk gibi hizmetler konusuna öncelik vermelidir.

Kurum/Kuruluşunuzun Borsamız ile işbirliği içerisinde yapması gerektiğini düşündüğünüz çalışmaları belirtiniz.

- Üyelere yönelik ortak projeler yürütülebilir.
- Aydın'ın bütün özellikleri ile tanıtılması çalışmalarında koordineli çalışma.
- Eğitim konusunda birlikte çalışmalarımızı artırmalıyız.
- Kuşadası Ticaret Odası ve Aydın Ticaret Borsasının üyelerinin ekonomik faaliyetleri açısından birbirinden farklı gibi düşünülse de, aslında bir bütündür. Tarım, turizmin en önemli girdilerinden birisidir. Bu konuda çalışmalar yapılabilir.
- 2017 yılı ve sonrasında da Merkezimizle olan eğitim işbirliğinin devamını diliyoruz.
- İşbirliği ile girişimcilik ve meslek edindirme kurslarının düzenlenmesi
- Toprak analizi, iyi tarım ve organik tarımda işbirliği
- Yerel ürünlerin tanıtım ve teşhirinde işbirliği yapılabilir
- Oda/borsalar arası kıyaslama çalışması
- Mukayeseli üstünlüğe sahip olduğumuz ve üretimiyle ilk 10'a giren ürünlerimize, coğrafi işaret belgesi alınmasında ortak çalışma içinde bulunabiliriz. Örneğin incir ve kestanede olduğu gibi; enginar, bamya, çilek gibi ürünlerde.

Borsamızla ortak faaliyetlerin geliştirilmesine yönelik olarak önerilerinizi belirtiniz.

- İstihdama yönelik yerel ve uluslararası projeler birlikte yürütülebilir.
- Projelerimiz hakkında bilgi paylaşımında bulunarak birlikte hareketin sağlanması.
- Kuşadası Ticaret Odası üyesi konaklama sektörü, restoran, eğlence vb. sektörü üyeleri ile Aydın Ticaret Borsası üyeleri arasında ticareti geliştirme ve kolaylaştırıcı network kurulabilir.
- Çine OSB içinde yer tahsisi Çine OSB tarafından yapılmak üzere kurumunuzla ortaklaşa zeytin ve zeytinyağı üzerine lisanslı depo yapmayı düşünmekteyiz.
- Bitkisel üretim kaynaklı sanayi ürünlerinin (zeytinyağı, incir vb.) işlenmesi, tadılması ve farklı firmaların ürünlerine yönelik farklılıkların ilgili kişilere aktarılmasına yönelik uygulamalı eğitim çalışması, ortak düzenlenebilir.
- Birlikte yeni eğitim ve danışmanlık projeleri geliştirebiliriz.
- Belli aralıklarla toplanıp bilgi alışverişinde bulunulması
- Etkinliklere katılımı istişare
- Borsamızla birlikte Aydın ve ilçelerinin gelişimine katkı sağlayacak ortak projeler hazırlanabilir (1 günlük fuar, festival vb.)
- Borsada işlem gören ürünlerle ilgili olarak üreticilere;
 - 1- Gübreleme-ilaçlama-budama konularında üniversitelerin de desteğini alarak eğitim çalışmaları yapılması
 - 2- İlimize ekonomik anlamda katma değer kazandıran ürünlerden daha fazla gelir elde etme bakımından ortak projeler, ÖRN: basınçlı sulama sistemlerinin önemi, ürün kalite ve kontitesine katkıları bakımından yaygınlaştırılması
 - 3- Üreticilerin yani teknik ve teknolojileri görmesi bakımından yurtiçi ve yurtdışı fuar ziyaretleri
- Borsanız ile bilgilendirme toplantıları, uygulamalı girişimcilik eğitimleri konusunda işbirliği içerisindeyiz bu işbirliğinin devamını ve gelişmesini istiyoruz.
- Ortak faaliyetler için aylık toplantılar düzenlenerek bilgi paylaşımı yapılabilir.

Borsamızın başarılı/güçlü bulduğunuz yönlerinden, ilk 5 tanesini sıralayınız.

- 1-Personel kalitesi 2-Genel çalışma kurallarına uyum 3-Yeniliğe ve değişime açık olması 4-Paydaşlarla ilişkilerinin iyi olması 5-Teknolojik imkanlar
- 1-Yönetim 2-Kurumlar arası ilişkiler 3-Basın-yayınla ilişkiler 4-Fuarlara katılım 5-Personel hizmetleri
- 1-Diğer kurum ve kuruluşlar ile iletişime açık olmak. 2-Aydın'ın tarımsal ürünlerine katma değer sağlayıcı yatırımlarda bulunmak.
- 1-Laboratuvar 2-Eğitimler 3-Bilgi edinme 4-Hizmet 5-Yayınlar
- Çalışanlarının bilgi ve tecrübesi
- 1-Diğer kamu kurum ve kuruluşlar ile iş birliği 2-Proje yazma / hibe alma kapasitesi 3-İletişim kolaylığı 4-Odamız ile her zaman yakın ilişkiler yürütmesi
- 1-Borsaya dahil ürünlerimiz olan pamuk, zeytinyağı, mısır ve hububat gibi ürünlerin alım ve satımını tanzimi ve tescil 2-Günlük fiyatların tespiti ve ilanı 3-Borsada işlem gören ürünlerin tescili 4-Laboratuvar hizmetleri 5-Söz konusu bu ürünlerimizin coğrafi işaret alımı hususundaki çabaları
- Laboratuvar hizmetleri, ürünlerin serbest piyasa fiyatlarının belirlenmesi, bölgesel ticaret, arz-talep dengesi kontrol mekanizması
- Personelin ilgisi, hizmetin hızlılığı, bilgiye kolay ulaşma
- Üyelerle ilişkilere ve üyelerin gelişimine önem veriliyor, üyelere sunulan eğitimler süreklilik arz ediyor, devlet teşviklerinden yararlanarak (KOSGEB, URGE vb.) önemli projeler gerçekleştiriliyor.
- Üyeleri bilgilendirmesi, üyelerin branşları ile ilgili fuar düzenlemesi, laboratuvar çalışması
- Şehrimizin tanıtımında gerekli çalışmaları kurum olarak yapıyorsunuz
- Yönetim ilgisi, personel kalitesi, gelişime açık bir kurum, il borsası olması
- Üyelerin tescil işlemleri yapmak
- Özellikle tarımsal ürünlerin mevcut piyasa şartlarına göre gerçek değerleri üzerinden fiyatlarının belirlenmesi ve bu şekilde alıcı ve satıcıları bir araya getirerek ticari işlemlerini güvenilir bir şekilde gerçekleştirmesi
- Ürünlerin üretimi, tüketimi ve pazarlanmasında serbest rekabet düzeni yaratması
- Borsada işlem gören ürünlerin listesini çıkararak alım ve satımın kayıtlı bir şekilde olmasını sağlaması ve bu ürünlerin fiyatlarını her gün ilgililerle paylaşması
- Borsada işlem gören malların kalitesini, miktarını ve laboratuvarıyla diğer özelliklerini belirlemesi
- Tarımsal ürünlerin mevcut piyasa şartlarına göre, değerleri üzerinden fiyat belirlemesi, stopaj, KDV, vergi ve kaçakçılığın önüne geçmesi
- Borsa yöneticileri ve personel ile iletişim kolay, işbirliği taleplerimizi genellikle hızlı ve olumlu değerlendiriliyor, Borsa şehrin merkezi bir noktasında yer alıyor, Borsa Aydın içerisinde olumlu bir imaja sahip, laboratuvar hizmetleri
- Çalışanların ilgi ve alakası, Borsanın hizmetlerini üyelerin ayağına getirmesi, bölge firmalarının ve bölgeye has ürünlerin diğer bölgelere tanıtılması, laboratuvar faaliyetleri, üyelere bilgi ve yasa değişikliklerinin doğru ve açık bir şekilde bildirilmesi
- İletişim, hızlı bilgi paylaşımı, işbirliğine açık olması, çabuk ulaşılabilirlik
- İletişim, Güler yüze, insana değer, ülke genelinde ilklere imza atması, eğitime de önem vermesi

Borsamızın başarısız/zayıf/geliştirilmesini gerekli bulduğunuz yönlerinden ilk 5 tanesini sıralayınız.

- 1-Üyeler tarafından benimsenmiş güçlü ve açık kurum kültürünün varlığının artırılması 2-Üye hizmeti ve üye memnuniyetinin önemsenmesi 3-Kurumsal yönetim anlayışı ve olumlu kurum imajının artırılması
- Aydın'ın bir tarım şehri olarak anılması yerine bir ticaret, sanayi şehri olarak anılmasını sağlayacak şekilde çalışmalar yapılmalı.

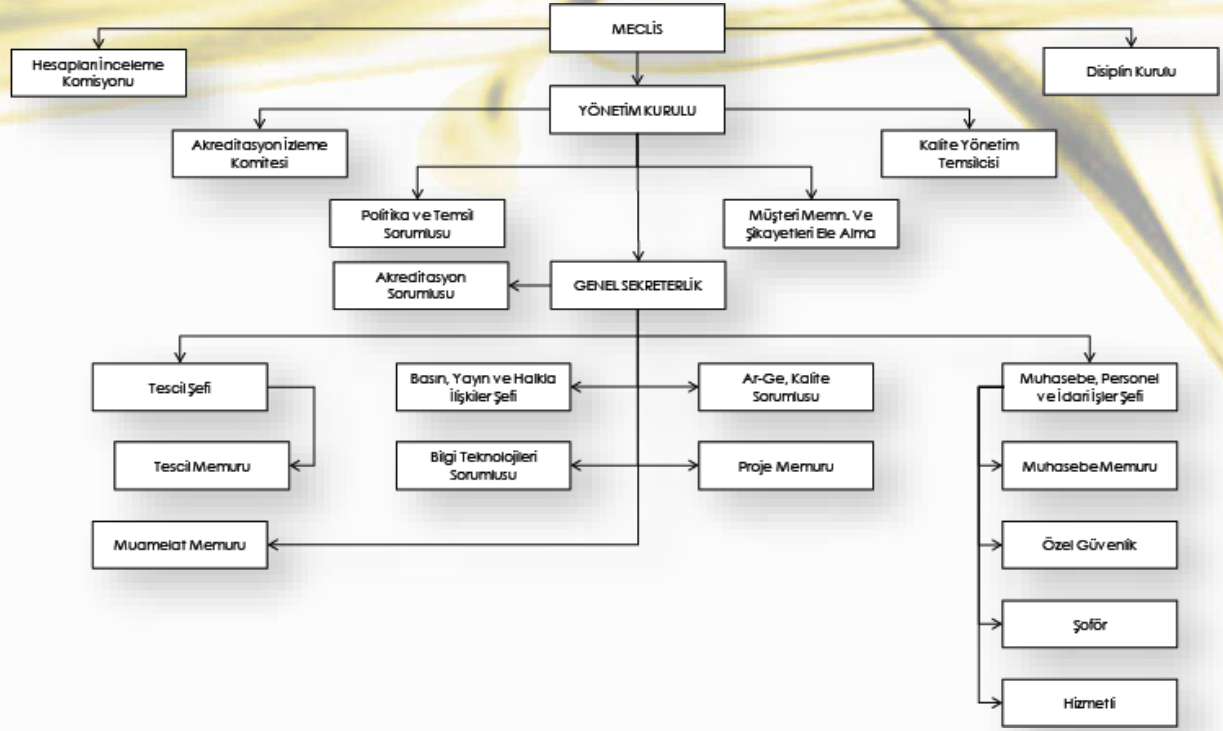
- İnternet sitesi gerektiği düzeyde değil ve İngilizce olarak dil seçeneği yok.
- Şehirleşmeyle beraber Borsa çevresindeki park sıkıntısının oluşması

Borsamızın yaptığı hizmetlerin geliştirilmesine yönelik önerilerinizi yazınız.

- İş başarabilme kabiliyetinin artırılması, ulusal ve uluslararası alanda markalaşma ve tanıtım çalışmalarının artırmalı
- Başarılarınızın devamını dileriz.
- Aydın ilinin marka oluşumuna katkı sağlamak, ilimiz için farkındalık oluşturmak.
- Üreticilerin gelirlerini artırıcı ve/veya maliyetlerini azaltıcı faaliyetler yapılmalı, Aydın ilinin tarım ürünlerinin yurtdışı piyasalarda daha fazla yer bulması ve rekabet gücünü artırıcı çalışmalar daha fazla olmalıdır.
- Borsamız hizmetlerin en iyisini zaten yapmaktadır.
- Bazı işlemler için Tarım Bakanlığı birimleri ile ortak çalışma
- Borsa faaliyetleri genel olarak olumlu değerlendirilmekle beraber kamu/özel kurum ve kuruluş işbirlikleri artırılabilir.
- Tanıtımların ve fuar etkinliklerinin artırılması ve bu etkinliklerin bütün üyelere bildirilmesi katılımın arttırılmasına yönelik faaliyetlerin arttırılması

3.6 KURUM İÇİ ANALİZ

ORGANİZASYON ŞEMASI

ALT YAPI UNURLARI

5174 sayılı kanun kapsamında ve uyguladığı yönetim sistemleriyle üyelerine hizmet veren borsamız; günün ihtiyaçlarına uygun teknik alt yapıyı kurmuş ve kullanmaktadır.

Borsamız 2002 yılından bu yana kendi hizmet binasında üyelerine hizmet vermektedir. Hizmet binamızda; yemekhane, otopark ve borsamız tarafından kullanılan alanlar dışında kimi kurum/kuruluşların ve özel işletmelerin kullanımına sunulmuş 35 büro bulunmaktadır. Üye ve bölge ihtiyaçları doğrultusunda KOSGEB, GEKA, KGF, Aydın Gümrük Müdürlüğü, EXIMBANK gibi çeşitli kuruluşların temsilciliklerine hizmet binasında yer verilmiştir. Ayrıca borsamız tarafından kurulan AYTB Laboratuvar Hizmetleri A.Ş. de binamızda faaliyetlerine devam etmektedir. 2016 yılında gerçekleştirilen yatırımla borsamız bünyesinde Satış Salonu alt yapısı tamamlanmıştır.

Borsamız tarafından düzenlenen eğitim ve toplantılarda kullanılmak üzere 350 kişilik ve 30 kişilik iki adet toplantı ve eğitim salonu bulunmaktadır. Bu salonlar talep doğrultusunda dış kullanıma da açılmaktadır. Salonlarımızda ısıtma soğutma, sunum ve ses altyapısı kurulmuş ve çalışır vaziyettedir.

Üye bilgilerinin kaydı ve takibi, gelen-giden evrak kayıtları, mali kayıtlar için gerekli yazılım ihtiyaçları sağlanmıştır. Tüm personelin kullanmakta olduğu güncel bilgi ve iletişim teknolojileri donanımı temin edilmiş, düzenli bakımlarla aktif durumda tutulmaktadır.

İNSAN KAYNAKLARI

Aydın Ticaret Borsası, üyelerine 11 personeli ile hizmet vermektedir.

		Adet	%
Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	7	%63
	Erkek Çalışan Sayısı	4	%37
Ortalama Çalışma Süresi		8 Yıl	-
Öğrenim Durumu	İlköğretim	0	-
	Lise	3	%27
	Ön Lisans	2	%18
	Lisans	6	%55
	Yüksek Lisans ve Doktora	0	-

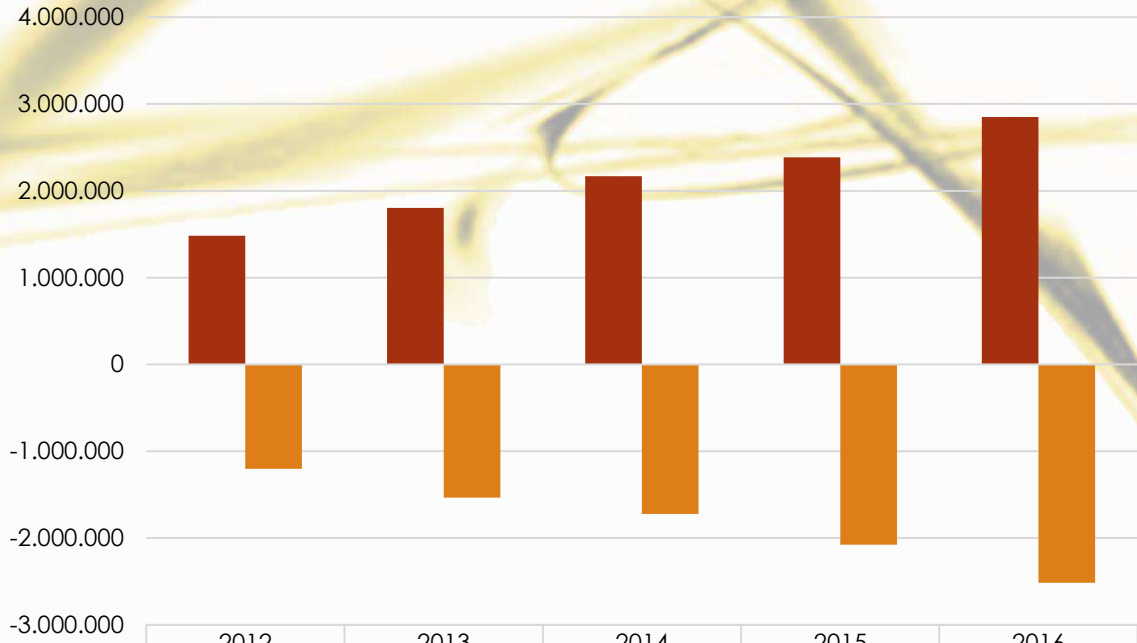
MALİ KAYNAKLAR

Borsamız gelirleri 5174 sayılı Kanun'un 49. maddesinde belirtilmiştir. Bu çerçevede borsa gelirleri şunlardır:

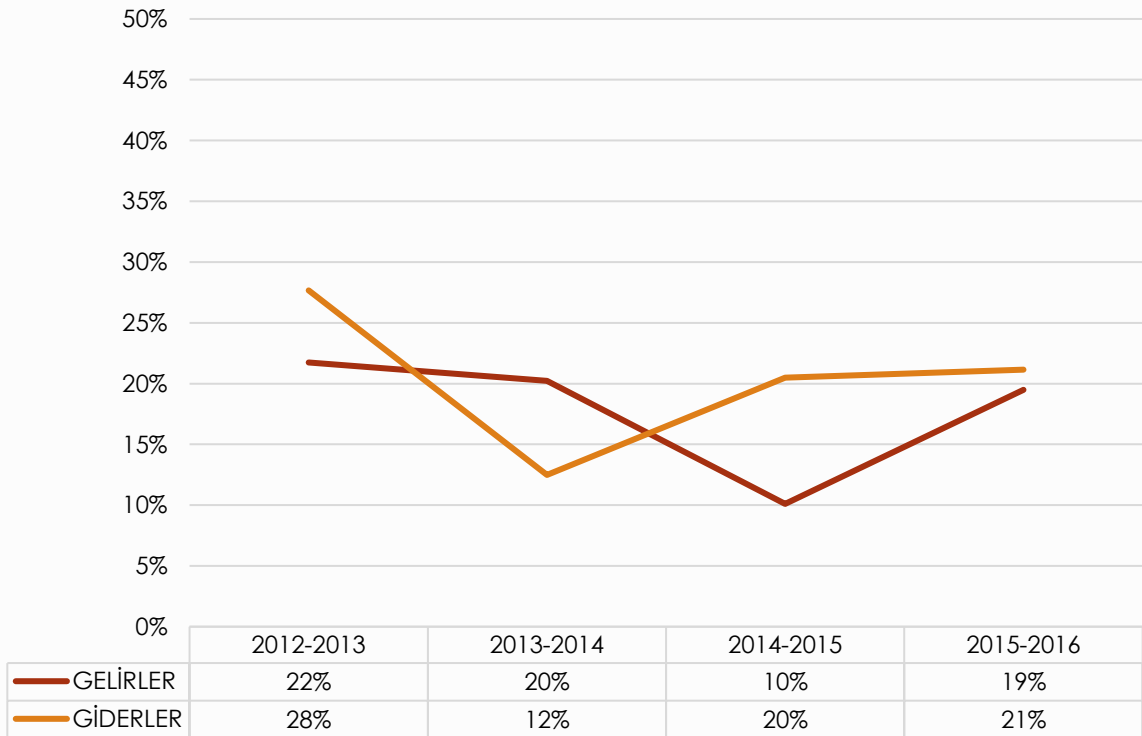
- Kayıt ücreti.
- Yıllık aidat.
- Muamele tescil ücreti.
- Yapılan hizmetler karşılığı alınan ücretler.
- Belge bedelleri.
- Yayın gelirleri.
- Bağış ve yardımlar.
- Para cezaları.
- Misil zamları.
- Menkul, gayrimenkul sermaye iradı, şirket kârları ve döviz gelirleri.
- Sair gelirler.

	GELİRLER	Değişim %	GİDERLER	Değişim %	Gelirin Gideri Karşılama Oranı
	TL		TL		
2012	1.481.216,30	-	1.200.446,84	-	123%
2013	1.803.183,89	22%	1.532.585,07	28%	118%
2014	2.167.793,59	20%	1.723.939,92	12%	126%
2015	2.386.767,09	10%	2.076.936,03	20%	115%
2016	2.851.654,04	19%	2.515.909,69	21%	113%
Ortalama	2.138.122,98		1.809.963,51		118%

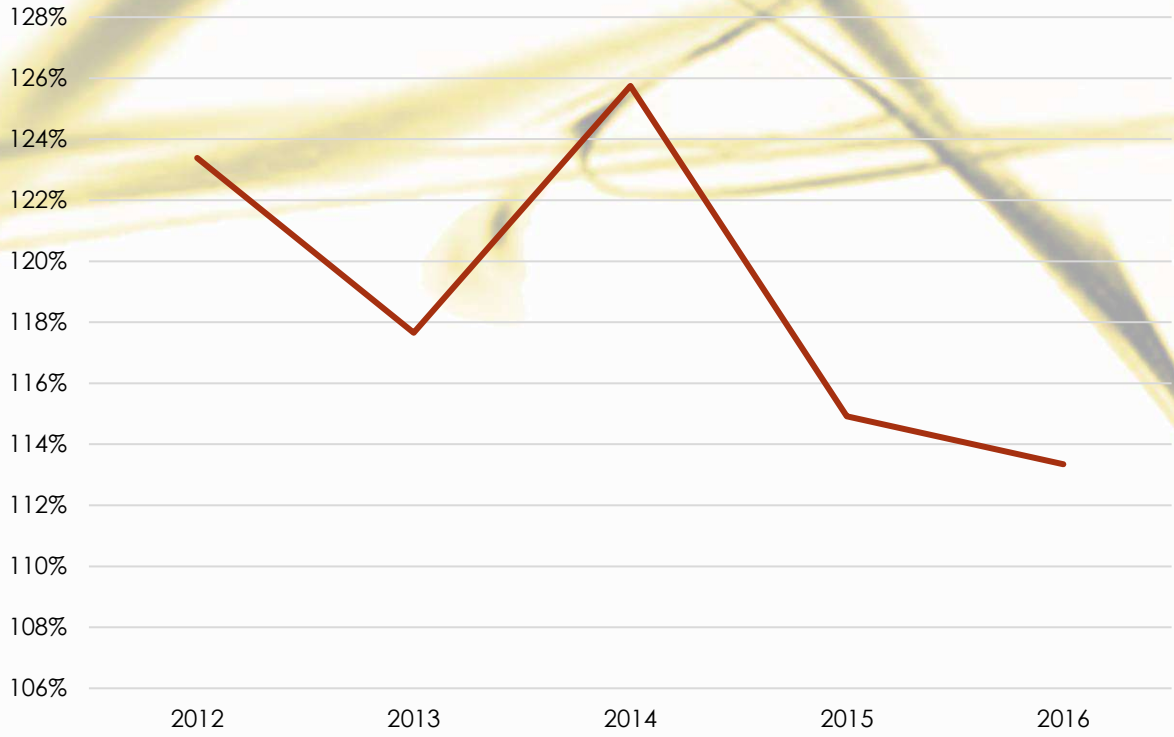
KIYASLAMALI GELİR-GİDER GRAFİĞİ

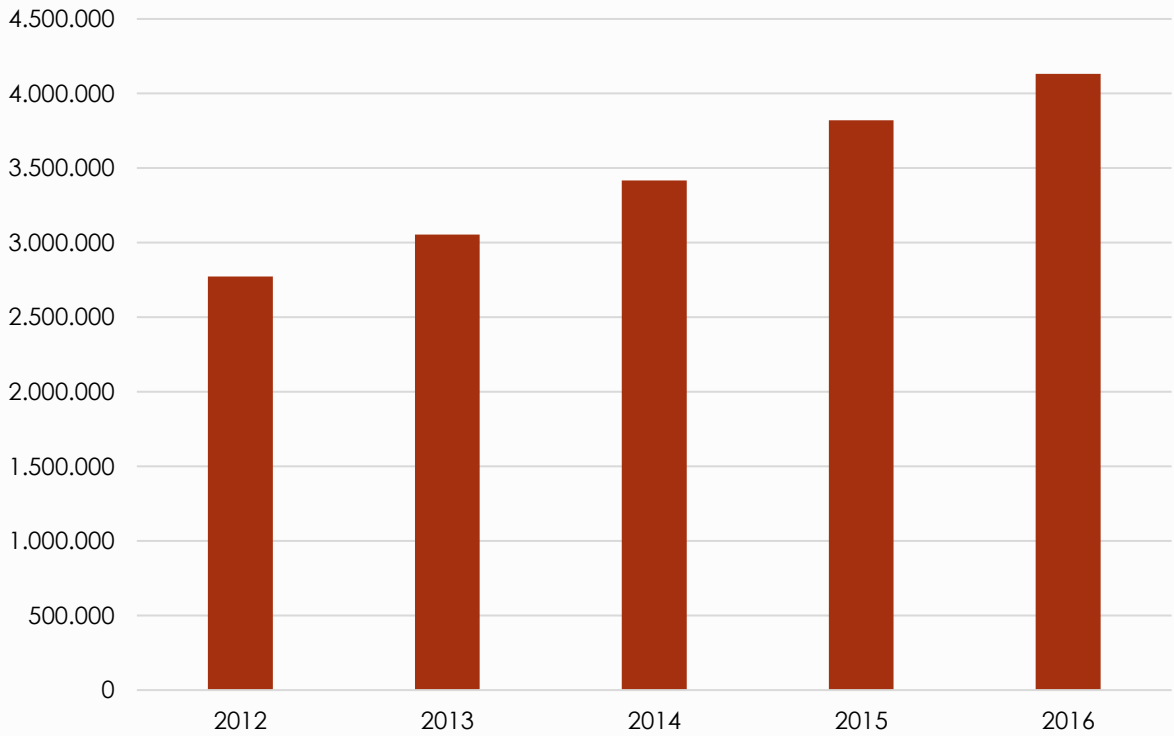
YILLARA GÖRE GELİR-GİDER DEĞİŞİM GRAFİĞİ

YILLARA GÖRE GELİRİN GİDERİ KARŞILAMA ORANI

YILLARA GÖRE İHTİYATLAR HESABI

3.7 SWOT ANALİZİ

SWOT Analizi çalışmaları, Meclis ve Oda Çalışanları ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Dış Paydaş Anketleri ve Üye Memnuniyet Anketleri sonuçları da bu çalışmalar sırasında veri olarak kullanılmıştır.

Yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkan veriler Akreditasyon İzleme Komitesi tarafından değerlendirilerek aşağıdaki tablolar ortaya çıkarılmıştır. SWOT Analizi sonuçları Stratejik Amaç ve Hedeflerin belirlenmesine temel oluşturmuştur.

AYDIN İLİ

GÜÇLÜ YÖNLER

- İklim, Coğrafi Yapı
- Eğitim Ve Sağlık
- Güvenlik
- Yüksek Tarım Potansiyeli
- Kolay Yaşam Şartlarına Sahip Olması
- Yüksek Turizm Potansiyeli
- Kültür Varlıklarının Fazla Olması
- Modern Ve Anlayışlı Toplum Yapısı
- Verimli Topraklar, Ürün Çeşitliliği Ve Verimliliği
- Kuru İncir Üreticiliğinde İlk Sırada Yer Alması
- Jeotermal Kaynaklar
- Üniversite Ve Meslek Yüksekokullarının Varlığı
- Bölge Ticaretinde Önemli Tarımsal Hammaddelerin Yetiştiriliyor Olması
- Ticari Bazda Kilit Konumda Bulunması
- İlçelerin Yüksek Gelişmişlik Düzeyi

ZAYIF YÖNLER

- Altyapı Sorunları
- Trafik
- Tarıma Dayalı Sanayinin Gelişmemiş Olması
- Turizm Ve Kültür Konusunda Yetersiz Tanıtım
- Havaalanının Yolcu Taşımacılığına Açık Olmaması
- İhracatın Yeterli Düzeyde Olmaması
- Sosyo-Kültürel Faaliyetlerin Yetersizliği
- Çevre Ve Hava Kirliliği
- Düzensiz Mimari
- İşsizlik
- Deprem Bölgesinde Olması
- Depolama Ve Saklama Tesisleri Eksikliği
- Kurumsallaşma Ve Markalaşma Konusunda Yetersizlik
- Yerel Ürün Satış Alanlarının Olmaması
- Nüfusun Giderek Yaşlanması
- Yenilenebilir Enerji Sistemlerinin Yeterinde Kullanılmaması
- İlin Kalkınması Konusunda Ulusal Düzeyde Lobi Yetersizliği
- İklim Değişikliği Ve Çevresel Konularda Bilinçsizlik
- Bilimsel Araştırma Ve ARGE Anlayışının İlin Sanayi, Ticaret Ve Kamusal Alanında Eksikliği

- Üniversite İşbirliği İle Katma Değer Yaratamama
- Küresel Ticari Dinamiklerin Takip Edilmemesi
- Sanayileşmenin Yetersiz Olması
- Devlet Teşviklerinin Yetersizliği
- Yöresel Ürünlerin Tanıtım Eksikliği

FIRSATLAR

- Çıldır Havaalanı
- Ürün Çeşitliliği
- Organik Tarım
- Yetiştirilen Tarım Ürünlerinin Birçoğunun Türkiye Üretiminde İlk Sıralarda Yer Alması
- Konumu Gereği Bağlantı Noktasında Bulunması
- Turizm Potansiyeli
- Oda/Borsaların Kentin Gelişiminde Etkin Rol Oynaması
- Termal Kaynakların Değerlendirilmesiyle Oluşturulabilecek Turizm Potansiyeli
- Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Varlığı

TEHDİTLER

- Menderesin Kirliliği
- Jeotermal
- Tarım Arazilerinin İmara Açılması
- Tarımsal Ürün Üreticilerinin Yeterince Bilinçlendirilmemesinden Doğabilecek Kayıplar
- Deprem
- Alınan Göç
- İzmir İline Yakınlık
- İklim Değişikliği Ve Tarımsal Verimin Azalması
- Politik Faktörler
- Çevre Kirliliği
- İşsizlik
- İç Ve Dış Terör Olayları
- İhracat Rakamlarının Azalırken, İthalat Rakamlarının Artması

AYDIN TİCARET BORSASI

GÜÇLÜ YÖNLER

- Tescil İşlem Hacminin Yüksekliği
- Güçlü Proje Kapasitesi
- Genç, Çalışkan, Motive, Yeniliğe Açık Personel Kadrosu
- Akredite Olmuş Gıda Kontrol Laboratuvarı
- Hizmet Binası
- Uygulanan Yönetim Sistemleri Ve Kurumsal Yapı
- İlin Önde Gelen Kurumları Arasında Yer Alması
- Oda/Borsalar Arasında İyi Bir Konumda Yer Alması
- Eğitime Verilen Önem
- Çıkardığı Yayın, Bülten Ve Araştırma Raporları
- Üyeler İle Arasındaki İlişki
- Çözüm Odaklı
- Sosyal Sorumluluk Anlayışı

- Milletvekilleri Ve Diğer Kurumlarla Olan İyi İlişkileri
- Yönetim Organları Ve Personeli
- Yerel, Bölgesel Ve Ulusal Basında Yer Alması
- İle Özgü Ürünlerin Coğrafi İşaretlerinin Alınarak Korunmasında Ve Tanıtımında Etkin Olunması
- Güçlü Bir Mali Yapıya Sahip Olması
- Yurtiçi Ve Yurtdışı Oda/Borsalarla Etkin İletişim
- Etkin Ulusal Düzeyde Lobi Ağı
- İlimizde Söz Sahibi Ve Saygın Bir Kurum Olması

ZAYIF YÖNLER

- İlimizde Yer Alan Kurum/Kuruluşlarla İş Birliği Faaliyetleri Ve İletişimdeki Eksiklikler
- İlimizde Gerçekleşen Organizasyonlarda Temsilde Yetersizlik
- Satış Salonunun Olmaması
- Lisanslı Depoculuk Yapılmaması
- Düzenlenen Organizasyonlara Geniş Katılımın Sağlanamaması
- Bilgi Ve İletişim Teknolojilerinin Etkin Kullanılmıyor Olması

FIRSATLAR

- Coğrafi İşarete Konu Olabilecek Ürünlerin Çeşitliliği
- Karar Alıcılarla Güçlü İletişim
- Kotasyona Tabi Ürünlerin Artırılabilirliği
- KOSGEB, GEKA Ve Gümrük Gibi Önemli Kuruluşların Binamızda Yer Alması
- Hazırlanan Projelerde Uluslararası Alanda Etkin İletişim Ağına Oluşturulmuş Olması
- Yönetim Organlarının Tanınmış, Sevilen İş Adamlarından Oluşması

TEHDİTLER

- Yönetim ve Personel Değişiklikleri

YÖNETİM ORGANLARI

GÜÇLÜ YÖNLER

- Lobicilik
- Karar Alıcılara Erişim Kolaylığı
- Personel Eğitimlerine Verilen Önem
- Yönetim Organlarına Kolay Ulaşılabilir Olması
- Üyeler İle Olan İletişimi
- Yönetim Organları Arasındaki Güçlü İletişim Ve Birliktelik
- Etkin Karar Alma Mekanizması
- Sosyal Sorumluluk Projelerine Verilen Önem
- Alanında Tecrübeli Ve Başarılı Kişilerin Yer Alması
- Personele Duyulan Güven Ve Etkili İletişim
- Düzenli Ve Etkin Organ Toplantıları
- Diğer Oda/Borsa Yönetimleriyle Etkili İletişim
- Üye Memnuniyetine Ve Sorunlarının Çözümüne Önem Verilmesi
- Yeniliğe Açıklık

ZAYIF YÖNLER

- Borsamızda Ve İlimizde Gerçekleşen Organizasyonlara Yetersiz Katılım
- Basın Organlarıyla İletişimin Yetersiz Olması

FIRSATLAR

- İlde Etkili Bir Kurumda Yöneticilik

TEHDİTLER

- Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı Teftişi
- Seçim Süreci
- Güncel Küresel Bazda Gerçekleşen Değişimleri İzleyememe

PERSONEL

GÜÇLÜ YÖNLER

- Personel Arasındaki Uyum Ve Etkin İletişim
- Genç, Dinamik Ve Yetkin Personel
- Üye İlişkilerine Verilen Önem
- Birlikte Hızlı Ve Doğru Karar Verme
- Hizmet Alanının Yeterliliği
- Aidiyet Duygularının Yüksek Oluşu
- Personelin Yeniliklere Ve Gelişmeye Açık Olması
- Yönetim Organlarıyla Etkin İletişim
- Verimli Ve Etkin Çalışması

ZAYIF YÖNLER

- Yabancı Dil Yetersizliği
- Kurumsallaşmanın Tam Olarak Oturmaması

FIRSATLAR

- Eğitime Verilen Önem
- Diğer Oda/Borsalar Ve TOBB İle Etkili İletişim

TEHDİTLER

- Seçim Süreci

4.1 MİSYON

Borsamız; Anayasa'nın 135. Maddesi kapsamında kurulmuş kamu kurumu niteliğinde bir kurumdur.

Aydın Ticaret Borsası olarak Misyonumuz;

- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında tanımlanan görevleri yerine getirmek,
- Bölgemizde tarım ve tarıma dayalı sanayi sektörlerinin gelişimine ve rekabet gücünün artmasına katkıda bulunmak,
- Borsamız kotasyonunda bulunan ürünlerin bölgesel, ulusal ve uluslararası ticaretinin gelişmesine ve serbest piyasa fiyatlarının oluşmasına katkı sağlamak,
- Sosyal sorumluluk bilinciyle bölgenin kalkınmasına katkıda bulunmaktır.

AYDIN TİCARET BORSASI

4.2 VİZYON

Stratejik Plan Amaç ve Hedeflerine temel oluşturmak üzere 2017-2021 yılı vizyonumuz Yönetim Organları ve Personelin ortak görüşleri çerçevesinde oluşturulmuştur.

Aydın Ticaret Borsası olarak Vizyonumuz; yasal mevzuat şartları ve temel değerlerimiz çerçevesinde;

- Verdiğimiz hizmetlerle üyelerimizin güçlenmelerine ve gelişimlerine katkı sağlamak,
- Bölgemizde tarım ve tarıma dayalı sanayinin gelişimine ve rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlamak,
- İlgili kurum/kuruluşlarla işbirliği içinde; İlimizin yatırım cazibesinin artmasına, ekonomisinin geliştirilmesine katkı sağlamak,
- İlimiz tarımının lokomotif ürünlerinin üretiminde, pazarlanmasında, tanıtımında ve korunmasında üyelerimiz ve üreticilerimize önderlik ederek ulusal ve uluslararası pazarlarda ürünlerin değerini artırmak,
- Üyelerimizin eğitim, bilgi, danışmanlık taleplerini değerlendirerek bu taleplerin karşılanması için gerekli çözümleri üretmek,
- Hizmetlerin sunumunda paydaş memnuniyetini gözeterek kurumsal hizmetlerin sürekli geliştirilmesini sağlamaktır.

AYDIN TİCARET BORSASI

4.3 TEMEL DEĞERLER

Borsamız paydaş görüşleri ve talepleri doğrultusunda Yönetim Organları ve çalışanlar tarafından belirlenmiş olduğu temel değerlere uygun olarak hizmet üretmektedir.

Adil

AYDIN TİCARET BORSASI hizmet alanlarında hak ve hukuku gözetir, tarafsız bir kuruluştur. Faaliyetlerini yerine getirirken adaletten ve doğruluktan ayrılmaz; paydaşları arasında hiçbir ayırım yapmaz.

Güvenilir

AYDIN TİCARET BORSASI, güvenilir özelliğinden taviz vermeyen bir kuruluştur. Tüm kaynakları ile her zaman ve her koşulda paydaşlarına hizmet verir, hizmet sunduğu üyelerine karşı sorumluluğunun bilincindedir ve paydaşlarına taahhüt ettiği hizmet esaslarına uyar.

Katılımcı

AYDIN TİCARET BORSASI, paydaşlarının katılımına önem veren bir kuruluştur. Çeşitli kurum, işletme ve paydaşlar ile işbirliği yapar. Hizmet kalitesini artırmak için üyelerinin, çalışanlarının, tedarikçilerinin ve diğer paydaşlarının fikirlerine değer verir.

Duyarlı

AYDIN TİCARET BORSASI, başta üyeleri olmak üzere tüm paydaşlarının ihtiyaç ve beklentilerine karşı duyarlı bir kuruluştur. Her türlü yasal mevzuata uyar; üye memnuniyetini arttırmak için projeler geliştirir; çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliğini gözetir; sosyal sorumluluk projelerine destek verir.

Yenilikçi

AYDIN TİCARET BORSASI, yenilikten yana bir yönetim anlayışı ile hareket eden bir kuruluştur. Teknolojik gelişmelere ayak uydurur; maksimum memnuniyet ve minimum maliyet için değişim ve yeniliklere öncülük eder.

AYDIN TİCARET BORSASI

4.4 STRATEJİK AMAÇ VE HEDEFLER

Yapılan analizler sonucunda 2017-2021 yıllarını kapsayacak şekilde amaç ve hedeflerimiz belirlenmiştir.

STRATEJİK AMAÇ 1 AYDIN İLİNİN KALKINMASI VE GELİŞTİRİLMESİNE KATKI SAĞLANMASI

HEDEF 1.1 ÜYELERİN GÜÇLENDİRİLMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 1.1.1 MEVCUT SANAYİCİLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ VE GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK FAALİYETLER GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Tarıma dayalı sanayinin ilimizde yeterli düzeyde olmamasından ötürü mevcut sanayicilerimizin büyümelerine katkı sağlamak üzere toplantı, eğitim, tanıtım gibi etkinlikler gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Faaliyet Sayısı	3	3	3	3	3
Faaliyet Katılımcı Sayısı	60	65	70	75	80
Faaliyet Memnuniyet Oranı	85%	85%	85%	85%	85%
Tahmini Maliyet	6.000 TL	6.600 TL	7.260 TL	7.980 TL	8.778 TL

STRATEJİ 1.1.2 KURUMSALLAŞMA VE MARKALAŞMA KÜLTÜRÜNÜN YAYGINLAŞTIRILMASI VE DESTEK VERİLMESİ

Üyelerimizin kurumsallaşarak işletmelerinin, markalaşarak ürünlerinin güçlendirilmesi yeni dönem hedeflerimizdendir. Bu kapsamda üyelerin bilgilendirilmesi amacıyla eğitim ve seminerler ile bu yolda ihtiyaç duyabilecekleri bilgi, danışmanlık ve destek hizmetlerinin verilmesi planlanmıştır.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Kurumsallaşma ve Markalaşma Konulu Faaliyet Sayısı	3	3	3	3	-
Faaliyet Katılımcı Sayısı	60	60	60	60	-
Faaliyet Memnuniyet Oranı	85%	85%	85%	85%	-
Markalaşma Sayısının Artış Oranı	-	10%	10%	10%	-
Verilen Destek Sayısı	3	5	5	5	-
Tahmini Maliyet	6.000 TL	6.600 TL	7.260 TL	7.980 TL	-

STRATEJİ 1.1.3 ÜYELERİN MEVCUT DESTEKLERDEN DAHA FAZLA FAYDALANMASININ SAĞLANMASI AMACIYLA BİLGİLENDİRME FAALİYETLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Devlet tarafından sunulan desteklerden üyelerimizin daha fazla haberdar olması ve faydalanmalarının sağlanması amacıyla eğitim, seminer, duyuru ve bilgi danışmanlık destek hizmetlerinin sunulması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Bilgilendirme Faaliyeti Sayısı	3	3	3	3	3
Ulaşılan Üye Oranı	95%	95%	95%	95%	95%
Desteklerden Faydalanma Sayısının Artış Oranı	3%	5%	7%	9%	11%
Tahmini Maliyet	3.000 TL	3.500 TL	4.000 TL	4.500 TL	5.000 TL

STRATEJİ 1.1.4 TARIMSAL ÜRÜNLERİN ÜRETİMİ İLE İLGİLİ OLARAK ÜYELERİN BİLGİLENDİRİLMESİNE YÖNELİK FAALİYETLER GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Ürünlerin üretiminde yapılan hatalar nedeniyle yaşanacak kayıplar ve ürün kalite düşüklüklerinin engellenmesi amacıyla üreticilerin bilgilendirilmesine yönelik eğitim, seminer, toplantı gibi etkinliklerin yanı sıra bilgilendirme broşürleri hazırlanması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Bilgilendirme Sayısı	3	4	4	4	4
Ulaşılan Üye Sayısı	120	160	160	160	160
Faaliyetlerden Memnuniyet Oranı	90%	92%	92%	94%	94%
Tahmini Maliyet	3.000 TL	7.500 TL	5.250 TL	5.750 TL	6.250 TL

STRATEJİ 1.1.5 TARIMSAL ÜRÜNLERİN ÜRETİMİ İLE İLGİLİ MESLEKİ EĞİTİMLER DÜZENLENMESİ

Tarımsal ürün üreticilerinin kalifiye eleman ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak mesleki eğitimler düzenlenmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Düzenlenen Eğitim Sayısı	-	1	1	2	2
Katılımcı Sayısı	-	30	30	60	60
Eğitim Değerlendirme Sonuçları	-	85%	85%	85%	85%
Tahmini Maliyet	-	1.000 TL	1.200 TL	1.400 TL	1.600 TL

STRATEJİ 1.1.6 GÜNCEL GELİŞMELER DOĞRULTUSUNDA ORGANİZASYONLAR GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Üyelerin günün değişen koşullarına uyumlu hale getirilmesi amacıyla eğitim, toplantı, duyuru ve bilgilendirme çalışmaları yapılması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Gerçekleştirilen Organizasyon Sayısı	2	3	3	3	3
Organizasyonlara Katılım Sayısı	30	60	60	60	60
Organizasyonlardan Memnuniyet Oranı	85%	87%	88%	89%	90%
Tahmini Maliyet	500 TL	1.500 TL	2.000 TL	2.500 TL	3.000 TL

STRATEJİ 1.1.7 BORSAMIZ TARAFINDAN DÜZENLENEN ORGANİZASYONLARA KATILIMLARIN ARTIRILMASI

Üyelerin geliştirilmesi ve ilişkilerin güçlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen faaliyetlere üye katılımlarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Organizasyon Duyuru Yapılan Üye Oranı	100%	100%	100%	100%	100%
Organizasyon Duyuru Geri Dönüş/Hata Oranı	7%	6%	5%	4%	3%
Organizasyonlara Katılan Üye Oranı	%54	%56	%58	%60	%62
Tahmini Maliyet	80 TL	90 TL	100 TL	110 TL	120 TL

HEDEF 1.2 DİĞER KURUM/KURULUŞLARLA İŞBİRLİĞİNİN VE LOBİCİLİK FAALİYETLERİNİN ARTIRILMASI

STRATEJİ 1.2.1 KALKINMAYA YÖNELİK LOBİCİLİK FAALİYETLERİNİN ARTIRILMASI

İlin kalkınması için gerekli faaliyetlerin belirlenerek bunlara yönelik lobicilik çalışmaları yürütülmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Lobicilik Faaliyeti Sayısı	2	3	3	4	4
Tahmini Maliyet	1.200 TL	1.800 TL	1.800 TL	2.600 TL	2.600 TL

STRATEJİ 1.2.2 KALKINMAYA YÖNELİK DİĞER KURUM/KURULUŞLARLA İŞBİRLİĞİ FAALİYETLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Kalkınmanın sağlanması için güç birliği oluşturulması amacıyla diğer kurum/kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütülmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Kalkınmaya Yönelik Gerçekleştirilen İşbirliği Sayısı	2	3	3	4	4
Tahmini Maliyet	600 TL	900 TL	900 TL	1.400 TL	1.400 TL

STRATEJİ 1.2.3 DİĞER KURUM/KURULUŞLARLA İLETİŞİM FAALİYETLERİNİN ARTIRILMASI

Güçbirliğinin sağlanması amacıyla diğer kurum/kuruluşlarla iletişim faaliyetlerinin artırılması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
İletişim Faaliyeti Sayısı	5	6	7	8	9
İletişim Faaliyetlerine Katılımcı Sayısı	25	30	35	40	45
Tahmini Maliyet	500 TL	600 TL	700 TL	800 TL	900 TL

STRATEJİ 1.2.4 PAYDAŞ GÖRÜŞLERİNİN DÜZENLİ OLARAK ALINMASI VE MEMNUNİYETİN ARTIRILMASI

Faaliyetlerimizi etkileyen ya da faaliyetlerimizden etkilenen paydaşlarımızın görüşlerinin düzenli olarak alınması, bu görüşlerden yola çıkılarak gerekli iyileştirmelerin yapılması, paydaş memnuniyetinin artırılması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Anket Uygulanan Paydaş Sayısı	21	23	25	27	29
Anket Sonucu	91%	92%	92%	93%	93%
Anket Sonuçlarına Göre Gerçekleştirilen Faaliyet Sayısı	2	2	2	2	2
Tahmini Maliyet	3.000 TL	3.500 TL	4.000 TL	5.000 TL	5.500 TL

STRATEJİ 1.2.5 PAYDAŞLARLA ORTAK PROJE VE ORGANİZASYONLARIN ARTIRILMASI

İşbirliğinin güçbirliğine dönüştürülerek ilimize ve üyelerimize katkı sağlayacak ortak proje ve organizasyonların yapılması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Ortak Proje Sayısı	-	1	1	2	2
Ortak Organizasyon Sayısı	1	1	2	2	2
Tahmini Maliyet	-	1.000 TL	1.500 TL	3.000 TL	3.000 TL

STRATEJİ 1.2.6 BASINLA İŞBİRLİĞİ VE İLETİŞİM FAALİYETLERİNİN ARTIRILMASI

Faaliyetlerimizin duyurulması, kamuoyu oluşturulmasında etkili olan medya kuruluşları ile iletişimin artırılması sağlanarak etkili bir medya gücü oluşturulması hedeflenmiştir. Bu kapsamda medya kuruluşları ile daha sık bir araya gelmesi planlanmıştır.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
İletişim Faaliyeti Sayısı	2	2	2	2	2

Katılımcı Sayısı	40	40	40	40	40
Faaliyet Değerlendirme Sonucu	91%	92%	92%	92%	92%
Tahmini Maliyet	1.500 TL	1.750 TL	2.000 TL	2.250 TL	2.500 TL

HEDEF 1.3 İHRACATIN GELİŞTİRİLMESİ VE İTHALATIN AZALTILMASI

STRATEJİ 1.3.1 BÖLGEYE ÖZGÜ ÜRÜNLERİN AB COĞRAFI İŞARETLERİNİN ALINMASI, İHRAÇ DEĞERİNİN ARTIRILMASI

İlimize özgü, ülkemiz ve dünyada en önemli üretici konumunda bulunduğumuz kestane, çam fıstığı gibi ürünlerin AB coğrafi işaretlerinin alınması hedeflenmiştir. Bu ürünlerin coğrafi işaretlerinin alınmasının ihracat değerini yükseltmesi beklenmektedir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Başvurulan/Alınan AB Coğrafi İşaret Sayısı	-	1	-	-	-
İhracat Miktarı Artış Oranı	-	5%	6%	6%	7%
İhracat Değeri Artış Oranı	-	6%	7%	7%	8%
İhracat Yapılan Ülke Sayısı	-	36	36	37	37
Tahmini Maliyet	-	-	-	-	-

STRATEJİ 1.3.2 ÜYELERİN İHRACAT POTANSİYELLERİNİN ARTIRILMASI

Üyelerimizin ihracata yönlendirilmesi, ihracat potansiyellerinin artırılması amacıyla eğitim, bilgi danışmanlık destek, pazar araştırması gibi faaliyetler gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
İhracatçı Üye Sayısı	29	31	33	35	37
İhracat Miktarı Artış Oranı	5%	5%	6%	7%	7%
İhracat Değeri Artış Oranı	6%	7%	7%	7%	8%
İhracat Yapılan Ülke Sayısı	138	139	140	141	142
Tahmini Maliyet	1.000 TL	3.000 TL	3.300 TL	3.600 TL	3.900 TL

STRATEJİ 1.3.3 İHRACATÇI ÜYELERİN TANITILMASI

Mevcut ihracatçı üyelerimizin tanıtılması amacıyla sanal fuar uygulaması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Tanıtıma Yönelik Faaliyet Sayısı	-	1	-	-	-
Tanıtımı Yapılan Üye Sayısı	-	15	17	20	25
Tahmini Maliyet	-	5.000 TL	500 TL	500 TL	500 TL

STRATEJİ 1.3.4 YURT DIŞI FUARLAR VE İŞ GEZİLERİ DÜZENLENMESİ

İhracatçı üyelerin tanıtımı, geliştirilmesi ve potansiyel ihracatçıların ihracata yönlendirilmesi amacıyla yurt dışı fuar ve iş gezileri düzenlenmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Yurt Dışı Fuar/İş Gezisi Sayısı	1	1	1	1	1
Yurt Dışı Fuar/İş Gezisi Katılımcı Sayısı	20	20	20	20	20
Yurt Dışı Fuar/İş Gezisi Değerlendirme Sonucu	85%	87%	88%	90%	90%
Tahmini Maliyet	80.000 TL	100.000 TL	110.000 TL	119.000 TL	128.000 TL

STRATEJİ 1.3.5 ALTERNATİF PAZARLARIN BULUNMASINA YÖNELİK FAALİYETLER GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

İhracat yapan üyelerimiz alternatif pazarlara yönlendirilerek olumsuz global gelişmelerden etkilenmemesinin sağlanması amacıyla faaliyetler gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda çeşitli pazar araştırmaları yapılması planlanmıştır.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Pazar Araştırması Sayısı	1	1	2	2	3
İhracat Yapılan Yeni Ülke Sayısı	1	1	1	1	1
Tahmini Maliyet	500 TL	750 TL	1.000 TL	1.250 TL	1.500 TL

HEDEF 1.4 YATIRIMLARIN ARTIRILMASI

STRATEJİ 1.4.1 ÜRÜN DEPOLAMA ÇÖZÜMLERİ ÜRETİLEREK YATIRIM CAZİBESİNİN ARTIRILMASI

Bölge üreticilerinin ürünlerini saklamada sıkıntılar yaşaması nedeniyle bu konuda yatırım yapılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda soğuk hava deposu yatırımı çalışması yürütülecektir. Ayrıca depo yatırımlarının artırılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Çözüm Sayısı	-	-	-	1	-
Tahmini Maliyet	-	-	900.000 TL	1.601.160 TL	-

STRATEJİ 1.4.2 YATIRIMCILARIN BÖLGEYE ÇEKİLMESİNE YÖNELİK FAALİYETLER GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Bölgede üretilen ürünlerin ilimizde işlenerek son ürüne dönüştürülmesi amacıyla gerekli yatırımların yapılmasını sağlamak üzere yatırımcılarla bir araya gelinmesi, bölgenin yatırım cazibesinin artırılması için lobicilik faaliyetleri gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda serbest bölge kurulması organize sanayi bölgelerinin tanıtımı ve işbirliği faaliyetleri, diğer oda/borsalarla ortak çalışmalar yürütülmesi planlanmıştır.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Faaliyet Sayısı	1	2	2	3	3
Yeni Yatırımcı Sayısı	1	2	2	3	3
Tahmini Maliyet	-	10.000 TL	12.000 TL	14.000 TL	14.500 TL

STRATEJİ 1.4.3 SERBEST BÖLGE KURULMASI KONUSUNDA LOBİCİLİK FAALİYETLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

İlimizde serbest bölge kurulması hem ihracat kapasitesinin artırılması hem de yatırım cazibesinin artırılmasına katkı sağlayacaktır. Bu konu ile ilgili lobicilik faaliyetleri gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Gerçekleştirilen Faaliyet Sayısı	2	2	3	-	-
Tahmini Maliyet	2.000 TL	2.500 TL	4.500 TL	-	-

HEDEF 1.5 ÜYE VE BÖLGE SORUNLARININ ÇÖZÜMLENMESİ

STRATEJİ 1.5.1 JEOTERMAL ETKİLERİNİN MINİMİZE EDİLMESİ İÇİN GEREKLİ FAALİYETLERİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Jeotermal kaynakların tarımsal ürünler üzerindeki olumsuz etkilerin azaltılması amacıyla gerekli araştırma faaliyetlerinin yapılması ve tedbirlerin alınmasına yönelik gerekli çalışmaların yürütülmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Araştırma Sayısı	-	1	1	-	-

Çözümüne Yönelik Faaliyet Sayısı	-	1	1	-	-
Katılımcı Sayısı	-	50	60	-	-
Tahmini Maliyet	-	2.500 TL	3.500 TL	-	-

STRATEJİ 1.5.2 ÜYELERİN ÜRÜN DEPOLAMA SORUNLARININ ÇÖZÜMLENMESİ

Üyelerimizin sık sık gündeme getirdiği depolama sorununun çözülmesi amacıyla soğuk hava deposu yatırımının gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Çözümüne Yönelik Faaliyet Sayısı	-	-	-	1	-
Tahmini Maliyet	-	-	900.000 TL	1.601.160 TL	-

STRATEJİ 1.5.3 DEVLET TEŞVİKLERİNİN ARTIRILMASINA YÖNELİK LOBİCİLİK FAALİYETLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Bölgenin kalkınmasına yönelik devlet teşviklerinin artırılması amacıyla lobicilik faaliyetleri gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Gerçekleştirilen Faaliyet Sayısı	2	2	3	3	3
Tahmini Maliyet	2.000 TL	2.200 TL	3.600 TL	3.900 TL	4.200 TL

HEDEF 1.6 BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE AR-GE KÜLTÜRÜNÜN YAYGINLAŞTIRILMASI

STRATEJİ 1.6.1 ÜNİVERSİTE İLE İŞBİRLİĞİNİN ARTIRILMASI

Üyelerin bilinçlendirilmesi, ilin kalkınmasına katkı sağlanması, ürün ve hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik işbirliği faaliyetleri gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Ortak Çalışma Sayısı	1	1	1	2	2
Ortak Organizasyon Sayısı	1	1	1	2	2
İletişim Faaliyeti Sayısı	1	1	1	2	2
Tahmini Maliyet	500 TL	550 TL	600 TL	700 TL	800 TL

STRATEJİ 1.6.2 DİĞER KURUM/KURULUŞLARLA AR-GE KONUSUNDA İŞBİRLİĞİNİN ARTIRILMASI

Bölge sorunlarının çözülmesi, bölgenin geliştirilmesi amacıyla diğer kurum/kuruluşlarla ortak ar-ge faaliyetleri gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Ortak Çalışma Sayısı	-	1	1	2	2
Ortak Organizasyon Sayısı	-	2	2	3	3
Tahmini Maliyet	-	2.000 TL	2.500 TL	3.000 TL	3.500 TL

STRATEJİK AMAÇ 2 YEREL ÜRÜNLERİN TANITIMI VE KORUNMASI

HEDEF 2.1 YEREL ÜRÜNLERİN TANITIMINA YÖNELİK FAALİYETLER GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 2.1.1 YEREL ÜRÜN SATIŞ ALANLARININ OLUŞTURULMASINA YÖNELİK DİĞER KURUM/KURULUŞLARLA İŞBİRLİĞİ FAALİYETLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Bölgemize özgü ürünlerin tanıtımının sağlanması amacıyla yerel ürünlerin satışına yönelik satış alanları oluşturulması için ilgili kurum/kuruluşlarla işbirliği faaliyetleri yürütülmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
İşbirliği Yapılan Kuruluş Sayısı	1	1	-	-	-
Satış Alanı Sayısı	-	1	-	-	-

Tahmini Maliyet	-	25.000 TL	-	-	-
------------------------	---	------------------	---	---	---

STRATEJİ 2.1.2 YÖRESEL ÜRÜNLERİN TANITIMINA YÖNELİK PROJELER GELİŞTİRİLMESİ

İlin kalkınmasına katkı sağlamak üzere ilimize özgü yöresel ürünlerin bilinirliğinin artırılması gerekli araştırmaların yapılması, araştırma sonuçlarının değerlendirilerek uygulanmasına yönelik projeler gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Sunulan Proje Sayısı	-	1	1	1	1
Uygulanan Proje Sayısı	-	1	1	1	1
Tahmini Maliyet	-	50.000 TL	150.000 TL	250.000 TL	250.000 TL

STRATEJİ 2.1.3 YURT İÇİ FUARLARDA YÖRESEL ÜRÜNLERİN TANITIMI

Yurt içi fuarlara katılım sağlanarak yöresel ürünlerin tanıtımı, ürünlerin yurt içi satış rakamlarına katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Yurt İçi Fuar sayısı	4	4	5	5	5
Katılımcı Sayısı	90	95	110	115	120
Fuar Değerlendirme Sonuçları	85%	87%	88%	90%	90%
Tahmini Maliyet	70.000 TL	80.000 TL	100.000 TL	110.000 TL	120.000 TL

STRATEJİ 2.1.4 TANITIMA YÖNELİK LOBİCİLİK FAALİYETLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Yöresel ürünlerin tanıtım etkinliğinin artırılması amacıyla lobicilik faaliyetleri yürütülmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Gerçekleştirilen Faaliyet Sayısı	15	15	17	20	22
Tahmini Maliyet	7.500 TL	7.500 TL	8.500 TL	10.000 TL	11.000 TL

STRATEJİ 2.1.5 DİĞER KURUM/KURULUŞLARLA İŞBİRLİĞİ FAALİYETLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Yöresel ürünlerin tanıtımında güç birliği sağlanması ve etki alanının genişletilmesi amacıyla diğer kurum/kuruluşlarla işbirliği faaliyetleri gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Gerçekleştirilen Faaliyet Sayısı	1	2	2	3	3
Tahmini Maliyet	500 TL	550 TL	600 TL	700 TL	800 TL

HEDEF 2.2 YEREL ÜRÜNLERİN KORUNMASINA YÖNELİK FAALİYETLER GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 2.2.1 BÖLGEYE ÖZGÜ ÜRÜNLERİN AB COĞRAFI İŞARETLERİNİN ALINMASI

Bölgemize özgü ürünlerin yurt dışı pazarlarda korunması ve ihracat değerinin artırılması amacıyla AB coğrafi işaretlerinin alınması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Alınan AB Coğrafi İşaret Sayısı	-	1	-	-	-
Tahmini Maliyet	-	-	-	-	-

STRATEJİ 2.2.2 YÖRESEL ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE TANITIMI AMACIYLA COĞRAFI İŞARET ÇALIŞMALARININ YÜRÜTÜLMESİ

Yöresel ürünlerin yurt içi pazarda korunması ve değerinin artırılması amacıyla coğrafi işaretlerinin alınması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Başvurulan Coğrafi İşaret Sayısı	2	2	-	-	-
Tahmini Maliyet	1.000 TL	1.000 TL	-	-	-

STRATEJİK AMAÇ 3 BORSA FAALİYETLERİNİN VE KURUM KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ

HEDEF 3.1 KURUMSAL KİMLİĞİN GELİŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 3.1.1 KALİTE YÖNETİM SİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Uygulanmakta olan yönetim sisteminin kurumun gelişimine paralel olarak paydaş ihtiyaçlarına uyumlu yapıda geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
İyileştirme Sayısı	-	1	1	2	2
Düzeltilici Faaliyet Sayısı	1	1	1	2	2
Önleyici Faaliyet Sayısı	-	1	1	1	1
Tahmini Maliyet	500 TL	4.600 TL	700 TL	1.200 TL	1.400 TL

STRATEJİ 3.1.2 MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ YÖNETİM SİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Uygulanmakta olan müşteri memnuniyeti yönetim sisteminin üye talepleri doğrultusunda günün koşullarına uygun olarak geliştirilmesi, daha fazla üye ile etkileşim sağlanması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
İyileştirme Sayısı	-	1	1	1	1
Düzeltilici Faaliyet Sayısı	-	1	1	2	2
Önleyici Faaliyet Sayısı	-	1	1	1	1
Tahmini Maliyet	-	1.200 TL	1.300 TL	1.500 TL	1.700 TL

STRATEJİ 3.1.3 TOBB AKREDİTASYON SİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Uygulanmakta olan TOBB Akreditasyon Sisteminin diğer yönetim sistemleri ile uyumlu yapısının geliştirilerek sunulan hizmetlerin kalitesinin artırılması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
İyileştirme Sayısı	-	1	1	2	2
Düzeltilici Faaliyet Sayısı	-	1	1	2	2
Önleyici Faaliyet Sayısı	-	1	1	1	1
Tahmini Maliyet	-	1.200 TL	1.300 TL	1.500 TL	1.700 TL

HEDEF 3.2 YÖNETİM ORGANLARI VE PERSONELİN KİŞİSEL VE PROFESYONEL NİTELİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 3.2.1 PERSONEL YETKİNLİKLERİNİN ARTIRILMASI

Üyeye sunulan hizmet kalitesinin artırılması, personelin işe hakimiyeti ve özgüveninin desteklenmesi amacıyla personelin yetkinliklerinin artırılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Personel Performans Değerlendirme Sonuçları	90%	90%	90%	91%	91%
Personel Eğitim Sayısı	9	9	10	10	11
Personel Eğitim Süresi	40	42	42	44	45
Personel Eğitim Etkinlik Sonuçları	90%	90%	92%	92%	93%

Düzeltilici/Önleyici Faaliyet Sayısı	2	2	3	3	3
Tahmini Maliyet	15.000 TL	17.820 TL	22.770 TL	24.750 TL	26.730 TL

STRATEJİ 3.2.2 PERSONEL MEMNUNİYETİNİN ARTIRILMASI

Personel tarafından dile getirilen öneri ve şikayetlerin çözülmesi ile personel memnuniyetinin artırılması, buna bağlı olarak personelin kuruma bağlılığı ve verimliliğinin artırılması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Personel Memnuniyet Oranı	83%	84%	85%	86%	87%
Öneri, Talep, Şikayet Sayısı	3	4	5	5	6
Çözülen Öneri Talep Şikayet Sayısı	2	3	4	4	5
Tahmini Maliyet	20.000 TL	8.000 TL	9.000 TL	10.000 TL	11.000 TL

STRATEJİ 3.2.3 YÖNETİCİ EĞİTİMLERİ İLE KURUM KÜLTÜRÜNÜN SAHİPLENİLMESİ

Kurumun vizyonunu belirleyen yöneticilerin görüş alanlarını daha da genişletmek, verilen hizmet kalitesini, üye memnuniyetini artırmak amacıyla yöneticilere çeşitli konularda eğitimler düzenlenmesi hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Yönetici Eğitim Sayısı	2	3	3	4	4
Eğitim Süresi	14	21	21	28	28
Katılımcı Sayısı	3	4	4	5	5
Tahmini Maliyet	15.000 TL	17.820 TL	22.770 TL	24.750 TL	26.730 TL

HEDEF 3.3 SATIŞ SALONUNUN KURULMASI

STRATEJİ 3.3.1 SATIŞ SALONUNUN İŞLETİMİNE İLİŞKİN YAPILANMANIN TAMAMLANMASI

2016 yılında yapımı tamamlanan Satış Salonunun işletimine ilişkin olarak diğer borsaların uygulamalarının incelenmesi, borsamız üyelerine en uygun hizmet sunumunun gerçekleştirilmesi için gerekli yapılanmanın tamamlanması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Gerçekleştirilen Çalışma Sayısı	-	1	1	-	-
Yapılanmanın Tamamlanma Süresi	-	30%	70%	-	-
Tahmini Maliyet	-	4.500 TL	5.000 TL		

STRATEJİ 3.3.2 SATIŞ SALONUNUN AVANTAJLARI KONUSUNDA ÜYELERİN BİLGİLENDİRİLMESİ

Satış Salonunun üyelere sunacağı avantajlar konusunda üyelerin bilgilendirilmesine yönelik toplantı gibi organizasyonlar gerçekleştirilmesi, bilgilendirmeler yapılması hedeflenmiştir.

Performans Göstergesi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl
Üye Bilgilendirme Sayısı	-	2	2	-	-
Tahmini Maliyet	-	500 TL	750 TL	-	-

STRATEJİK AMAÇ VE HEDEFLER FORMU

Doküman No	FRM.48
Yayın Tarihi	25.06.2015
Revizyon No	...
Revizyon Tarihi	...

DÖNEM			REVİZYON NO	REVİZYON TARİHİ			SAYFA NO		
2017-2021			02	29.01.2020			1/3		
AMAÇ	HEDEF NO	STRATEJİ NO	TANIM	SORUMLU	BAŞLANGIÇ	BİTİŞ	TAHMİNİ MALİYET	HESAP KODU	AÇIKLAMA
1	-	-	AYDIN İLİNİN KALKINMASI VE GELİŞTİRİLMESİNE KATKI SAĞLANMASI	-	2017	2021	5.846.778		
	1.1		Üyelerin Güçlendirilmesi ve Geliştirilmesi	-	2017	2021	127.408		
		1.1.1	Mevcut sanayicilerin güçlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	36.618		
		1.1.2	Kurumsallaşma ve markalaşma kültürünün yaygınlaştırılması ve destek verilmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2020	27.840		
		1.1.3	Üyelerin mevcut desteklerden daha fazla faydalanmasının sağlanması amacıyla bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter-Basın Yayın Halkla İlişkiler	2017	2021	20.000		
		1.1.4	Tanımsal Ürünlerin Üretimi ile ilgili olarak Üyelerin bilgilendirilmesine yönelik faaliyetler	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter-Basın Yayın Halkla İlişkiler	2017	2021	27.750		
		1.1.5	Tanımsal Ürünlerin Üretimi ile ilgili Mesleki eğitimler düzenlenmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter-Kalite Sorumlusu	2018	2021	5.200		
		1.1.6	Güncel gelişmeler doğrultusunda organizasyonlar gerçekleştirilmesi	Genel Sekreter-Kalite Sorumlusu	2017	2021	9.500		
		1.1.7	Borsamız tarafından düzenlenen organizasyonlara katılımların artırılması	Yönetim Kurulu	2017	2021	500		
	1.2		Diğer Kurum/Kuruluşlarla İşbirliğinin ve Lobicilik Faaliyetlerinin Artırılması	-	2017	2021	58.200		
		1.2.1	Kalkınmaya yönelik lobicilik faaliyetlerinin artırılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	10.000		
		1.2.2	Kalkınmaya yönelik Diğer kurum/kuruluşlarla işbirliği faaliyetleri gerçekleştirilmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	5.200		
		1.2.3	Diğer Kurum/Kuruluşlarla İletişim faaliyetlerinin artırılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter-Basın Yayın Halkla İlişkiler	2017	2021	3.500		
		1.2.4	Paydaş görüşlerinin düzenli olarak alınması ve memnuniyetin artırılması	Genel Sekreter-Kalite Sorumlusu	2017	2021	21.000		
		1.2.5	Paydaşlarla ortak proje ve organizasyonların artırılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	8.500		
		1.2.6	Basınla işbirliği ve iletişim faaliyetlerinin artırılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter-Basın Yayın Halkla İlişkiler	2017	2021	10.000		
	1.3		İhracatın Geliştirilmesi ve İthalatın Azaltılması	-	2017	2021	563.300		
		1.3.1	Bölgeye özgü ürünlerin AB coğrafi işaretlerinin alınması, ihracat değerinin artırılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter-Kalite Sorumlusu	2018	2021	0		
		1.3.2	Üyelerin ihracat potansiyellerinin artırılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	14.800		
		1.3.3	İhracatçı üyelerin tanıtılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter-Basın Yayın Halkla İlişkiler	2018	2021	6.500		
		1.3.4	Yurt dışı fuarlar ve iş gezileri düzenlenmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	537.000		
		1.3.5	Alternatif pazarların bulunmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	5.000		

STRATEJİK AMAÇ VE HEDEFLER FORMU

Doküman No	FRM.48
Yayın Tarihi	25.06.2015
Revizyon No	...
Revizyon Tarihi	...

DÖNEM		REVİZYON NO		REVİZYON TARİHİ			SAYFA NO		
2017-2021		02		29.01.2020			2/3		
AMAÇ	HEDEF NO	STRATEJİ NO	TANIM	SORUMLU	BAŞLANGIÇ	BİTİŞ	TAHMİNİ MALİYET	HESAP KODU	AÇIKLAMA
	1.4		Yatırımların Artırılması	-	2017	2021	2.560.660		
		1.4.1	Ürün depolama çözümleri üretilerek Yatırım Cazibesinin Artırılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2019	2020	2.501.160		
		1.4.2	Yatırımcıların bölgeye çekilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	50.500		
		1.4.3	Serbest Bölge Kurulması Konusunda Lobicilik Faaliyetleri Gerçekleştirilmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2019	9.000		
	1.5		Üye ve Bölge Sorunlarının Çözülmesi	-	2017	2021	2.523.060		
		1.5.1	Jeotermal etkilerinin minimize edilmesi için gerekli çalışmaların yapılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2018	2019	6.000		
		1.5.2	Üyelerin ürün depolama sorunlarının çözülmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2020	2020	2.501.160		
		1.5.3	Devlet Teşviklerinin artırılmasına yönelik lobicilik faaliyetleri	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	15.900		
	1.6		Bilimsel Araştırma ve Ar-Ge Kültürünün Yaygınlaştırılması	-	2018	2021	14.150		
		1.6.1	Üniversite ile işbirliğinin artırılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	3.150		
		1.6.2	Diğer kurum/kuruluşlarla ar-ge konusunda işbirliğinin artırılması	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2018	2021	11.000		
2			YEREL ÜRÜNLERİN TANITIMI VE KORUNMASI	-	2017	2021	1.254.650		
	2.1		Yerel Ürünlerin Tanıtımına Yönelik Faaliyetler Gerçekleştirilmesi	-	2017	2021	1.252.650		
		2.1.1	Yerel ürün satış alanlarının oluşturulmasına yönelik diğer kurum/kuruluşlarla işbirliği	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2018	25.000		
		2.1.2	Yöresel ürünlerin tanıtımına yönelik projeler geliştirilmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter-Proje Memuru	2018	2020	700.000		
		2.1.3	Yurt içi fuarlarda yöresel ürünlerin tanıtımı	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	480.000		
		2.1.4	Tanıtıma yönelik lobicilik faaliyetleri gerçekleştirilmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	44.500		
		2.1.5	Diğer kurum/kuruluşlarla işbirliği faaliyetleri gerçekleştirilmesi	Yönetim Kurulu-Genel Sekreter	2017	2021	3.150		
	2.2		Yerel Ürünlerin Korunmasına Yönelik Faaliyetler Gerçekleştirilmesi	-	2017	2020	2.000		
		2.2.1	Bölgeye özgü ürünlerin AB coğrafi işaretlerinin alınması	Genel Sekreter-ArGe ve Kalite Sorumlusu	2018	2018	0		
		2.2.2	Yöresel ürünlerin korunması ve tanıtımı amacıyla coğrafi işaret çalışmalarının yürütülmesi	Genel Sekreter-ArGe ve Kalite Sorumlusu	2017	2018	2.000		

PERFORMANS GÖSTERGELERİ FORMU

Doküman No	FRM.50
Yayın Tarihi	25.06.2015
Revizyon No	...
Revizyon Tarihi	...

DÖNEM			REVİZYON NO		REVİZYON TARİHİ			SAYFA NO				
2017-2021			02		29.01.2020			1/7				
AMAÇ	HEDEF NO	STRATEJİ NO	TANIM	PERFORMANS GÖSTERGESİ	İZLEME SORUMLUSU	İZLEME YÖNTEMİ	İZLEME PERİYODU	HEDEF PERFORMANS				
								1. YIL	2. YIL	3. YIL	4. YIL	5. YIL
1	-	-	AYDIN İLİNİN KALKINMASI VE GELİŞTİRİLMESİNE KATKI SAĞLANMASI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1.1	-	Üyelerin Güçlendirilmesi ve Geliştirilmesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1.1.1	Mevcut sanayicilerin güçlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi	Faaliyet Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	3	3	3	3	3
				Faaliyet Katılımcı Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	60	65	70	75	80
				Faaliyet Memnuniyet Oranı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Etkinlik Değerlendirme Anketleri	Aylık	85%	85%	85%	85%	85%
		1.1.2	Kurumsallaşma ve markalaşma kültürünün yaygınlaştırılması ve destek verilmesi	Kurumsallaşma ve Markalaşma konulu faaliyet sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	3	3	3	3	-
				Faaliyet Katılımcı Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	60	60	60	60	-
				Faaliyet Memnuniyet Oranı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Etkinlik Değerlendirme Anketleri	Aylık	85%	85%	85%	85%	-
				Markalaşma Sayısının Artış Oranı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Üyelerin sahip olduğu markaların izlenmesi	6 Aylık	-	10%	10%	10%	-
				Verilen Destek Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Bilgi Danışmanlık ve Destek Formu	Aylık	3	5	5	5	-
		1.1.3	Üyelerin mevcut desteklerden daha fazla faydalanmasının sağlanması amacıyla bilgilendirme faaliyetleri	Bilgilendirme Faaliyeti Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	3	3	3	3	3
				Ulaşılan Üye Oranı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Bilgi Danışmanlık ve Destek Formu, Etkinlik Takip Formu	Aylık	95%	95%	95%	95%	95%
				Desteklerden Faydalanma Sayısının Artış Oranı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	İlgili Kurum İstatistikleri, Üyelerden alınan bilgiler	Yıllık	3%	5%	7%	9%	11%
		1.1.4	Tarımsal Ürünlerin Üretimi ile ilgili olarak Üyelerin bilgilendirilmesine yönelik faaliyetler	Bilgilendirme Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Toplantı, Eğitim ve diğer bilgilendirme faaliyetleri	Aylık	3	4	4	4	4
				Ulaşılan Üye Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Katılımcı ve bilgilendirilen üye sayıları	Aylık	120	160	160	160	160
				Faaliyetlerden Memnuniyet Oranı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	İlgili değerlendirme formları	Yıllık	90%	92%	92%	94%	94%

PERFORMANS GÖSTERGELERİ FORMU

Doküman No	FRM.50
Yayın Tarihi	25.06.2015
Revizyon No	...
Revizyon Tarihi	...

DÖNEM			REVİZYON NO		REVİZYON TARİHİ		SAYFA NO					
2017-2021			02		29.01.2020		2/7					
AMAÇ	HEDEF NO	STRATEJİ NO	TANIM	PERFORMANS GÖSTERGESİ	İZLEME SORUMLUSU	İZLEME YÖNTEMİ	İZLEME PERİYODU	HEDEF PERFORMANS				
								1. YIL	2. YIL	3. YIL	4. YIL	5. YIL
		1.1.5	Tarımsal Ürünlerin Üretimi ile ilgili Mesleki eğitimler düzenlenmesi	Düzenlenen Eğitim Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Etkinlik Takip Formu	Aylık	-	1	1	2	2
				Katılımcı Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Etkinlik Takip Formu	Aylık	-	30	30	60	60
				Eğitim Değerlendirme Sonuçları	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Eğitim Değerlendirme Anketi	Aylık	-	85%	85%	85%	85%
		1.1.6	Güncel gelişmeler doğrultusunda organizasyonlar gerçekleştirilmesi	Gerçekleştirilen Organizasyon Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	2	3	3	3	3
				Organizasyonlara Katılım Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	30	60	60	60	60
				Organizasyonlardan Memnuniyet Oranı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	İlgili Değerlendirme Anketi	Aylık	85%	87%	88%	89%	90%
		1.1.7	Borsamız tarafından düzenlenen organizasyonlara katılımın artırılması	Duyuru Yapılan Üye Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	İletişim Raporları	Aylık	100%	100%	100%	100%	100%
				Duyuru Geri Dönüş/Hata Oranı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	İletişim Raporları	Aylık	7%	6%	5%	4%	3%
				Organizasyonlara Katılan Üye Oranı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Faaliyet Katılım Tutanağı	Aylık	54%	56%	58%	60%	62%
	1.2		Diğer Kurum/Kuruluşlarla İşbirliğinin ve Lobicilik Faaliyetlerinin Artırılması	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1.2.1	Kalkınmaya yönelik lobicilik faaliyetlerinin artırılması	Lobicilik Faaliyeti Sayısı	Genel Sekreter	Lobicilik Faaliyet Takip Çizelgesi	Aylık	2	3	3	4	4
		1.2.2	Kalkınmaya yönelik Diğer kurum/kuruluşlarla işbirliği faaliyetleri gerçekleştirilmesi	Kalkınmaya Yönelik Gerçekleştirilen İşbirliği Sayısı	Genel Sekreter	Etkinlik Takip Formu	Aylık	2	3	3	4	4
		1.2.3	Diğer Kurum/Kuruluşlarla İletişim faaliyetlerinin artırılması	İletişim Faaliyeti Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	5	6	7	8	9
				İletişim Faaliyetlerine Katılımcı Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	25	30	35	40	45
		1.2.4	Paydaş görüşlerinin düzenli olarak alınması ve memnuniyetin artırılması	Anket Uygulanan Paydaş sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Dış Paydaş Anketi Değerlendirme Raporu	Yıllık	21	23	25	27	29
				Anket Sonucu	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Dış Paydaş Anketi Değerlendirme Raporu	Yıllık	91%	92%	92%	93%	93%
				Anket Sonucunda Gerçekleştirilen faaliyet sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	DÖF, Etkinlik Takip Formu	Yıllık	2	2	2	2	2

PERFORMANS GÖSTERGELERİ FORMU

Doküman No	FRM.50
Yayın Tarihi	25.06.2015
Revizyon No	...
Revizyon Tarihi	...

DÖNEM			REVİZYON NO		REVİZYON TARİHİ		SAYFA NO					
2017-2021			02		29.01.2020		3/7					
AMAÇ	HEDEF NO	STRATEJİ NO	TANIM	PERFORMANS GÖSTERGESİ	İZLEME SORUMLUSU	İZLEME YÖNTEMİ	İZLEME PERİYODU	HEDEF PERFORMANS				
								1. YIL	2. YIL	3. YIL	4. YIL	5. YIL
		1.2.5	Paydaşlarla Ortak proje ve organizasyonların artırılması	Ortak Proje Sayısı	Proje Memuru	Proje Takip Çizelgesi	Yıllık	-	1	1	2	2
				Ortak Organizasyon Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	1	1	2	2	2
		1.2.6	Basınla işbirliği ve iletişim faaliyetlerinin artırılması	İletişim Faaliyeti Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	2	2	2	2	2
				Katılımcı Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	40	40	40	40	40
				Faaliyet Değerlendirme Sonucu	ArGe ve Kalite Sorumlusu	İlgili Değerlendirme Formu	Aylık	91%	92%	92%	92%	92%
	1.3	-	İhracatın Geliştirilmesi ve İthalatın Azaltılması	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1.3.1	Bölgeye özgü ürünlerin AB coğrafi işaretlerinin alınması, ihrac değerinin artırılması	Başvurulan/Alınan coğrafi işaret sayısı	Proje Memuru	Lobicilik Faaliyet Takip Formu	6 Aylık	-	1	-	-	-
				İhracat Miktarı Artış Oranı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Ekonomi Bakanlığı İhracat Raporları	Yıllık	-	5%	6%	6%	7%
				İhracat Değeri Artış Oranı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Ekonomi Bakanlığı İhracat Raporları	Yıllık	-	6%	7%	7%	8%
				İhracat Yapılan ülke sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Ekonomi Bakanlığı İhracat Raporları	Yıllık	-	36	36	37	37
		1.3.2	Üyelerin ihracat potansiyellerinin artırılması	İhracatçı Üye Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Ekonomi Bakanlığı İhracat Raporları	Yıllık	29	31	33	35	37
				İhracat Miktarı Artış Oranı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Ekonomi Bakanlığı İhracat Raporları	Yıllık	5%	5%	6%	7%	7%
				İhracat Değeri Artış Oranı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Ekonomi Bakanlığı İhracat Raporları	Yıllık	6%	7%	7%	7%	8%
				İhracat Yapılan ülke sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Ekonomi Bakanlığı İhracat Raporları	Yıllık	138	139	140	141	142
		1.3.3	İhracatçı üyelerin tanıtılması	Tanıtıma Yönelik Faaliyet Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	-	1	-	-	-
				Tanıtımı Yapılan Üye Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	İlgili Tanıtım Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi	Aylık	-	15	17	20	25
		1.3.4	Yurt dışı fuarlar ve iş gezileri düzenlenmesi	Yurt Dışı Fuar/İş Gezisi Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	1	1	1	1	1
				Yurt Dışı Fuar/İş Gezisi Katılımcı Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	20	20	20	20	20

PERFORMANS GÖSTERGELERİ FORMU

Doküman No	FRM.50
Yayın Tarihi	25.06.2015
Revizyon No	...
Revizyon Tarihi	...

DÖNEM			REVİZYON NO		REVİZYON TARİHİ		SAYFA NO					
2017-2021			02		29.01.2020		4/7					
AMAÇ	HEDEF NO	STRATEJİ NO	TANIM	PERFORMANS GÖSTERGESİ	İZLEME SORUMLUSU	İZLEME YÖNTEMİ	İZLEME PERİYODU	HEDEF PERFORMANS				
								1. YIL	2. YIL	3. YIL	4. YIL	5. YIL
		1.3.4	Yurt dışı fuarlar ve iş gezileri düzenlenmesi	Yurt Dışı Fuar- İş Gezisi Değerlendirme Sonucu	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	85%	87%	88%	90%	90%
		1.3.5	Alternatif pazarların bulunmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi	Pazar Araştırması Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Hazırlanan Pazar Araştırmaları	Yıllık	1	1	2	2	3
				İhracat Yapılan Yeni Ülke Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Dış Ticaret Verileri	Yıllık	1	1	1	1	1
	1.4		Yatırımların Artırılması	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1.4.1	Ürün depolama çözümleri üretilerek Yatırım Cazibesinin Artırılması	Çözüm Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Yatırımların Gerçekleşme Analizi	Yıllık	-	-	-	1	-
		1.4.2	Yatırımcıların bölgeye çekilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi	Faaliyet Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	1	2	2	3	3
				Yeni Yatırımcı Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Yatırım istatistikleri	Yıllık	1	2	2	3	3
		1.4.3	Serbest Bölge Kurulması Konusunda Lobicilik Faaliyetleri Gerçekleştirilmesi	Gerçekleştirilen Faaliyet Sayısı	Genel Sekreter	Lobicilik Faaliyet Takip Formu, Etkinlik Takip Formu	Aylık	2	2	3	-	-
	1.5		Üye ve Bölge Sorunlarının Çözümlemesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1.5.1	Jeotermal etkilerinin minimize edilmesi için gerekli çalışmaların yapılması	Araştırma Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Araştırmaların değerlendirilmesi	Yıllık	-	1	1	-	-
				Çözümüne Yönelik Faaliyet Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	-	1	1	-	-
				Katılımcı Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	-	50	60	-	-
		1.5.2	Üyelerin ürün depolama sorunlarının çözümlemesi	Çözümüne Yönelik Faaliyet Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu, yatırım analizi	Aylık	-	-	-	1	-
		1.5.3	Devlet Teşviklerinin artırılmasına yönelik lobicilik faaliyetleri	Gerçekleştirilen Faaliyet Sayısı	Genel Sekreter	Lobicilik Faaliyet Takip Formu	Aylık	2	2	3	3	3
	1.6		Bilimsel Araştırma ve Ar-Ge Kültürünün Yaygınlaştırılması	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1.6.1	Üniversite ile işbirliğinin artırılması	Ortak Çalışma Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Etkinlik Takip Formu	Aylık	1	1	1	2	2
				Ortak Organizasyon Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	1	1	1	2	2
				İletişim Faaliyeti Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	1	1	1	2	2

PERFORMANS GÖSTERGELERİ FORMU

Doküman No	FRM.50
Yayın Tarihi	25.06.2015
Revizyon No	...
Revizyon Tarihi	...

DÖNEM			REVİZYON NO		REVİZYON TARİHİ		SAYFA NO					
2017-2021			02		29.01.2020		5/7					
AMAÇ	HEDEF NO	STRATEJİ NO	TANIM	PERFORMANS GÖSTERGESİ	İZLEME SORUMLUSU	İZLEME YÖNTEMİ	İZLEME PERİYODU	HEDEF PERFORMANS				
								1. YIL	2. YIL	3. YIL	4. YIL	5. YIL
		1.6.2	Diğer kurum/kuruluşlarla ar-ge konusunda işbirliğinin artırılması	Ortak Çalışma Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Etkinlik Takip Formu	Aylık	-	1	1	2	2
				Ortak Organizasyon Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	-	2	2	3	3
2			YEREL ÜRÜNLERİN TANITIMI VE KORUNMASI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2.1		Yerel Ürünlerin Tanıtımına Yönelik Faaliyetler Gerçekleştirilmesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		2.1.1	Yerel ürün satış alanlarının oluşturulmasına yönelik diğer kurum/kuruluşlarla işbirliği	İşbirliği Yapılan Kuruluş Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	1	1	-	-	-
				Satış Alanı Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Satış alanlarının analizi	Aylık	-	1	-	-	-
		2.1.2	Yöresel ürünlerin tanıtımına yönelik projeler geliştirilmesi	Sunulan Proje Sayısı	Proje Memuru	Proje Takip Çizelgesi	Yıllık	-	1	-	1	-
				Uygulanan Proje Sayısı	Proje Memuru	Proje Takip Çizelgesi	Yıllık	-	1	-	1	-
		2.1.3	Yurt içi fuarlarda yöresel ürünlerin tanıtımı	Yurt İçi Fuar Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	4	4	5	5	5
				Katılımcı Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	90	95	110	115	120
				Fuar Değerlendirme Sonuçları	Ar-Ge ve Kalite Sorumlusu	Fuar Değerlendirme Raporu	Aylık	85%	87%	88%	90%	90%
		2.1.4	Tanıtıma yönelik lobicilik faaliyetleri yürütülmesi	Gerçekleştirilen Faaliyet Sayısı	Genel Sekreter	Lobicilik Faaliyeti Takip Formu	Yıllık	15	15	17	20	22
		2.1.5	Diğer kurum/kuruluşlarla işbirliği faaliyetleri gerçekleştirilmesi	Gerçekleştirilen Faaliyet Sayısı	Basın Yayın ve Halkla İlişkiler	Etkinlik Takip Formu	Aylık	1	2	2	3	3
	2.2		Yerel Ürünlerin Korunmasına Yönelik Faaliyetler Gerçekleştirilmesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		2.2.1	Bölgeye özgü ürünlerin AB coğrafi işaretlerinin alınması, ihrac değerinin artırılması	Alınan AB Coğrafi İşaret Sayısı	Proje Memuru	Coğrafi İşaretlİ Ürünlerin Analizi	Yıllık	-	-	1	-	-
		2.2.2	Yöresel ürünlerin korunması ve tanıtımı amacıyla coğrafi işaret çalışmalarının yürütülmesi	Alınan Coğrafi İşaret Sayısı	Proje Memuru	Coğrafi İşaretlİ Ürünlerin Analizi	Yıllık	2	2	-	-	-

PERFORMANS GÖSTERGELERİ FORMU

Doküman No	FRM.50
Yayın Tarihi	25.06.2015
Revizyon No	...
Revizyon Tarihi	...

DÖNEM			REVİZYON NO		REVİZYON TARİHİ		SAYFA NO					
2017-2021			02		29.01.2020		6/7					
AMAÇ	HEDEF NO	STRATEJİ NO	TANIM	PERFORMANS GÖSTERGESİ	İZLEME SORUMLUSU	İZLEME YÖNTEMİ	İZLEME PERİYODU	HEDEF PERFORMANS				
								1. YIL	2. YIL	3. YIL	4. YIL	5. YIL
3			BORSA FAALİYETLERİNİN VE KURUM KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	3.1		Kurumsal Kimliğin Geliştirilmesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		3.1.1	Kalite Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi	İyileştirme Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Düzeltilici Önleyici Faaliyet Takip Formu	3 Aylık	-	1	1	2	2
				Düzeltilici Faaliyet Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Düzeltilici Önleyici Faaliyet Takip Formu	3 Aylık	1	1	1	2	2
				Önleyici Faaliyet Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Düzeltilici Önleyici Faaliyet Takip Formu	3 Aylık	-	1	1	1	1
		3.1.2	Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi	İyileştirme Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Düzeltilici Önleyici Faaliyet Takip Formu	3 Aylık	-	1	1	1	1
				Düzeltilici Faaliyet Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Düzeltilici Önleyici Faaliyet Takip Formu	3 Aylık	-	1	1	2	2
				Önleyici Faaliyet Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Düzeltilici Önleyici Faaliyet Takip Formu	3 Aylık	-	1	1	1	1
		3.1.3	TOBB Akreditasyon Sisteminin Geliştirilmesi	İyileştirme Sayısı	Akreditasyon Sorumlusu	Düzeltilici Önleyici Faaliyet Takip Formu	3 Aylık	-	1	1	2	2
				Düzeltilici Faaliyet Sayısı	Akreditasyon Sorumlusu	Düzeltilici Önleyici Faaliyet Takip Formu	3 Aylık	-	1	1	2	2
				Önleyici Faaliyet Sayısı	Akreditasyon Sorumlusu	Düzeltilici Önleyici Faaliyet Takip Formu	3 Aylık	-	1	1	1	1
	3.2		Yönetim Organ Üyeleri ve Personelin Kişisel ve Profesyonel Niteliklerinin Geliştirilmesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		3.2.1	Personel yetkinliklerinin artırılması	Personel Performans Değerlendirme Sonuçları	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Performans Değerlendirme Raporu	Yıllık	90%	90%	90%	91%	91%
				Personel Eğitim Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Eğitim Takip Formu	Aylık	9	9	10	10	11
				Personel Eğitim Süresi	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Eğitim Takip Formu	Aylık	40	42	42	44	45
				Personel Eğitim Etkinlik Sonuçları	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Etkinlik Değerlendirme Raporu	Aylık	90%	90%	92%	92%	93%
				Düzeltilici/Önleyici Faaliyet Sayısı	ArGe ve Kalite Sorumlusu	Düzeltilici Önleyici Faaliyet Takip Formu	3 Aylık	2	2	3	3	3

4.5 BÜTÇE VE MALİYETLENDİRME

Geçmiş yıllara ait verilerden yola çıkılarak 2017-2021 yıllarına yönelik bütçe çalışması yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda Stratejik Amaç ve Hedefler için ayrılacak paylar belirlenmiştir.

GELİR BÜTÇESİ

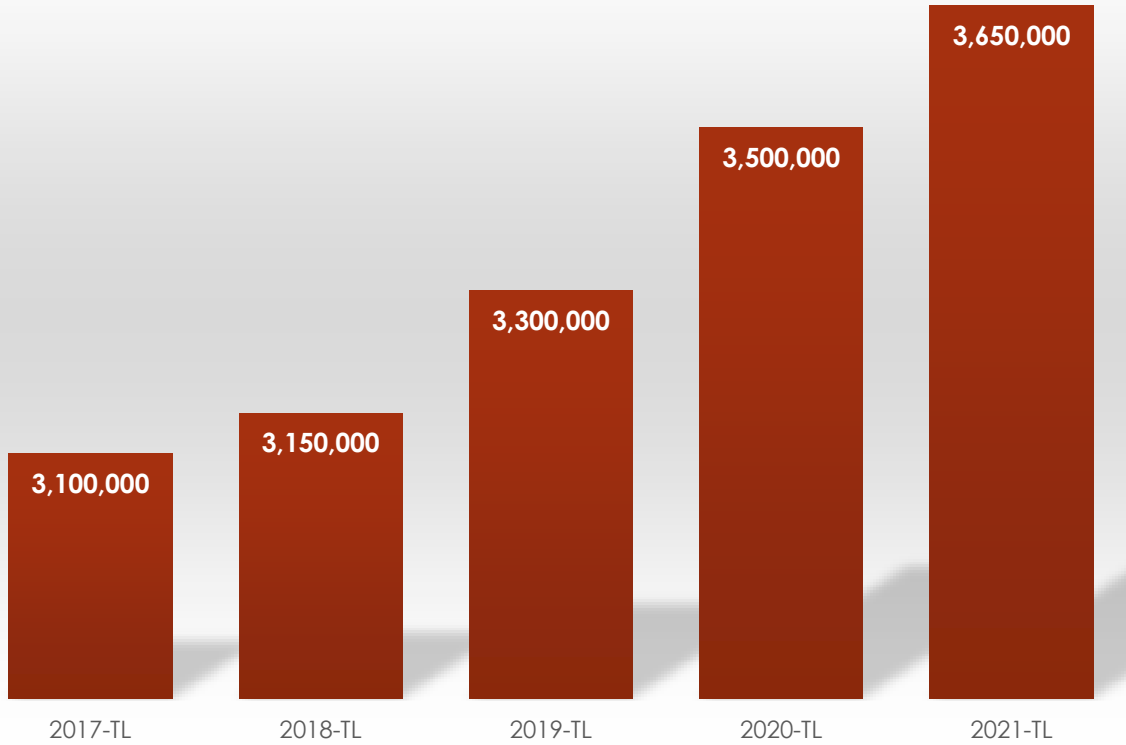
Geçmiş beş yılın gelirlerinin analizi sonucundan faydalanılarak 2017-2021 yıllarına yönelik gelir bütçesi oluşturulmuştur.

HESAP KODU	HESAP ADI	2017-TL	2018-TL	2019-TL	2020-TL	2021-TL
600	OLAĞAN GELİRLER	2.709.229,83	2.901.029,83	2.940.499,83	3.013.499,83	3.125.199,83
600 01	KAYIT ÜCRETLERİ	8.167,00	6.926,00	6.898,00	9.212,00	10.630,00
600 02	YILLIK AİDATLAR	101.734,48	105.000,00	109.608,00	119.984,00	133.432,00
600 03	MUAMELE TESCİL ÜCRETLERİ	2.597.823,31	2.787.593,79	2.822.483,79	2.882.643,79	2.979.477,79
600 04	YAPILAN HİZMETLER KARŞILIĞI ALINAN ÜCRETLER	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
600 05	BELGE BEDELLERİ	1.505,00	1.510,00	1.510,00	1.660,00	1.660,00
600 06	YAYIN GELİRLERİ	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
600 07	ŞUBE VE TEMSİLCİLİK GELİRLERİ	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
602	DİĞER GELİRLER	200.000,03	50.000,03	150.000,03	250.000,03	250.000,03
602 01	BAĞIŞ VE YARDIMLAR	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
602 02	PAZA CEZALARI	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
602 03	MİSİL ZAMLARI	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
602 04	PROJE GELİRLERİ	200.000,00	50.000,00	150.000,00	250.000,00	250.000,00
642	FAİZ GELİRLERİ	90.000,00	95.000,00	95.000,00	110.000,00	140.000,00
642 01	FAİZ GELİRLERİ	90.000,00	95.000,00	95.000,00	110.000,00	140.000,00
643	KİRA GELİRLERİ	97.000,01	100.000,01	110.000,01	122.000,01	130.000,01
643 01	KİRA GELİRLERİ	97.000,00	100.000,01	110.000,01	122.000,01	130.000,01
645	MENKUL KIYMET GELİRLERİ	2.000,06	2.000,06	2.500,06	2.500,06	2.500,06
645 01	MENKUL KIYMET GELİRLERİ	2.000,06	2.000,06	2.500,06	2.500,06	2.500,04
646	KAMBİYO GELİRLERİ	1.500,04	1.700,04	1.700,04	1.700,04	2.000,04
646 01	KAMBİYO GELİRLERİ	1.500,04	1.700,04	1.700,04	1.700,04	2.000,04
679	DİĞER OLAĞANDIŞI GELİRLER	270,03	270,03	300,03	300,03	300,03
679 01	SAİR GELİR	270,03	270,03	300,03	300,03	300,03
TOPLAM		3.100.000	3.150.000	3.300.000	3.500.000	3.650.000

2017-2021 GELİR BÜTÇESİ

2017-2021 GELİR BÜTÇESİ

GİDER BÜTÇESİ

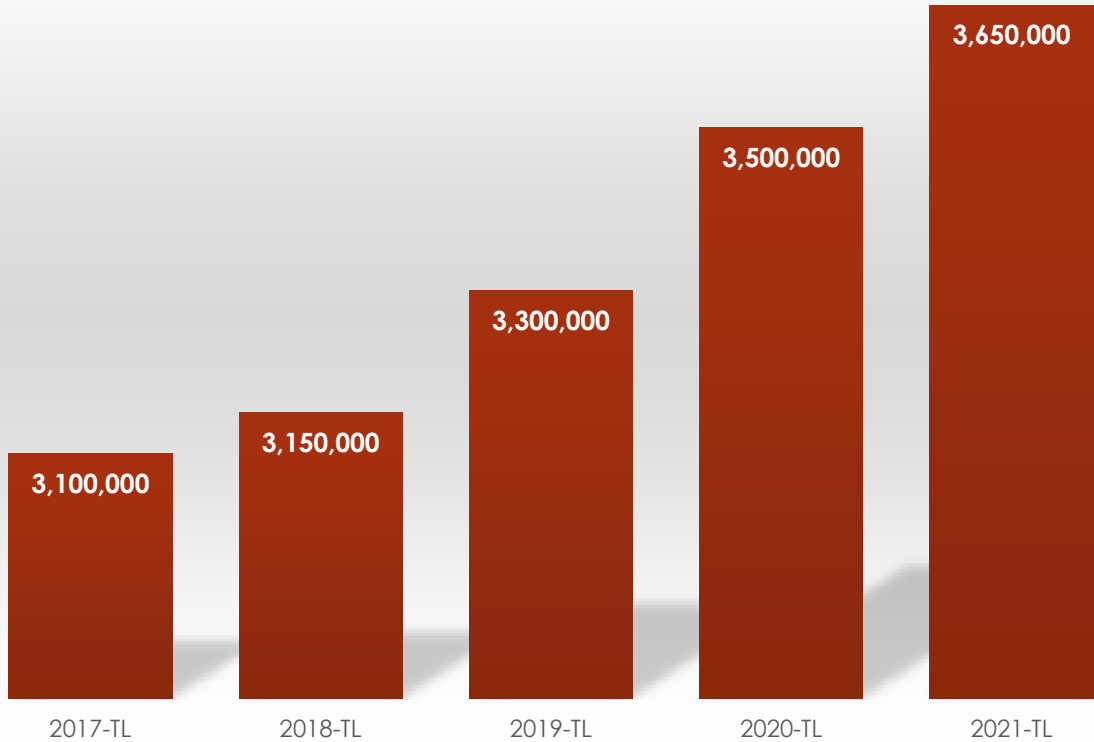
Geçmiş 5 yıllık veriler ve yatırım planları göz önünde bulundurularak 2017-2021 yılları bütçesi oluşturulmuştur.

HESAP KODU	HESAP ADI	2017	2018	2019	2020	2021
655	MENKUL KIYMET GİDERLERİ	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
655 01	MENKUL KIYMET GİDERLERİ	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
656	KAMBİYO GİDERLERİ	500,03	500,03	500,03	500,03	500,03
656 01	KAMBİYO GİDERLERİ	500,03	500,03	500,03	500,03	500,03
689	DiĞER OLAĞANDIŞI GİDERLER	120,01	120,01	150,01	150,01	150,01
689 01	SAİR GİDERLER	120,01	120,01	150,01	150,01	150,01
792	PERSONEL GİDERLERİ	935.300,03	1.010.124,00	1.090.933,92	1.178.208,63	1.272.399,82
792 01	PERSONEL GİDERLERİ	935.300,03	1.010.124,00	1.090.933,92	1.178.208,63	1.272.399,82
793	DIŞARIDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	1.262.879,79	1.127.305,82	1.118.465,91	1.172.191,19	1.145.000,00
793 01	DIŞARIDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	879.500,01	957.305,82	953.465,91	952.191,19	920.000,00
793 02	BASIN VE YAYIN GİDERLERİ	65.500,00	70.000,00	65.000,00	70.000,00	75.000,00
793 03	SABİT KIYMET GİDERLERİ	317.879,78	100.000,00	100.000,00	150.000,00	150.000,00
794	ÇEŞİİ GİDERLER	892.500,03	1.002.250,03	1.079.250,02	1.136.250,03	1.216.250,03
794 01	KİRA GİDERLERİ	23.000,01	23.000,01	0,01	0,01	0,01
794 02	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	33.000,00	25.000,01	30.000,00	30.000,01	35.000,01
794 03	SEYAHAT VE YOL GİDERLERİ	236.000,00	300.000,00	330.000,00	355.000,00	385.000,00
794 04	HUZUR HAKKI GİDERLERİ	60.500,00	62.250,00	62.250,00	62.250,00	62.250,00
794 05	ŞUBE VE TEMSİLCİLİK GİDERLERİ	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
794 06	BİRLİK AİDATI KANUNİ PAY VE GİDERLER	301.000,00	322.000,00	332.000,00	344.000,00	364.000,00
794 07	EĞİTİM VE FUAR GİDERLERİ	151.000,00	180.000,00	230.000,00	250.000,00	270.000,00
794 08	BAĞIŞ VE YARDIMLAR	88.000,01	90.000,00	95.000,00	95.000,00	100.000,00
795	VERGİ, RESİM VE HARÇLAR	8.000,02	9.000,02	10.000,02	12.000,02	15.000,02
795 01	VERGİ, RESİM VE HARÇLAR	8.000,02	9.000,02	10.000,02	12.000,02	15.000,02
797	FİNANSMAN GİDERLERİ	700,03	700,03	700,03	700,03	700,03
797 01	FAİZ GİDERLERİ	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
797 02	FİNANSMAN GİDERLERİ	700,02	700,02	700,02	700,02	700,02
TOPLAM		3.100.000	3.150.000	3.300.000	3.500.000	3.650.000

2017-2021 GİDER BÜTÇESİ-FASILLAR BAZINDA

2017-2021 GİDER BÜTÇESİ

STRATEJİK PLAN AMAÇ VE HEDEFLER BÜTÇELENDİRME

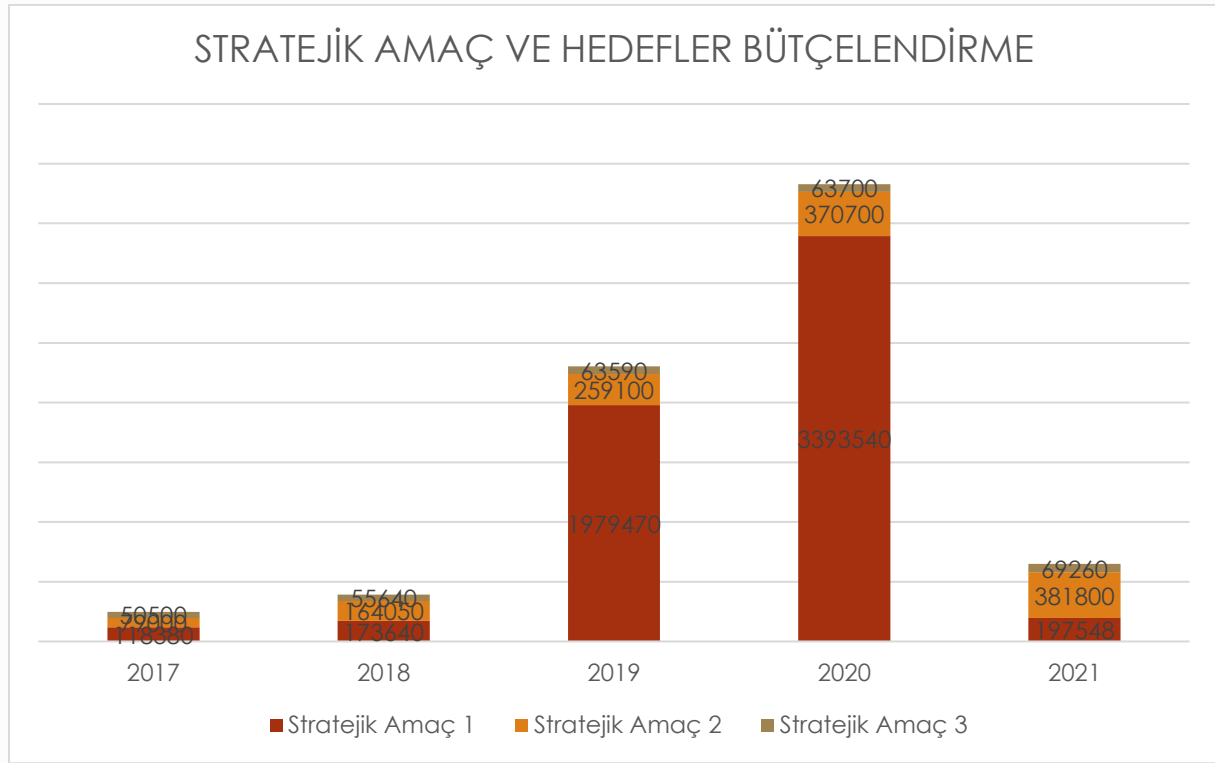
Stratejik amaç ve hedeflerin belirlenmesi, gelir-gider bütçelerinin oluşturulmasından sonra her bir stratejik amaç ve hedef için tahmini bütçeler oluşturulmuştur.

	2017	2018	2019	2020	2021	Toplam
1. AYDIN İLİNİN KALKINMASI VE GELİŞTİRİLMESİNE KATKI SAĞLANMASI	118.380	173.640	1.979.470	3.393.540	197.548	5.862.578
1.1 Üyelerin Güçlendirilmesi ve Geliştirilmesi	18.580	26.790	27.070	30.220	24.748	127.408
1.1.1 Mevcut sanayicilerin güçlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi	6.000	6.600	7.260	7.980	8.778	36.618
1.1.2 Kurumsallaşma ve markalaşma kültürünün yaygınlaştırılması ve destek verilmesi	6.000	6.600	7.260	7.980	0	27.840
1.1.3 Üyelerin mevcut desteklerden daha fazla faydalanmasının sağlanması amacıyla bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmesi	3.000	3.500	4.000	4.500	5.000	20.000
1.1.4 Tarımsal Ürünlerin Üretimi ile ilgili olarak Üyelerin bilgilendirilmesine yönelik faaliyetler	3.000	7.500	5.250	5.750	6.250	27.750
1.1.5 Tarımsal Ürünlerin Üretimi ile ilgili Mesleki eğitimler düzenlenmesi	0	1.000	1.200	1.400	1.600	5.200
1.1.6 Güncel gelişmeler doğrultusunda organizasyonlar gerçekleştirilmesi	500	1.500	2.000	2.500	3.000	9.500
1.1.7 Borsamız tarafından düzenlenen organizasyonlara katılımların artırılması	80	90	100	110	120	500
1.2 Diğer Kurum/Kuruluşlarla İşbirliğinin ve Lobicilik Faaliyetlerinin Artırılması	6.800	9.550	10.900	15.050	15.900	58.200
1.2.1 Kalkınmaya yönelik lobicilik faaliyetlerinin artırılması	1.200	1.800	1.800	2.600	2.600	10.000
1.2.2 Kalkınmaya yönelik Diğer kurum/kuruluşlarla işbirliği faaliyetleri gerçekleştirilmesi	600	900	900	1.400	1.400	5.200
1.2.3 Diğer Kurum/Kuruluşlarla İletişim faaliyetlerinin artırılması	500	600	700	800	900	3.500
1.2.4 Paydaş görüşlerinin düzenli olarak alınması ve memnuniyetin artırılması	3.000	3.500	4.000	5.000	5.500	21.000

1.2.5 Paydaşlarla ortak proje ve organizasyonların artırılması	0	1.000	1.500	3.000	3.000	8.500
1.2.6 Basınla işbirliği ve iletişim faaliyetlerinin artırılması	1.500	1.750	2.000	2.250	2.500	10.000
1.3 İhracatın Geliştirilmesi ve İthalatın Azaltılması	81.500	109.350	114.800	124.350	133.900	563.900
1.3.1 Bölgeye özgü ürünlerin AB coğrafi işaretlerinin alınması, ihracat değerinin artırılması	0	0	0	0	0	0
1.3.2 Üyelerin ihracat potansiyellerinin artırılması	1.000	3.000	3.300	3.600	3.900	14.800
1.3.3 İhracatçı üyelerin tanıtılması		5.000	500	500	500	6.500
1.3.4 Yurt dışı fuarlar ve iş gezileri düzenlenmesi	80.000	100.000	110.000	119.000	128.000	537.000
1.3.5 Alternatif pazarların bulunmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi	500	750	1.000	1.250	1.500	5.000
1.3.6 Yerli tohum üretiminin sağlanmasına yönelik faaliyetler		600	2019 YILI REVİZYONUyla HEDEFLERDEN ÇIKARILMIŞTIR.			600
1.4 Yatırımların Artırılması	2.000	12.500	916.500	1.615.160	14.500	2.560.660
1.4.1 Ürün depolama çözümleri üretilerek Yatırım Cazibesinin Artırılması	0	0	900.000	1.601.160	0	2.501.160
1.4.2 Yatırımcıların bölgeye çekilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi	0	10.000	12.000	14.000	14.500	50.500
1.4.3 Serbest Bölge Kurulması Konusunda Lobicilik Faaliyetleri Gerçekleştirilmesi	2.000	2.500	4.500	0	0	9.000
1.5 Üye ve Bölge Sorunlarının Çözülmesi	9.000	12.900	907.100	1.605.060	4.200	2.538.260
1.5.1 Jeotermal etkilerinin minimize edilmesi için gerekli çalışmaların yapılması	0	2.500	3.500	0	0	6.000
1.5.2 Zeytin Karasuyu ile ilgili sorunların çözümüne yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi	5.000	6.000	2019 YILI REVİZYONUyla HEDEFLERDEN ÇIKARILMIŞTIR.			11.000
1.5.3 Büyük Menderes'in kirliliğinin giderilmesi için lobicilik faaliyetleri gerçekleştirilmesi	2.000	2.200	2019 YILI REVİZYONUyla HEDEFLERDEN ÇIKARILMIŞTIR.			4.200
1.5.2 Üyelerin ürün depolama sorunlarının çözülmesi	0	0	900.000	1.601.160	0	2.501.160
1.5.3 Devlet Teşviklerinin artırılmasına yönelik lobicilik faaliyetleri	2.000	2.200	3.600	3.900	4.200	15.900

1.6 Bilimsel Araştırma ve Ar-Ge Kültürünün Yaygınlaştırılması	500	2.550	3.100	3.700	4.300	14.150
1.6.1 Üniversite ile işbirliğinin artırılması	500	550	600	700	800	3.150
1.6.2 Diğer kurum/kuruluşlarla ar-ge konusunda işbirliğinin artırılması	0	2.000	2.500	3.000	3.500	11.000
2. YEREL ÜRÜNLERİN TANITIMI VE KORUNMASI	79.000	164.050	259.100	370.700	381.800	1.254.650
2.1 Yerel Ürünlerin Tanıtımına Yönelik Faaliyetler Gerçekleştirilmesi	78.000	163.050	259.100	370.700	381.800	1.252.650
2.1.1 Yerel ürün satış alanlarının oluşturulmasına yönelik diğer kurum/kuruluşlarla işbirliği	0	25.000	0	0	0	25.000
2.1.2 Yöresel ürünlerin tanıtımına yönelik projeler geliştirilmesi	0	50.000	150.000	250.000	250.000	700.000
2.1.3 Yurt içi fuarlarda yöresel ürünlerin tanıtımı	70.000	80.000	100.000	110.000	120.000	480.000
2.1.4 Tanıtıma yönelik lobcilik faaliyetleri gerçekleştirilmesi	7.500	7.500	8.500	10.000	11.000	44.500
2.1.5 Diğer kurum/kuruluşlarla işbirliği faaliyetleri gerçekleştirilmesi	500	550	600	700	800	3.150
2.2 Yerel Ürünlerin Korunmasına Yönelik Faaliyetler Gerçekleştirilmesi	1.000	1.000	0	0	0	2.000
2.2.1 Bölgeye özgü ürünlerin AB coğrafi işaretlerinin alınması	0	0	0	0	0	0
2.2.2 Yöresel ürünlerin korunması ve tanıtımı amacıyla coğrafi işaret çalışmalarının yürütülmesi	1.000	1.000	0	0	0	2.000
3. BORSA FAALİYETLERİNİN VE KURUM KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ	50.500	55.640	63.590	63.700	69.260	302.690
3.1 Kurumsal Kimliğin Geliştirilmesi	500	7.000	3.300	4.200	4.800	19.800
3.1.1 Kalite Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi	500	4.600	700	1.200	1.400	8.400
3.1.2 Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi	0	1.200	1.300	1.500	1.700	5.700
3.1.3 TOBB Akreditasyon Sisteminin Geliştirilmesi	0	1.200	1.300	1.500	1.700	5.700
3.2 Yönetim Organ Üyeleri ve Personelin Kişisel ve Profesyonel Niteliklerinin Geliştirilmesi	50.000	43.640	54.540	59.500	64.460	272.140
3.2.1 Personel yetkinliklerinin	15.000	17.820	22.770	24.750	26.730	107.070

artırılması						
3.2.2 Personel Memnuniyetinin Artırılması	20.000	8.000	9.000	10.000	11.000	58.000
3.2.3 Yönetici eğitimleri ile kurum kültürünün sahiplenilmesinin sağlanması	15.000	17.820	22.770	24.750	26.730	107.070
3.3 Satış Salonunun Kurulması	0	5000	5750	0	0	10.750
3.3.1 Satış salonunun işletimine ilişkin yapılanmanın tamamlanması	0	4.500	5.000	0	0	9.500
3.3.2 Satış salonunun avantajları konusunda üyelerin bilgilendirilmesi	0	500	750	0	0	1.250
GENEL TOPLAM	247.880	393.330	2.302.160	3.827.940	648.608	7.419.918

STRATEJİK PLAN YILLIK BÜTÇE

İzleme; stratejik plan uygulamasının sistematik olarak takip edilmesi ve raporlanmasıdır. Değerlendirme; uygulama sonuçlarının amaç ve hedeflere kıyasla ölçülmesi, amaç ve hedeflerin tutarlılık ve uygunluğunun analizidir.

Stratejik amaç ve hedeflerin izlenmesi, performanslarının değerlendirilmesi amacıyla her bir hedef için performans göstergeleri belirlenmiştir. Belirlenen performans göstergeleri için izleme sorumlusu, izleme periyodu ve yöntemi tanımlanmıştır.

Borsamız bünyesinde kurulan Akreditasyon İzleme Komitesi Stratejik Amaç ve Hedeflerin gerçekleşme durumunun izlenmesinden sorumludur. Akreditasyon İzleme Komitesi 3 ayda bir gerçekleştirdiği toplantılarda **“Stratejik Plan İş Planı ve İzleme Raporu”** ile mevcut durumu takip eder. Gerçekleştirilen toplantılarda iyileştirme ve revizyon gereklilikleri tespit edildiği durumda hazırlanan rapor ile Yönetim Kurulunu bilgilendirilir. Gerektiği durumlarda Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda Stratejik Planda revizyonlar gerçekleştirilir.